

รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ
THE REGISTRATION AND FULL MANAGEMENT STYLE OF
LOCAL GOVERNMENT IN BUDDHIST INTEGRATION

นายสรชัย อยู่นาค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ

นายสรชัย อยู่นาค

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๕๘

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

THE REGISTRATION AND FULL MANAGEMENT STYLE OF LOCAL GOVERNMENT IN BUDDHIST INTEGRATION

Mr. Sorachai Yuanak

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of
The Requirement for the Degree of
Doctor of Philosophy
(Public Administration)
Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Bangkok, Thailand
C.E. 2015

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
“รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

.....
(พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบบัณฑิตวิทยาลัย

..... ประธานกรรมการ
()

..... กรรมการ
()

..... กรรมการ
()

..... กรรมการ
(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

..... กรรมการ
(ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์)

คณะกรรมการควบคุมบัณฑิตวิทยาลัย

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. ประธานกรรมการ
ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ กรรมการ

ผู้วิจัย.....
(นายสรชัย อยู่นาค)

ชื่อวิทยานิพนธ์: รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้วิจัย: นายสรชัย อยู่นาค

ปริญญา: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์:

พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ. ป.ธ.๗, พธ.บ., ศศ.ม., รป.ม.
 ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ พธ.บ., M.A., Ph.D. (Pol.sc.)

วันสำเร็จการศึกษา: ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ๒. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ และ ๓. เพื่อวิเคราะห์นำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ระเบียบวิธีวิจัยใช้แบบผสมวิธี ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ซึ่งเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นหลักและนำผลการวิจัยเชิงปริมาณมาสนับสนุน การวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก ๒๑ รูป/คน เลือกแบบเจาะจงจากผู้ทรงคุณวุฒิเครื่องมือเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้าง เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกตัวต่อตัว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนาความ การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ร่วมสนทนากลุ่มจำนวน ๑๐ คน เลือกแบบเจาะจง เก็บข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนาความ การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๕๔ คน ด้วยแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

๑. ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย พบว่า เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงพักกลางวัน มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน งานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้องเพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะเสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหาเป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อการบริหารที่ดี เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน กำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการ ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยี มีการระบุกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๗$)

๒. ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า รวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสำหรับประชาชน สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนใน

ท้องถิ่นยอมรับ นำเชื่อถือเอาการงานหน้าที่เป็นเครื่องรองรับ เอาสติ ปัญญามาใช้ ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่พนักงาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ เมตตา รักใคร่ ประรณาคดี ต่อลูกน้อง บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคือ อิทธิบาท ๔ ในด้านวิริยะ ร้อยละ ๔๘.๘ ในด้านการการวางแผนให้ข้าราชการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่อยู่ในระดับมาก ส่วน ในด้านจิตตะ ร้อยละ ๓๔.๗ ในด้านเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบอยู่ในระดับต่ำ

๓. เสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า สร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น เป้าหมาย เงิน ตำแหน่ง และสวัสดิการ มีทฤษฎีแรงจูงใจ ความต้องการของมาสโลว์ ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ต้องสนองความต้องการของประชาชน รวดเร็ว ถูกต้อง ส่วนรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ อยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่า

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ ในการวางแผน มีความพอใจ กำหนดนโยบาย เป้าหมายเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร เพียรพยายามในการจัดทำแผนงาน มีใจใฝ่การให้บริการที่มีคุณภาพ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน การจัดองค์กรตามหลักอิทธิบาท ๔ มีการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ พยายามการบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพด้วยใจที่ดีงาม การจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลอย่างสม่ำเสมอ การบังคับบัญชาตามหลักอิทธิบาท ๔ มีการสนองตอบความต้องการของลูกค้า ประชาชน ในการให้บริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ มีการให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร มีการนำพาพนักงานของเทศบาลไปศึกษาดูงานของเทศบาลที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็นประจำ การประสานงานตามหลักอิทธิบาท ๔ มีงบประมาณเพียงพอแก่การบริหารงานด้านทะเบียนและบัตร มีผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักจะแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ มีช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีจิตเพียงพอและหลากหลาย มีการให้บริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจากหน่วยงานในปัจจุบันเพียงพอต่อความต้องการ และการควบคุมตามหลักอิทธิบาท ๔ มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน พยายามให้มีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้ มีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ด้วยจิตที่บริสุทธิ์ มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ

Dissertation Title: Buddhist Integrated Model of Civil Registration and Identification Card Administration of Local Administrative Organization

Researcher: Sorachai Yuanak

Degree: Doctor of Philosophy(Public Administration)

Dissertation Supervisory Committee:
Phramaha Boonlert Intapanno, Assoc.Prof., B.A.,M.A.
Assist.Prof.Dr. Termsak Tong-in, B.A.,M.A.,Ph.D.(Poli.Scie.)

Date of Graduation: 22 January 2559

ABSTRACT

Objectives of this research were to: 1. Analytically study problems, obstacles and administrative process of Civil Registration and Identification Card of Thai local administrative organization. 2. Analytically study competency of Civil Registration and Identification Card administration according to Buddhist integration of local administrative organization and 3. Propose a Buddhist integrated model of Civil Registration and Identification Card administration of local administrative organization.

Methodology was the mixed methods between the qualitative research which was used as the principal method and supported by quantitative research. The qualitative research collected data from 21 key informants, purposefully selected from experts. The tool for collecting data was the structured in-depth-interview, collecting data by face-to-face interviewing. Data were also collected from 10 participants in focus group discussion, purposefully selected. Data from both steps were analyzed by descriptive interpretation. The quantitative research collected data from 354 samples with questionnaires and analyzed with descriptive statistics; frequency, percentile, mean and standard deviation.

Findings were as follows:

1. Problems, obstacles and process of administration of Civil Registration and ID card of the local administrative organization were that personnel were not enough for the job so they had to give service during the break hours. Civil Registration and ID cards are complicated and risky work, strictly attached to the laws. Otherwise it would cause many problems. The heart core of administration was efficiency and quality rendered for the satisfaction and happiness of people. There were public relations, determination of philosophy, policy and clear objectives,

required positions in the organizations, administrators gave consultancy to subordinates, personnel were satisfied with technological system, laws, important rules and regulations that were necessary for the administration. The mean for these contexts was at high level with the average value at 3.77.

2. The competency to operate the Civil Registration and ID card administration according to Buddhist integration was that the personnel's service for people was quick and circumspect, able to operate the Civil Registration and ID cards the people in the areas accepted. Personnel were trustworthy, energetic, worked with mindfulness and wisdom. Administrators should initiate motif for personnel or subordinates. Administrators must have ethical virtues; loving-kindness, love. Sympathetic joy to subordinates. Personnel of local administrative organization applied Buddhaddhamma such as Itthipata; Viriya, effort at 45.8 percent, planning for officials to develop themselves regularly so that they would be competent to handle the work of good service for the people was at high level. Jitta, attention was at 34.7 percent. Personnel lacked knowledge and comprehension and some groups did not dare make decision was at low level.

3. The proposed Buddhist integrated model of Civil Registration and Identification Card Administration of Local Administrative Organization was that the organization created the positive motif for personnel such as objectives, salaries, positions, welfares according to Maslow's motivation theory. There should be the integration between Buddhaddhamma and academics such as Chanta, aspiration, Viriya, effort, Jitta, attention, Vimamsa, examination in order to respond to the expectation of people quickly and correctly.

The samples' opinions toward the Buddhist Integrated Model of Civil Registration and Identification Card Administration of Local Administrative Organization were at high level. That was to say the application of Itthipata 4 and people participation in planning policy and objectives of Civil Registration and ID card administration was satisfaction. Personnel were service minded. Organizing according to Itthipata 4 allowed continuous training of personnel in order to render the good, transparent, just and checkable. There was training in Civil Registration and ID cards toward professionalism with fine minds and activity to acknowledge those who had outstanding performance with rewards regularly. Directing according to Itthipata4 to respond the expectation of people by quick, impressive service. There was field service outside of the organizations, also study tour to the outstanding local administrative organization regularly. Coordinating according to Itthipata4; there was sufficient budget for the Civil Registration and ID cards service. Administrators

dispatched information regularly through available communication channels and communication information technology which were well equipped as needed. Controlling according to Itthipata⁴; work support equipment and facilities were available in the organizations. Positions promotion was fair and just and checkable with pure minds. There were checking, monitoring and evaluating personnel in the operation of Civil Registration and ID cards service annually. There were some personnel who were not qualified and unable to make decision about the jobs for which they were responsible.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความเมตตาอนุเคราะห์ของคณะกรรมการที่เข้าสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย (๑) ประธานกรรมการ (๒) กรรมการ (๓) กรรมการ (๔) พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ. กรรมการ และ (๕) ผศ. ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ กรรมการ พร้อมด้วยคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ. และ ผศ.ดร.เต็มศักดิ์ ทองอินทร์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ดูแลเอาใจใส่ให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงแก้ไขงานด้วยดีเสมอมา

ขอขอบคุณ พระมหาสมบุรณ์ วุฑฺฒิกโร, ดร., คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย และบุคลากรเจ้าหน้าที่ของบัณฑิตวิทยาลัย ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนทุกท่าน และพระครูปริยัติกิตติธำรง, ผศ.ดร., คณบดีคณะสังคมศาสตร์ และบุคลากรเจ้าหน้าที่ของคณะสังคมศาสตร์ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ให้ความสะดวกในเรื่องการติดต่อประสานงาน การอำนวยความสะดวกในเรื่องเอกสารภายในสำนักงาน นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ ไปยัง ผศ.ดร.สุรพล สุธะพรหม ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ที่ได้เมตตาให้คำปรึกษาชี้แนะ แนวทางตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปญฺโญ, ดร. ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช ผศ.ดร.โกนิฐฐ์ ศรีทอง อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร และ อาจารย์ ดร.ธิดาภูมิ หมั่นมี ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่า เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องทั้งด้านภาษา เนื้อหา ระเบียบวิธี และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ช่วยแนะนำแก้ไขตรวจสอบแบบสอบถาม และแก้ไขข้อมูลที่บกพร่องบางส่วน ให้สมบูรณ์และสำเร็จได้ด้วยดี

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบางกรวย เทศบาลเมืองแก่งคอย เทศบาลตำบลบางพูน เทศบาลตำบลคลองจิก ปลัดเทศบาลแก่งคอย ปลัดเทศบาลเมืองบางกรวย ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก เจ้าหน้าที่ทะเบียน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชน และพระคุณเจ้าทุกรูปที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้เข้าทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย และขอขอบคุณเพื่อนๆ นิสิตสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต รุ่นที่ ๒ ทุกรูป/คน ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้เสมอมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ มารดาบิดา ปู่ย่า ตายาย ครูบาอาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านที่ชี้ทางที่สว่างและคอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยจนสำเร็จการศึกษา

นายสรชัย อยู่นาค
๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๘

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(๑)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(๓)
กิตติกรรมประกาศ	(๖)
สารบัญ	(๗)
สารบัญตาราง	(๙)
สารบัญแผนภาพ	(๑๑)
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	(๑๒)

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๖
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๗
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘

บทที่ ๒ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ	๙
๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ	๑๓
๒.๓ การดำเนินงานของงานทะเบียนและบัตร	๓๓
๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๙
๒.๕ หลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารจัดการ	๗๙
๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๑๓
๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๒๙

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๑๓๑
๓.๒ ประชากรกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๓๒
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๓๕
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล	๑๓๗
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์	๑๓๗

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	
๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	๑๔๐
๔.๒ ผลการวิเคราะห์การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับผู้ร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๐๙
๔.๓ ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา	๑๗๕
๔.๔ เสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ	๑๙๓
๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๙๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๒๐๔
๕.๒ อภิปรายผล	๒๐๙
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๒๑๕
บรรณานุกรม	๒๑๘
ภาคผนวก	๒๒๗
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๒๒๘
ภาคผนวก ข รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อการวิจัย	๒๓๐
ภาคผนวก ค รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ	๒๓๒
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย	๒๓๔
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	๒๔๐
ภาคผนวก ฉ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth-Interview)	๒๗๒
ภาคผนวก ช แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion)	๒๕๔
ภาคผนวก ซ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๒๕๗
ภาคผนวก ฌ ภาพประกอบการวิจัย	๒๖๖
ประวัติผู้วิจัย	๒๗๙

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)	๑๒
๒.๒ แนวคิดและความหมายการบริหารจัดการ	๑๗
๒.๓ ทฤษฎีการบริหารจัดการ	๒๕
๒.๔ การบริหารจัดการองค์กร	๓๒
๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	๓๙
๒.๖ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น	๔๒
๒.๗ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น	๔๔
๒.๘ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น	๔๙
๒.๙ หน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น	๕๓
๒.๑๐ ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น	๕๘
๒.๑๑ แสดงประเภทและจำนวนของหน่วยการบริหารงานส่วนภูมิภาคและหน่วย การปกครองท้องถิ่น	๖๕
๒.๑๒ โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๖๘
๒.๑๓ สรุปการประยุกต์ใช้สิทธิบาท ๔	๗๘
๒.๑๔ การดำเนินงานของงานทะเบียนและบัตร	๑๑๒
๒.๑๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๑๑๖
๒.๑๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	๑๒๓
๒.๑๗ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม	๑๒๘
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๓๒
๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงานทะเบียน และบัตร ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ	๑๗๖
๔.๒ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับความ คิดเห็นของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เชิงพุทธบูรณาการ	๑๗๘
๔.๓ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการวางแผน	๑๗๙
๔.๔ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการจัดองค์กร	๑๘๐
๔.๕ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการบังคับบัญชา	๑๘๑

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
๔.๖	ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการประสานงาน	๑๘๒
๔.๗	ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ด้านการควบคุม	๑๘๓
๔.๘	ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	๑๘๔
๔.๙	ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ : ด้านบุคลากร	๑๙๑
๔.๑๐	ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ : ด้านงบประมาณ	๑๙๑
๔.๑๑	ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ : ด้านอาคารสถานที่	๑๙๒
๔.๑๒	ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ : ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน	๑๙๒

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
๒.๑ แสดงความแตกต่างระหว่างการบริหารและการจัดการ	๑๔
๒.๒ แสดงการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ	๑๔
๒.๓ การจัดการและการบริหารสามารถใช้แทนกันได้ความหมายเดียวกัน	๑๕
๒.๔ การบริหารเชิงระบบของ Norbert Wiener	๒๗
๒.๕ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภา ตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗	๖๑
๒.๖ การจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔	๗๓
๒.๗ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔	๗๗
๒.๘ กรอบแนวคิดการวิจัย	๑๓๐
๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	๑๙๙

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

พระไตรปิฎก

ที.ปา.	(ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวรรค	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปิณาสก	(ภาษาไทย)
ม.อ.	(ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	มัชฌิมนิกาย	อุปริปิณาสก	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	สัญญุตตนิคาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อง.เอกก.	(ไทย)	=	สูตรตันตปิฎก	อังคุตตรนิกาย	เอกกนิบาต	(ภาษาไทย)
วิ.ม.	(ไทย)	=	วินยปิฎก		มหาวรรค	(ภาษาไทย)
วิ.จุ.	(ไทย)	=	วินยปิฎก		จุฬวรรค	(ภาษาไทย)

วิธีอ่าน

๑. พระไตรปิฎก อ่าง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ ตัวอย่าง วิ.มหา.(บาลี) ๑/๑๗๔/๒๘๗.
หมายถึง วินยปิฎก มหาวิภังคปาติ ปฐมภาค เล่มที่ ๑ ข้อ ๑๗๔ หน้า ๒๘๗.
๒. พระไตรปิฎก อ่าง เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ ตัวอย่าง วิ.มหา.(ไทย) ๑/๑๗๔/๒๘๗.
หมายถึง วินยปิฎก มหาวิภังค์ ปฐมภาค เล่มที่ ๑ ข้อ ๑๗๔ หน้า ๒๘๗.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงมหาดไทยได้มอบหมายให้กรมการปกครองดำเนินการกิจด้านการทะเบียนราษฎร และทะเบียนอื่นๆ เพื่อให้การขับเคลื่อนงานทะเบียนมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนางานอย่างเป็นระบบด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย ลดขั้นตอนและระยะเวลาการปฏิบัติงาน ข้อมูลมีความถูกต้อง สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้

งานทะเบียน เป็นงานสำคัญที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และเป็นพื้นฐานของการพัฒนาประเทศไทยในภาพรวมทุกๆ ด้าน ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้ให้ความหมายของคำว่า “ทะเบียน” หมายถึง บัญชีจดลักษณะจำนวนคน จำนวนสัตว์หรือจำนวนสิ่งของ ตลอดจนงานต่างๆ ที่รัฐบาลบันทึกไว้เป็นหลักฐานเกี่ยวกับประชาชนพลเมือง” ดังนั้นจึงอาจประมวลความหมายของคำว่า “งานทะเบียน” ได้ว่า “เป็นการจดหรือบันทึกรายการหรือลักษณะต่าง ๆ ของคน สัตว์ สิ่งของ หรือกิจกรรมต่างๆ ลงไว้ในบัญชีหรือแบบตามที่กำหนดไว้ เพื่อความสมบูรณ์ตามกฎหมายหรือเพื่อการพิสูจน์หรือเพื่อการตรวจสอบหรือเพื่อเป็นหลักฐานอื่นๆ”

งานทะเบียน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ๒ ประการ คือ ประการที่หนึ่ง เพื่อเป็นเอกสารทางกฎหมาย (Legal Document) เอกสารการทะเบียนเป็นหลักฐานทางกฎหมายที่เป็นประโยชน์ในการรักษาสิทธิหน้าที่ของราษฎรซึ่งต้องเก็บรักษาไว้ตลอดไป

ประการที่สอง เพื่อเป็นข้อมูลทางสถิติ (Statistics data) เอกสารการทะเบียนเป็นการบันทึกข้อมูลทางสถิติต่างๆ เพื่อนำมาประมวลวิเคราะห์วิจัยนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ อาทิเช่น ๑) ด้านการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของชาติ งานทะเบียนหลายประเภทมีส่วนสำคัญในการรักษาความมั่นคงของชาติ เช่น งานทะเบียนราษฎรใช้เป็นหลักฐานในการแยกตัวบุคคลที่เป็นคนต่างด้าวออกจากคนสัญชาติไทย การควบคุมการจดทะเบียนอาวุธปืน การจัดทำทะเบียนสัตว์พาหนะ เป็นต้น ๒) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ใช้เป็นหลักในการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของประเทศ รวมทั้งการวางแผนพัฒนาธุรกิจ อุตสาหกรรมและบริการของเอกชน ๓) ด้านการสาธารณสุข การจดทะเบียนเกี่ยวกับคนเกิด คนตาย นับเป็นข้อมูลด้านสถิติชี้พื้นำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาอนามัยและครอบครัว ๔) ด้านสิทธิของประชาชน เอกสารการทะเบียนหลายประเภทก่อให้เกิดสิทธิแก่ประชาชนหลายประการ เช่น แสดงฐานะสัญชาติ สถานะครอบครัว การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์จากการจดทะเบียนนิติกรรมหรือพินัยกรรม รวมทั้งการจดทะเบียนครอบครัวในลักษณะต่างๆ เช่น สมรส หย่า รับรองบุตร รับบุตรบุญธรรม เป็นต้น นอกจากนี้ในปัจจุบันข้อมูลทางด้านทะเบียนยังได้รับความเชื่อถือและนำไปใช้ประโยชน์โดยองค์กรภาคเอกชนระดับสากล เช่น องค์กรยูนิเซฟนำข้อมูลเกี่ยวกับสถิติประชากรเด็กไปใช้ในการติดตาม และดูแลเด็กในประเทศไทย เป็นต้น

ตามพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด ๑๓ กระทรวงมหาดไทย มาตรา ๓๐ ระบุอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยไว้ว่า “กระทรวงมหาดไทย มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบำบัดทุกข์บำรุงสุข การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน การอำนวยความสะดวกของสังคม การส่งเสริมและพัฒนากิจการปกครอง การพัฒนาการบริหารราชการส่วนภูมิภาค การปกครองท้องถิ่น การส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและพัฒนาชุมชน การทะเบียนราษฎร ความมั่นคงภายใน

กิจการสาธารณสุขและการพัฒนาเมือง และราชการอื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกระทรวงมหาดไทยหรือส่วนราชการที่สังกัดกระทรวงมหาดไทย”

ตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๕ ข้อ ๑ ระบุให้กรมการปกครอง มีภารกิจเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายในประเทศ การอำนวยความเป็นธรรม การปกครองท้องถิ่น การอาสารักษาดินแดน และการทะเบียน เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงปลอดภัย ได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว และให้เกิดความสงบสุขในสังคมอย่างยั่งยืน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ตาม (๗) ดำเนินการและพัฒนาระบบงานทะเบียนราษฎร งานบัตรประจำตัวประชาชนและงานทะเบียนอื่น รวมทั้งการบริหารจัดการฐานข้อมูลกลางเพื่อการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และตามข้อ ๓ ก. (๙) สำนักบริหารงานทะเบียน มีอำนาจหน้าที่ (ก) ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน และการทะเบียนอื่นที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรม กล่าวโดยสรุปคือ สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบงานด้านการทะเบียนราษฎรและทะเบียนอื่นๆ^๑

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ที่มีลักษณะชุมชนเมือง หรือมีขีดความสามารถและแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเป็นเมือง ซึ่งแบ่งออกเป็น ๓ ระดับ ได้แก่ เทศบาลตำบล เทศบาลเมือง และเทศบาลนคร ทั้งนี้แต่ละประเภทจะจัดตั้งอย่างสอดคล้องไปตามระดับความเจริญทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น จำนวนและความหนาแน่นของประชากร และศักยภาพความสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด การปกครองท้องถิ่นทั้ง ๓ ระดับจะมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่เหมือนกัน คือ การให้บริการสาธารณะ ตอบสนองความต้องการของประชาชน^๒ ทั้งในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ ตลอดจนทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกัน รัฐให้เป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเอง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหลายย่อมมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเอง รัฐบาลเป็นเพียงผู้กำกับดูแลตามพระราชบัญญัติปรับปรุง กระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. ๒๕๔๕ ซึ่งแยกออกมาจากกรมการปกครองเพื่อรองรับภารกิจเกี่ยวกับส่งเสริมสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยตรง การปกครองท้องถิ่นทั้ง ๓ ระดับจะต้องนำนโยบายของรัฐบาลและภารกิจของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นมาดำเนินการให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรมในเขตพื้นที่ของตนเอง

จากการกระจายอำนาจดังกล่าวข้างต้น ส่งผลกระทบให้กรมการปกครอง (สำนักบริหารการทะเบียน) ได้ปรับปรุงรูปแบบการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยจำเป็นจะต้องถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียน ๕ ภารกิจให้กับท้องถิ่น ได้แก่ ทะเบียนราษฎร ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนชื่อบุคคล และทะเบียนสัตว์พาหนะ ทั้งนี้ภารกิจดังกล่าวมีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของประชาชน หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบปฏิบัติและข้อกำหนดอย่างถูกต้องหรือมีการกระทำการทุจริตทางการทะเบียนจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนและสร้างความเสียหายต่อ

^๑แผนยุทธศาสตร์ตามภารกิจเฉพาะด้านของกระทรวงมหาดไทย ๑๐ ปี, ด้านการทะเบียนราษฎรและทะเบียนอื่นๆ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ธันวาคม ๒๕๕๘, หน้า ๑, ๖, ๗.

^๒แนวทางการพัฒนาการบริการสู่ความเป็นเลิศของงานทะเบียนราษฎรและงานบัตรประจำตัวประชาชน, สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ปี ๒๕๕๕, หน้า ๒.

ภาครัฐ และในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เองก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการให้บริการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่สำนักทะเบียนท้องถิ่นจะปฏิเสธการให้บริการสำหรับบุคคลที่อยู่นอกพื้นที่ที่มาขอรับบริการด้านงานทะเบียนและบัตร เพราะถือว่าไม่ได้เสียภาษีให้กับท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งขัดกับนโยบายของกรมการปกครอง (สำนักบริหารการทะเบียน)^๓

การให้บริการประชาชนในสำนักทะเบียน ได้แก่ สำนักทะเบียนกลาง สำนักทะเบียนจังหวัด สำนักทะเบียนอำเภอ และสำนักทะเบียนท้องถิ่น รายละเอียดมีดังนี้^๔

๑) สำนักทะเบียนกลาง เป็นหน่วยที่ให้บริการงานทะเบียนในส่วนกลาง โดยให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน รวมทั้งการคัดรับรองเอกสารการทะเบียน มีจำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ (๑) หน่วยบริการหลัก คือ สำนักบริการที่ ๑ ตั้งอยู่ ณ วังไชยา เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร และ (๒) หน่วยบริการที่ ๒ ตั้งอยู่ ณ คลอง ๙ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

๒) สำนักทะเบียนจังหวัด เป็นหน่วยที่ให้บริการงานทะเบียนในส่วนภูมิภาคระดับจังหวัด โดยให้บริการคัดรับรองเอกสารการทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ตั้งอยู่ ณ ศาลากลางจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด

๓) สำนักทะเบียนอำเภอ เป็นหน่วยที่ให้บริการงานทะเบียนในส่วนภูมิภาคระดับอำเภอ โดยให้บริการงานทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนทั่วไป ตั้งอยู่ ณ ที่ว่าการอำเภอ จำนวน ๘๗๘ อำเภอ

๔) สำนักทะเบียนท้องถิ่น เป็นหน่วยที่ให้บริการงานทะเบียนในส่วนท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา และเทศบาล) รวมจำนวน ๑,๕๔๐ แห่ง มีดังนี้

(๑) สำนักทะเบียนเขตกรุงเทพมหานคร โดยให้บริการงานทะเบียนราษฎร บัตรประจำตัวประชาชน และทะเบียนทั่วไป ตั้งอยู่ ณ สำนักงานเขตทุกเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน ๕๐ เขต

(๒) สำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลและเมืองพัทยา รวมจำนวน ๑,๓๙๐ แห่ง แบ่งออกเป็น สำนักทะเบียนท้องถิ่น ที่ให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน ๑๕๐ แห่ง ได้แก่ เทศบาลนคร จำนวน ๒๘ แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน ๑๐๖ แห่ง เทศบาลตำบล จำนวน ๑๖ แห่ง และเมืองพัทยา และสำนักทะเบียนท้องถิ่น ที่ให้บริการงานทะเบียนราษฎรเพียงอย่างเดียว จำนวน ๑,๓๓๕ แห่ง ได้แก่ เทศบาลนคร จำนวน ๑ แห่ง เทศบาลเมือง จำนวน ๔๘ แห่ง และเทศบาลตำบล จำนวน ๑,๒๘๓ แห่ง

พระราชบัญญัติเทศบาลได้กำหนดถึงอำนาจหน้าที่ของเทศบาลประเภทต่างๆ ไว้โดยแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ดังนี้คือ ๑ หน้าที่ต้องทำ หน้าที่ประการนี้เป็นหน้าที่ที่กฎหมายบังคับให้เทศบาลจะต้องจัดทำให้เป็นผลดี ถ้าเทศบาลใดไม่ปฏิบัติหน้าที่ประการนี้ให้เกิดผลดีได้นั้นก็ถือว่าเทศบาลนั้นบกพร่องต่อหน้าที่ หรือละเลยต่อหน้าที่ไม่ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ และ ๒ กิจการที่อาจจัดทำ หน้าที่ประการนี้เทศบาลอาจจัดทำหรือไม่ก็ได้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับรายได้ ทรัพย์สินเจ้าหน้าที่และความสามารถของเทศบาลนั้นๆ เป็นเกณฑ์ แต่มีข้อน่าพิจารณาประการหนึ่งว่า เทศบาลใดจะจัดทำหน้าที่ประการหลังนี้ได้ก็

^๓รายงานผลการศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการด้านงานทะเบียนและบัตรสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๓.

^๔กรมการปกครอง, รายงานประจำปี ๒๕๕๕, (เอกสารอัดสำเนา).

ต่อเมื่อ ได้ปฏิบัติหน้าที่ประการแรกครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว^๕ นอกจากนี้งานด้านทะเบียนและบัตรจะเป็นอำนาจหน้าที่ของทางสำนักงานปลัดเทศบาล ระบุว่า มีหน้าที่ดำเนินกิจการให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผนนโยบายของเทศบาล เป็นเลขานุการของสภาเทศบาลและคณะเทศมนตรีเกี่ยวกับงานสารบรรณ งานธุรการ งานประชาสัมพันธ์ งานนิติการ งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย งานทะเบียน ตลอดจนงานอื่นๆ ที่มีได้กำหนดไว้เป็นงานใดโดยเฉพาะ เช่น สถานธนาบาล เป็นต้น^๖ จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานด้านทะเบียนและบัตรของเทศบาลระดับต่างๆย่อมจะมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนผู้ที่มารับบริการให้เป็นตามหลักการบริหารการบริการที่ดีที่เรียกว่าหลักสากลในการจัดบริการสาธารณะ ได้แก่ ๑) หลักผลประโยชน์มหาชนของรัฐและของท้องถิ่น ๒) หลักความรับผิดชอบในการจัดบริการ ๓) หลักความสามารถของท้องถิ่น ๔) หลักการกำหนดระดับของหน่วยจัดบริการที่มีความรับผิดชอบ^๗ หลักการดังกล่าวนี้ย่อมแสดงถึงภาระหน้าที่ของเทศบาลในฐานะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะกำหนดระบบการบริหารซึ่งเฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) กล่าวไว้ ๕ ประการ^๘ ได้แก่ ๑) ด้านการวางแผน (P=Planning) ๒) ด้านการจัดองค์การ (O=Organizing) ๓) ด้านการบริหารงานบุคคลากร (S=Staffing) ๔) ด้านการอำนวยการ (D=Direction) ๕) ด้านการควบคุม (C=Controlling) องค์ประกอบทั้ง ๕ ประการ ย่อมมีความสำคัญในฐานะที่จะเข้าไปบริหารจัดการด้านงานด้านทะเบียนและบัตรให้มีคุณภาพและความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการอย่างสูงสุด นอกจากหลักการบริหารของเทศบาลที่มีระบบการบริหารที่ดีจะต้องสามารถเพิ่มขีดการรองรับงานทะเบียนและบัตรที่จะให้ความพร้อมมากยิ่งขึ้นซึ่งจะต้องอาศัยหลักพุทธธรรมนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้เกิดความพร้อมมากยิ่งขึ้นได้แก่ หลักอิทธิบาทธรรม^๙ ประกอบด้วย ๔ ประการ ได้แก่ ๑ ฉันทะ คือ ความพอใจรักในงาน ๒ วิริยะ คือ ความพากเพียรในงานที่ทำ ๓ จิตตะ คือ ความตั้งมั่นในการทำงาน และ ๔ วิมังสา คือ การใคร่ครวญในงานที่ทำ ซึ่งจะเห็นได้บทบาทหน้าที่ของเทศบาลโดยเฉพาะสำนักงานปลัดเทศบาลที่จะให้ความสำคัญในฐานะผู้ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริหารงานทะเบียนและบัตร

ปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชนได้เพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีสิทธิเรียกร้องการบริการ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคม ระดับการศึกษาและค่านิยมประชาธิปไตยที่ทำให้ประชาชนเปิดเผยความต้องการของตนเองให้สังคมรับรู้เพิ่มมากขึ้น ประกอบกับนโยบายการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและคุ้มค่ากับภาษีอากรของประชาชน หน่วยงานภาครัฐจึงพยายามพัฒนางานต่างๆ ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน ได้แก่ การพัฒนาในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสาธารณสุข ด้านสวัสดิภาพประชาชน ด้านงานทะเบียนราษฎรที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวบุคคลโดยตรง ได้แก่ การแจ้งเกิด การแจ้งตาย การแจ้งย้ายที่อยู่ การแจ้งเกี่ยวกับบ้านและการขอมีบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นประมวลข้อมูลประชากรที่มีปริมาณมากและต้องจัดเก็บ แก้ไขให้ถูกต้องเป็นปัจจุบันตลอดเวลา เพราะเกี่ยวกับการพิสูจน์ตัวบุคคล

^๕ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖), หน้า ๖๒.

^๖สนธิ จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุกมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓), หน้า ๓๒.

^๗ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การให้บริการแบบครบวงจร แนวทางการให้บริการเชิงรุกของกรมการปกครอง, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๖), หน้า ๖๓.

^๘วีริช วิธิชนิภาวรรณ, การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โฟร์ เพช, ๒๕๔๕), หน้า ๓๙.

^๙ม.ม. (ไทย) ๑๒/๒๔๗/๑๗๗.

การบริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ในอดีตและปัจจุบันมีความล่าช้า มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน รัฐจะเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งหมดโดยมอบอำนาจให้ส่วนภูมิภาคเป็นตัวแทนรัฐบาลกลาง ต่อมาเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ และมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ทำให้ประชาชนมีความต้องการสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาก รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง รัฐจึงแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร และพัทยา เพื่อให้เป็นการแก้ไขปัญหาการบริการสาธารณะให้ทั่วถึง แต่การให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนยังประสบปัญหาที่ได้รับการติติง ร้องเรียนตลอดจนความไม่เสมอภาคในการให้บริการด้านต่างๆ

จึงกล่าวได้ว่าการบริหารงานทะเบียนและบัตร บุคลากรบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ สถานที่บางแห่งขาดเก้าอี้ที่นั่งไม่เพียงพอ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และครุภัณฑ์สำนักงาน จำเป็นจะต้องให้บริการประชาชนเป็นจำนวนมากซึ่งจะต้องอาศัยหลักพุทธธรรมเพื่อนำมาบูรณาการในการบริหารงานและสามารถตอบสนองต่อการบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทยและขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพระพุทธศาสนาเพื่อให้ได้รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรของเทศบาลในลักษณะพุทธบูรณาการต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๑.๒.๓ เพื่อวิเคราะห์นำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ เป็นลักษณะใด

๑.๓.๓ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการควร เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยประกอบด้วย ขอบเขตด้านระยะเวลา ขอบเขตด้านตัวแปร ขอบเขตด้านประชากร ขอบเขตด้านพื้นที่ และขอบเขตด้านเนื้อหาเป็นต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัย ได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ อันเป็นผลมาจากกระจายอำนาจด้านทะเบียนจากส่วนกลางสู่การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นตามรูปแบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

๑. ขอบเขตด้านแนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) การวางแผน ๒) การจัดองค์กร ๓) การบังคับบัญชา ๔) การประสานงาน และ ๕) การควบคุม

๒. ขอบเขตด้านหลักพุทธธรรม คือ หลักอิทธิบาท ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ฉันทะ คือความพอใจรักในงาน ๒) วิริยะ คือความพากเพียรในงานที่ทำ ๓) จิตตะ คือความตั้งมั่นการทำงาน และ ๔) วิมังสา คือการใคร่ครวญในงานที่ทำ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

๑. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้เชี่ยวชาญในเขตพื้นที่กลุ่มภาคกลางตอนบน ๑ ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรีซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ นายกเทศมนตรีจำนวน ๔ ท่าน กลุ่มที่ ๒ ปลัดเทศบาล จำนวน ๔ ท่าน กลุ่มที่ ๓ ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตร ๓ ท่าน กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน จำนวน ๕ ท่าน และพระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๕ รูป รวมทั้งหมด ๒๑ รูป/คน

๒. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามประชากรที่กำหนดครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่เข้ามารับบริการงานทะเบียนและบัตร ในจังหวัดที่มี เทศบาล ครบทั้ง ๓ ระดับ (นคร เมือง และตำบลและยกเว้นจังหวัดสระบุรีไม่มีเทศบาลนครจึงใช้เทศบาลแทน) จำนวน ๔ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี จำนวน ๔,๓๘๔ คน ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร ๓๕๔ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาผู้วิจัยได้กำหนดเขตพื้นที่ คือ พื้นที่เทศบาลในเขตกลุ่มภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระบุรี

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เริ่มตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๘ รวม ๑ ปี ๔ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการบริหารจัดการ หมายถึง แนวทางและกระบวนการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) ในเขตกลุ่มภาคกลางตอนบนเพื่อให้เกิดขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

การวางแผน หมายถึง แนวทางและกระบวนการที่กำหนดไว้อย่างมีระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการภายใต้เงื่อนไขและข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจ

การจัดการองค์กร หมายถึง แนวทางและกระบวนการจัดระบบความสัมพันธ์ระหว่างส่วนงานต่างๆ และบุคคลในองค์กร โดยกำหนดภารกิจ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานตามภารกิจขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ มี ๓ ขั้นตอน คือ การจัดกลุ่มงานและโครงสร้างตำแหน่ง การมอบหมายอำนาจหน้าที่ และการจัดวางความสัมพันธ์

การบังคับบัญชา หมายถึง แนวทางและกระบวนการบังคับบัญชา คือ กรรมวิธีในการอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย กรรมวิธีดังกล่าวนี้มีแนวความคิดหลักอยู่ ๒ ประการคือ ก. การบังคับบัญชา (COMMAND) คือ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ ในการใช้บรรดาทรัพยากรที่มีอยู่ ในการปฏิบัติการกิจให้สำเร็จตามระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่กำหนดขึ้น ข. การควบคุม (CONTROL) คือ อำนาจหน้าที่ซึ่งน้อยกว่าการบังคับบัญชา ที่ผู้บังคับหน่วยใช้ปฏิบัติต่อส่วนใดส่วนหนึ่งของกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยรองหรือหน่วยอื่น

การประสานงาน หมายถึง แนวทางและกระบวนการการที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์กรทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำต่อเนื่อง สอดคล้องกันไปเพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การควบคุม หมายถึง ขั้นตอน กระบวนการ หรือกลไกซึ่งองค์กรกำหนดขึ้นโดยบูรณาการหลักอิทธิบาท ๔ เพื่อให้มั่นใจว่า กิจกรรมในการดำเนินธุรกิจจะประสบความสำเร็จ และได้ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ การควบคุมเป็นกระบวนการตรวจสอบกิจกรรมเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามแผนที่กำหนดไว้ การควบคุมเป็นหน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของการบริหาร การควบคุมมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับการวางแผน เพราะการควบคุมเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแผนการดำเนินการตามแผน และการประเมินผลตอบแทน

งานทะเบียนและบัตร หมายถึง การบริหารเชิงการบริการงานด้านการจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนพลเมืองของประเทศ ได้แก่ การทำทะเบียนและการทำบัตรประจำตัวประชาชนเพื่อให้เกิดความรวดเร็วและเกิดความพึงพอใจต่อประชาชน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบลที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนบน ๑ ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี จำนวน ๑๑๔ แห่ง

ขีดความสามารถ หมายถึง ในการรองรับงาน การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพ การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ต่างๆ สำหรับผู้มาใช้บริการ

พุทธบูรณาการ หมายถึง การนำหลักพุทธธรรมมาผสมผสานเพื่อการประยุกต์ใช้ในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ภาคกลางตอนบน ได้แก่ หลักธรรมอิทธิบาท ๔ ประการ คือ

ฉันทะ หมายถึง บุคลากรมีความพากเพียรในงานที่ทำ มีใจใฝ่รักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้มีการวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิริยะ หมายถึง บุคลากรมีความตั้งมั่นการทำงาน และมีความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน มีการวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จิตตะ หมายถึง บุคลากรมีความตั้งมั่นการทำงาน การตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป อุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำการวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วิมังสา หมายถึง บุคลากรมีการใคร่ครวญในงานที่ทำ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นโดยโยนิโสมนสิการ มีการวางแผน คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงพัฒนารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๖.๑ ทำให้ทราบ ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

๑.๖.๒ ทำให้ทราบขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักพระพุทธศาสนา

๑.๖.๓ ทำให้ทราบรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๑.๖.๔ สามารถนำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการเพื่อการประยุกต์ใช้ต่อไป

บทที่ ๒

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยมุ่งศึกษาในเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งรายละเอียดมี ดังนี้

- ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ
- ๒.๒ แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ
- ๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒.๔ หลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารจัดการ
- ๒.๕ การดำเนินงานของงานทะเบียนและบัตร
- ๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- ๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ

การพัฒนาองค์กรไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็ตามจะมีเป้าหมายร่วมกันคือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาในกระบวนการทำงาน หรือระบบต่างๆ และเพื่อสร้างทีมงานให้เกิดขึ้นในองค์กร การเลือกใช้รูปแบบใดก็อาจต้องพิจารณาถึงลักษณะขององค์กร และวัฒนธรรมองค์กรประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงเพื่อการพัฒนาองค์กรเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและมีการใช้รูปแบบในการพัฒนาองค์กร

๒.๑.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)

รูปแบบที่มีการนำมาประยุกต์ใช้ได้แก่ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ รูปแบบการแก้ไขปัญหา และรูปแบบการสร้างทีมงาน ขั้นตอนต่างๆ ของแต่ละรูปแบบคล้ายคลึงกัน และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันคือมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร

๑. ความหมายของรูปแบบ(Model)

คำว่า “รูปแบบ” หรือ Model เป็นคำที่ใช้เพื่อสื่อความหมายหลายอย่าง ซึ่งโดยทั่วไปแล้วรูปแบบจะหมายถึงสิ่งหรือวิธีการดำเนินงานที่เป็นต้นแบบอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แบบจำลองสิ่งก่อสร้าง รูปแบบในการพัฒนางาน เป็นต้น ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการให้ความหมายของคำว่ารูปแบบไว้หลากหลายทัศนะ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมมาแสดงได้ดังนี้

ความหมายของรูปแบบทางศึกษาศาสตร์หมายถึงความสัมพันธ์ของตัวแปร เป็นกรอบของความคิดเป็นการแทนความคิดออกมาให้เป็นรูปธรรม^๑และหมายถึง โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ดังนั้นรูปแบบ น่าจะมีมากกว่า ๑ มิติหลายตัวแปร และตัวแปรดังกล่าวต่างมีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน^๒

รูปแบบ จึงหมายถึง สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้มีคุณลักษณะสำคัญ คือ การกำหนดตัวแปรหรือปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ศึกษา มีการเชื่อมโยงและกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ของ ตัวแปรเหล่านั้นด้วยหลักเหตุผลอันจะมาซึ่งการอธิบายถึงความเข้าใจอันชัดเจนและเน้นรูปธรรมขึ้น

๒. ลักษณะและองค์ประกอบของรูปแบบ

สำหรับลักษณะและองค์ประกอบของรูปแบบได้มีนักวิชาการทำการศึกษาไว้แล้วการแบ่งประเภทของรูปแบบไม่มีหลักเกณฑ์ตายตัวว่าควรมีรายละเอียดขององค์ประกอบอย่างไรบ้างรูปแบบจึงจะเหมาะสมเนื่องจากรายละเอียดและองค์ประกอบที่เหมาะสมของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษาและวัตถุประสงค์ในการสร้างรูปแบบนั้นๆ

คุณลักษณะของรูปแบบประเด็นต่างๆต่อไปนี้

- ๑) แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและตัวแปร
- ๒) นำไปสู่การทำงานได้ผลตรงตามที่ตั้งไว้
- ๓) อธิบายถึงโครงสร้างหรือกลไกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาอย่างชัดเจน
- ๔) นำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่หรือขยายองค์ความรู้
- ๕) สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องที่ใช้รูปแบบ^๓

ในเรื่องคุณลักษณะของการสร้างรูปแบบที่ได้นอกจากจะต้องมองถึงบริบทขององค์ประกอบหลายส่วนที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมควรมองถึงคุณลักษณะที่ต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑. รูปแบบ ควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (Structural Relationship) มากกว่าความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันแบบรวม ๆ (Associative Relationship)
๒. รูปแบบ ควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นสามารถถูกตรวจสอบได้โดยการสังเกต ซึ่งเป็นไปได้ที่จะทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้
๓. รูปแบบ ควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้อธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

^๑สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, “การวิจัยเพื่อหารูปแบบ”, รายงานการบรรยายพิเศษห้องเรียนการวิจัย ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : ฝารายวิจัยครุศาสตร์ร่วมกับภาควิชาการศึกษานอกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙), หน้า ๓๖ (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม).

^๒อุทุมพร จามรมาน, “โมเดล (Model)”, วารสารวิชาการ, ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒๖ (มีนาคม ๒๕๔๑), : ๒๒.

^๓พูลสุข หิงคานนท์, การพัฒนารูปแบบ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

๔. รูปแบบ ควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายในเรื่องที่กำลังศึกษา

จะเห็นว่าคุณลักษณะที่ดีของรูปแบบตามแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมีลักษณะที่ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของตัวแปรแบบมีโครงสร้างลักษณะที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลและสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์และสามารถนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่ของปรากฏการณ์ที่ทำการวิจัย

๓. การพัฒนารูปแบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบคือกระบวนการในการสร้างหรือพัฒนา ได้มีผู้ศึกษาไว้สามารถสรุปได้ว่า

การพัฒนารูปแบบ หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลองและนอกจากนี้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนารูปแบบยังพบว่าไม่สามารถที่จะกำหนดแน่นอนตายตัวได้แต่ขึ้นอยู่กับรายละเอียดของปรากฏการณ์หรือสิ่งที่เราจะพัฒนารูปแบบนั้นๆการพัฒนารูปแบบนั้นควรจะมีขั้นตอนอย่างน้อย๓ขั้นตอนดังนี้คือ

ขั้นตอนที่ ๑ ศึกษาและวิเคราะห์หลักการโดยใช้ข้อมูลพื้นฐานจำเป็นแล้วนำไปสร้างรูปแบบเบื้องต้น

ขั้นตอนที่ ๒ การตรวจสอบหรือทดสอบรูปแบบโดยประมวลความคิดเห็นจากการตรวจสอบข้อมูลที่ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบกับองค์ประกอบและภารกิจจริงขององค์กรที่ทำวิจัยหรือทดสอบตามสภาพข้อมูลตามสภาพจริง

ขั้นตอนที่ ๓ ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและพัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้นจนสามารถนำไปใช้ในการทดลองใช้ต่อไป^๔

๔. การตรวจสอบรูปแบบ

แนวคิดในการตรวจสอบที่จะใช้เป็นแนวทางในการวิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการดังนี้

อุทุมพร จามรมาน กล่าวโดยสรุปได้ว่าการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้โดยแบ่งการตรวจสอบรูปแบบที่สำคัญได้เป็น๒ลักษณะคือ

๑) การตรวจสอบด้วยมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพอจะใช้ในการทดลองรูปแบบทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

๒) การตรวจสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ ซึ่งอาจทดสอบโดยวิธีการทางสถิติหรือการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิก็ได้^๕

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบคือการชี้ชัดให้ทราบความหมายของรูปแบบลักษณะและองค์ประกอบการพัฒนาและการตรวจสอบรูปแบบโดยเป็นสิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษาของผู้สร้างเองเพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบโดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายกระชับ และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้โดยมี

^๔เรื่องเดียวกัน, หน้า ๘๗.

^๕อุทุมพร จามรมาน, ๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พนัน, ๒๕๔๕), หน้า ๒๓.

คุณลักษณะสำคัญในการกำหนดตัวแปรหรือปัจจัยสำคัญต่างๆ ที่ศึกษา โดยการเชื่อมโยงและกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรเหล่านั้นด้วยหลักเหตุผล

จากการทบทวนเอกสารที่ผ่านมา ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง โครงสร้างที่พัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่างๆ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีตลอดจนถึงการรวบรวมและจัดสรรทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งร่วมกันกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการใช้ทรัพยากรที่มีทั้งหลายอย่างพลิกแพลงตามสถานการณ์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปผู้วิจัยจึงพอสรุปประเด็นหลักที่สำคัญดังแสดงในตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model) ไว้ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ (Model)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (๒๕๒๙, หน้า ๓๖)	๑. โครงสร้างของความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยต่างๆ ๒. เป็นกรอบความคิดออกมาอย่างเป็นรูปธรรม
อุทุมพร จามรมาน (๒๕๔๑, หน้า ๒๒)	๑. สิ่งที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่เพื่อกำหนดทิศทางความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ๒. คุณลักษณะสำคัญ คือการกำหนดตัวแปรหรือปัจจัยสำคัญต่างๆ ๓. การอธิบายถึงความเข้าใจอันชัดเจนและเน้นเป็นรูปธรรม
พูลสุข หิงสานนท์ (๒๕๔๐, หน้า ๕๓)	๑. แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและตัวแปร ๒. นำไปสู่การทำงานได้ผลตรงตามที่ตั้งไว้ ๓. โครงสร้างหรือกลไกความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ๔. การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ ๕. สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องที่ใช้รูปแบบ
พูลสุข หิงสานนท์ (๒๕๔๐, หน้า ๘๗)	๑. ศึกษาและวิเคราะห์หลักการ ๒. การตรวจสอบหรือทดสอบรูปแบบ ๓. ทบทวนและปรับปรุงแก้ไขรูปแบบและพัฒนาให้สมบูรณ์ขึ้น
อุทุมพร จามรมาน (๒๕๔๕, หน้า ๒๓)	๑. การตรวจสอบด้วยมูลเชิงประจักษ์ ๒. การตรวจสอบรูปแบบทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์

๒.๒ แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ

๒.๒.๑ แนวคิดและความหมายการบริหารจัดการ

แนวคิดการบริหารจัดการเป็นการนำไปใช้ทั้งในหน่วยงานและบุคลากรของภาครัฐและภาคเอกชนเป็นการผสมผสานแนวคิดการบริหารภาครัฐและการจัดการภาคเอกชนเข้าด้วยกันถ้านำคำนี้ไปใช้ในหน่วยงานภาครัฐเพื่อให้ชัดเจนมากขึ้นอาจใช้คำว่า การบริหารจัดการภาครัฐ, การบริหารจัดการ, การบริหารการพัฒนา, และการบริหารการบริการ ซึ่งแต่ละคำมีความหมายคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกัน องค์ประกอบสำคัญของวิธีการพัฒนาองค์กรแนวใหม่เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์กร^๖ การตลาด และสิ่งท้าทายใหม่ๆ อีกทั้งยังรวมถึงการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ภายในองค์กรที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว^๗

การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่น ซึ่งนักบริหารมีหน้าที่ในการวางแผนจัดองค์กรอำนวยการและควบคุมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรอื่นๆ ให้ดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกันเพื่อบรรลุเป้าหมายที่วางไว้หน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ คือ

- ๑) การวางแผน (Planning)
- ๒) การจัดองค์กร (Organizing)
- ๓) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing)
- ๔) การอำนวยการ (Directing)
- ๕) และการควบคุม (Controlling)

แม้ว่าหน้าที่ของนักบริหารทั้ง ๕ ประการ จะถูกกำหนดโดยนักวิชาการสมัยใหม่ก็ตามแต่เมื่อว่ากันทางปฏิบัติแล้วคนไทยเราก็คงบริหารบ้านเมืองแบบนี้มานานแล้วหน้าที่ของนักบริหารปรากฏชัดเจนในการปฏิบัติขององค์กรตั้งแต่สมัยโบราณ^๘

โดยทั่วไปคำว่า Management ให้ความหมายในภาษาไทยว่า การจัดการส่วนการบริหารใช้สำหรับความหมายของคำว่า Administration แต่ระยะหลังจะพบว่ามีการใช้คำทั้งสองนี้ในความหมายที่ทดแทนกันได้ จากการศึกษาความหมายและพิจารณาจากความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่าน ที่ผ่านมาข้างต้น ต่อคำสองคำนี้ สามารถสรุปได้ว่าการให้ความหมายใน ๓ แนวทาง^๙ ด้วยกัน คือ

แนวทางที่หนึ่ง การบริหาร Administration เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายการจัดการ (Management) เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ Administration is Concerned With The Determination of Policies and Management With The Implementation of Policies

^๖Stewart Black, *Journal of Organization Change Management*, (Reading Mass : Addisonwesley Publishing Co.1989), p.16.

^๗Warren Bennis, *Organization Development*, (Reading Mass : Addisonwesley Publishing Co.1969), p.2.

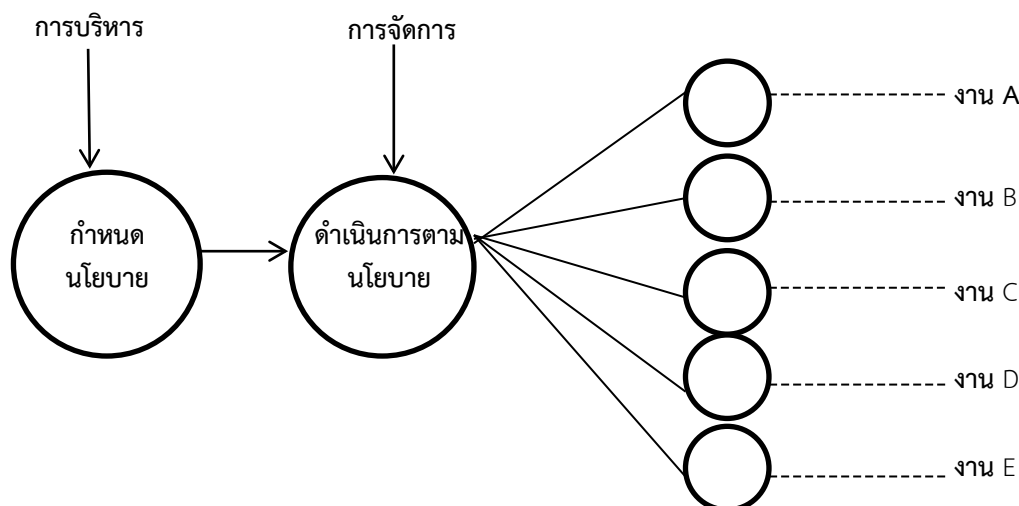
^๘พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), *คุณธรรมสำหรับนักบริหาร*, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธธรรม, ๒๕๓๙), หน้า ๒-๓.

^๙พะยอม วงศ์สารศรี, *องค์กรและการจัดการ*, (กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๓๗), หน้า ๓๖.

แนวทางนี้มองว่า การบริหารนั้นเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ซึ่งเป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างกว่าการจัดการที่เป็นเรื่องของการปฏิบัติตามนโยบาย ซึ่งมีนักวิชาการหลายท่านที่สนับสนุนความหมายนี้ได้แก่ โอลิเวอร์เชลดอน(Oliver Sheldon) ฟลอเรนซ์และเทียด (Florence and Tead) สเปียร์เกิลและลันส์เบอร์กซ์(Spiegel and Lansburgh) เป็นต้น

นักวิชาการ ได้ให้ความหมาย การบริหารว่า^{๑๐}

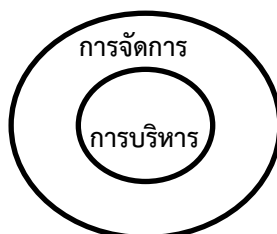
ความหมายที่หนึ่ง การบริหารกำหนดนโยบายไปปฏิบัติแสดงไว้ ดังแผนภาพที่ ๒.๑

แผนภาพที่ ๒.๑ แสดงความแตกต่างระหว่างการบริหารและการจัดการ

แนวทางที่สอง การจัดการเป็นความหมายทั่วไปโดยรวมการบริหารเข้าไปด้วย (Management is a Generic Term and Includes Administration) แนวทางนี้มองว่าการจัดการเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการขององค์การธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ส่วนการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดในชั้นการจัดการบรรลุผล ผู้ที่มีความเห็นสอดคล้องกับแนวทางนี้คือ เบรชและคิมเบลล์(Brech and KimBall)

ความหมายที่สอง การจัดการเป็นภาพรวม การบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ กล่าวได้ว่า การบริหารเป็นสับเซตของการจัดการ เขียนภาษาคณิตศาสตร์ได้ว่าการบริหารเป็นเซตย่อยของการจัดการ ดังแผนภาพที่ ๒.๒

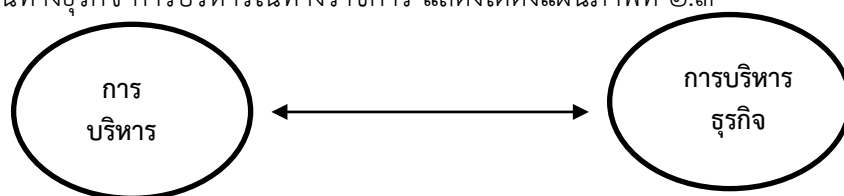

แผนภาพที่ ๒.๒ แสดงการบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ

^{๑๐}บรรยงค์ โตจินดา, องค์การและการจัดการ, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทรวมสาสน์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๒), หน้า ๒๕.

แนวทางที่สาม การบริหารและการจัดการมีความหมายไม่แตกต่างกัน^{๑๑} (There is No Distinction Between The Management and Administration) เป็นความหมายที่เป็นที่ยอมรับกันในสมัยปัจจุบัน แต่ความนิยมในการนำไปใช้งานจะมีความแตกต่างกัน โดยคำว่าจัดการจะใช้ในหน้าที่การบริหารระดับสูงในด้านกำหนดนโยบาย การวางแผน การจัดองค์การ การจัดบุคคลเข้าทำงาน การสั่งงาน และการควบคุมในองค์การธุรกิจ ส่วนคำว่า การบริหารจะใช้ในหน้าที่เช่นเดียวกับการจัดการแต่ใช้ในองค์การรัฐบาล แต่อย่างไรก็ตามคำสองคำนี้มักจะใช้แทนที่กันและกัน นักวิชาการที่มีความเห็นสอดคล้องกับแนวทางนี้ ได้แก่ พยอม วงษ์สารศรี สมคิด บางโม และ ธร สุนทรยุทธ

ความหมายที่สาม การจัดการและการบริหารมีความหมายเหมือนกันใช้แทนกันได้ แต่มักใช้การจัดการในทางธุรกิจ การบริหารในทางราชการ แสดงได้ดังแผนภาพที่ ๒.๓

แผนภาพที่ ๒.๓ การจัดการและการบริหารสามารถใช้แทนกันได้ความหมายเดียวกัน

จากแนวทาง ในความหมายที่สามนี้ มีนักวิชาการท่านหนึ่ง ได้แสดงทัศนะเพิ่มเติมว่า การจัดการ (Management) มักจะใช้ในการบริหารธุรกิจเอกชน ดังนั้นคำว่า ผู้บริหารหรือ ผู้จัดการจึงใช้เรียก ผู้ดำรงตำแหน่งในระดับต่างๆ ของกิจการที่เป็นของรัฐและเอกชน^{๑๒}

จากการศึกษาทบทวนเอกสารความหมายของคำว่าจัดการและการบริหารที่ได้มีการนิยามให้ความหมาย กำหนดแนวทางกันอย่างหลากหลาย ทั้งนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างชาติ ผู้ศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหารอันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารจะประกอบด้วย วิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการบริหาร ทรัพยากรต่างๆ นั้น จะเน้นในเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงาน ดังนั้นกระบวนการสั่งการแลควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การรูปนัย เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำให้เป้าหมายและจุดมุ่งหมายของสถาบันสำเร็จผล^{๑๓} รวมถึงขั้นตอนมีกลุ่มบุคคลเป็นกลไกสำคัญในการ

^{๑๑}เอกวิทย์ มณีธร, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร/การจัดการ, (กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็ม.ที.เพรส, ๒๕๕๒), หน้า ๕.

^{๑๒}นพพงษ์ บุญจิตราดุล, หลักการบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๔), หน้า ๓.

^{๑๓}ชาญชัย อาจิณสมจาร, ศัพท์การบริหารการศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๑๑.

บริหารงาน มีเงินทุน เครื่องจักร และวัสดุครุภัณฑ์ต่างๆ เป็นองค์ประกอบด้วย ก็เป็นสิ่งสำคัญ^{๑๔} นอกจากนี้ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัตถุ สามารถประสานเข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพได้ และขณะเดียวกัน จะต้องจัดการนำองค์การให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมภายนอกได้อย่างดีที่สุด^{๑๕} การทำงานให้สำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ โดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้วยวิธีการดำเนินการตามกระบวนการบริหาร ซึ่งผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะทางการบริหาร และความรู้ทางการบริหารด้วย^{๑๖} ได้ให้ความหมายไว้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ การตระหนักถึง ความสามารถ ความถนัด ความต้องการและความมุ่งหวังด้านความเจริญก้าวหน้า ในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วย องค์การจึงจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้^{๑๗}

กล่าวได้ว่า แนวคิดและความหมายการบริหารจัดการ เป็นศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จ โดยอาศัยคนอื่นเพื่อการดำเนินงานในองค์กรในบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรต้องการซึ่งสามารถการ นำไปใช้ทั้งในหน่วยงานบุคลากรของภาครัฐและภาคเอกชนและสามารถนำไปกำหนดแนวทาง หรือ กำหนดนโยบาย ใช้ในการสั่งการ ใช้ในการอำนวยความสะดวก ใช้ในการสนับสนุน และใช้ในการตรวจสอบ ประสิทธิภาพดำเนินงานให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางปฏิบัติและดำเนินงานมากที่สุดซึ่งสามารถสรุปเป็น ตาราง ได้ดังนี้

^{๑๔}ธีรฤทธิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : อักษรปริทรรศน์, ๒๕๓๔), หน้า ๑๒.

^{๑๕}ธงชัย สันติวงษ์, **องค์การและการบริหาร**, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๗), หน้า ๒๖.

^{๑๖}บุญช่วย ศิริเกษ, **พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา**, (เลย : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๐), หน้า ๓.

^{๑๗}พะยอม วงศ์สารศรี, **องค์การและการจัดการ**, (กรุงเทพมหานคร : พรานนกการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๓๖.

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดและความหมายการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (๒๕๔๘, หน้า ๕)	๑. เป็นแนวทางหรือวิธีการบริหารงานภาครัฐ ๒. มีบริหารงานที่เป็นกระบวนการ ๓. มีการพัฒนาให้มีความสำคัญเรื่องการบริหารรวมทั้งการพัฒนานโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมของหน่วยงานของรัฐ
พระเมธีธรรมาภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต), (๒๕๓๙, หน้า ๒-๓)	การบริหาร หมายถึง ศิลปะแห่งการทำงานให้สำเร็จโดยอาศัยคนอื่นหน้าที่ของนักบริหารมีอยู่ ๕ ประการ คือ ๑) การวางแผน (Planning) ๒) การจัดองค์การ (Organizing) ๓) การแต่งตั้งบุคลากร (Staffing) ๔) การอำนวยการ (Directing) ๕) และการควบคุม (Controlling)
พยอม วงษ์สารศรี, (๒๕๓๗, หน้า ๓๖)	๑. การบริหาร Administration เกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ๒. การจัดการ (Management) เป็นการนำนโยบายไปปฏิบัติ
บรรยงค์ โตจินดา, (๒๕๔๒, หน้า ๒๕)	๑. การบริหารกำหนดนโยบายไปปฏิบัติ ๒. การบริหารเป็นส่วนหนึ่งของการจัดการ ๓. การจัดการและการบริหารสามารถใช้แทนกันได้ ความหมายเดียวกัน
ชาญชัย อาจิณสมภาร, (๒๕๔๐, หน้า ๑๑)	๑. กระบวนการสั่งการแลควบคุมกิจกรรมของสมาชิกในองค์การรูปนัย
ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวีระพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์ (๒๕๓๔, หน้า ๑๒)	๑. กระบวนการอย่างหนึ่งภายในองค์การซึ่งมีลำดับการทำงานเป็นขั้นตอน
ธงชัย สันติวงษ์, (๒๕๓๗, หน้า ๒๖)	๑. ภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคน และวัตถุสามารถประสานเข้าด้วยกัน

ตารางที่ ๒.๒ แนวคิดและความหมายการบริหารจัดการ (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
Stewart Black (1989, p.16)	การพัฒนางานองค์กรแนวใหม่ คือ วิธีการเปลี่ยนแปลงที่ได้วางแผนไว้ ครอบคลุมทั่วทุกระบบองค์กร
Warren Bennis, (1969, p.2)	การพัฒนางานองค์กร คือ การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและเป็นยุทธศาสตร์ของการศึกษาที่สลับซับซ้อน
นิพนธ์ กินาวงศ์, (๒๕๔๓, หน้า ๑๖)	๑. การร่วมมือกันทำงานของบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน
บุญช่วย ศิริเกษ, (๒๕๔๐, หน้า ๓)	ผู้บริหารจะต้องใช้ทั้งอำนาจหน้าที่ ภาวะผู้นำ ทักษะทางการบริหาร และความรู้ทางการบริหาร
พยอม วงศ์สารศรี, (๒๕๔๒, หน้า ๓๖)	การใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจการตามขั้นตอนต่างๆ โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์กร
พิทยา บวรวัฒนา, (๒๕๔๖, หน้า ๒)	การนำเอากฎหมายและนโยบายต่างๆ ไปปฏิบัติให้เกิดผล
มัลลิกา ต้นสอน, (๒๕๔๔, หน้า ๑๐)	การกำหนดแนวทาง หรือนโยบาย การสั่งการ การอำนวยความสะดวก และการตรวจสอบ
รุ่ง แก้วแดง, (๒๕๔๖, หน้า ๓๔)	การบริหารทั่วไปเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินกิจการไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ
วิโรจน์ สารรัตน์, (๒๕๔๒, หน้า ๑)	กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

๒.๒.๒ ทฤษฎีการบริหารจัดการ

ทฤษฎีการบริหารจัดการ เป็นอีกทฤษฎีที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานในภาคของการนำภาคองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ในองค์กรภาครัฐ และภาครัฐกิจซึ่งทฤษฎีการบริหารจัดการที่นิยมนำมาปรับใช้ในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารจัดการสาธารณะหรือเพื่อสร้างคุณประโยชน์ให้กับประชาชนในกรณีองค์กรของรัฐผู้วิจัยจักนำเสนอ ไว้ดังนี้

๑. ทฤษฎีการบริหารจัดการของ Gulick and Urwickได้เสนอกระบวนการบริหารจัดการไว้เป็น ๗ขั้นตอน หรือที่เรียกกันย่อๆ ว่า “POSDCORB”ซึ่งในที่นี้จะอธิบายความหมายของแต่ละขั้นตอนพอเป็นสังเขป ดังนี้^{๑๘}

P = Planning หรือการวางแผน หมายถึง การเตรียมการเพื่อจะดำเนินการในอนาคต เป็นการคิดก่อนที่จะปฏิบัติ ซึ่งการวางแผนนี้จะเกี่ยวข้องกับการกำหนด นโยบาย วัตถุประสงค์ การจัดทำโครงการและการประเมินผลที่คาดว่าจะได้รับ

O = Organizing หรือ การจัดส่วนงาน หรือการจัดองค์กร รวมไปถึงการจัดการ หมายถึงการจัดการและประสานงานระหว่างผู้ดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

S = Staffing หรือ การบรรจุบุคคลเข้าทำงาน หมายถึง การจัดการเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเข้ามาทำงาน และต้องให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีในหมู่ผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน

D = Directing หรือ การวินิจฉัยสั่งการ เป็นการศึกษาถึงกระบวนการตัดสินใจ วิธีการควบคุมงาน การฝึกฝนทักษะและศิลปะในการบริหารงาน

CO = Coordinating หรือการประสานงาน หมายถึงการร่วมมือประสานงานกัน เพื่อให้บรรลุซึ่งเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการติดต่อสื่อสาร การสร้างทีมเวิร์ค(Teamwork)ระบบการให้ข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

R = Reporting หรือ การรายงานผลการปฏิบัติงาน หมายถึง การศึกษาถึงวิธีการ ประเมินผลการปฏิบัติงาน การติดตามผลการทำงาน รวมไปถึงการประชาสัมพันธ์ในกิจการที่ดำเนินการ ทั้งนี้เพื่อแถลงข้อเท็จจริงในการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคต่างๆในการดำเนินงานให้ผู้สนใจและที่เกี่ยวข้องทราบ

B = Budgeting หรือการงบประมาณ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินในการบริหาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดเตรียม อนุมัติ และบริหารงบประมาณ เพื่อให้มีการใช้จ่ายเป็นไปตามเป้าหมายของการบริการ

กระบวนการบริหารจัดการตามแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล (Henry Fayol) กล่าวไว้ ๕ ประการเช่นเดียวกันกับการบริหารจัดการ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้^{๑๙}

(๑) ด้านการวางแผน (P=Planning)หมายถึง หน้าที่สำคัญของนักบริหารที่จะต้องทำ สำหรับกิจกรรมหนึ่งกิจกรรมใด ความสำเร็จของการวางแผนขึ้นอยู่กับการวิเคราะห์ข้อมูลในอดีต การตัดสินใจในปัจจุบันและการประเมินสภาพแวดล้อมของอนาคต

(๒) ด้านการจัดองค์กร (O=Organizing) หมายถึงการจัดระเบียบโดยการนำเอาส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมารวมกันในรูปของส่วนรวม เพื่อให้การใช้อำนาจบริหารงานและเป็นศูนย์อำนาจการ ให้งานดำเนินลุล่วงเป้าหมายที่กำหนดไว้

(๓) ด้านการบริหารงานบุคคลากร (S=Staffing) หมายถึงกระบวนการจัดหาคนให้มีความเหมาะสมกับลักษณะของงาน ด้วยมุมมองขององค์การและข้อกำหนดของการสรรหาบุคคลากร

^{๑๘}ทับทิม วงศ์ประยูร และคนอื่นๆ, **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ**, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗.

^{๑๙}อ้างแล้ว, หน้า ๓๙.

โดยใช้ข้อมูลการวางแผนทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำมาตัดสินใจที่จะเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติของลูกจ้างที่ดีเข้ามาทำงานให้กับองค์กร

(๔) **ด้านการอำนวยการ (D=Direction)** หมายถึงการเลือกทางออกที่ดีที่สุด เพื่อนำไปปฏิบัติเป็นหลักสำคัญของการวางแผน นักบริหารเห็นว่าเป็นงานที่ต้องทำเป็นประจำ เพราะจะต้องหาทางเลือกอยู่ตลอดเวลาว่าจะทำอะไร ใครเป็นคนทำ ทำที่ไหน เมื่อไร และบางครั้งก็ต้องคิดว่าทำอย่างไร

(๕) **ด้านการควบคุม (C=Controlling)** หมายถึงวิธีการใช้สำหรับการควบคุมเพื่อที่จะเน้นให้มีความสำคัญกับการใช้กลไกด้านการตลาด เช่น ราคาและส่วนแบ่งการตลาด เพื่อให้ควบคุมกิจกรรมในการดำเนินงานของหน่วยเศรษฐกิจและสามารถใช้สร้างเป็นมาตรฐานในการควบคุมระบบได้ ผู้บริหารที่ดำเนินการกับหน่วยเศรษฐกิจเหล่านี้อาจถูกประเมินได้จากพื้นฐานด้านกำไรและขาดทุน

ทฤษฎีการบริหารจัดการขึ้น โดยเน้นถึงเกณฑ์การบริหารที่สากลอันจะไปใช้กับการบริหารทุกอย่างได้อย่างกว้างขวาง เริ่มแรกเขาได้ตีความหมายการบริหารว่า มีส่วนประกอบของปัจจัย ๕ ประการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงาน หลังจากนั้นจึงได้เสนอหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารไว้ ๑๔ ประการ คือ

- (๑) จัดแบ่งตามความชำนาญ อย่างมีสัดส่วน
- (๒) กำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจน
- (๓) ต้องมีวินัย เพื่อเป็นหลักในการทำงานให้ราบรื่น
- (๔) ต้องมีเอกภาพในการบังคับบัญชา เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชารู้ว่าใครเป็นผู้บังคับบัญชาและเป็นผู้สั่งการ
- (๕) ให้มีเอกภาพในการอำนวยการเพื่องานดำเนินไปตามแผนและบรรลุวัตถุประสงค์
- (๖) ให้ผู้ปฏิบัติยึดผลประโยชน์ส่วนตัวรองจากประโยชน์ส่วนรวม
- (๗) ให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนได้รับค่าตอบแทน
- (๘) ให้มีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง
- (๙) จัดให้มีสายการบังคับบัญชา
- (๑๐) ให้มีระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด เพื่อให้งานอยู่ในกรอบ
- (๑๑) ให้มีความเสมอภาคในการจัดหน่วยงาน
- (๑๒) ผู้บริหารต้องสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา
- (๑๓) ผู้บริหารต้องมีความคิดริเริ่มในการทำงาน
- (๑๔) ผู้บริหารต้องรู้จักสร้างทีมงาน

หลักการของทฤษฎี นี้คล้ายคลึงกับหลักการบริหารงานแบบวิทยาศาสตร์ คือ เน้นถึงวิธีการทำงานที่ดีที่สุด และเอาใจใส่ในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ต่างกันตรงที่การบริหารแบบจัดการเน้นการทำงานของบังคับบัญชา ถ้าผู้บริหารนำเอาทฤษฎีทั้งสองประเภทมาใช้ควบคู่กัน โดยเน้นการทำงานทั้งของผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา จะช่วยให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมายได้อย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ

นอกจากนี้ยังมีกระบวนการบริหารงานตามแนวของเดมมิง (deming) แบบ PDCA ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ในด้านการบริหารจัดการคุณภาพดังนี้

- (๑) การวางแผน (plan - P)
- (๒) การปฏิบัติตามแผน (do -D)
- (๓) การตรวจสอบ (check - C)
- (๔) การปฏิบัติ (action - A)

กระบวนการบริหารงานทั้ง ๔ ขั้นตอนจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า (plan-do-check-act) PDCA ซึ่งเสมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิง(the deming cycle) วงจรหรือวงล้อ (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารอย่างต่อเนื่องในการติดตามพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายโดยวงจรเดมมิงหรือ PDCA เป็นการบวนการหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ^{๒๐}

ทฤษฎีการบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people) และกล่าวว่าหน้าที่ของผู้บริหารเป็นกรอบในการพิจารณาของผู้บริหารให้สำเร็จ มี ๕ ประการ ตามคำย่อภาษาอังกฤษว่า “POSDC” ดังนี้ คือ^{๒๑}

๑. P คือ Planning หมายถึง การวางแผน เป็นการกำหนดแนวทางการดำเนินงาน เพื่อความสำเร็จที่จะตามมาในอนาคต ผู้บริหารที่ดีต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลเพื่อกำหนดทิศทางขององค์กร

๒. O คือ Organizing หมายถึง การจัดองค์กร เป็นการกำหนดโครงสร้างความสัมพันธ์ของสมาชิกและสายบังคับบัญชาภายในองค์กร มีการแบ่งงานกันทำและการกระจายอำนาจ

๓. S คือ Staffing หมายถึง งานบุคลากร เป็นการสรรหาบุคลากรใหม่ การพัฒนาบุคลากรและการใช้คนให้เหมาะสมกับงาน

๔. D คือ Directing หมายถึง การอำนวยการ เป็นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามแผน ผู้บริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและต้องมีภาวะผู้นำ

๕. C คือ Controlling หมายถึง การกำกับดูแล เป็นการควบคุมคุณภาพของการปฏิบัติงานภายในองค์กร รวมทั้งกระบวนการแก้ปัญหาภายในองค์กร

ส่วนสำคัญของทฤษฎีการบริหารจัดการอยู่ที่กระบวนการนำเอาการตัดสินใจและนำนโยบายไปปฏิบัติส่วนการบริหารรัฐกิจนั้นหมายถึงเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติได้เสนอภารกิจสำคัญในการบริหารไว้ ๗ ประการ คือ^{๒๒}

๑) การวางแผน หมายถึง การกำหนด โครงการอย่างกว้างๆ ว่ามีอะไรบ้างที่จะต้องลงมือปฏิบัติตามลำดับ วางแนววิธีปฏิบัติพร้อมด้วยวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานนั้น ก่อนลงมือปฏิบัติการ

^{๒๐}สมเดช สีแสง, คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘-๑๙๙.

^{๒๑}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), พุทธวิธีในการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ ๔, (กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙), หน้า ๓ - ๕.

^{๒๒}ตินปรัชญพฤทธิ, ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕), หน้า ๘.

๒) การจัดองค์การ หมายถึง การจัดรูปโครงสร้างหรือเค้าโครงของการบริหาร โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ของหน่วยงานให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดลักษณะ และวิธีการติดต่อสัมพันธ์ตามลำดับชั้นแห่งอำนาจหน้าที่สูงต่ำลดหลั่นลงไป

๓) การจัดคนเข้าทำงาน หมายถึง การบริหารงานเกี่ยวกับตัวบุคคลของหน่วยงาน การบริหารบุคคลดังกล่าว รวมทั้งแต่การแสวงหาคนทำงานมาบรรจุ การแต่งตั้ง การฝึกอบรม และการพัฒนาบุคคล การบำรุงขวัญ การเลื่อนขั้น ลดขั้น ตลอดจนการพิจารณาให้พ้นจากงาน และการบำรุงรักษาสภาพการทำงานให้ดี และมีประสิทธิภาพให้คงอยู่ต่อไป

๔) การสั่งการ หมายถึง การอำนวยการหรือการวินิจฉัยสั่งการ หลังจากการได้วิเคราะห์และพิจารณาโดยรอบคอบ รวมทั้งการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามคำสั่งนั้นๆ

๕) การประสานงาน หมายถึง การประสานงานหรือติดต่อ สัมพันธ์กับหน่วยงานย่อยหรือตำแหน่งต่างๆ ในองค์กร เพื่อก่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่มีการทำงานที่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกัน สามารถทำงานและประสานงานให้เกิดความกลมกลืนกันเพื่อวัตถุประสงค์หลักขององค์กร

๖) การรายงาน หมายถึง การเสนอรายงานไปยังผู้บังคับบัญชาหรือยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งบนและล่าง เพื่อทราบความก้าวหน้าของงานทุกระยะ สะดวกแก่การประสานงานอื่นจะเป็นการสร้างความสำเร็จอันดีร่วมกัน ตลอดจนเป็นการบำรุงขวัญไปในตัวด้วย

๗) การงบประมาณ หมายถึง การจัดสรรทรัพยากร หรือการทำงานประมาณการเงิน วางแผนหรือโครงการในการจ่ายเงิน การบัญชีและการควบคุมดูแลการใช้จ่ายเงินโดยรอบคอบและรัดกุม

นอกจากนี้องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญและมีความจำเป็นต่อองค์การ ดังนี้^{๒๓}

๑) **วัตถุประสงค์ที่แน่นอน** กล่าวคือ จะต้องรู้ว่า จะดำเนินการไปทำไม เพื่ออะไร และต้องการอะไรจากการดำเนินการ เช่น ต้องมีวัตถุประสงค์ในการให้บริการ หรือในการผลิตต้องรู้ว่า จะผลิตเพื่อใคร ต้องการผลตอบแทนเช่นใด ถ้าหากไม่มีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์แล้วก็ไม่มีความหมายที่จะบริหาร การดำเนินงานต่างๆ จะไม่มีผลสำเร็จเพราะไม่มีเป้าหมายกำหนดไว้แน่นอน

๒) **ทรัพยากรในการบริหาร** ได้แก่ วัตถุและเครื่องมือประกอบกิจการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ คือ มนุษย์ (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Material) และความสามารถในการจัดการ (Management) หรือ ที่มีเครื่องจักร (Machine) และตลาด (Market) เพิ่มขึ้นซึ่งในปัจจุบันมีความจำเป็นมากขึ้น

๓) **มีการประสานงานระหว่างกัน** หรือเรียกได้ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน กล่าวคือ เป้าหมายและวัตถุประสงค์รวมทั้งทรัพยากรในการบริหาร จะต้องมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน หรือกล่าวได้ว่าจะต้องมีระบบของการทำงานร่วมกันและที่เกิดขึ้นจริง ๆ ด้วย การนำปัจจัยทั้งหลายเบื้องต้นมาไว้ร่วมกันแล้วไม่เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกัน การบริหารก็จะไม่เกิดขึ้น

๔) **ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล** ในการบริหารงานนั้นสิ่งทีวัดผลสำเร็จของงานว่า บรรลุเป้าหมายของวัตถุประสงค์ขององค์กรก็คือ ประสิทธิภาพขององค์กร หมายถึงความสามารถขององค์กร ในอันที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรในการใช้ทรัพยากรขององค์กรที่มีอยู่

^{๒๓} สมคิด บางโม, การบริหาร, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์, ๒๕๕๔), หน้า ๖๒-๖๓.

ระยะสั้น โดยเปรียบเทียบกับปัจจัยนำเข้าและค่าใช้จ่ายกับปัจจัย นำออกและรายได้ขององค์การ สำหรับหลักสำคัญของการบริหารจัดการควรมี ๕ ลักษณะ ประการ ได้แก่^{๒๔}

(๑) **การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน** หมายความว่า การบริหารเป็นกระบวนการทางสังคม คือ อาศัยกลุ่มคนที่ร่วมกันทำงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์การ ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบให้สำเร็จโดยอาศัยความร่วมมือของบุคคลอื่น มิฉะนั้นจะทำงานไม่สำเร็จ สำคัญของการบริหารในข้อนี้แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องมีสิ่งต่างๆ เหล่านี้ คือ มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ดี มีความเป็นผู้นำและสามารถทำงานเป็นทีมได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้หากมีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ และมีความสามารถทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้

(๒) **การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ** เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์การต้องอาศัยความร่วมมือกันของคนทุกคนจึงจะทำให้สำเร็จลงได้ เป้าหมายเป็นสิ่งที่ทำให้ ผู้บริหารจะต้องทำให้บรรลุได้นั้นจะต้องมีลักษณะสำคัญ ๓ ประการ คือ เป้าหมายต้องสูงแล้วสามารถทำให้สำเร็จ เป้าหมายสูงเกินไปก็ทำให้สำเร็จไม่ได้ เป้าหมายต่ำเกินไปก็ไม่ท้าทายไม่มีคุณค่า ประการที่สอง การจะไปถึงเป้าหมายจะต้องมีระบบงานที่มีแผนงานที่มีประสิทธิภาพ ประการสุดท้าย จะต้องระบุเวลาที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น

(๓) **การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ** คำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด ส่วนคำว่า ประสิทธิภาพ หมายความว่า ทำงานโดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดหรือเสียค่าใช้จ่ายต่ำสุด การทำงานให้สำเร็จอย่างเดียวไม่พอ แต่จะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่ประหยัดอีกด้วย การทำให้ได้ทั้งสองอย่างคือ งานบรรลุผลตามที่ต้องการ และการใช้ทรัพยากรต่ำสุดจึงเป็นความสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

(๔) **การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด** เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าเราอาศัยในโลกที่มีทรัพยากรจำกัดการใช้ทรัพยากรต่างๆ จึงต้องตระหนัก๒ ข้อใหญ่ๆ คือ เมื่อใช้ทรัพยากรใดไปแล้วทรัพยากรนั้นจะหมดสิ้นไปไม่สามารถกลับคืนมาใหม่ได้ และจะต้องเลือกใช้ทรัพยากรให้เหมาะสมอย่าให้เกิดสิ้นเปลืองโดยเปล่าประโยชน์ ดังนั้นการบริหารกับเศรษฐศาสตร์จึงมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เศรษฐศาสตร์เป็นการศึกษาถึงการกระจายการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างไร ส่วนผู้บริหารในองค์การจะต้องผลิตสินค้าและบริหารให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผล

(๕) **การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป** ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จจะต้องสามารถคาดคะเนเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง และสามารถปรับตัวเองให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงนั้น ที่สำคัญนอกจากการบริหารจัดการข้างต้นแล้วยังต้องมีทฤษฎีอื่น เช่น

ทฤษฎีการบริหารงานตามหลักมนุษยสัมพันธ์ (Human Relations Management) การบริหารงานตามหลักมนุษยสัมพันธ์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารงานตามหลักพฤติกรรม ได้รับการสนใจอย่างจริงจัง เมื่อปลายคริสต์ศตวรรษ ที่ ๑๙ เป็นต้นมา บรรดานักจิตวิทยา นักมานุษยวิทยา และนักสังคมวิทยา ได้ให้ความสนใจในการทำงานของคนงานในด้านต่าง ๆ และเชื่อถือ

^{๒๔} เสนาะ ดีเยาว์, **หลักการบริหาร**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑-๒.

ว่า คนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการบริหารกว่าวิธีการจัดการ เพราะคนมีชีวิตจิตใจเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงได้ ต้องการขวัญและกำลังใจในการทำงาน การที่คนจะทำงานมีประสิทธิภาพหรือไม่ ขึ้นอยู่กับสิ่งเหล่านี้ นักทฤษฎีกลุ่มนี้จึงได้ศึกษาเรื่องคนมากกว่าการจัดการบริหารตามหลักมนุษยสัมพันธ์ที่ได้รับการยกย่องมากและเป็นต้นกำเนิดทฤษฎีนี้

ทฤษฎีการบริหารงานแบบระบบ (System Approach) ทฤษฎีการบริหารงานแบบระบบเป็นระบบการบริหารที่ถือว่าเป็นปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบด้วยกันเข้าเป็นองค์การนั้นต่างมีความสัมพันธ์ และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน สามารถส่งผลกระทบซึ่งกันและกันได้ Kask and Rosenzweig ได้ให้คำจำกัดความทฤษฎีระบบว่า ระบบเป็นการจัดการให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างปัจจัยอิสระ หรือปัจจัยย่อยตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไป และปัจจัยอิสระหรือปัจจัยย่อยรวมทั้งตัวระบบดังกล่าวจะต้องมีขอบเขตที่กำหนดไว้ชัดเจนในอันที่แบ่งแยกออกจากสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ดังนั้นเราอาจสรุปความหมายของระบบได้ว่า ระบบเป็นกระบวนการความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอิสระตั้งแต่สองปัจจัยขึ้นไปจนเกิดเป็นกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยอิสระตั้งแต่สองความสัมพันธ์ ซึ่งจะแบ่งแยกระบบออกจากสภาพแวดล้อม

ทฤษฎีการบริหารโดยสถานการณ์ (Contingency Management) การบริหารโดยสถานการณ์เป็นการผสมผสานหลักการและทฤษฎีการบริหารต่าง ๆ มาใช้ให้เหมาะสมกับเหตุการณ์หนึ่ง โดยไม่ยึดแนวการบริหารแบบใดแบบหนึ่งโดยเฉพาะแต่ให้เหตุการณ์เป็นตัวกำหนดจะใช้หลักการบริหารแบบไหน ได้สรุปหลักการการบริหารโดยสถานการณ์ไว้ ๓ ประการ ดังนี้

(๑) การบริหารโดยสถานการณ์ยึดถือความเป็นไปได้สถานการณ์หนึ่งๆเป็นหลัก

(๒) เนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ เปลี่ยนไป การบริหารโดยสถานการณ์จึงไม่ควรสถานการณ์อันใดอันหนึ่งตายตัว เพื่อให้เป็นแบบอย่างการบริหารเกินไป แต่ให้มีความยืดหยุ่นพร้อมที่จะพิจารณาสถานการณ์ใหม่ๆ ต่อไป เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้เรื่อยๆ

(๓) การบริหารโดยสถานการณ์ จะคำนึงถึงงานวิชาการ หรือสิ่งแวดล้อมและความต้องการของบุคคลในหน่วยงานเป็นหลัก เพื่อให้เกิดผลงานมากกว่า ที่จะแสวงหาวิธีการ อันติเลศมาใช้ในการทำงาน และต้องคำนึงถึงความจำเป็นในระยะยาวที่มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ โดยยึดหลักวิชาการ ตลอดจนปัจจัยด้านจิตวิทยาเป็นหลักในการพิจารณาด้วย

จากแนวความคิด ทฤษฎีทางการจัดการที่ผ่านมาพอสรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการนั้น จะครอบคลุมถึงหน้าที่ในการบริหาร อันประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์กร การสั่งการหรือการมอบหมายงาน การประสานงาน การรายงาน และการจัดสรรงบประมาณ นอกจากนี้องค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารประกอบด้วย วิสัยทัศน์และนโยบายที่ชัดเจน โดยมีเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการบริหาร ทรัพยากรต่างๆ นั้น จะเน้นในเรื่องของประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารงานการบริหารจัดการเป็นภารกิจและกระบวนการของผู้บริหารในการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ จัดการองค์การและการใช้ทรัพยากรต่างๆ ประสานให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ของสมาชิกในองค์การดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างไรก็ตาม แนวคิด ทฤษฎีทางการจัดการมีสาระสำคัญ และขั้นตอนคล้ายคลึงกันผู้นำองค์การควรตัดสินใจเลือกแนวคิดที่เห็นว่าดีที่สุดไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การของตนหรือต่อการทำงานของตนเป็นสำคัญผู้วิจัยได้สรุปสาระสำคัญดังกล่าวไว้ดังแสดงไว้ในตารางที่ ๒.๓ มีดังนี้

ตารางที่ ๒.๓ ทฤษฎีการบริหารจัดการ

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทัพบิม วงศ์ประยูร และคนอื่นๆ (๒๕๔๒, หน้า ๑๗)	ทฤษฎีการบริหารจัดการของ Gulick and Urwick - กระบวนการบริหารจัดการไว้เป็น ๗ ขั้นตอน หรือที่เรียกกันย่อๆ ว่า “POSDCORB”
วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (๒๕๔๕, หน้า ๓๙)	กระบวนการบริหารจัดการตามแนวคิดของ Henry Fayol กล่าวไว้ ๕ ประการ ดังนี้ (๑) ด้านการวางแผน (P=Planning) (๒) ด้านการจัดองค์การ (O=Organizing) (๓) ด้านการบริหารงานบุคคลากร (S=Staffing) (๔) ด้านการอำนวยการ (D=Direction) (๕) ด้านการควบคุม (C=Controlling)
สมเดช สีแสง (๒๕๔๔, หน้า ๑๙๘-๑๙๙)	- วงจรเดมมิงหรือ PDCA เป็นการบวนการที่สามารถนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (๒๕๔๙, หน้า ๓-๕)	- ทฤษฎีการบริหารเป็นวิธีการทำให้งานสำเร็จโดยอาศัยผู้อื่น (Getting things done through other people)
ติน ปรัชญพฤทธิ์ (๒๕๓๕, หน้า ๘)	- ทฤษฎีการบริหารจัดการอยู่ที่กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจนั้นเกี่ยวข้องกับการนำเอานโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ
สมคิด บางโม (หน้า ๖๒-๖๓)	องค์ประกอบของการบริหารที่สำคัญ มีดังนี้ ๑) วัตถุประสงค์ที่แน่นอน ๒) ทรัพยากรในการบริหาร ๓) มีการประสานงานระหว่างกัน ๔) ประสิทธิภาพ และประสิทธิผล
เสนาะ ตีเยาว์ (๒๕๔๔, หน้า ๑-๒)	หลักสำคัญของการบริหารจัดการควรมี ๕ ลักษณะ ดังนี้ (๑) การบริหารเป็นการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน (๒) การบริหารทำให้งานบรรลุเป้าหมายขององค์การ (๓) การบริหารเป็นการสมดุลระหว่างประสิทธิผลและประสิทธิภาพ คำ (๔) การบริหารเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด (๕) การบริหารจะต้องเผชิญกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

๒.๒.๓ การบริหารจัดการองค์กร

การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวความคิดการบริหารและการจัดการองค์การของนักวิชาการหลายท่านตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน พบว่าการจัดการตามแนวความคิดสมัยเก่าหรือการจัดการแบบคลาสสิก (Classical Management) นั้น ได้เริ่มขึ้นในปลายศตวรรษที่ ๑๘ หลังจากมีการปฏิวัติอุตสาหกรรมและมีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนถึงต้นศตวรรษที่ ๑๙ ซึ่งแนวคิดนี้ เป็นการบริหารจัดการบนสมมติฐานที่ว่า มนุษย์เป็นสัตว์ที่มีเหตุผล หลักการสำคัญของแนวคิดนี้จึงเป็นการกำหนดกระบวนการบริหารขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ เพื่อให้มีการปฏิบัติ ตามกระบวนการที่กำหนดไว้โดยมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงประสิทธิภาพ (Efficiency) และประสิทธิผล (Effectiveness) ของการปฏิบัติงาน และการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยหลักสำคัญ ๔ ประการ ดังนี้

๑) **การจัดการแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Management)** เป็นการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการในการปฏิบัติงาน การผลิต การบริการ และวิเคราะห์วิธีการทำงาน จัดตั้งมาตรฐานของงาน กำหนดกฎระเบียบและวิธีการทำงาน ภายใต้หลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ บุคคลที่มีชื่อเสียง และได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้บุกเบิกในแนวความคิดนี้คือ Frederick W. Taylor ซึ่งเป็นวิศวกรเครื่องยนต์ทำงานอยู่ในโรงงานอุตสาหกรรมถลุงเหล็กในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ ได้นำเสนอแนวความคิดที่มีจุดเน้น (Focus) คือ การสร้างประสิทธิภาพของการทำงานอย่างมีความเป็นเหตุเป็นผลของพนักงานในระดับปฏิบัติงานขององค์การ (the lowest of organization) เพื่อที่จะทำให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน^{๒๔}

หลักการจัดการตามแนวความคิดของ Taylor สรุปได้ดังนี้

(๑) พัฒนาวิธีการทำงานวิธีที่ดีที่สุด (one best way) ที่ผ่านการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์แทนการใช้กฎที่ไม่แน่นอน (rule of thumb)

(๒) ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ที่มีหลักเกณฑ์คัดเลือก ฝึกหัด สอน และพัฒนาคนงานให้มีคุณสมบัติตรงตามงานที่ปฏิบัติเพราะในอดีตคนงานจะทำงานของตน และแสวงหาประสบการณ์ไปเรื่อยๆ จนพบวิธีที่ดีที่สุดด้วยตนเอง

(๓) มีการร่วมมือกับคนงานอย่างจริงจัง เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่างานทั้งหมดได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ได้พัฒนาขึ้น

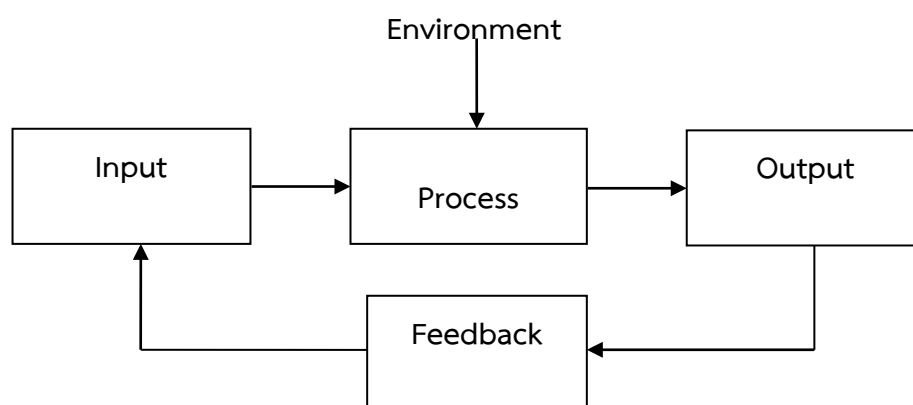
(๔) มีการแบ่งงาน (division of labor) และความรับผิดชอบระหว่างการจัดการและแรงงานหรือกล่าวง่ายๆ ว่ามีการแบ่งงาน และความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายผลิต เพราะในอดีตงานและความรับผิดชอบส่วนใหญ่ตกอยู่กับฝ่ายผลิต

(๕) มีการพัฒนาพนักงานให้มีความสามารถสู่ระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อตัวพนักงานเองและความเจริญรุ่งเรืองขององค์การ

กล่าวโดยสรุป Taylor เสนอให้ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการคัดเลือกผู้ปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับงานและการฝึกงานให้ทำตามวิธีการที่ดีที่สุดและประหยัดเวลามากที่สุด ตลอดจนมีการแบ่งงานระหว่างฝ่ายบริหารและคนงานอย่างชัดเจน

^{๒๔}ทองใบ สุตขาริ, ทฤษฎีองค์การ : วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีและการประยุกต์, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (ภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี, ๒๕๔๒), หน้า ๖.

๒) การบริหารเชิงระบบ (Systematic of Management) คือ การกำหนดกระบวนการในการบริหารงานอย่างต่อเนื่องสัมพันธ์ (relation) กันของหน่วยย่อยๆ ที่มีความเกี่ยวข้องและการปฏิบัติต่อกันและกันอย่างเป็นระบบ (System) โดย Norbert Wiener เป็นผู้เสนอแนวความคิดขององค์การอย่างชัดเจนเป็นครั้งแรกว่า องค์การเป็นระบบอย่างหนึ่งที่ประกอบด้วยสิ่งนำเข้า (input) กระบวนการ (process) สิ่งส่งออก (output) ข้อมูลย้อนกลับ (feedback) และสภาพแวดล้อม (environment) สามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ ดังนี้^{๒๖}

แผนภาพที่ ๒.๔ การบริหารเชิงระบบของ Norbert Wiener

จากแผนภาพดังกล่าว มีแนวทางการพิจารณาเกี่ยวกับองค์การในเชิงระบบ โดยจำแนกได้ ๓ แนวทางคือ ระบบโครงสร้าง ระบบกระแสของงานและระบบคน ความคิดเกี่ยวกับระบบเป็นแนวความคิดที่นิยมนำมาใช้ในการวิเคราะห์เรื่องของการบริหารได้อย่างเหมาะสม เพราะระบบมีคุณสมบัติคือมีขอบเขตที่แน่นอนประกอบไปด้วยระบบย่อยต่างๆ ที่มีการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ๔ ประการ คือ

- (๑) ต้องระบุหน้าที่และความรับผิดชอบของงานไว้อย่างชัดเจน
- (๒) กำหนดวิธีการที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้ในการทำงาน
- (๓) กำหนดวิธีการอย่างชัดเจนในการเก็บรวบรวม ดำเนินการการส่งและการวิเคราะห์ข้อมูล
- (๔) กำหนดระบบบัญชีต้นทุนค่าแรงและการควบคุมเพื่อสะดวกต่อการประสานงานภายใน

ดังนั้นจึงพอสรุปได้ว่าทฤษฎีระบบให้ความสำคัญกับข้อมูลป้อนกลับ เพื่อปรับการทำงานของระบบ ให้เป็นปกติ นอกจากนั้น การพึ่งพาอาศัยกันของส่วนต่างๆ ในระบบยังสำคัญเช่นกัน เนื่องจากกลไกมีความสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ของระบบ ซึ่งมีความสำคัญกับพฤติกรรมองค์การและอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ทฤษฎีนี้ไม่ให้ความสำคัญกับการเติบโตของระบบ รวมถึงบทบาทของสภาวะภายนอกองค์การต่อกระบวนการต่างๆ ของระบบ

^{๒๖} เสนาะ ตีเยาว์, **หลักการบริหาร (แก้ไขปรับปรุงใหม่)**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๔๗.

๓) การจัดการแบบหลักการบริหาร (Administrative principle) บุคคลสำคัญที่กำหนดหลักการบริหารขึ้นมา คือ Henry. Fayol ได้ชื่อว่าเป็นบิดาของทฤษฎีการปฏิบัติการและการจัดการตามหลักการบริหาร Fayol เป็นวิศวกรในบริษัทเหมืองแร่แห่งหนึ่งในประเทศฝรั่งเศส ได้ทำการศึกษาและคิดค้นถึงกระบวนการจัดการในรูปแบบใหม่ และได้เสนอแนวคิด การจัดการเป็นกระบวนการ (Management process school) ที่มีจุดเน้นความเป็นเหตุเป็นผล ในการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงขององค์การ (Top organization) โดยเสนอแนะให้เห็นว่าผู้บริหารมีภารกิจที่สำคัญในการบริหารงานที่เป็นกระบวนการต่างๆ คือ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organization) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordinating) การควบคุม (Controlling)

Henry Fayol ได้เสนอหลักการบริหารการจัดการ ๑๔ ข้อ^{๒๗} คือ

- ๑) การแบ่งงานกันทำ (Division of work)
- ๒) อำนาจหน้าที่ (Authority)
- ๓) ระเบียบวินัย (Disciplines)
- ๔) เอกภาพในสายการบังคับบัญชา (Unity of command)
- ๕) เอกภาพในการอำนวยการ (Unity of direction)
- ๖) ประโยชน์ส่วนตัวย่อมเป็นรองประโยชน์ส่วนรวม (Subordination of individual interest to general interest)
- ๗) การให้ผลประโยชน์ตอบแทนพนักงาน (Remuneration of personnel)
- ๘) การรวมอำนาจ (Centralization)
- ๙) การจัดลำดับของสายงาน (Scalar chain)
- ๑๐) ความมีระเบียบ (Order)
- ๑๑) ความเป็นธรรม (Equity)
- ๑๒) ความมั่นคงในการทำงาน (Stability of tenure of personnel)
- ๑๓) ความคิดริเริ่ม (Initiative)
- ๑๔) ความสามัคคี (Esprit de corps)

เป็นที่น่าสังเกต Henry Fayol ไม่ได้กล่าวถึง "การสื่อสาร" (communication) ว่าเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของการบริหารงานดังที่กล่าวมาข้างต้น อย่างไรก็ตาม การที่ผู้จัดการของหน่วยงานหนึ่งๆ จะปฏิบัติงานโดยยึดองค์ประกอบดังกล่าวเป็นหลักจำเป็นต้องใช้การสื่อสารเป็นเครื่องมือเช่น ผู้จัดการต้องมีการติดต่อสื่อสารกับฝ่ายต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอในการวางแผนการจัดระเบียบ การสั่งการ การสร้างความร่วมมือกันและการควบคุม ให้การปฏิบัติงานนั้นดำเนินไปตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบาทของการสื่อสารได้แฝงอยู่ในองค์ประกอบการบริหารงานดังกล่าวและการสื่อสารในองค์การรูปแบบนี้เป็น การสื่อสารในแนวดิ่งจากบนลงล่างคือจากผู้บังคับบัญชาไปยังผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเป็นการสื่อสารเกี่ยวกับคำสั่งและแนวทางปฏิบัติงาน

^{๒๗}บรรยงค์ โตจินดา, องค์การและการจัดการ, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, ๒๕๔๕), หน้า ๑๓๒.

การสื่อสารจากล่างขึ้นบนและแนวระนาบระหว่างพนักงานไม่ได้รับการส่งเสริม เนื้อหาของการสื่อสารควรเกี่ยวกับงานเป็นหลัก ไม่ควรเป็นไปเพื่อการสร้างปฏิสัมพันธ์และความสัมพันธ์ในสังคม

โดยสรุป ฟาโยลกล่าวว่าองค์การที่ดีจะต้องมีโครงสร้างชัดเจนและพนักงานต้องตระหนักถึงตำแหน่งและบทบาทของตนในองค์การ โครงสร้างที่ชัดเจนทำให้การทำงานขององค์การเป็นไปโดยราบรื่น มีการให้รางวัลพนักงานอย่างเท่าเทียมกันขึ้นกับความรู้ความสามารถและพนักงานต้องเห็นประโยชน์ขององค์การสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๔) การจัดการแบบระบบราชการ (Bureaucracy System) คือ ระบบการบริหารงานที่มีการแบ่งหน้าที่การปฏิบัติงานอาศัยกฎระเบียบที่แน่นอนลักษณะการบังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับชั้น เป็นการบริหารงานในองค์การขนาดใหญ่ ได้แก่ การบริหารงานของรัฐบาลหรือองค์การเอกชนที่มีการพัฒนาเป็นองค์การ องค์การขนาดใหญ่ก็จัดเข้าข่าย การบริหารงานในแบบระบบราชการได้เช่นกัน

ทฤษฎีของ **Max Weber** (แมก เวลเบอร์) เป็นบุคคลแรกที่ทำการศึกษาระบบราชการในรูปแบบองค์การอย่างเป็นทางการ และกล่าวว่าระบบราชการคือการใช้อำนาจปกครองซึ่งอำนาจมีที่มาจากรากฐานความถูกต้องที่คนในสังคมให้การยอมรับ Weber ได้กำหนดหลักการของระบบราชการไว้ดังนี้^{๒๘}

- (๑) กฎ (Rule)
- (๒) ไม่ยึดตัวบุคคล (Impersonality)
- (๓) มีการแบ่งงานกันทำ (Division of labor)
- (๔) โครงสร้างแบบลำดับชั้นตอนสายการบังคับบัญชา (Hierarchical structure)
- (๕) โครงสร้างอำนาจหน้าที่ (Authority structure) แบ่งอำนาจออกเป็น ๓ ประเภท คือ อำนาจตามลักษณะส่วนตัวหรือบารมีอำนาจ (Charismatic domination) อำนาจตามประเพณีนิยม (Traditional domination) อำนาจตามกฎหมาย (Legal/Rational domination)
- (๖) มีข้อผูกมัดด้านอาชีพระยะยาว (Lifelong career commitment)
- (๗) ความมีเหตุผล (Rationality)

กล่าวคือรูปแบบการบริหารงานที่ใช้ระบบราชการในองค์การของรัฐและเอกชนต่างๆ ซึ่งเป็นการบริหารงานแบบรวมศูนย์เป็นไปตามระเบียบที่วางไว้และมีการใช้อำนาจหน้าที่การบังคับบัญชาตามขั้นตอน การสื่อสารในองค์การที่ใช้ระบบนี้จะเป็แนวตั้ง จากบนลงล่างตามสายงาน การบังคับบัญชา ผู้บริหารสูงสุดมีอำนาจการบังคับบัญชาไล่เรียงกันลงมาตามลำดับชั้น การสื่อสารจากล่างขึ้นบนมีปริมาณน้อยกว่า

กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีของเวเบอร์กล่าวถึงลักษณะ "ในอุดมคติ" ขององค์การที่รู้จักกันในนามขององค์การระบบราชการ เวเบอร์เสนอว่าองค์การแบบนี้ควรดำเนินการในระบบปิดและควบคุมโดยอำนาจการบริหารงานที่มาจากเหตุผลและกฎหมาย การบริหารงานองค์การ ที่ใช้ระบบราชการจะต้องมีการใช้กฎระเบียบที่เข้มงวด มีการแบ่งงาน การบริหารงานตามลำดับชั้นโดยชัดเจนและการรวมศูนย์อำนาจเหล่านี้จะทำให้้องค์การมีความเป็นทางการโดยไม่มีอารมณ์ของบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้อง

^{๒๘} ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, **ทฤษฎีองค์การ ฉบับมาตรฐาน**, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๓๙), หน้า ๖๔-๖๗.

แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่(New Public Management)

แนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่เริ่มต้นขึ้นความต้องการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในการปฏิรูประบบราชการโดยสร้างกลไกการบริหารงานภาครัฐที่มีสมรรถนะในการจัดการที่สูงเพียงพอสำหรับรองรับการขับเคลื่อนประเทศให้ก้าวหน้าทัดเทียมกับภาคเอกชนโดยมีฐานแนวคิดจากการส่งเสริมให้ใช้กลไกตลาด (Market Mechanism) และวิธีการบริหารอย่างมืออาชีพ (Managerialism) ในการดำเนินการกิจของรัฐบาลในด้านต่างๆสาระสำคัญของแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. ให้ความสำคัญกับการบริหารอย่างมืออาชีพ (Professional Management) กล่าวคือเน้นความเป็นอิสระของผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจในการบริหารงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงานที่สามารถนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จที่พึงประสงค์

๒. เน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติราชการที่ชัดเจน (Clear objectives) พร้อมทั้งกำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรมทั้งนี้เพื่อให้การปฏิบัติภารกิจของรัฐบาลสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จที่ต้องการ (Accountable For Results) มากกว่าการให้ความสำคัญกับระเบียบปฏิบัติราชการหรือแบบแผนและขั้นตอนต่างๆเป็นหลัก

๓. เชื่อมโยงผลสำเร็จของการปฏิบัติงานเข้ากับการจัดสรรทรัพยากรของภาครัฐและส่งเสริมให้มีระบบการให้รางวัลตอบแทนที่ผลสำเร็จในการปฏิบัติราชการเพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่มุ่งสู่ผลสำเร็จขององค์กรอย่างสูงสุด

๔. ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและระบบการทำงานให้มีขนาดเล็กกะทัดรัดมีความคล่องตัวและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งนี้อาจใช้การดำเนินการจ้างเหมาโดยภาคเอกชน (Contract-out) หรืออาจให้ดำเนินการโดยประชาชนได้

๕. ส่งเสริมให้มีระบบแข่งขันในการจัดบริการสาธารณะ (Contestability) โดยองค์กรรัฐหรือองค์กรอื่นอันจะนำไปสู่การปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดบริการสาธารณะ

๖. ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้มีความทันสมัยและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและเทคนิควิธีการบริหารจัดการในภาคเอกชนมาใช้ในการบริหารงานภาครัฐ (Business-Like management)

๗. ส่งเสริมวินัยทางการเงินการคลังเน้นการใช้จ่ายที่ประหยัดและก่อให้เกิดความคุ้มค่าของการใช้ทรัพยากรภาครัฐที่มีอย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างสูงสุด (Value For Money)^{๒๙}

ซึ่งนำไปสู่การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Decentralization) เกิดจากแนวคิดการลดบทบาทของรัฐให้อำนาจและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความคล่องตัวในการบริหารจัดการมากขึ้นในเรื่องของการกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

^{๒๙} ทศพร ศิริสัมพันธ์, “การพัฒนาระบบราชการไทย”, รัฐประศาสนศาสตร์: ขอบข่ายและการประยุกต์ใช้องค์ความรู้, บรรณาธิการวิระศักดิ์เครือเทพ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗), หน้า ๕๘-๕๙.

ที่จัดตั้งขึ้นมานั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อการกระจายอำนาจบริหารจากรัฐ จึงมีความสำคัญหลายประการ ได้แก่

๑. ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในกิจการต่างๆ ที่รัฐพึงกระทำ เนื่องจากการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นรับผิดชอบปกครองตนเอง

๒. ทำให้ประชาชนได้รับการบริการจากรัฐโดยทั่วถึง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้ดำเนินงานเพื่อกิจการสาธารณะขั้นพื้นฐานดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบได้

๓. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ

๔. การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง และบริหารงานที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ประชาชนตระหนักในศักยภาพของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อถิ่นที่อยู่อาศัยของตน

แสดงให้เห็นว่า “การกระจายอำนาจ” ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากสามารถทำให้เกิด “ประสิทธิภาพ” ในกลไกรัฐแล้วยังทำให้ประชาชนได้รับการบริการจากรัฐโดยทั่วถึง^{๓๐}

จะเห็นได้ว่าแนวคิดการบริหารจัดการภาครัฐใหม่เป็นแนวคิดในการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผล ของการบริหารจัดการภาครัฐให้สามารถตอบสนองความต้องการของทุกภาค โดยเฉพาะภาคประชาสังคมให้ได้รับการอย่างทั่วถึง โดยการนำหลักการบริหารปกครองที่ดี (Good Governance) และหลักการกระจายอำนาจไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความใกล้ชิดและรับรู้ถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการแก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยหลักการบริหารจัดการที่ดี และเข้าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือพลเมือง เพื่อสร้างการเรียนรู้ในการปกครองตนเองด้วยหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไปโดยการปรับปรุงวิธีการบริหารจัดการในหน่วยงานของตนให้เกิดผลสัมฤทธิ์โดยเฉพาะการนำหลักการบริหารจัดการภาครัฐสมัยใหม่ ไปปรับใช้ในการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งสามารถสรุปเป็นตาราง ได้ดังนี้

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่าองค์การที่ดีต้องมีระบบการบริหารจัดการองค์การที่ดีที่สะดวก รวดเร็ว ผู้บริหารต้องมีทักษะการสื่อสาร เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันต่อเหตุการณ์และถูกต้องตามความเป็นจริง เพื่อนำไปพิจารณาในการวางแผน การจัดองค์การ การนำและการควบคุม ขณะเดียวกันผู้บริหารต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ชี้แจง แสดงเหตุผล เป้าหมาย นโยบาย ระเบียบ แบบแผน ตลอดจนการให้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนแก่พนักงานเพื่อให้กระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานสำเร็จตามเป้าหมายขององค์การที่ได้กำหนดไว้

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารจัดการองค์การจากเอกสาร และผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๔ การบริหารจัดการองค์การ ดังต่อไปนี้

^{๓๐} จุมพล หนิมพานิช, การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ : หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย, (นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, ๒๕๔๘), หน้า ๒๔๕-๒๔๗.

ตารางที่ ๒.๔ การบริหารจัดการองค์กร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทองใบ สุตซาริ ผศ.ดร. (๒๕๔๒, หน้า ๖)	หลักการจัดการตามแนวความคิดของ Taylor๕ ประการ ๑. พัฒนาวิธีการทำงานวิธีที่ดีที่สุดผ่านการวิเคราะห์อย่างมีหลักเกณฑ์แทนการใช้กฎที่ไม่แน่นอน ๒. ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์พัฒนาคน งานให้มีคุณสมบัติตรงตามงานที่ปฏิบัติ ๓. มีการร่วมมือกับคนงานอย่างจริงจัง ๔. มีการแบ่งงาน และความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายบริหารและฝ่ายผลิต ๕. มีการพัฒนาพนักงานให้มีความสามารถสู่ระดับสูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้
เสนาะ ดิเยาว์ (๒๕๔๔, หน้า ๔๗)	การกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการทำงานให้เป็นไปตามเป้าหมาย ๔ ประการ คือ ๑. ระบุหน้าที่และความรับผิดชอบของงานไว้อย่างชัดเจน ๒. กำหนดวิธีการที่เป็นมาตรฐานสำหรับใช้ในการทำงาน ๓. กำหนดวิธีการอย่างชัดเจนในการเก็บรวบรวมดำเนินการการส่งและการวิเคราะห์ข้อมูล ๔. กำหนดระบบบัญชีต้นทุนค่าแรงและการควบคุมเพื่อสะดวกต่อการประสานงานภายใน
บรรยงค์ โตจินดา (๒๕๔๗, หน้า ๑๓๒)	ผู้บริหารมีภารกิจที่สำคัญ ในการบริหารงานที่เป็นกระบวนการต่างๆ คือ ๑. การวางแผน (Planning) ๒. การจัดองค์กร (Organization) ๓. การบังคับบัญชา (Commanding) ๔. การประสานงาน (Coordinating) ๕. การควบคุม (Controlling)
ศิริวรรณ เสรีรัตน์ รศ. และคณะ (๒๕๓๙, หน้า ๖๔-๖๗)	๑. ระบบการบริหารงานที่มีการแบ่งหน้าที่ ๒. การปฏิบัติงานอาศัยกฎระเบียบที่แน่นอน ๓. ลักษณะการบังคับบัญชาเป็นไปตามลำดับขั้น ๔. เป็นการบริหารงานในองค์การขนาดใหญ่

ตารางที่ ๒.๔ การบริหารจัดการองค์กร (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ทศพร ศิริสัมพันธ์ (๒๕๔๗, หน้า ๕๘-๕๙)	๑. ให้ความสำคัญกับการบริหารอย่างมืออาชีพ ๒. เน้นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติราชการที่ชัดเจน ๓. เชื่อมโยงผลสำเร็จของการปฏิบัติงานเข้ากับการจัดสรรทรัพยากร ๔. ปรับปรุงโครงสร้างองค์กรและระบบการทำงานให้มีขนาดเล็ก ๕. ส่งเสริมให้มีระบบแข่งขันในการจัดบริการสาธารณะ ๖. ปรับเปลี่ยนวิธีการบริหารให้มีความทันสมัย ๗. ส่งเสริมวินัยทางการเงินการคลัง
จุมพล หนิมพานิช (หน้า ๒๔๕-๒๔๗)	๑. ก่อให้เกิดประสิทธิภาพในกิจการต่างๆ ที่ทำให้ประชาชนได้รับการบริการจากรัฐโดยทั่วถึง ๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐ ๓. การมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒.๓.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จึงควรให้ความสำคัญกับการปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเน้นคุณค่าของประชาชนในการควบคุมกิจการของท้องถิ่นหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นที่ยอมรับว่าการจัดการปกครองท้องถิ่นเป็นวิธีที่ดีที่สุดในหนึ่งในการพัฒนาสังคมของประเทศเป็นส่วนรวม ประเทศไทยได้ใช้หลักการกระจายอำนาจเป็นหลักการปกครองประการหนึ่งของไทย ซึ่งแสดงออกเป็นรูปธรรมในรูปของหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และกรุงเทพมหานคร ในรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นที่กล่าวถึงนั้นเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากและมีการกระจายตัวในพื้นที่ของประเทศอย่างกว้างขวาง^{๓๑}รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.๒๕๕๐ หมวดที่ ๑๔ การปกครองส่วนท้องถิ่นได้บัญญัติถึงสาระหลักเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) การมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องอื่นๆ ไว้หลายประการ ดังเช่น การเสนอบัญญัติท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง การกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปิด

^{๓๑}โกวิทย์ พวงงาม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ”, สยามรัฐ, หน้า ๒๔.

ช่องทางและหาวิธีการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในส่วนที่ว่าด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีบทบัญญัติหลักที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนบริหารกิจการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๘๗ ประชาชนมีสิทธิมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มีวิธีการให้ประชาชนมีส่วนร่วมดังกล่าวได้ด้วย

ในกรณีที่การกระทำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นในสาระสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ประชาชนทราบก่อนการกระทำเป็นเวลาพอสมควร และในกรณีที่เห็นสมควรหรือการได้รับการร้องขอจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นก่อนการกระทำนั้นหรืออาจจัดให้ประชาชนออกเสียงประชามติเพื่อตัดสินใจ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องรายงานผลการดำเนินงานต่อประชาชนในเรื่องของการจัดทำงบประมาณ การใช้จ่ายและผลการดำเนินงานในรอบปีเพื่อให้ประชาชนร่วมตรวจสอบและกำกับการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น ถือเป็นรูปแบบหนึ่งที่เป็นพื้นฐานการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีส่วนสำคัญต่อการฝึกหัดประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการปกครองการบริหารงาน ซึ่งจะสนองต่อความต้องการของประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้อย่างแท้จริง

๒.๓.๒ ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

ความหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น ได้มีผู้ให้ความหมายหรือคำนิยามไว้มากมาย ซึ่งส่วนใหญ่แล้วคำนิยามเหล่านั้นต่างมีหลักการที่สำคัญคล้ายคลึงกัน จะต่างกันบ้างก็คือสำนวนและรายละเอียดปลีกย่อย พิจารณาได้ดังนี้

การปกครองท้องถิ่น หมายถึง “การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนในการบริหารงานท้องถิ่นตามแนวความคิดที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น รัฐบาลของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชน^{๓๒} การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้ มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๓๓}หรือการปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐและโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้น ๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและ

^{๓๒} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙), หน้า ๒๑.

^{๓๓} ชูศักดิ์ เทียงตรง, การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๓๘), หน้า ๙.

ควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง^{๓๔} หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำลงมาจากชาติ หรือระดับมลรัฐและรัฐ (ในกรณีที่ประเทศเป็นสหพันธรัฐหรือรัฐรวม) ซึ่งก่อตั้งโดยกฎหมายและมีอำนาจอย่างเพียงพอที่จะทำกิจกรรมในท้องถิ่นโดยตนเอง รวมทั้งอำนาจเก็บภาษีหรือการให้แรงงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานดังกล่าวนี้ อาจได้รับการเลือกตั้งหรือจากการจัดสรร (แต่งตั้ง) ขึ้นมาโดยท้องถิ่นก็ได้ มีโดยอธิบายเพิ่มเติมว่า การปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นการปกครองของตนเอง ของชุมชนแห่งใดแห่งหนึ่งที่มีองค์กรเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนดมีอำนาจในการบริหารงานคลัง มีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินใจ และมีสภาของท้องถิ่นเป็นองค์กรที่สำคัญขององค์กรนั้น^{๓๕}

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนเพื่อประชาชน^{๓๖} การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ เพื่อเลือกผู้ที่มีหน้าที่บริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น มีอำนาจอิสระพร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด^{๓๗} แต่หมายความว่ารัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจ ไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครอง ร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วน ในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย^{๓๘}

การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองตนเองร่วมกัน โดยจะมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาทำหน้าที่ในการ

^{๓๔}ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร, **ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๒), หน้า ๒.

^{๓๕}ลิขิต อีระเวคิน, **การเมืองการปกครองไทย**, พิมพ์ครั้งที่ ๗, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘), หน้า ๑๕๙.

^{๓๖}วิทยา เจริญศิริ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๗), หน้า ๒๓.

^{๓๗}ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๒), หน้า ๑-๒.

^{๓๘}ชูศักดิ์ เทียงตรง, **การบริหารการปกครองท้องถิ่น**, (กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๑๘), หน้า ๑๒.

ปกครองท้องถิ่น ดำเนินการตามเจตนารมณ์ ความต้องการ และปัญหาของท้องถิ่นเป็นสำคัญแต่ยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง^{๓๙}

จากนิยามความหมายที่มีผู้ให้ความหมายไว้ในข้างต้น สามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองส่วนท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้

๑. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควรเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยของเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

๒. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๒.๑ หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานตามหน้าที่และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ เป็นต้น

๒.๒ สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

๓. เมืองครุฑที่จำเป็นในการบริหารงานและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลมีจะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานครคือ กรุงเทพมหานคร จะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

๔. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น จากแนวคิดที่ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะเป็นผู้รู้ปัญหา และวิธีการแก้ไขปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนั้นยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

อาจกล่าวได้ว่าการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นการปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ และได้รับอำนาจโดยอิสระ ซึ่งความรับผิดชอบที่สามารถที่จะใช้ได้โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคและส่วนกลาง แต่การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศมิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐ

^{๓๙} บัญญัติ พุ่มพันธ์, คู่มือการเรียนรู้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อปท. ของเรา : ท้องถิ่นของเรา, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๑), หน้า ๗.

อธิปไตยไป^{๔๐} การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำ
 กันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความ
 ต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมี
 ประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของประชาชน โดยเหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบ
 ความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้นโดยมี
 งบประมาณของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๔๑}ระบอบการปกครองที่เป็นผล
 เนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ และในนัยนี้จะเกิดมีองค์กรทำหน้าที่ปกครอง
 ท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์กรนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจในการกำหนด
 นโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้^{๔๒}

การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจดังกล่าว ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำ
 กันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครอง และบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความ
 ต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมี
 ประสิทธิภาพตรงกับความต้องการของประชาชน โดยให้เหตุที่ว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะ
 ทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้นๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมี
 งบประมาณเป็นของตนเอง และมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร^{๔๓} จัดการปกครองและดำเนิน
 กิจกรรมบางอย่างโดยดำเนินการเพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น การบริหารงานของท้องถิ่นที่มีองค์กรมี
 เจ้าหน้าที่ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน
 แต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐบาลได้ไม่
 เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น^{๔๔} ถ้าอำนาจการปกครองมาอยู่ที่ประชาชนใน
 ท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้นการ
 บริหารการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาล
 กลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงาน
 ภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน^{๔๕} การปกครองที่ผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมาจาก
 การเลือกตั้งโดยอิสระมีอำนาจและมีความรับผิดชอบที่สามารถใช้ได้ปลอดจากการควบคุมของหน่วย
 การบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ยังคงอยู่ภายใต้กฎหมายว่าด้วยอำนาจสูงสุดของ

^{๔๐}ธนสวรรค์ เจริญเมือง, การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ๑๗๙ การพิมพ์, ๒๕๓๗),
 หน้า ๖๒.

^{๔๑}วิญญู อังคนารักษ์, แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร :
 ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๙), หน้า ๔.

^{๔๒}วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์, การเมืองการปกครองไทย ภาควิชาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัย
 รามคำแหง, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๔๑๕.

^{๔๓}สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, คู่มือปฏิบัติงาน เรื่องการจัดทำแผนพัฒนา
 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และเมืองพัทยา, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดนกรมการ
 ปกครอง, ๒๕๓๔), หน้า ๕๒.

^{๔๔}อุทัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓), หน้า ๓.

^{๔๕}ธงชัย สันติวงษ์, การบริหารงานบุคคล, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒), หน้า ๓๒.

ประเทศไม่ใช่รัฐอิสระ^{๔๖} แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นอิสระใหม่แต่อย่างใด^{๔๗} หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะและหน่วยการปกครองดังกล่าว จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาล^{๔๘} การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใด ที่มีองค์การเกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจ และสภาของท้องถิ่นเป็นองค์การสำคัญขององค์การนี้^{๔๙} การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศที่รัฐจัดตั้งขึ้น โดยมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง (Autonomy) แต่ต้องไม่มากจนมีผลกระทบต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ ซึ่งมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และมีองค์กรที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง^{๕๐}

จากข้อมูลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้ศึกษาสามารถสรุปความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่นได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางกระจายอำนาจไปให้หน่วยงานราชการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองและบริหารงานของท้องถิ่นตามตนเอง เพื่อประโยชน์โดยส่วนรวมของท้องถิ่นเอง โดยมีผู้บริหารซึ่งประชาชนในท้องถิ่นได้เลือกตั้งมาทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนมาบริหารราชการในท้องถิ่นนั้นด้วยงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองรูปแบบหนึ่งในระดับท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลกระจายอำนาจและหน้าที่บางประการให้ท้องถิ่นรับผิดชอบ โดยมีพื้นที่เป็นของตนเอง มีประชากรและรายได้ตามกฎหมายที่กำหนด มีอิสระในการปกครองตนเอง ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในเสนอ ตัดสินใจ ตรวจสอบการบริหารงาน และแก้ไขปัญหาต่างๆ ในชุมชนของตนได้หรือการมีส่วนร่วมในการบริหารและปกครองตนเอง โดยผ่านตัวแทนที่มาจากการเลือกตั้ง ทั้งนี้การบริหารงานยังคงอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๕ ดังต่อไปนี้

^{๔๖}ซูวรงค์ ฉายะบุตร, **การปกครองท้องถิ่นไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๓), หน้า ๒๑.

^{๔๗}กรกฎ ทองชะโชค และคณะ, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลักหนู อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา”, **รายงานการวิจัย**, (มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑), หน้า ๓.

^{๔๘}Jon J. Clarke, **Outline of Local Government of the United Kingdom**, (London : Sir Issac Pitman and Son, Ltd, 1957), pp. 87 - 89.

^{๔๙}หิวนน ชูเพ็ญ, **เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่น**, (มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖), หน้า ๓๔.

^{๕๐}William A. Robson, “ **Local Government**” in **Encyclopedia of Social Science**. Vol., (New York : McMillan, 1953), : 574.

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม (๒๕๔๐ หน้า ๒๔)	๑. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ๒. การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีจำนวนมากและมีการกระจายตัวในพื้นที่ของประเทศอย่างกว้างขวาง
ชูวงศ์ ฉายบุตร (๒๕๓๙, หน้า ๒๑)	๑. การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น ๒. รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมจะเป็น รัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน
ชูศักดิ์ เทียงตรง (๒๕๓๘, หน้า ๙)	๑. การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจไป
ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร (๒๕๔๒, หน้า ๒)	๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ
ลิขิต ชีระเวทิน (๒๕๔๘, หน้า ๑๕๙)	๑. หน่วยการปกครองทางการเมืองที่อยู่ในระดับต่ำลงมาจากชาติ หรือระดับมลรัฐและรัฐ ๒. การปกครองท้องถิ่นนั้นเป็นการปกครองของตนเอง
วิทยา เจริญศิริ (๒๕๔๗, หน้า ๒๓)	๑. การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น
ทัศนีย์ ปัทมสนธิ์ (๒๕๕๒, หน้า ๑-๒)	๑. การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ ๒. หน่วยการปกครองท้องถิ่น ยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้กลายเป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด
ชูศักดิ์ เทียงตรง (๒๕๑๘, หน้า ๑๒)	๑. ถึงรัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้หรือกระจายอำนาจ ไปให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจ
บัญญัติ พุ่มพันธ์ (๒๕๕๑, หน้า ๗)	๑. การปกครองส่วนท้องถิ่นที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจให้กับประชาชนในท้องถิ่น ๒. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนของประชาชนในท้องถิ่นเข้ามาทำหน้าที่ในการปกครองท้องถิ่น
ธเนศวร เจริญเมือง (๒๕๓๗, หน้า ๖๒)	๑. การปกครองโดยวิธีการซึ่งหน่วยการปกครองในท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้งผู้ทำหน้าที่ปกครองโดยอิสระ ๒. การปกครองท้องถิ่นยังอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศมิใช่ว่าได้กลายเป็นรัฐอธิปไตยไป

ตารางที่ ๒.๕ แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
วิญญู อังคนารักษ์ (๒๕๓๙, หน้า ๔)	๑. การปกครองในรูปแบบลักษณะการกระจายอำนาจบางอย่าง ๒. เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้น ให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพและมี ประสิทธิภาพตรงกับผลประโยชน์ของประชาชน
วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ (๒๕๔๓, หน้า ๔๑๕)	๑. ระบอบการปกครองที่เป็นผลเนื่องมาจากการกระจาย อำนาจทางการปกครองของรัฐ ๒. องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาล แต่ก็มีอำนาจใน การกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตาม นโยบายของตนเองได้
สำนักงานบริหารราชการท้องถิ่น กรมการปกครอง (๒๕๓๔, หน้า ๕๒)	๑. ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครอง และบริหารท้องถิ่น ด้วยตนเอง
อุทัย หิรัญโต (๒๕๒๓, หน้า ๓)	๑. จัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการ เพื่อผลประโยชน์ของท้องถิ่น ๒. มีความเป็นอิสระในการบริหารงาน แต่รัฐบาลต้องควบคุม ด้วยวิธีต่างๆ ตามความเหมาะสม
ธงชัย สันติวงษ์ (๒๕๔๒, หน้า ๓๒)	๑. รัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดย ประชาชน เพื่อประชาชน ๒. การบริหารการปกครองท้องถิ่นจำเป็นต้องมีองค์กรของ ตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง
ชูวงศ์ ฉายะบุตร (๒๕๔๓, หน้า ๒๑)	๑. การปกครองที่ผู้บริหารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมา จากการเลือกตั้งโดยอิสระมีอำนาจ
กรกฎ ทองชะโชค และคณะ (๒๕๕๑, หน้า ๓)	๑. หน่วยการปกครองท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วย อำนาจสูงสุดของประเทศ ไม่ได้กลายเป็นอิสระใหม่
Jon J. Clarke, (1957, pp. 87 - 89)	๑. หน่วยการปกครองที่มีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการประชาชน ในเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดโดยเฉพาะและหน่วยการปกครอง ดังกล่าว จัดตั้งและอยู่ในความดูแลของรัฐบาล
ทศพร ชูเพ็ญ (๒๕๔๖, หน้า ๓๔)	๑. การปกครองตนเองของชุมชนแห่งหนึ่งแห่งใด ที่มีองค์การ เกิดขึ้น ทำหน้าที่ในเขตพื้นที่ที่กำหนด มีอำนาจในการวินิจฉัย ตัดสินใจ และสภาของท้องถิ่น

๒.๓.๓ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นรูปแบบหนึ่งของการจัดการบริการสาธารณะแก่ประชาชนที่มาจากหลักการกระจายอำนาจภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ ซึ่งการที่ท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้นั้น ต้องมีองค์ประกอบอย่างน้อย ๕ ประการ คือ^{๕๑}

๑. มีการกำหนดพื้นที่หรือชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน
๒. มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากประชาชน โดยมีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารในเขตความรับผิดชอบ
๓. การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของการปกครองตนเองของการปกครองท้องถิ่น
๔. มีการโอนอำนาจหน้าที่หลากหลายและยืดหยุ่น เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น
๕. มีความอิสระในการบริหารโดยมีฐานะทางกฎหมายมีอำนาจในการหารายได้ การจัดทำงบประมาณรายจ่าย มีแหล่งรายได้ และบุคลากร

ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ^{๕๒} คือ

๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศการปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น. เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชนจึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น ๒ระดับคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติโดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ ควรมีประชากรประมาณ ๔๐,๐๐๐ คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วย เช่น ประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

๓. การกระจายอำนาจและหน้าที่การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากนักน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

^{๕๑} อรรถัย กักพล, นรนิติ เศรษฐบุตร : ๖๐ ปี กิตติยาจารย์.พิมพ์เพื่อเป็นเกียรติแก่รองศาสตราจารย์ นรนิติ เศรษฐบุตร เนื่องในโอกาสอายุครบ ๖๐ ปี, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๘๗.

^{๕๒} อรรถัย หิรัญโต, การปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์, ๒๕๓๙), หน้า ๒๒.

๔. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ออกกฎ ข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

๖. อิสระในการปกครองตนเองสามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลาง และไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

๗. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้.การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

๘. การควบคุมดูแลของรัฐเมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น.ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าอิสระเต็มที่ที่เดียวคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการเท่านั้น เพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจและอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่เน้นการกระจายอำนาจอิสระในการปกครองตนเองและที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล มีพื้นที่หรือชุมชนอยู่ในความรับผิดชอบชัดเจน สมาชิกและผู้บริหารมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนกระจายอำนาจให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง มีงบประมาณเป็นของตนเอง และอยู่ในการกำกับดูแลจากส่วนกลาง

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของนักวิชาการต่าง ๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๖ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๖ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อรรถัย กักผล, นรนิติ เศรษฐบุตร (๒๕๔๔, หน้า ๑๘๗)	๑. มีการกำหนดพื้นที่หรือชุมชนที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบให้ชัดเจน ๒. มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มาจากประชาชน ๓. การมีส่วนร่วมของประชาชน ๔. มีการโอนอำนาจหน้าที่หลากหลายและยืดหยุ่น ๕. มีความอิสระในการบริหาร

ตารางที่ ๒.๖ องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุทัย หิรัญโต (๒๕๓๙, หน้า ๒๒)	ระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ ๘ ประการ ๑. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) ๒. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ๓. การกระจายอำนาจและหน้าที่ ๔. องค์การนิติบุคคล ๕. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชน ๖. อิสระในการปกครองตนเอง ๗. งบประมาณของตนเอง ๘. การควบคุมดูแลของรัฐ

๒.๓.๔ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้

๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่าในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลักหากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการให้กับชุมชนต่างๆ อาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่น หน่วยงานปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอ ที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมากการแบ่งเบานี้เป็น การแบ่งเบาทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

๒. เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงเนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ความต้องการของประชาชนในแต่ละท้องถิ่น ย่อมมีความแตกต่างกันการรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวย่อมอาจไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยงานปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้น จึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

๓. เพื่อความประหยัด โดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วยการจัดตั้งหน่วยปกครองท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็นโดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการบริหารกิจการของท้องถิ่น ทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาลที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมากและแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

๔. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตามการปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็นอย่างดี^{๕๓}

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ก็เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคลตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล และหน่วยการปกครองท้องถิ่นยังเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชนโดยตรง

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๗ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๗ วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม (๒๕๔๒, หน้า ๘)	๑. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ๒. เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ๓. เพื่อความประหยัด ๔. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษารอบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

๒.๓.๕ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยจากการศึกษาเอกสารต่างๆ พบได้ว่าความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น มีนักวิชาการได้กล่าวไว้ ดังนี้

๑. องค์การปกครองท้องถิ่น ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมทางการเมือง โดยเฉพาะการเลือกตั้งเป็นการชักนำให้คนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรวมในการปกครองตนเองเป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่นก่อน เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้าง จะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

^{๕๓}โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๒), หน้า ๘.

๓. การปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเริ่มทำให้ประชาชนเกิดความรู้แจ้งทาง การเมือง (Political.Maturity) กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจ การบริหาร การเมืองท้องถิ่นการต่อสู้แข่งขันกันตามวิถีทางการเมืองในที่สุด

๔. การปกครองท้องถิ่น อาจจะต้องทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุ ที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติ หากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะส่งผลทำให้เกิดความคึกคักและมีชีวิตชีวาต่อการ ปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านการ เรียนรู้ทางการเมืองในท้องถิ่น ทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยม ศรัทธาจากประชาชน จึงทำให้ได้รับเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น^{๕๔}

นอกจากนี้ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นจากแนวคิดในการปกครองท้องถิ่นยึด ตามหลักการกระจายอำนาจปกครอง และสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตย โดยได้สรุปไว้ดังนี้

๑. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบบประชาธิปไตย (Basic.Democracy) เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องกับส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหาร ท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบและหวงแหนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัย อันจะนำมาซึ่ง ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด โดยประชาชนจะมีโอกาสเลือกตั้ง ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร การเลือกตั้ง จะเป็นการฝึกฝนให้ประชาชนใช้ดุลยพินิจเลือกผู้แทนที่ เหมาะสม สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการของท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่น จะได้ใช้ ความรู้ความสามารถบริหารท้องถิ่น เกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของ พลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

๒. การปกครองท้องถิ่นทำให้ ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง (Self-Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือการปกครอง ตนเองมิใช่เป็นการแค่ครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียน การปกครองตนเอง คือการที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิธีการ ประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ (Referendum) ให้ประชาชน มีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาลงของท้องถิ่นของตน

การปกครองตนเองในรูปของการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หรือการกระจายอำนาจ ไปในระดับต่ำที่สุด คือ รากหญ้า (Grass Roots) ซึ่งเป็นฐานเสริมสำคัญยิ่งของการพัฒนาระบบ การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยมีหลาย องค์ประกอบแต่องค์ประกอบสำคัญยิ่งขาดอันหนึ่งก็คือการขาดรากฐานในท้องถิ่น

^{๕๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕ - ๑๗.

๓. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น มีขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องจากความจำเป็นบางประการ ดังนี้

๑) การกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากงบประมาณที่เพิ่มขึ้นในแต่ละปีตามความเจริญเติบโตของบ้านเมือง

๒) รัฐบาลมีอาจจะดำเนินการในการสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหา และความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหา หรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่น โดยรูปแบบที่เหมือนกันย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุด ท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเป็นผู้ที่เหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

๓) กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ไม่เกี่ยวพันกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง

ดังนั้น หากไม่มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และไม่ว่าจะสนองความต้องการของท้องถิ่นถูกจุดหรือไม่ รวมทั้งจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวพันกับท้องถิ่นอื่น หากได้จัดให้มีการปกครองท้องถิ่นเพื่อดำเนินการเองแล้ว ภาระของรัฐบาลก็จะผ่อนคลายเป็นไป รัฐบาลจะมีหน้าที่เพียงแต่ควบคุมดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น

การแบ่งเบาภาระทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญหรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยรวมร่วม ความคับคั่งของภาระหน้าที่ต่างๆ ที่รวมอยู่ส่วนกลางจะลดน้อยลง ความคล่องตัวการดำเนินงานของส่วนกลางจะมีมากขึ้น

๔. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีความแตกต่างกัน ไม่ว่าสภาพทางภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ก็ต้องเป็นผู้ที่รู้จักปัญหา และความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดี การบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังหน่วยเหนือขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

๕. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การที่จะได้รับเลือกตั้งย่อมต้องการการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น เป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย ในประเทศไทยผู้นำทางการเมืองที่มีชื่อเสียงล้วนแต่มีผลงานจากการเป็นนายกเทศมนตรี หรือผู้บริหารท้องถิ่นมาก่อน จนสามารถประสบความสำเร็จเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงในระดับชาติ

๖. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทาง

การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม การดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมายังมีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริงเช่นนั้นแล้ว การพัฒนาชนบทจะเป็นลักษณะ “หยิบยื่นยัดใส่ หรือ กึ่งหยิบยื่นใส่” เกิดความคาดหวังว่าทุกปีจะมี “ลาภลอย” แทนที่จะเป็นผลดีต่อท้องถิ่นกลับสร้างลักษณะการพัฒนาชนบทแบบพึ่งพาไม่ยอมช่วยตนเอง อันเป็นผลทางลบต่อการพัฒนาพื้นฐานระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การกระจายอำนาจจึงจะทำให้เกิดลักษณะการพึ่งตนเอง ซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญของการพัฒนาชนบทอย่างยิ่ง^{๕๕}

ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดให้รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลังและมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ จึงทำให้ประชาชนมีพันธะต่อท้องถิ่นที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นหรือเข้าไปเป็นหรือเข้าไปเป็นผู้บริหารท้องถิ่นหรือเป็นผู้ตรวจสอบการดำเนินงานของท้องถิ่น เป็นต้น

สาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่

๑. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายและการบริหารงานแต่ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้มีความเข้มแข็งในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

๓. ให้มีกฎหมายรายได้ท้องถิ่น เพื่อกำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีและรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยคำนึงถึงระดับขั้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสถานการณ์คลังของท้องถิ่น และความยั่งยืนทางการคลังของรัฐ

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาและการฝึกอบรมตามความเหมาะสมและความต้องการ และเข้าไปมีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษาของรัฐ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ

๕. ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

๖. ให้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริม และรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยเพิ่มเติมสาระสำคัญของกฎหมายดังกล่าวจากที่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญอีกประการหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

จากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และกฎหมายอื่น ๆ แล้วจะเห็นได้ว่า มีเจตนารมณ์ และความมุ่งมั่นที่จะกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นอย่างจริงจัง มีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมอย่างเป็นขั้นตอนและชัดเจนตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ โดยการกำหนดให้ส่วนราชการ

^{๕๕}ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : กรมการปกครอง, ๒๕๓๙), หน้า ๑๐.

ข้าราชการ ที่จะดำเนินกิจกรรมของทางราชการอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วนั้นรัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารราชการ มีการกำหนดแนวทาง นอกจากนี้ เจตนารมณ์ที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐทั้งหลายปรับปรุงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยว่าได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด^{๕๖}

การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตยเนื่องจาก

๑. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันให้การศึกษาปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน กล่าวคือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ มีกิจกรรมการเมืองโดยเฉพาะการเลือกตั้ง เป็นการชักนำคนในท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง เป็นการฝึกหัดการตัดสินใจทางการเมือง

๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น เพราะการพัฒนาทางการเมืองในวงกว้างจะนำไปสู่ความเข้าใจการเมืองในระดับชาติโดยง่าย

๓. การปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง กล่าวคือ ประชาชนจะรู้ถึงวิธีการเลือกตั้ง การตัดสินใจเลือก การตัดสินใจ การบริหารการเมืองท้องถิ่น การต่อสู้ตามวิถีทางการเมือง ทำให้เกิดการรวมกลุ่มทางการเมืองในที่สุด

๔. การปกครองท้องถิ่นทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีทางการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด และเกี่ยวพันต่อการเมืองระดับชาติหากมีกิจกรรมทางการเมืองเกิดขึ้นอยู่เสมอ ก็จะมีผลทำให้เกิดความคึกคัก และมีชีวิตชีวาต่อการปกครองท้องถิ่น ประชาชนในท้องถิ่นจะมีความเกี่ยวพันและเข้าสู่ระบบการเมืองตลอดเวลา

๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ นักการเมืองท้องถิ่นผ่านกลไกดำเนินการตามนโยบายและทิศทางของรัฐ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้คุณภาพของนักการเมืองระดับชาติสูงขึ้น ด้วยเหตุที่ได้รับความนิยมศรัทธาจากประชาชน จึงทำให้ได้รับการเลือกตั้งในระดับสูงขึ้น^{๕๗} โกวิท พวงงาม ได้ทำการศึกษาการเสริมสร้างธรรมาภิบาลและความโปร่งใสในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม พบว่า ปัจจัยที่ทำให้้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบประสบผลสำเร็จด้านการมีส่วนร่วมและความโปร่งใส ได้แก่^{๕๘}

๑. ปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลายช่องทาง ถือเป็นปัจจัยที่ดำเนินการนับเป็นก้าวแรกของการมีส่วนร่วม โดยการเปิดเผยและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่างๆ หลากหลายชนิด เช่น เอกสารแผ่นพับ วารสาร หนังสือพิมพ์ ป้ายหรือบอร์ด ประชาสัมพันธ์เสียงตามสาย หอกระจายข่าว วิทยุกระจายเสียง ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเว็บไซต์ นอกจากนั้นยังเปิดโอกาสให้กลุ่มประชาชน บุคลากรส่วนราชการต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งพระภิกษุและนักเรียนให้เข้ามาร่วมรับ

^{๕๖} ภาสกร นันทพานิช และคณะ, “การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการพัฒนาชนบทเชิงบูรณาการ : กรณีศึกษาตำบลหนองห้าง อำเภอดุสิต จังหวัดศรีสะเกษ”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙), หน้า ๓๔.

^{๕๗} จิรายุ ทวีพันธ์, “การพัฒนาประชาธิปไตยในมิติของการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๔๕), หน้า ๑-๒.

^{๕๘} โกวิท พวงงาม, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ”, สยามรัฐ, (๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๒) : ๒๒.

ฟังการประชุมสภาท้องถิ่นได้อย่างสม่ำเสมอ และที่สำคัญในระดับจังหวัดและระดับชาติ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบได้ถูกเชิญให้จัดนิทรรศการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และการดำเนินกิจกรรมโครงการต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบอยู่เสมอ

๒. ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ โดยพบว่า ผู้บริหารท้องถิ่นมีท่าทีเป็นมิตรกับประชาชน และเปิดใจกว้างให้ประชาชนสามารถเข้าหาได้ง่ายรับฟังและพบได้ง่าย ที่สำคัญการร่วมคลุกคลีกับกลุ่มองค์กรประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ถือว่าเป็นเสน่ห์ที่เกื้อกูลให้ประชาชนมีจิตใจที่อยากมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓. ปัจจัยการร่วมกันทำงานเป็นทีมระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำโดยพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบมีการทำงานเป็นทีมและมุ่งเป้าหมายของงานก็คือ ประชาชนได้รับประโยชน์ ดังนั้น ผู้นำทีมซึ่งเป็นผู้บริหารท้องถิ่นที่มีลักษณะเป็นมิตร เป็นเพื่อนกับข้าราชการท้องถิ่นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ และในทำนองเดียวกันข้าราชการท้องถิ่นก็มีท่าทีเป็นมิตร เป็นเพื่อนหรือมีความเป็นกันเองกับประชาชน ทำให้กระบวนการการมีส่วนร่วมในการทำงานในกิจกรรมต่าง ๆ ประสบผลสำเร็จ

๔. ปัจจัยการมีวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นชุมชนดั้งเดิม โดยเป็นว่าวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณีของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ยังรักษาและธรมรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชนดั้งเดิม แม้สภาพเศรษฐกิจและสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปก็ตาม ความสัมพันธ์ของคนในท้องถิ่นก็ยังให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยเฉพาะการให้ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบก็ยังได้รับความร่วมมือได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ถือว่าเป็นรากฐานของระบอบประชาธิปไตยให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เรียนรู้การปกครองตนเอง สามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะประชาชนในพื้นที่จะรู้ปัญหาของตนเองดีและแก้ไขได้ตรงจุด ช่วยแบ่งเบาภาระของส่วนกลาง และจะเป็นองค์กรที่สร้างผู้นำในทางการเมืองในระดับที่สูงขึ้นไป

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๘ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๘ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
โกวิท พวงงาม (๒๕๔๒, หน้า ๑๕-๑๗)	๑. องค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นภาพจำลองของระบบการเมืองของชาติ ๒. การสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง จะต้องเริ่มจากการสร้างประชาธิปไตยในระดับท้องถิ่น

ตารางที่ ๒.๘ ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
	๓. การปกครองท้องถิ่น ซึ่งจะต้องเริ่มทำให้ประชาชนเกิดความรอบรู้แจ่มแจ้งทางการเมือง ๔. การปกครองท้องถิ่น อาจจะต้องทำให้เกิดการเข้าสู่วิถีการเมืองของประชาชนด้วยเหตุที่การเมืองท้องถิ่นมีผลกระทบต่อประชาชนโดยตรงและใกล้ชิด ๕. การเมืองท้องถิ่นเป็นเวทีสร้างนักการเมืองระดับชาติ ๖. ปัจจัยการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารอย่างหลากหลายช่องทาง ๗. ปัจจัยคุณลักษณะผู้นำในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้นแบบ ๘. ปัจจัยการร่วมกันทำงานเป็นทีมระหว่างฝ่ายการเมืองกับฝ่ายประจำ ๙. ปัจจัยการมีวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นชุมชนดั้งเดิม
	๒. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของประเทศในอนาคต ๓. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทพึ่งตนเอง
ภาสกร นันทพานิช และคณะ (๒๕๔๙, หน้า ๓๔)	๑. เจตนารมณ์ที่ต้องการให้หน่วยงานของรัฐทั้งหลายปรับปรุงการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องด้วยว่าได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด

๒.๓.๖ หน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ว่าเมื่อรัฐบาลได้กระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นแล้ว องค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นก็มีหน้าที่รับผิดชอบในการให้บริการแก่ประชาชนและท้องถิ่น ทั้งนี้ หลักการที่จะกำหนดว่าหน้าที่ใดควรให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นรับผิดชอบดำเนินการ โดยให้ข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

๑. การพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ เพราะในท้องถิ่นหลายแห่งยังประสบกับปัญหาการขาดแคลนงบประมาณ ไม่สามารถดำเนินงานตามหน้าที่รับผิดชอบที่กว้างขวางเกินกำลังของตนได้

๒. การพิจารณาถึงกำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ เพราะกำลังคน และเครื่องมือใช้เป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นให้ได้ทั่วถึง

๓. หน้าที่ได้รับผิดชอบของท้องถิ่น ควรที่จะเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากกิจการนั้นเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ เช่น การศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรืองานทะเบียนที่ดินที่สาธารณะ เป็นต้น^{๕๙}

การกำหนดหน้าที่รับผิดชอบให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการที่อยู่ในบางประเทศมีข้อพิจารณาดังนี้

๑) เป็นงานที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น และงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตรความเป็นอยู่ของชุมชน (Environmental.service.and.Convenience or.Communicable.service).เช่น พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น โบราณสถานของท้องถิ่นตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรอื่นๆ นอกจากนั้นในด้านการอำนวยความสะดวกในชีวิตรความเป็นอยู่ของตนในท้องถิ่น หน้าที่ต้องรับผิดชอบ ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สะพานคนเดินข้าม สวนสาธารณะ สวนหย่อม การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น งานเหล่านี้เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนท้องถิ่นที่จะมารับบริการ จึงควรที่จะเป็นหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นดำเนินการ

๒) งานที่เกี่ยวกับการป้องกันภัย รักษาความปลอดภัย (Protective.Service) ได้แก่ งานตำรวจ งานดับเพลิง เป็นต้น

๓) งานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคม (Social Welfare Service) งานด้านนี้เป็นงานที่มีความสำคัญสำหรับคนในท้องถิ่นเป็นอันมาก ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองท้องถิ่นต้องจัดให้มีขึ้น หรือต้องรับผิดชอบร่วมมือกับรัฐบาลเพื่อแก้ปัญหา เช่น การจัดให้มีหน่วยบริการทางสาธารณสุขในท้องถิ่นเพื่อบริการประชาชน การจัดให้มีศูนย์เยาวชน การจัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็กและคนชรา คนพิการ รวมทั้งงานที่ให้ความบันเทิงกับประชาชนในชุมชน เช่น การจัดสวนสาธารณะ สำหรับประชาชนหรือจัดห้องสมุดประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น

๔) งานที่เกี่ยวกับการพาณิชย์ของท้องถิ่น (The Trading or Commercial Service) งานประเภทนี้ถือเป็นกิจการที่บริการให้ประชาชน ซึ่งหากปล่อยให้เอกชนเข้าดำเนินการอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควร หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงต้องรับมาดำเนินการเอง กิจการเหล่านี้ ได้แก่ การจัดตั้งสถาน ธนาคาร หรือโรงจำนำ การจัดตลาด การจัดบริการเดินรถ เป็นต้น และงานต่างๆ นี้เป็นงานที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชนได้

ลักษณะการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยการปกครองท้องถิ่นรับไปดำเนินการนั้น กระทำได้ ๒ ลักษณะ

๑) บัญญัติไว้ในกฎหมายหรือพระราชบัญญัติอันเป็นการทั่วไป ทั้งนี้ก็เพื่อต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือความคล้ายคลึงกัน เช่น การบัญญัติหน้าที่ของเทศบาลในพระราชบัญญัติเทศบาลที่กำหนดให้เทศบาลทุกเทศบาลมีหน้าที่ซึ่งแบ่งออกเป็นหน้าที่บังคับให้กระทำและหน้าที่ให้เลือกกระทำได้

^{๕๙}อุทัย หิรัญโต, สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา-มานุษยวิทยา, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการปกครอง, ๒๕๓๑), หน้า ๑๖.

๒) บัญญัติไว้ในกฎหมายเป็นการเฉพาะเจาะจง แต่ละหน่วยการปกครองท้องถิ่นในลักษณะนี้รัฐบาลจะตรากฎหมายหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งหน่วยการปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งกำหนดหน้าที่รับผิดชอบขึ้นมาพร้อมๆ กับกฎหมายนั้น เช่น การตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๔๘ ก็ได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบไว้ชัดเจน^{๖๐}

สรุปได้ว่า แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น จะยึดหลักการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่น ทำให้เกิดการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการบริหารการพัฒนาจะประสบผลสำเร็จได้นั้นจะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของคนในท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

ภายหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ รูปแบบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็น

๑. รูปแบบทั่วไปได้แก่

๑.๑.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

๑.๑.๒ เทศบาล

๑.๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

๒. รูปแบบพิเศษ ได้แก่

๒.๑.๑ กรุงเทพมหานคร

๒.๑.๒ เมืองพัทยา

๑.๑.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดขึ้นตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐ และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๖ ซึ่งได้บัญญัติให้จังหวัดหนึ่งให้มีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น เขตของการบริหารส่วนจังหวัด ได้แก่ เขตจังหวัด ซึ่งมีโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัดประกอบด้วย สภาจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดซึ่งมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

๑.๑.๒ เทศบาล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๔๙๖ และแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ ๑๒ พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาจัดตั้งเป็นเทศบาล ประกอบด้วย ๓ ประการ ดังนี้

๑) จำนวนและความหนาแน่นของประชากรในท้องถิ่นนั้น

๒) ความเจริญทางเศรษฐกิจ โดยพิจารณาจากการเก็บรายได้ตามที่กฎหมายกำหนดและงบประมาณรายจ่ายในการดำเนินกิจการของท้องถิ่นนั้น

๓) ความสำคัญทางการเมืองของท้องถิ่น โดยพิจารณาถึงศักยภาพของท้องถิ่นนั้นว่าจะสามารถพัฒนาความเจริญได้รวดเร็ว

^{๖๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗-๑๘.

โครงสร้างของเทศบาลประกอบด้วย สภาเทศบาลและฝ่ายบริหาร ซึ่งปัจจุบันนี้ฝ่ายบริหารมีที่มา ๒ ทางคือ ถ้าเป็นคณะเทศมนตรีนั้นจะมาจากมติของสภาเทศบาลหรือมาจากการเลือกตั้งทางอ้อมของประชาชน ถ้าเป็นนายกเทศมนตรีจะมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน

๑.๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ ๕ พ.ศ.๒๕๔๖ ซึ่งได้บัญญัติให้สภาตำบลมีรายได้เฉลี่ย ๓ ปี ย้อนหลังเกิน ๑๕๐,๐๐๐ บาท ให้ยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยแบ่งโครงสร้างออกเป็นสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย สมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรในเขตหมู่บ้าน ๗ ละ ๒ คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๖

๒.๑.๑ กรุงเทพมหานคร (กทม.) เป็นการปกครองรูปแบบพิเศษมีฐานะเป็นนิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๒๘

๒.๑.๒ เมืองพัทยา เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นราชการส่วนท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.๒๕๔๒^{๖๑}

การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ ได้จัดวางรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยแบ่งได้เป็น ๒ ประเภทใหญ่ๆ คือ

๑) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบทั่วไปที่มีทุกจังหวัดทั่วประเทศ ประกอบด้วยองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบล และ

๒) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีรูปแบบพิเศษโดยมีกฎหมายกำหนดระเบียบไว้โดยเฉพาะ คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา (พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๕) พ.ศ.๒๕๔๖

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของนักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับหน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๙ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๙ หน้าที่รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุทัย หิรัญโต (๒๕๓๑, หน้า ๑๖)	๑. การพิจารณาถึงกำลังเงิน กำลังงบประมาณ ๒. การพิจารณาถึงกำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์เครื่องมือ เครื่องใช้ ๓. หน้าที่รับผิดชอบของท้องถิ่น ควรที่จะเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง

^{๖๑}ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล, “การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปกครองส่วนร่วมของประชาชน”, โครงการปริญญาโทสำหรับนักบริหาร, สาขาบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕).

ตารางที่ ๒.๙ หน้าที่ได้รับผิดชอบของการปกครองท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล (๒๕๔๕, หน้า ๓)	รูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยในปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๑. รูปแบบทั่วไปได้แก่ ๑.๑ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ๑.๒ เทศบาล ๑.๓ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ๒. รูปแบบพิเศษ ได้แก่ ๒.๑ กรุงเทพมหานคร ๒.๒ เมืองพัทยา

๒.๓.๗ ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผลมาจากแนวคิดตามหลักการกระจายอำนาจ ซึ่งเป็นวิธีการที่รัฐได้มอบอำนาจหน้าที่บางอย่างในการปกครองและการจัดการบริการสาธารณะให้แก่ท้องถิ่นรับไปดำเนินงานด้วยงบประมาณและเจ้าหน้าที่ของตนเอง เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองและดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยเฉพาะตามที่ได้รับมอบหมาย การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองและบริหารท้องถิ่นนั้น ถือได้ว่าเป็นการสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะหลักการกระจายอำนาจยึดถือหลักเสรีภาพของประชาชนเป็นสำคัญ โดยให้ประชาชนมีอิสระตามสมควรในการดำเนินงานปกครองและจัดทำบริการสาธารณะต่างๆ ได้เอง เป็นการปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การปกครองท้องถิ่นจึงมีความสำคัญดังนี้^{๒๒}

๑. การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกการเมืองการปกครองการบริหารท้องถิ่นเกิดความรับผิดชอบและวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นของตน ซึ่งทำให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในระบบการปกครองประชาธิปไตยประชาชนมีโอกาสเลือกตั้งฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหาร สำหรับผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเข้าไปบริหารกิจการท้องถิ่นนับได้ว่าเป็นผู้นำในท้องถิ่น จะได้ใช้ความรู้ความสามารถเพื่อบริหารงานท้องถิ่นประชาชนเกิดความคุ้นเคย มีความชำนาญในการใช้สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติต่อไป

๒. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักการปกครองตนเอง มีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยต่างๆ เช่น เปิดโอกาสให้ประชาชนออกเสียงประชามติ ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน

^{๒๒}เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล, “การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการและการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี” รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง, ๒๕๕๒), หน้า ๖๒.

ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ถึงอุปสรรคปัญหา และช่วยแก้ไขปัญหาลงมือของท้องถิ่นของตน

๓. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล เนื่องภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง รัฐบาลจึงไม่สามารถดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างทั่วถึง เพราะเหตุแต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน การแก้ปัญหาหรือจัดบริการโครงการในท้องถิ่นในรูปแบบที่เหมือนกัน ย่อมไม่บังเกิดผลสูงสุดท้องถิ่นย่อมรู้ปัญหาและเข้าใจปัญหาได้ดีกว่าผู้ซึ่งไม่อยู่ในท้องถิ่นนั้น ประชาชนในท้องถิ่นจึงเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด

นอกจากนี้กิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นนั้น ๆ ไม่มีความเกี่ยวข้องกับท้องถิ่นอื่น และไม่มีส่วนได้เสียต่อประเทศโดยรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นนั้นดำเนินการเอง ดังนั้น หากไม่มีหน่วยงานปกครองท้องถิ่นแล้ว รัฐจะต้องรับภาระดำเนินการทุกอย่าง และอาจจะไม่สามารถสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ทุกแห่ง ซึ่งบางกรณีจะต้องดำเนินการเฉพาะท้องถิ่นนั้นๆ ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น หากท้องถิ่นสามารถปกครองตนเองได้เองแล้ว ภาระของรัฐก็จะผ่อนคลายเป็นไป รัฐจะมีหน้าที่เพียงกำกับดูแลเท่าที่จำเป็นเท่านั้น เพื่อให้ท้องถิ่นมีมาตรฐานในการดำเนินงานยิ่งขึ้น

๔. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นได้ตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชนและความต้องการ ปัญหาแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนก็ต้องเป็นผู้ที่รู้ถึงปัญหาและความต้องการของประชาชนเป็นอย่างดีการบริหารงานจึงจะเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพไม่ต้องเสียเวลาเสนอเรื่องขออนุมัติไปยังส่วนกลางขึ้นไป ท้องถิ่นจะบริหารงานให้เสร็จสิ้นลงภายในท้องถิ่นนั่นเอง ไม่ต้องสิ้นเปลืองเวลาและค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็น

๕. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต เนื่องจากผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองการได้รับเลือกตั้งโดยการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะทางการเมืองการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

๖. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวความคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม กำดำเนินงานพัฒนาชนบทที่ผ่านมาที่มีอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งคือ ขาดการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ ซึ่งการพัฒนาชนบทที่สัมฤทธิ์ผลนั้น จะต้องมาจากการริเริ่มช่วยเหลือตนเองของท้องถิ่น ทำให้เกิดความร่วมมือร่วมแรงกันโดยอาศัยโครงสร้างความเป็นอิสระในการปกครองตนเอง ซึ่งต้องมาจากการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักการสำคัญดังนี้^{๖๓}

^{๖๓} ชูวงศ์ ฉายะบุตร, การปกครองท้องถิ่น, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร พินเนศพริ้นติ้ง เซ็นเตอร์, ๒๕๓๙), หน้า ๑๙-๒๐.

๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยแบ่งออกเป็น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

๒. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริงหากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็เลยกลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐ อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใด จึงจะเหมาะสม

๓. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Local Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท คือ

๓.๑ หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติจังหวัด เป็นต้น

๓.๒ สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

๔. เมืองครที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ องค์กรฝ่ายบริหารและองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาล จะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหารและสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ หรือในแบบมหานครคือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น

การปกครองท้องถิ่นไทยควรมีการกำหนดทิศทางและเป้าหมายที่ชัดเจน สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่พึงประสงค์ซึ่งเป็นรากฐาน รากต้องเป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีประสิทธิภาพและมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปกครองและการบริหารให้แก่ชุมชนที่รับผิดชอบควรมีลักษณะดังนี้^{๖๔}

๑. เป็นกลไกดำเนินการตามนโยบายและทิศทางของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องดำเนินงานตามกรอบนโยบายที่รัฐกำหนด และตอบสนองลักษณะเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น ความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ที่ความสามารถในการดำเนินการอย่างคล่องตัวเพื่อให้สามารถดำเนินการตามภาระที่รัฐมอบหมายและพันธกิจของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบ มีประสิทธิภาพในการผลักดันนโยบายระดับชาติ ให้ผสมผสานอย่างมีดุลยภาพกับนโยบายท้องถิ่นของแต่ละองค์กร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในลักษณะนี้จึงมีบทบาทส่วนหนึ่งในการเป็นหน่วยงานของรัฐระดับท้องถิ่น ซึ่งแทนส่วนราชการเดิมและทำหน้าที่ผลักดันนโยบายของรัฐให้เกิดผลในทางปฏิบัติเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและประโยชน์ต่อสังคมในส่วนรวม

^{๖๔}ปรัชญา เวสารัชช์, “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”, รายงานการวิจัย, (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘), หน้า ๑-๓.

๒. เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและระบบการบริหารจัดการที่ดี มิฉะนั้นจะไม่สามารถจัดบริการและสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นของตนได้ตามเจตนารมณ์ของการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเป็นองค์กรเรียนรู้ สามารถป้องกันปัญหาได้และสามารถคลี่คลายปัญหาที่เกิดขึ้นได้รวดเร็ว ทันการณ์ มีผลงานชัดเจน มีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงานได้มาตรฐานมีคุณภาพ ประชาชนมีความพอใจบริการ ระบบการบริหารจัดการต้องได้รับการออกแบบได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับภารกิจ เอื้อให้การบริหารเป็นไปอย่างคล่องตัว มีการบริหารจัดการทรัพยากรที่ประหยัดและคุ้มค่า

๓. มีระบบบริหารจัดการที่ดี โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเปิดเผย โปร่งใส ทำงานภายใต้กรอบกติกา มิใช่ตัดสินใจดำเนินการตามอำเภอใจ การบริหารต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าและประโยชน์ที่จะเกิดแก่ประชาชนและสังคม ค่านิยมที่จำเป็นต้องเป็นสิ่งหล่อหลอมผู้บริหารและพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่สำคัญ คือ คุณธรรม กล่าวคือ ผู้เป็นบุคคลสาธารณะเหล่านี้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ยึดมั่นในความดีงาม ความถูกต้องเป็นตัวอย่างดีต่อสังคม มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม และที่ขาดไม่ได้ก็คือการดำเนินการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของพนักงานทุกคน และประชาชนในท้องถิ่นที่ตนรับผิดชอบทุกคนด้วย

๔. มีพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถ พนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นพนักงานมืออาชีพที่มีความรู้ความสามารถมีจิตสำนึกมุ่งประโยชน์ของสังคมและประชาชนมีทัศนคติที่ดีต่อการบริการและการทำประโยชน์ต่อผู้อื่น มีคุณธรรม มีมาตรฐานการทำงาน อุทิศตน มีจรรยาบรรณและจริยธรรมในการทำงาน และมีความรับผิดชอบต่อ

๕. ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลผลประโยชน์ของตน เนื่องจากหลักการสำคัญของการปกครองท้องถิ่น คือหลักการปกครองตนเอง กล่าวคือประชาชนซึ่งเป็นผู้กำหนดความต้องการต้องรับผิดชอบต่อจัดการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ของตนด้วย ความรับผิดชอบนี้แสดงออกด้วยการมีส่วนร่วมเป็นหรือเลือกผู้บริหารท้องถิ่นร่วมแสดงความคิดเห็น ติดตาม ประเมิน กำกับดูแล และส่งเสริมสนับสนุน

๖. คุณภาพของตัวแทนประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ตัวแทนประชาชนที่เข้าร่วมเป็นผู้บริหารหรือเป็นกรรมการในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องมีความรู้ความสามารถ รับผิดชอบต่อ และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนและชุมชนอย่างแท้จริง ตัวแทนประชาชนต้องรอบรู้และเข้าใจปัญหาของการปกครองส่วนท้องถิ่น มีความซื่อสัตย์ มีคุณธรรมและตระหนักถึงประโยชน์ส่วนรวม ความสามารถในการเป็นผู้นำทางความคิด ความสามารถในการบริหารและการแก้ปัญหา ความสามารถในการมองการณ์ไกล ความรอบคอบและที่สำคัญ คือการเข้าถึงประชาชนเพื่อรับรู้ รับทราบปัญหาที่แท้จริงของประชาชนและเขตพื้นที่ที่ตนรับผิดชอบ

๗. มีการตรวจสอบและทัตทานอำนาจของผู้บริหารอย่างได้ผลโดยประชาชน การปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคตควรมีระบบที่มีการตรวจทานอำนาจของผู้บริหารและพนักงานขององค์กรอย่างเป็นระบบและได้ผล แต่การตรวจสอบอำนาจดังกล่าวต้องไม่ขัดขวางหรือบั่นทอนประสิทธิภาพในการบริหารและการบริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๘. เน้นผลสัมฤทธิ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปฏิบัติงานโดยเน้นผลสัมฤทธิ์ คือ มีการกำหนดเป้าหมายผลงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งอย่างชัดเจน เป้าหมายนั้นต้องวัดได้ ประเมินได้อย่างเป็นรูปธรรม มีดัชนีชี้วัดผลงาน มีการติดตามประเมินผลโดยองค์กรภายนอกที่เป็นกลาง

๙. เป็นองค์กรการเรียนรู้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นองค์กรที่สามารถรับรู้การเปลี่ยนแปลงและสภาพแวดล้อมรอบตัวอย่างได้ผล องค์กรเช่นนี้จะนำข้อมูลการเปลี่ยนแปลงมา วิเคราะห์และดำเนินการป้องกันความเสียหายล่วงหน้า ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการดำเนินการหรือ ปรับโครงสร้างใหม่ ให้สามารถใช้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสูญายน้อย ที่สุด องค์กรการเรียนรู้จึงเป็นองค์กรที่คล่องตัวปรับตัวได้ตลอดเวลา สามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน จึงเป็นองค์กรที่คงทนและมีศักยภาพในการเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้อย่างดี

ดังนั้น อาจพอสรุปแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของการปกครองท้องถิ่น ผลการศึกษาของ นักวิชาการต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ประมวลแนวคิดหลักเกี่ยวกับลักษณะของการปกครองท้องถิ่น โดยมีแนวคิดหลักที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๐ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๑๐ ลักษณะของการปกครองท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล (๒๕๕๒, หน้า ๖๒)	๑. เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองและดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นโดยเฉพาะตามที่ได้รับมอบหมาย ๒. การปกครองตนเองตามหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ชูวงศ์ ฉายะบุตร (๒๕๓๙, หน้า ๑๙-๒๐)	การปกครองส่วนท้องถิ่นมีหลักการสำคัญดังนี้ ๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของชุมชนหนึ่ง ๒. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ ๓. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ๔. เมืองครที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง
ปรัชญา เวสารัชช์ (๒๕๒๘, หน้า ๕๒.)	๑. เป็นกลไกดำเนินการตามนโยบายและทิศทางของรัฐ ๒. เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพและระบบการบริหารจัดการที่ดี ๓. มีระบบบริหารจัดการที่ดี ๔. มีพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถ ๕. ประชาชนมีส่วนร่วมดูแลผลประโยชน์ของตน ๖. คุณภาพของตัวแทนประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ๗. มีการตรวจสอบและติดตามอำนาจของผู้บริหารอย่างได้ผลโดยประชาชน ๘. เน้นผลสัมฤทธิ์ ๙. เป็นองค์กรการเรียนรู้

๒.๓.๘ รูปแบบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองใช้หลักการกระจายอำนาจ คือ รัฐมอบอำนาจให้หน่วยงานส่วนท้องถิ่นรับไปบริหาร โดยให้ประชาชนปกครองกันเองมี ๔ รูปแบบคือ

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) มีโครงสร้างบริหาร คือ สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

๒. เทศบาล มีโครงสร้างบริหาร คือ สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นผู้กำกับดูแล

๓. องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) มีโครงสร้างบริหารคือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีนายอำเภอเป็นผู้กำกับดูแลบริหารราชการส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ที่มีฐานะเป็นทบวงการเมืองและนิติบุคคลมี ๒ แห่ง ได้แก่

๑. กรุงเทพมหานคร มีโครงสร้างการบริหารคือ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร สภากรุงเทพมหานคร สมาชิกสภา

๒ เมืองพัทยา มีโครงสร้างการบริหารคือ สภาเมืองพัทยาและนายกเมืองพัทยา

โครงสร้างขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.)

องค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือเรียกชื่อย่อว่า “อบจ.” ซึ่งในปัจจุบัน อบจ. ถือเป็นรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทยรูปแบบหนึ่ง ที่มีความเป็นมาและมีวิวัฒนาการการปรับปรุงแก้ไขตลอดมาตามลำดับนอกจากนั้น พ.ร.บ.องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ได้แยกข้าราชการส่วนภูมิภาค ออกจากฝ่ายบริหารของ อบจ. (ซึ่งเดิมผู้ว่าราชการจังหวัดเคยดำรงตำแหน่งนายก อบจ.) มาให้ สภาจังหวัดเป็นผู้เลือกนายก อบจ. ขึ้นทำหน้าที่เป็นฝ่ายบริหาร

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ตาม พ.ร.บ. องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมาย อบจ. ฉบับล่าสุดที่ใช้อยู่ในปัจจุบันโครงสร้างและองค์ประกอบของ อบจ. ประกอบด้วย สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่าย นิติบัญญัติ) และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฝ่ายบริหาร) ซึ่งสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในจังหวัดหนึ่งให้มีสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอันประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ ๔ ปีให้สภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกตั้งสมาชิกสภาเป็นประธานสภา ๑ คน และเป็น รองประธานสภา ๒ คน ส่วนนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเลือกสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัด และนายก อบจ. มีอำนาจแต่งตั้งรองนายก อบจ. ตามกฎหมายกำหนด ในส่วนข้าราชการส่วนจังหวัดสำหรับเจ้าหน้าที่อื่นขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนั้นได้แก่ ข้าราชการส่วนจังหวัด ซึ่งรับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ข้าราชการส่วนจังหวัดมีนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชาและมีรองนายก องค์การบริหารส่วนจังหวัดกับปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้ปกครองบังคับบัญชารองจากนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดการบริหารงานจะแบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ได้แก่ ส่วนอำนวยการดูแลกิจการทั่วไปของ อบจ. ส่วนแผนและงบประมาณรับผิดชอบเรื่องแผนและงบประมาณของ อบจ. ส่วน

โยธารับผิดชอบทางด้านงานช่างและการก่อสร้างโครงการสาธารณูปโภค ส่วนการคลังดูแลด้านการเงิน การคลังและการเบิกจ่ายเงิน ส่วน กิจการสภา อบจ. รับผิดชอบงานของสภา อบจ.

องค์การบริหารส่วนตำบล อบต.

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์การตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน มีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมาย กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อดูแลสุขทุกข์และให้บริการประชาชนในหมู่บ้าน ตำบล แทนรัฐบาล กลาง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้าน เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และหน้าที่อื่นๆ ตามที่กฎหมายกำหนด รวมทั้งมีงบประมาณ และ พนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. เอง องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่น ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการส่วนท้องถิ่น โดยราษฎรเลือกตั้งผู้แทน แต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภา อบต. มีอำนาจหน้าที่ตัดสินใจในการบริหารงานของตำบลตามที่ กฎหมายกำหนดไว้^{๖๕}

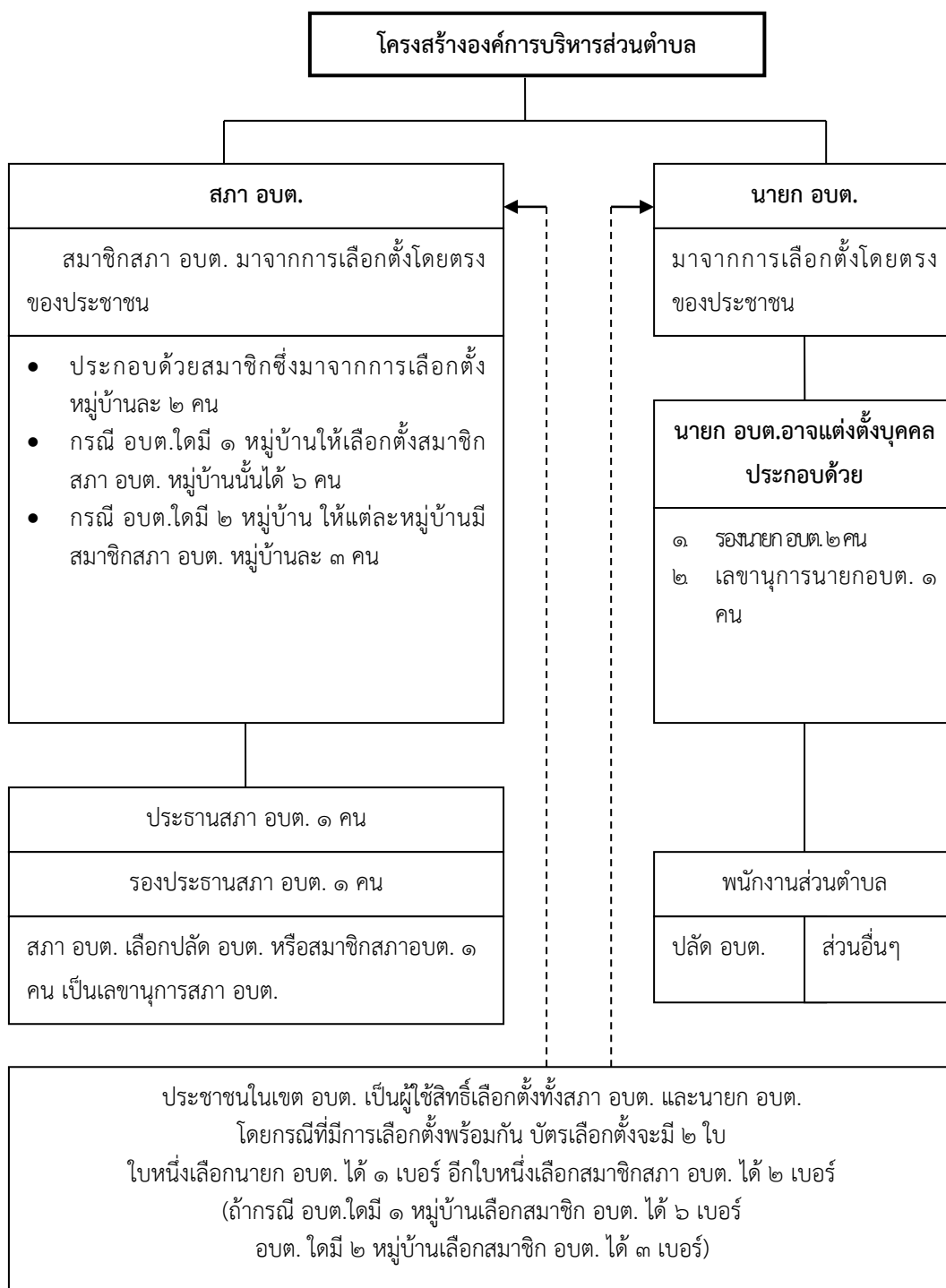
โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบล^{๖๖}

โครงสร้างองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่เกิดขึ้น จากการเสนอแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๖) เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหมวดว่าด้วยการปกครอง ท้องถิ่น ทำให้โครงสร้างของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหาร ส่วนตำบลเปลี่ยนแปลงไป ดังนี้^{๖๗}

^{๖๕}อุดม เขยกิจวงศ์, หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา : อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน, (กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ ๑๙๙๑, ๒๕๔๕), หน้า ๓๒-๓๓.

^{๖๖}โกวิท พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : เอ็กซ์เปอร์เน็ท, ๒๕๕๐), หน้า ๑๕๑-๑๕๓.

^{๖๗}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๔-๑๕๖.

แผนภาพที่ ๒.๕ แสดงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๔๖)

๑. สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.) เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรงในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นหมู่บ้านละ ๒ คน ในกรณีเขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๑ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน ๖ คน ในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนหมู่บ้านละ ๓ คน เขตเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล คือ เขตหมู่บ้าน สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน รองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน ซึ่งเลือกจากสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แล้วให้นายอำเภอแต่งตั้งประธานและรองประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลตามมติของสภาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยที่ประธานและรองประธานดำรงตำแหน่งจนครบอายุของสภาหรือมีการยุบสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระ ๔ ปี นับแต่วันเลือกตั้ง^{๖๘}

๒. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล (นายก อบต.) เป็นองค์กรฝ่ายบริหาร เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งมีใช้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้ช่วยเหลือในการบริหารงานราชการขององค์การบริหารส่วนตำบล ตามที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมายได้ไม่เกิน ๒ คน และนายกองค์การบริหารส่วนตำบลอาจแต่งตั้งเลขาธิการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลคนหนึ่ง ซึ่งมีได้เป็นสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีวาระการดำรงตำแหน่ง ๔ ปี และสามารถดำรงตำแหน่งติดต่อกันได้ไม่เกิน ๒ วาระ จะดำรงตำแหน่งได้อีกครั้งเมื่อพ้นระยะเวลา ๔ ปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง แม้ดำรงตำแหน่งไม่ครบระยะเวลา ๔ ปีก็ให้นับเป็นหนึ่งวาระ

ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นผู้แทนขององค์การบริหารส่วนตำบล และเมื่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งไว้เป็นผู้รักษาราชการแทน นอกจากนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถมอบอำนาจในการสั่งอนุญาต อนุมัติ ให้รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือหัวหน้าส่วนราชการขององค์การบริหารส่วนตำบลปฏิบัติราชการแทนได้^{๖๙}

ความสัมพันธ์ระหว่างสภาองค์การบริหารส่วนตำบลกับนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

รูปแบบเดิมขององค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ ฝ่ายบริหารมาจากการเลือกกันเองของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ตามรูปแบบรัฐสภา แต่พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗

^{๖๘} ภิรthy พวงงาม, สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ ๓ พัฒนาการและรูปแบบการปกครองท้องถิ่นไทย ลำดับที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบล, (นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า, ๒๕๔๗), หน้า ๑๒.

^{๖๙} ภิรthy พวงงาม, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, ๒๕๕๒), หน้า ๑๖๑-๑๖๔.

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๖ มีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบเดิมมาเป็นรูปแบบประธานาธิบดี เมื่อทั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชนทั้งสองฝ่าย อีกทั้งยังมีผลทำให้ความสัมพันธ์ของทั้งสองฝ่ายมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนี้

๑) ก่อนที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลจะเข้ารับหน้าที่ ประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต้องเรียกประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงนโยบาย โดยไม่มีการลงมติ ภายใน ๓๐ วัน นับตั้งแต่วันประกาศผลการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ การประชุมเพื่อแถลงนโยบายให้กระทำโดยเปิดเผยและต้องจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรแจกให้สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทุกคนที่มาประชุม

๒) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำรายงานแสดงผลการปฏิบัติงานตามนโยบายที่ได้แถลงไว้ต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นประจำทุกปี

๓) นายกองค์การบริหารส่วนตำบล รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือผู้ซึ่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมอบหมาย มีสิทธิเข้าประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และมีสิทธิแถลงข้อเท็จจริง ตลอดจนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของตนต่อที่ประชุม แต่ไม่มีสิทธิออกเสียงลงคะแนน

๔) นอกจากสมัยประชุมสามัญแล้ว เมื่อเห็นว่าเป็นการจำเป็นเพื่อประโยชน์ขององค์การบริหารส่วนตำบล นายกองค์การบริหารส่วนตำบล อาจทำคำร้องยื่นต่อนายอำเภอขอเปิดประชุมสมัยวิสามัญได้

๕) นายกองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจเสนอร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อพิจารณาอนุมัติ

๖) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่เสนอโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๗) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการพิจารณาและให้ความเห็นชอบต่อร่างข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติมที่เสนอโดยนายกองค์การบริหารส่วนตำบล

๘) สภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติงานของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ข้อบัญญัติ ระเบียบ และข้อบังคับของทางราชการ

๙) ในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีสิทธิตั้งกระทู้ถามนายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเรื่องอันใดที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ได้

๑๐) สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนไม่น้อยกว่า ๑ ใน ๓ ของจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ มีสิทธิเข้าชื่อเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปในที่ประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในปัญหาเกี่ยวกับการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการลงมติ ดังนั้น

สภาองค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถลงมติใดๆ เพื่อให้นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพ้นจากตำแหน่งได้

๑๑) ในกรณีของร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี และร่างข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม รายละเอียดปรากฏในหัวข้อว่าด้วยกระบวนการตราข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล ในลำดับต่อไป^{๗๐}

สรุปได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เดิมเป็นการปกครองท้องถิ่นที่อยู่ในรูปตำบล เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น พ.ศ.๒๔๗๕ ต่อมา ได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองท้องถิ่นอีกหลายครั้ง เช่น แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องถิ่น (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๔๘๖ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๑๐ ต่อมาได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการตำบลให้เป็นไปในรูปแบบต่าง ๆ อีก ๕ ครั้ง จากนั้นจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ โดยให้ยกฐานะของสภาตำบลเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล สภาตำบลที่ยกฐานะขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลจะต้องเก็บภาษีในเขตบริการได้เฉลี่ยไม่น้อยกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาทเป็นระยะเวลา ๓ ปีติดต่อกัน ทำให้สภาตำบลที่มีรายได้ไม่รวมเงินอุดหนุนย้อนหลัง ๓ ปี ไม่น้อยกว่าปีละ ๑๕๐,๐๐๐ บาท ถูกยกฐานะขึ้นเป็น “องค์การบริหารส่วนตำบล” ในปี พ.ศ.๒๕๓๘^{๗๑} และจัดให้มีการบริหารในรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบลในปี พ.ศ.๒๕๓๘ ขึ้นเป็นปีแรก โดยมีสภาตำบลที่ถูกยกฐานะเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลขึ้นในปีแรก จำนวน ๖๑๗ แห่ง ในปี พ.ศ.๒๕๓๙ มีจำนวน ๒๑๔๓ แห่ง^{๗๒} ในปัจจุบันมีองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศรวมทั้งสิ้น ๖,๖๑๗ แห่ง^{๗๓}

^{๗๐}บุญขันธ์ ยี่หะ, การปกครองท้องถิ่นไทย, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๑๗๑-๑๗๒.

^{๗๑}กรมการปกครอง, พระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ป., ๒๕๔๓), หน้า ๖.

^{๗๒}กรมการปกครอง, การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยเรื่องยกฐานะ, (กรุงเทพมหานคร : ๒๕๓๙), หน้า ๔.

^{๗๓}องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ, [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : www.thailocaladmin.go.th [๑๐ ต.ค. ๒๕๕๕].

ตารางที่ ๒.๑๑ แสดงประเภทและจำนวนของหน่วยการบริหารงานส่วนภูมิภาคและหน่วยการปกครองท้องถิ่น^{๗๔}

ประเภท	จำนวน
หน่วยการบริหารงานส่วนภูมิภาค	
จังหวัด	๗๕
อำเภอ	๗๙๕
กิ่งอำเภอ	๘๑
ตำบล	๗,๒๕๕
หมู่บ้าน	๗๑,๘๖๔
หน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบทั่วไป	
องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๗๗
เทศบาล	๑,๑๖๑
เทศบาลนคร	๒๒
เทศบาลเมือง	๑๑๙
เทศบาลตำบล	๑,๐๒๐
องค์การบริหารส่วนตำบล	๖,๖๑๗
รูปแบบพิเศษ	
กรุงเทพมหานคร	๑
เมืองพัทยา	๑
รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด	๗,๘๕๗

การบริหารราชการระดับตำบล

พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๔๖ กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นนิติบุคคลที่มีอำนาจออกระเบียบการปกครองท้องถิ่นและก่อนนิติกรรมสัมพันธ์ โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ยึดถือหลักการบริหารจากตัวแทนประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย โดยประกอบด้วยฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติเป็นผู้กำหนดนโยบายการบริหารราชการ นอกจากนี้จะมีฝ่ายข้าราชการประจำเป็นผู้พิจารณากลั่นกรองและให้ความเห็นและพนักงานเป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ แต่เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน ๖,๗๔๖ แห่ง ในขณะนั้นอยู่ในระหว่างการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ ดังนั้น จึงมีโครงสร้างที่มาของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและโครงสร้างของคณะกรรมการบริหารเป็น ๒ ลักษณะ คือ

^{๗๔}สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น [ออนไลน์], แหล่งข้อมูล : www.thailocaladmin.go.th [๑๐ ต.ค. ๒๕๕๕].

(๑) กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกโดยตำแหน่ง ได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านในตำบล แพทย์ประจำตำบลและสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งของราษฎรหมู่บ้านละ ๒ คน สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเลือกตั้งประธานสภา ๑ คนและรองประธานสภา ๑ คนและเลขานุการสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คน และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหาร ๗ คน ที่มาจากการกำนัน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากผู้ใหญ่บ้านไม่เกิน ๒ คน และสมาชิกที่มาจากการเลือกตั้งไม่เกิน ๔ คน คณะกรรมการบริหารเลือกกรรมการบริหารมาดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริหาร ๑ คน

(๒) กรณีองค์การบริหารส่วนตำบล ที่จัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๓๘ และปี พ.ศ. ๒๕๓๙ เมื่อวาระในการดำรงตำแหน่งครบแล้วจึงจะใช้โครงสร้างใหม่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจำนวนหมู่บ้านละ ๒ คน ซึ่งได้รับการเลือกตั้งจากราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในแต่ละหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน ๖ คน และในกรณีที่เขตองค์การบริหารส่วนตำบลใดมีเพียง ๒ หมู่บ้าน ให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นมีสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่มาจากการเลือกตั้งหมู่บ้านละ ๓ คน โดยหลักเกณฑ์และวิธีการรับสมัครเลือกตั้ง และการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะเลือกประธานสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ๑ คนรองประธานสภาฯ ๑ คน และ เลขานุการสภาฯ ๑ คน โดยมีนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน เป็นประธานฝ่ายบริหาร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลจะทำหน้าที่เลือกคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยประธานกรรมการบริหาร ๑ คน กรรมการบริหาร จำนวน ๒ คน และเลือกปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหรือบุคคลอื่นเป็นเลขานุการคณะกรรมการบริหาร

การบริหารงานบุคคลในองค์การบริหารส่วนตำบล

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๔๖ ซึ่งมีโครงสร้างของการบริหารส่วนตำบล กำหนดไว้สำหรับใช้ในกรอบการดำเนินการกำหนดอัตรากำลัง โครงสร้างดังกล่าวประกอบด้วย ฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ก็คือคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนฝ่ายนิติบัญญัติก็คือ สภาองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนั้นองค์การบริหารส่วนตำบลยังมีพนักงานและลูกจ้างเพื่อปฏิบัติงานซึ่งเป็นไปตามหลักของการปกครองท้องถิ่นอีกด้วย

ด้านการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเน้นที่พนักงานและลูกจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบล เนื่องจากพนักงานและลูกจ้างเหล่านี้จะมีผลกระทบอันสำคัญต่อฐานะอันใช้จ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ทั้งนี้ในระยะสั้นและระยะยาวโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายหมวดเงินเดือน ค่าจ้างประจำและค่าบำเหน็จบำนาญ ถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่แนวโน้มจะเพิ่มขึ้นจนอาจเป็นปัญหาในระยะยาวได้ นอกจากนั้นพนักงานและลูกจ้างยังมีฐานะเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำที่เป็นผู้นำนโยบายและโครงสร้างลงไปสู่การปฏิบัติ เปรียบได้กับข้าราชการประจำที่สังกัดส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคส่วน

คณะกรรมการ บริหารงาน และสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลเปรียบได้กับข้าราชการการเมืองซึ่งจะไม่นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้ เพราะสมาชิกสภาและคณะกรรมการการบริหารได้รับเพียงค่าตอบแทนและเบี้ยประชุมจึงเป็นค่าใช้จ่ายคงที่และไม่ส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินขององค์กรบริหารส่วนตำบลมากนัก

ทั้งนี้ แผนปฏิบัติการกระจายอำนาจได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับโอนภารกิจการจัดบริการสาธารณะ มีกิจกรรม ๒ ประเภทคือ กิจกรรมที่เลือกทำโดยอิสระและกิจกรรมประเภทหน้าที่ที่ต้องทำ ซึ่งคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้พิจารณาให้ความเห็นชอบการถ่ายโอนอำนาจภารกิจ ๖ ด้าน ดังนี้

๑. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๘๗ เรื่องมีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจจำนวน ๑๗ กรม ใน ๗ กระทรวง มีกลุ่มภารกิจคือ ๑) การคมนาคมขนส่ง ๒) สาธารณูปโภค ๓) สาธารณูปการ ๔) ผังเมือง ๕) การควบคุมอาหาร

๒. การงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต มีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๑๐๓ เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจ จำนวน ๒๖ กรม ใน ๗ กระทรวง แบ่งเป็นกลุ่มภารกิจคือ ๑) การส่งเสริมอาชีพ ๒) งานสวัสดิการสังคม ๓) นันทนาการ ๔) การศึกษา ๕) การสาธารณสุข ๖) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

๓. ด้านจัดระเบียบชุมชน/สังคม และการรักษาความสงบเรียบร้อย มีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๑๗ เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจ จำนวน ๙ กรมใน ๖ กระทรวง แบ่งเป็นกลุ่มภารกิจ คือ ๑) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค สิทธิเสรีภาพของประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ๒) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๓) การรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๔. ด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว มีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๑๙ เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจจำนวน ๖ กรมใน ๕ กระทรวงแบ่งเป็นกลุ่มภารกิจคือ ๑) การวางแผน ๒) การพัฒนาเทคโนโลยี ๓) การส่งเสริมการลงทุน ๔) การพาณิชยกรรม ๕) การพัฒนาอุตสาหกรรม ๖) การท่องเที่ยว

๕. ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๑๗ เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจ จำนวน ๙ กรมใน ๔ กระทรวง แบ่งเป็นกลุ่มภารกิจคือ ๑) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ การคุ้มครองดูแลและการบำรุงรักษาป่า ๒) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ ๓) การดูแลที่สาธารณะ

๖) ด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีภารกิจถ่ายโอนจำนวน ๒ เรื่อง มีส่วนราชการที่ถ่ายโอนภารกิจจำนวน ๑ กรมใน ๑ กระทรวง แบ่งเป็นกลุ่มภารกิจคือ การปกป้อง คุ้มครอง ควบคุม ดูแลโบราณสถาน โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ตารางที่ ๒.๑๒ โครงสร้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
อุดม เขยกิจวงศ์ (๒๕๔๕, หน้า ๓๒-๓๓)	- อบต. เป็นองค์การตามกฎหมายที่ทำหน้าที่บริหารจัดการพัฒนาตำบล หมู่บ้าน และชุมชน มีความเป็นอิสระและมีความคล่องตัวในการบริหารงานภายในกรอบที่กฎหมายกำหนด
โกวิทย์ พวงงาม (๒๕๕๐, หน้า ๑๕๑-๑๕๓)	- สภาองค์การบริหารส่วนตำบล (สภา อบต.) เป็นองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งของประชาชนโดยตรง
บุญอริ ยี่หมะ (๒๕๕๐, หน้า ๑๗๑-๑๗๒)	- สมาชิกของสภาองค์การบริหารส่วนตำบลและนายกองค์การบริหารส่วนตำบลมาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน
กรมการปกครอง (๒๕๔๓, หน้า ๖)	- “องค์กรบริหารส่วนตำบล” ถูกยกฐานะขึ้นเป็น ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘

สรุปได้ว่าการบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นจึงมี ๓ บทบาทสำคัญในการจัดการ คือ การบริหารงานในโครงสร้างหน้าที่ขององค์กร การบริการสังคมและประชาชน และการสนับสนุนโครงการกิจกรรม ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชนซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์การที่สะท้อนถึงความพยายามของรัฐบาลที่จะกระจายอำนาจสู่หน่วยการบริหารระดับตำบลซึ่งส่งผลให้ ๑) องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นจุดเริ่มต้นของการกระจายอำนาจการบริหารการปกครองสู่องค์กรพื้นฐานในระดับตำบล ๒) ประชาชนได้รับประโยชน์จากองค์การบริหารส่วนตำบลในด้านการพัฒนาตำบลซึ่งตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมแนวคิดและกระแสประชาธิปไตยในสังคมปัจจุบันเป็นที่เชื่อได้ว่า ความเจริญและการพัฒนาในทิศทางที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจะส่งผลให้เกิดความเจริญและการพัฒนาทางเศรษฐกิจการเมืองและสังคมในภาพรวมของประเทศต่อไป

๒.๔ หลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารจัดการ

รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในทางพุทธศาสนาได้มีหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับบริหารงานให้มีซึ่งหลักธรรมในพุทธศาสนาที่สามารถนำมาปฏิบัติแล้วทำให้เกิดประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการงาน ซึ่งผู้วิจัยจักได้รวบรวม และนำเสนอหลักพุทธธรรมสำหรับการบริหารจัดการที่เกี่ยวข้องไว้ ดังนี้

๒.๕.๑ อิทธิบาท ๔

หลักอิทธิบาทธรรม ประกอบด้วย ๔ ประการ ได้แก่ ๑) ฉันทะ คือความพอใจรักในงาน ๒) วิริยะ คือความพากเพียรในงานที่ทำ ๓) จิตตะ คือความตั้งมั่นในการทำงาน และ ๔) วิมังสา คือการใคร่ครวญในงานที่ทำ ซึ่งพระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) กล่าวว่า อิทธิบาท แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์ หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จหรือแปลงาย ๆ ว่าทางแห่งความสำเร็จซึ่งอธิบายได้ ดังนี้^{๗๕}

๑) ฉันทะ คือ คือความพอใจในงานที่ทำ หมายความว่ารักงานของตน ชอบงานของตน งานในที่นี้หมายถึงสิ่งที่เราทำ ผู้ใดมีงานอะไรแล้วมีความรักใคร่พอใจในงานนั้น เรียกว่า มีฉันทะ คนที่ขาดฉันทะ ไม่พอใจในงานของตนมักจะทำงานด้วยความเหินห่างน้อยใจและชอบทิ้งงานให้จับจดและคั่งค้างและความพึงพอใจหรือต้องการที่จะทำหรือใฝ่ใจจะทำงานนั้นน้อยอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

๒) วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในงานทำ ไม่ย่อท้อไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก เมื่อคนรู้ว่าสิ่งใดมีคุณค่าควรแก่การบรรลุถึง ถ้าวิริยะเกิดแก่เขาแล้ว แม้ได้ยินว่าจุดหมายนั้นจะบรรลุถึงได้ยากนักมีอุปสรรคมากมาย หรืออาจใช้เวลายาวนาน ก็ไม่ท้อถอย กลับเห็นเป็นสิ่งที่ท้าทายที่จะเอาชนะให้ได้ทำให้สำเร็จ เรียกว่าเป็นวิริยะสมาธิ

๓) จิตตะ คือ ความคิด ความเอาใจใส่ จดจ่อหรือเอาใจฝักใฝ่ ได้แก่ ความมีจิตผูกพัน จดจ่อ ฝักใฝ่เรื่องนั้น ใจอยู่กับงาน มีสมาธิอยู่กับงานที่รับผิดชอบ หรือได้รับมอบหมาย ทำจนกว่าจะสำเร็จในงานนั้น เรียกว่าเป็นจิตสมาธิ

๔) วิมังสา คือ การสอบสวนไตร่ตรอง ความรอบคอบในการทำงาน ได้แก่ การใช้ปัญญาพิจารณาตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบหาข้อยิ่งหย่อน เกิดเลย บกพร่องหรือขัดข้องในกิจที่ทำเป็นต้น รู้จัดทดลองคิดค้นหาทางแก้ไขปรับปรุง คนมีวิมังสาชอบคิดค้นหาเหตุผล ชอบสอบสวนทดลองการคิดหาเหตุผลเรียกว่าเป็นวิมังสาสมาธิ

พุทธทาสภิกขุได้อธิบายว่า อิทธิบาท แยกเป็น อิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ ส่วนคำว่า บาท แปลว่า ฐาน เชิงรอง ดังนั้น อิทธิบาทจึงแปลว่า รากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งมี ๔ อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา^{๗๖} ทางด้านพระธรรมโกศาจารย์(ประยูรธมฺมจิตฺโต) ได้กล่าวถึงอิทธิบาท

^{๗๕}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), พุทธธรรม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘), หน้า ๘๔๒.

^{๗๖}พุทธทาสภิกขุ, การงานเป็นสุข, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๗), หน้า ๙๐.

แปลว่า บาทฐานแห่งความสำเร็จ หมายถึง สิ่งซึ่งมีคุณธรรมเครื่องให้ถึงความสำเร็จตามที่ตนประสงค์ ผู้หวังความสำเร็จในสิ่งใดต้องทำตนให้สมบูรณ์ ด้วยสิ่งที่เรียกว่า อิทธิบาท ซึ่งจำแนกไว้เป็น ๔ คือ^{๗๗}

๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น

๒) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น

๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น

๔) วิมังสา ความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น ธรรม ๔ อย่างนี้ ย่อมเนื่องกันแต่ละอย่างๆ มีหน้าที่เฉพาะของตน

อิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมแห่งความสำเร็จที่ไม่เคยล้าสมัย หรือทางแห่งความสำเร็จ ๔ ประการ

๑. ฉันทะ เพราะเหตุว่าทรงรักสิ่งที่ทรงทำ จึงได้ทำสิ่งที่ทำอยู่ในขณะนี้

๒. วิริยะ คือความพากเพียร ความพยายามอยู่เนืองๆ สม่ำเสมอ

๓. จิตตะ คือความเอาใจใส่ จดจ่อในสิ่งที่ทำ

๔. วิมังสา ทำงานแล้วไม่ทิ้ง คอยตรวจสอบ ทบทวน ไตร่ตรอง พิจารณาอย่าง

รอบคอบ

ดังนั้น หลักความสำเร็จ เป็นหลักปฏิบัติที่นำไปสู่ความสำเร็จที่เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงซึ่งความสำเร็จ) ซึ่งมี ๔ ข้อประเด็นที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยได้ประมวลไว้มี ดังนี้

๑. ฉันทะ : รักงาน (การเห็นคุณค่า ความรัก ความพอใจ) คือ มีใจรัก พอใจจะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จ ๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร

๒. วิริยะ : สู้งาน (ความเพียร เห็นเป็นความท้าทาย ใจสู้ ขยัน) คือ พากเพียรทำ ขยันหมั่นประคบ หมั่นกระทำให้สำเร็จนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ

๓. จิตตะ : ใส่ใจงาน (ความคิด อุทิศตัวต่องาน ใจจดจ่อ จริงจัง) คือ เอาจิตฝักใฝ่ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ

๔. วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา (ไตร่ตรอง พิสูจน์ ทดสอบ ตรวจสอบ ตรวจสอบ ปรับปรุงแก้ไข) ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจสอบหาเหตุผล และตรวจสอบข้อบกพร่องเกินเลยบกพร่องขัดข้อง เป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป^{๗๘}

^{๗๗}พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), **ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๓๙.

^{๗๘}พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต), **ธรรมบุญชีวิต**, พิมพ์ครั้งที่ ๔๖, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, ๒๕๔๕), หน้า ๔๐.

ได้กล่าวถึง ความหมายของ อิทธิบาท ๔ ว่าเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จมี ๔ ประการ ได้แก่^{๗๙}

๑) ฉันทะ คือ ความพอใจในงานที่ทำ หมายถึงงานที่ทำนั้นเป็นสิ่งที่ตนชอบ เป็นความชอบหรือความพอใจที่มีอยู่แล้วเกี่ยวกับงาน แต่คนเราไม่ได้มีโอกาสทำงานที่ตนชอบเสมอไป งานในหน้าที่และงานที่จำเป็นต้องทำก็มีอยู่มาก งานเช่นนี้ ถ้าไม่มีความชอบมาแต่เดิมก็ต้องสร้างความชอบ ความพอใจหรือแรงจูงใจในการทำงานขึ้น ความพอใจหรือแรงจูงใจนี้เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ ถ้าได้ศึกษาให้รู้งานนั้นอย่างละเอียด รู้วิธีทำงาน และจุดหมายของงานนั้นเป็นอย่างดีแล้ว เมื่อสร้างความพอใจในงานได้ และลงมือทำงานก็เท่ากับงานนั้นสำเร็จไปแล้วครึ่งหนึ่ง

๒) วิริยะ คือความเพียรหรือความขยันทำงาน วิริยะจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ ฉันทะ ดังนั้น การจะขยันหมั่นเพียรทำงานให้สำเร็จได้ต้องสร้างฉันทะให้มาก นอกจากฉันทะแล้วสิ่งเสริมแรงก็เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างวิริยะ สิ่งเสริมแรง ได้แก่ รางวัล ของตอบแทน คำชม เป็นต้น การมีเพื่อนคอยให้กำลังใจและการมองเห็นความสำเร็จเป็นขั้นๆ สิ่งเสริมแรงเหล่านี้จะช่วยให้มีความขยันหมั่นเพียรมากขึ้น

๓) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ หรือฝึกฝนในการนั้นเสมอ ตรวจสอบแล้วงานได้ทำไปแล้วเท่าไร ยังเหลือเท่าไรจึงจะสำเร็จ ในการทำงานมีอุปสรรคหรือข้อบกพร่องอย่างไร หรืองานนั้นทำไปได้อย่างไรบ้าง จิตตะจะมีมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับฉันทะและวิริยะ ถ้ามีความพอใจมาก ความขยันมาก ความเอาใจใส่ก็มากตามเป็นการมุ่งตรงต่อความสำเร็จอย่างรวดเร็ว

๔) วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลและกระบวนการทำงาน วิมังสาเป็นผลของจิตตะ คือเมื่อตรวจตราดูแล้วเห็นว่าการทำงานบกพร่อง หรือผิดพลาดประสพกับกัฏฐการแก้ไข ความบกพร่อง และทำงานให้ตรงวัตถุประสงค์ อีกอย่างหนึ่งก็พิจารณาเหตุผลในการทำงานตามขั้นตอนงานที่ลงมือทำแล้วนั้นได้ผลเป็นขั้นๆ อย่างไร เป็นผลที่พึงปรารถนาหรือไม่ ถ้าได้ผลไม่เป็นที่น่าพอใจหรือได้ผลไม่พึงปรารถนาก็จัดการแก้ไข

๑. หลักอิทธิบาท ๔ ตามพระไตรปิฎก

จากการศึกษาหลักอิทธิบาท ๔ ตามพระไตรปิฎกสำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือ ตามหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมให้เกิดความสำเร็จ ผู้จัดการศึกษาพระปริยัติธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ หลักอิทธิบาท ๔^{๘๐} มีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ ๔ ประการตามที่ท่านผู้รู้ได้ทำการศึกษาและแสดงให้เห็นว่า มีความสำคัญและเป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติตามเกิดพลังพิเศษส่งเสริมให้กิจการทั้งปวงสัมฤทธิ์ผล ดังต่อไปนี้

๑. ฉันทะ ได้แก่ความมีใจรักในสิ่งที่ทำและพอใจใฝ่รักในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ อยากให้งานนั้นบรรลุถึงจุดหมาย

๒. วิริยะ ได้แก่ความเพียร ความอาจหาญแกล้วกล้าบากบั่นก้าวไปใฝ่สู้อย่างไม่ย่อท้อ ไม่หวั่นกลัวต่ออุปสรรคและความยากลำบาก

^{๗๙}อมร โสภณวิเชษฐวงศ์ และกวี อิศริวรรณ, หนังสือเรียนสังคม, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕), หน้า ๑๐๒-๑๐๓.

^{๘๐}ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๓๑/๒๓๓.

๓. จิตตะ ได้แก่ความคิดจดจ่อหรือเอาใจใส่ คือความมีจิตผูกพันจดจ่อเฝ้าเรือนั้น ใจอยู่กับงานนั้นไม่ปล่อยไม่ห่างไปที่อื่น

๔. วิมังสา ได้แก่ความสอบสวนไตร่ตรอง การใช้สติปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน บกพร่อง หรือข้อข้องใจเป็นต้นในกิจที่ทำ

อิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย อิทธิบาท ๔ ธรรมนำไปสู่ความสำเร็จคือภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ ๑) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร ๒) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปานสังขาร ๓) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปานสังขาร ๔) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายพึงเจริญอิทธิบาท ๔ ประการ เพื่อรู้ยิ่ง เพื่อกำหนด เพื่อกำหนดสิ้นไป เพื่อละอุทธัมภาคิยสังโยชน์ ๕ ประการแล^{๘๑}

อิทธิบาท คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ ๔ ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้^{๘๒} ๑) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปานสังขาร สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์ ๒) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปานสังขาร สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์ ๓) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปานสังขาร สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์ ๔) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปานสังขาร สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์

๒. ประโยชน์ของหลักอิทธิบาท ๔

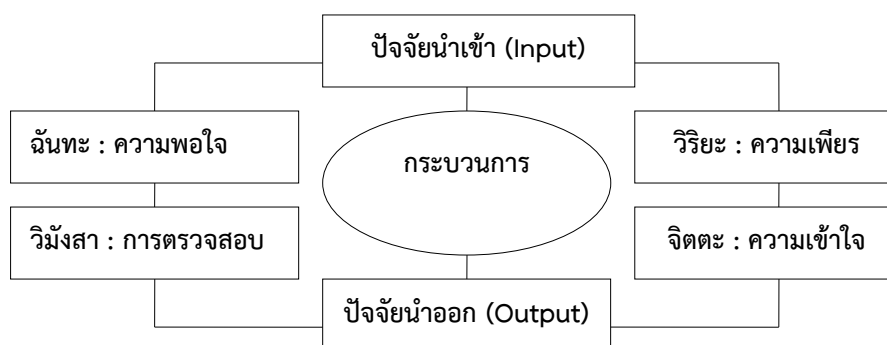
จากการศึกษาประโยชน์ของหลักอิทธิบาท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือประโยชน์ของหลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่คอยสกัดกั้นอุปสรรค เพื่อความสำเร็จและเป็นแรงเสริมกำลังใจที่คอยผลักดันการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของอิทธิบาท ๔ คือ^{๘๓} ฉันทะ คือเป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่อหน่าย ไม่ท้อแท้ มีกำลังต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ตนรัก ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา ที่ยากก็กลายเป็นง่าย วิริยะ คือกำจัดความเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง จิตตะ คือทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทัน่วงที

อิทธิบาท ๔ ท่านได้อธิบายว่า เป็นคุณเครื่องให้สำเร็จตามความประสงค์ หรืออุบายให้ถึงความสำเร็จเรียกว่า อิทธิบาท ความพอใจรักใคร่ในอันจะทำความดี ชื่อฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในศิลปวิทยาที่ควรศึกษาก็ดี ในการประกอบกิจเครื่องเลี้ยงชีวิตก็ดี พึงสงเคราะห์เข้าในข้อนี้ ความเพียรประกอบความดีด้วยความกล้าหาญ ชื่อวิริยะ ความบากบั่นในการศึกษาศิลปวิทยาก็ดี ในการละอกุศลและเจริญกุศลเป็นต้นก็ดี ด้วยความกล้าหาญ ไม่กลัวความยากลำบาก พึงสงเคราะห์เข้าในข้อนี้

^{๘๑} ส.ม. (ไทย) ๑๙/๘๘๘/๔๒๗.

^{๘๒} ที.ป. (ไทย) ๑๑/๓๐๖/๒๗๗.

^{๘๓} พุทธพร วรสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานประกันสังคม”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๖).

จากแผนภาพที่ ๒.๖ การจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔ หมายถึงการจัดการ จะมีปัจจัยนำเข้า (Input) คือ การบริหารบุคคล (Man) การบริหารการเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) การจัดการ (Management) เป็นต้น ผู้บริหารจะต้องมีเข้าใจทรัพยากรบริหารตามหลักอิทธิบาท ๔ คือ^{๔๔} ผู้บริหารดำเนินการด้วยใจที่มีเมตตา มีปัญญา มองกระบวนการที่การทำงาน ไม่ใช่เน้นที่ตัวคน สำหรับองค์กรเชิงพุทธ เน้นที่กระบวนการ เน้นการทำงานในแต่ละขณะ ทำงานด้วยฉันทะมีใจรักการทำงาน วิริยะมีความเพียรตั้งมั่นไม่ย่อท้ออุปสรรค จิตตะมีการใช้พลังในสมองซีกขวา เป็นการใส่ใจในรายละเอียดเล็กๆ น้อยๆ สร้างความแตกต่างกันตรงความใส่ใจ และสุดท้ายคือวิมังสา ลับคมเลื่อยย่อยตลอดเวลา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

อย่างไรก็ตาม กระบวนการ (Process) สำหรับการจัดการนั้น ผู้บริหาร จะต้องมีความเข้าใจใคร่ครวญในสิ่งนั้น มีวิริยะเพียรประกอบสิ่งนั้น มีจิตตะเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น มีวิมังสาหมั่นตรองพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น หลักคุณธรรมนี้จะส่งผลให้บุคคลผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมายคือ^{๕๕} ฉันทะผู้บริหารมีความต้องการที่จะทำความใฝ่ใจรักจะทำงานนั้นอยู่เสมอ วิริยะผู้บริหารมีความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม จิตตะผู้บริหารมีความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำงานนั้นด้วยความคิด และวิมังสาผู้บริหารมีความมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรองหาเหตุผล

ส่วนปัจจัยนำออก (Output) สำหรับการจัดการตามหลักอิทธิบาท ๔ ประการคือ ฉันทะปรารถนาจะทำให้ได้ผลยิ่งขึ้นไป วิริยะมีความเพียรอดทน จิตตะมีความคิดอุทิศตัวอุทิศใจให้แก่สิ่งที่ทำ

๘๘ คณีย จันทรเจ้านาย, **ปรัชญาเชิงพุทธ**, วารสารการบริหารทรัพยากรบุคคล, สำหรับนักบริหารงานบุคคลมืออาชีพ, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๒ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒). หน้า ๑๓.

^{๘๕}แก้ว ชิดตะขบ, **พุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ**, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธรศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๙๕.

และวิมังสามีการใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจหาเหตุผลแก้ไขปรับปรุงเป็นต้น ผู้บริหารดำเนินการตามแล้วย่อมก่อให้เกิดผลสำเร็จดังต่อไปนี้^{๘๖}

๑. ประโยชน์ของฉันทะ เป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่อหน่าย ไม่ท้อแท้ มีกำลังต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ตนรัก ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา ที่ยากก็กลายเป็นง่าย ถ้าขาดฉันทะ ทำให้ขาดกำลังใจ เบื่องาน ทอดทิ้งงาน กลายเป็นคนจืดจาง ไม่ก้าวหน้า

๒. ประโยชน์ของวิริยะ กำจัดความเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง ถ้าขาดวิริยะจะเป็นคนอ่อนแอ หนีที่ยากไปหาแต่ที่ง่าย ทำอะไรไม่สำเร็จ ขาดความก้าวหน้า มีแต่งานค้างกลายเป็นคนหย่อนสมรรถภาพ

๓. ประโยชน์ของจิตตะ ทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้งที่ ถ้าขาดจิตตะงานอาจเสียหายได้โดยไม่รู้ตัว หรือรู้ตัวเมื่อสายเกินแก้

๔. ประโยชน์ของวิมังสา ช่วยทำให้งานไม่ผิดพลาด และทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานได้ดี ถ้าขาดวิมังสาจะทำงานผิดๆ ถูกๆ เปลืองทุนเปลืองแรงเปลืองเวลา และทำให้โง่เขลา

๓. หลักอิทธิบาท ๔ ตามนักวิชาการ

จากการศึกษาหลักอิทธิบาท ๔ ตามนักวิชาการสำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือหลักอิทธิบาท ๔ ตามนักวิชาการระบุถึงคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ฉันทะความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ วิริยะความเพียรคือขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม อดทน จิตตะความคิดมุ่งไป คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด วิมังสาความไตร่ตรองหรือทบทวน มีการวางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุงเป็นต้น^{๘๗}

หลักอิทธิบาท ๔ เป็นหลักธรรมที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จและมีความสุขไปด้วยความศรัทธา ความเชื่อมั่น เป็นตัวเบิกโรงในการทำงานได้ประสบผลสำเร็จและมีความสุขกับงาน ยิ่งได้รวมพลังกับธรรมข้ออื่นก็จะเพิ่มความสำเร็จเพิ่มความสุขในการทำงานยิ่งขึ้นนั้น เรียกว่าอิทธิบาท ๔ ได้แก่^{๘๘}

๑. ฉันทะเป็นองค์ธรรมหนึ่งที่จะทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ
๒. วิริยะเป็นองค์ธรรมความเพียรที่เกิดจากตนเองและความเพียรที่บุคคลอื่นช่วยกระตุ้น
๓. จิตตะใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยเสมอ ทำกิจการงานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ
๔. วิมังสาใช้ปัญญาสอบสวน ตรวจสอบข้อบกพร่องเป็นต้น

ผู้บริหารมีอาชีพจะใช้สติปัญญาพิจารณากระบวนการทำงาน ไม่ใช่เน้นที่ตัวคน องค์การ

^{๘๖} พิชราพร วีรสิทธิ์, “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานประกันสังคม”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖).

^{๘๗} พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๑๖๐.

^{๘๘} สัณญา สัณญาวิวัฒน์, การบริหารจัดการแนวพุทธ, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐), หน้า ๒๐.

มีความเครียด เนื่องจากว่า ผลที่เคยได้รับ ไม่เป็นเหมือนเดิมที่เคยมี เคยเป็น เคยได้ เปลี่ยนไป ทำให้เกิดความทุกข์มาก ถ้าเราย้อนกลับมาดู องค์กรส่วนใหญ่เน้นที่ผลลัพธ์ องค์กรเชิงพุทธเน้นที่กระบวนการ เน้นการทำงานในแต่ละขณะ ทำงานด้วยฉันทะ มีใจรักการทำงาน วิริยะ มีความเพียรตั้งมั่นไม่ย่อถอยต่ออุปสรรค เป็นแรงผลักดันให้องค์กรก้าวข้ามอุปสรรคไปได้ จิตตะ การใช้พลังในสมอง ชีกขวา เป็นการใส่ใจในรายละเอียดเล็กน้อย สร้างความแตกต่างกันตรงความตั้งใจ เราเป็นองค์กรที่ทำแตกต่างจากองค์กรอื่น และสุดท้ายคือ วิมังสา ลับคมเลื่อยอยู่ตลอดเวลา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพัฒนาตนเองอยู่อย่างสม่ำเสมอ ถ้าองค์กรใดมีหลักแบบนี้ รับรองว่าประสบความสำเร็จแน่นอน^{๘๙}

๔. การประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔

จากการศึกษาหลักอริยบท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับการพัฒนาแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือ การประยุกต์ใช้หลักอริยบท ๔ นั้น ผู้บริหารควรจะมีความรู้ความเข้าใจประเด็นสำคัญซึ่งใช้เป็นหลักการศึกษา เป็นข้อปฏิบัติที่ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรเพื่อให้เกิดประโยชน์ จะต้องมีการวิจยญาณและปัญหาหาเหตุผลล้นกรองที่จะนำหลักอริยบท ๔ ไปใช้ในการบริหารงานเพื่อเป็นกรณีขึงถึงความสำเร็จในการบริหารงานทะเบียนและบัตรตามเป้าหมาย เพื่อให้เกิดผลเป็นเครื่องจูงใจและเป็นปัจจัยที่จะผลักดันให้นักศึกษาประยุกต์ใช้อริยบท ๔ ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรอย่างถูกต้อง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

หลักธรรมส่งเสริมความขยันอดสาหะหมั่นเพียรคือหลักอริยบท ๔ ธรรมเป็นเหตุนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ฉันทะ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ เพียรประกอบสิ่งนั้น จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ไม่ว่างธุระ วิมังสา หมั่นตรองพิจารณาหาเหตุผลในสิ่งนั้น คุณธรรมทั้ง ๔ ประการนี้ จะเป็นแรงผลักดันให้บุคคลผู้ประพฤติไปสู่ความสำเร็จผลตามที่มุ่งหมาย มีอธิบายขยายความดังต่อไปนี้^{๙๐}

๑. ฉันทะ หมายถึงผู้บริหารต้องมีความใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอและปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่งขึ้นเป็นอาการที่จิตใฝ่ปรารถนาอยากทำสิ่งนั้นด้วยความสุจริต อยากทำสิ่งดีงามเพื่อให้ความถูกต้องเกิดมีขึ้น อยากให้สิ่งนั้นเข้าถึงหรือดำรงอยู่ในภาวะที่ประณีตงดงาม เมื่อมีความใฝ่ใจใคร่จะทำเช่นนั้นคนเราก็มีความเพียรสร้างสรรค์ทำสิ่งนั้นให้สำเร็จลงได้ ความอยากทำที่จัดเป็นฉันทะนี้จะต่างจากความอยากที่จัดเป็นตัณหา ที่เป็นความอยากในทางสนองความต้องการทางกามารมณ์อยากเป็นโน่นเป็นนี่ในทางทุจริตเป็นต้น ฉันทะนี้เป็นคุณธรรมสำคัญในเบื้องต้นที่ผู้ปรารถนาความเจริญพึงทำให้เกิดมีในตนเพื่อขจัดความเกียจคร้านให้หมดไปแล้วใฝ่หาความเจริญก้าวหน้าหันมาเอาใจ

^{๘๙} ดนัย จันทร์เจ้าฉาย, **ปรัชญาเชิงพุทธ**, วารสารการบริหารทรัพยากรบุคคล, สำหรับนักบริหารงานบุคคลมืออาชีพ, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๒ (กรุงเทพมหานคร : สมาคมการจัดการงานบุคคลแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒), หน้า ๑๓.

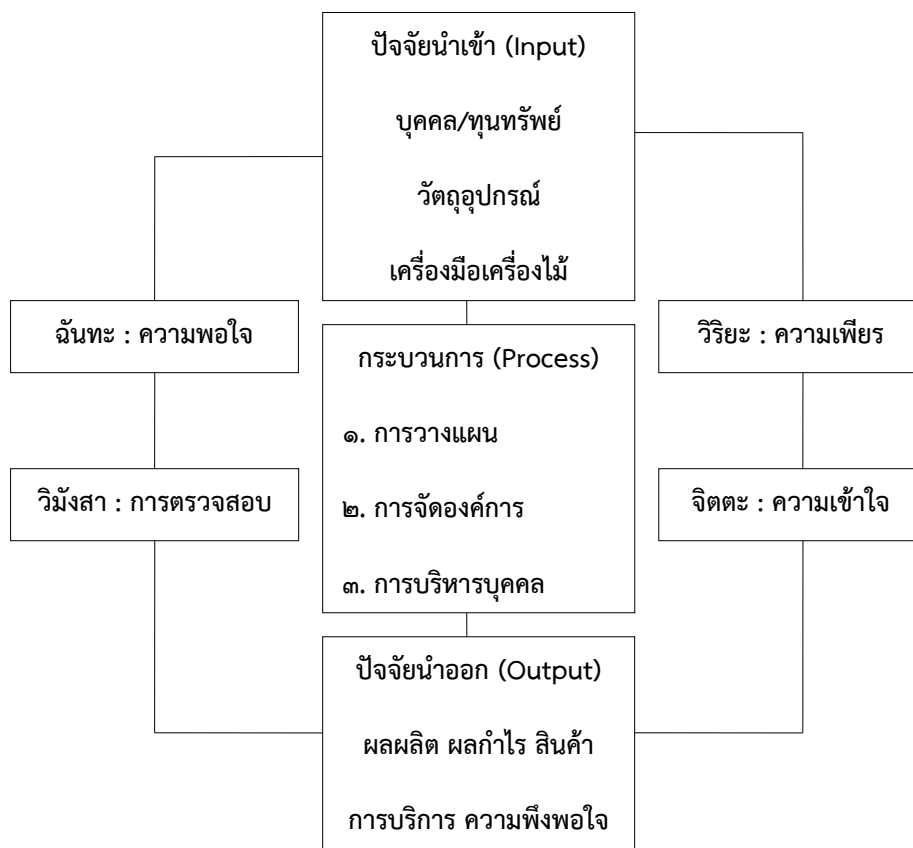
^{๙๐} แก้ว ชิตตะขบ, **พุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ**, ฝ่ายเผยแผ่พระพุทธศาสนา, กองพุทธศาสนศึกษา, (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๐), หน้า ๙๒.

ใส่ต่อกิจการที่ทำ สามารถทำให้สมปรารถนาได้ ถ้าคนเราขาดขั้นตอนนี้แล้ว ก็เท่ากับว่าประสบความสำเร็จล้มเหลวตั้งแต่ต้น เพราะไม่ปรารถนาแม้แต่จะลองทำ คนที่ขาดขั้นตอนนี้ก็จะมีแต่ความหมดกำลังใจ เบื่องานในหน้าที่ของตน ทอดทิ้งงาน กลายเป็นคนจู้จืด ทำไม่จริง ทั้งงานนี้ คว้างานโน้น จบเอาไม่ได้สักอย่าง

๒. วิริยะ หมายถึงผู้บริหารต้องมีความขยันหมั่นเพียรประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ความเพียร ความเพียรประกอบความดี ความบากบั่นในการศึกษา ศิลปวิทยา ความเพียรในการระวังและละอกุศล หรือความเพียรในการทำและรักษากุศลเป็นต้น ด้วยความกล้าหาญ ไม่กลัวต่อความยากลำบาก โดยตระหนักตามพุทธภาษิตที่ว่า “วิริเยน ทุกขมจเจติ คนจะล่วงทุกข์ได้เพราะความเพียร” คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตาม จิตใจจะแน่วแน่ มั่นคง พุ่งตรงต่อจุดหมาย

๓. จิตตะ หมายถึงผู้บริหารต้องมีความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝน ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย หมั่นใส่ใจ สนใจฝึกฝนในความดีด้วยความมั่นใจ ผู้ที่มีอิทธิบาทข้อนี้จะประกอบกิจการสิ่งใดก็จะทำด้วยความมีชีวิตชีวา มีความกระตือรือร้น สดชื่นอยู่ในขณะที่ทำงานเสมอหรือเรียกว่า “มีกะจิตกะใจทำงาน” การที่คนเรามีความคิดผูกพันจดจ่อสนใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง คนผู้นั้นจะไม่สนใจรับรู้เรื่องอื่นย่อมเป็นเหตุให้เกิดสมาธิพร้อมกับความคิดจดจ่อสนใจนั้น อย่างไรก็ตาม การทำงานทุกอย่างย่อมมีความผิดพลาด เพราะคนที่ไม่มีสมาธิผิดพลาดคือคนที่ไม่ได้ทำอะไรเลย แต่งานของผู้มีอิทธิบาทคือจิตตะนี้จะมีความผิดพลาดน้อยมากและผลงานที่ทำสำเร็จลงก็มีผลเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง

๔. วิมังสา หมายถึงผู้บริหารต้องมีความหมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผลและตรวจสอบข้อยิ่งหรือหย่อนในสิ่งที่ทำนั้นโดยมีการวางแผนคิดค้นหาวิธีแก้ไขปรับปรุงอยู่เสมอ การที่คนเราใช้ปัญญาพิจารณาหมั่นใคร่ครวญตรวจตราเหตุผลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยคิดหาเหตุผลและสอบสวนเช่นนี้ ย่อมช่วยรวมจิตใจให้คอยกำหนดและติดตามเรื่องที่พิจารณาอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา ทั้งยังเป็นเหตุให้จิตแน่วแน่แล่นไปดิ่งไปกับเรื่องที่พิจารณานั้นโดยไม่ฟุ้งซ่าน ไม่วอกแวก เมื่อพิจารณาแล้ว พบข้อบกพร่องของงานก็รีบแก้ไขทำให้ดียิ่งขึ้น

แผนภาพที่ ๒.๗ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔

จากแผนภาพที่ ๒.๗ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท ๔ สำหรับการบูรณาการ คือ ผู้บริหารได้แบ่งการดำเนินการขององค์การเป็นระบบต่างเช่น ปัจจัยนำเข้า (Input) หมายถึงทรัพยากรขององค์การที่นำเข้าสู่ระบบการจัดการ ประกอบด้วยบุคคล ทุนทรัพย์ วัตถุดิบ เครื่องมือ เทคโนโลยี และข้อมูล สำหรับกระบวนการ (Process) นั้น หมายถึงขั้นตอนการนำทรัพยากรขององค์การมาดำเนินการแปรสภาพอย่างเป็นกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดการ ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุมเป็นต้น ปัจจัยนำออก (Output) คือ สิ่งที่ได้จากการแปรสภาพที่ผ่านกระบวนการประกอบด้วย ผลผลิต ผลกำไร สินค้า การบริการ ความพึงพอใจเป็นต้น

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานหรือการทำหน้าที่ของข้าราชการในท้องถิ่นที่จะบริการงานทะเบียนและบัตรย่อมแสดงถึงความพอใจของประชาชนในการบริการสาธารณะที่ดีและมีคุณภาพ เพราะผู้ปฏิบัติงานจะต้องเกิดความพอใจในการทำหน้าที่ของตน เกิดวิริยะอุตสาหะในการบริการเกิดความมั่นคงในและตั้งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเข้มแข็งและเกิดการปรับปรุงงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไป สรุปได้ตามตารางที่ ๒.๑๒

ตารางที่ ๒.๑๓ สรุปการประยุกต์ใช้อิทธิบาท ๔

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (๒๕๓๘, หน้า ๘๔๒)	- อิทธิบาท แปลว่า ธรรมเครื่องให้ถึงอิทธิ (ฤทธิ์ หรือความสำเร็จ)
พุทธทาสภิกขุ (๒๕๓๗, หน้า ๙๐)	- อิทธิบาทแปลว่า รากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งมี ๔ อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา
พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (๒๕๕๑, หน้า ๓๙)	- อิทธิบาทจำแนกไว้ ๔ อย่าง ๑) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น ๒) วิริยะ ความพากเพียรในสิ่งนั้น ๓) จิตตะ ความเอาใจใส่ฝึกฝนในสิ่งนั้น ๔) วิมังสาความหมั่นสอดส่องในเหตุผลของสิ่งนั้น
พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (๒๕๔๕, หน้า ๔๐.)	อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงซึ่งความสำเร็จ) ๑. ฉันทะ : รักงาน ๒. วิริยะ : สู้งาน ๓. จิตตะ : ใส่ใจงาน ๔. วิมังสา : ทำงานด้วยปัญญา
กวี อิศริวรรณ (๒๕๓๕, หน้า ๑๐๒-๑๐๓)	อิทธิบาท ๔ เป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความสำเร็จ ๑) ฉันทะ คือ ความพอใจในงานที่ทำ ๒) วิริยะ คือความเพียรหรือความขยันทำงาน ๓) จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ วิมังสา คือ การใช้ปัญญาพิจารณาเหตุผลและกระบวนการทำงาน
พัชราพร วีรสิทธิ์ (๒๕๔๖, หน้า ๑๘)	หลักอิทธิบาท ๔ ฉันทะเป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย วิริยะกำจัด ความเกียจคร้าน จิตตะทำให้ทราบความเป็นไปของงาน และวิมังสา ช่วยทำให้งานไม่ผิดพลาด
ดนัย จันทร์เจ้าฉาย (๒๕๕๒, หน้า ๑๓)	หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะมีใจรักการทำงาน วิริยะมีความเพียรตั้ง มั่นไม่ย่อถอยต่ออุปสรรค จิตตะการใช้พลังในสมองซีกขวา และ วิมังสาลับคมเลื้อยอยู่ตลอดเวลา
แก้ว ชิตตะขบ (๒๕๕๐, หน้า ๙๕)	หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะความต้องการที่จะทำวิริยะความ ขยันหมั่นเพียร จิตตะความตั้งใจรับรู้ในสิ่งที่ทำ และวิมังสาความมั่น ใช้ปัญญาพิจารณา
พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) (๒๕๕๑, หน้า ๑๖๐)	หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะความพอใจ วิริยะความเพียรคือขยัน จิตตะความคิดมุ่งไป และวิมังสาความไตร่ตรองหรือทบทวน
สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (๒๕๕๐, หน้า ๒๐)	หลักอิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะความพอใจ วิริยะความเพียร จิตตะเอา จิตฝึกฝน และวิมังสาใช้ปัญญาสอบสวน

๒.๕ การดำเนินงานของงานทะเบียนและบัตร

ความเป็นมาของงานทะเบียนและบัตร (๑๕๔๘) กรมการปกครองได้จัดตั้ง ศูนย์ตอบปัญหางานทะเบียนและบัตร ทางโทรศัพท์ หมายเลข ๑๕๔๘ (จำนวน ๑๐ คู่สาย) ขึ้นเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ วัตถุประสงค์เพื่อเป็นการให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน ในการติดต่องานทะเบียนและบัตรโดยให้คำแนะนำเกี่ยวกับขั้นตอนการติดต่องาน การจัดเตรียมเอกสารที่เกี่ยวข้อง ระยะเวลาในการดำเนินงานค่าธรรมเนียม ฯลฯ ซึ่งจะทำให้ประชาชนสามารถไปดำเนินการด้านงานทะเบียนและบัตรได้ อย่างถูกต้องและรวดเร็วทั้งนี้ในปี พ.ศ.๒๕๔๗กรมการปกครองได้ปรับปรุงศูนย์ตอบปัญหางานทะเบียนและบัตร (๑๕๔๘) เป็นระบบ CALL CENTER โดย ติดตั้งระบบคอมพิวเตอร์และซอฟต์แวร์ใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานการให้บริการ เป็นไปด้วยความทันสมัยและรวดเร็วขึ้นมีหน้าที่ในการให้บริการตอบปัญหาและให้ข้อมูลด้านงานทะเบียนและบัตร ซึ่งเป็นหนึ่งงานหลักที่สำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งไว้เพื่ออำนวยความสะดวกต่อประชาชนในท้องที่ให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ในงานวิจัยเรื่องนี้ผู้วิจัยจึงได้มุ่งนำเสนอในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบงานทะเบียนและบัตร มีดังนี้

๑. งานทะเบียนราษฎร เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ การขอเลขที่บ้าน การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ฯลฯ

๒. งานทะเบียนทั่วไป เช่น การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียนรับ บุตรบุญธรรม การจดทะเบียนฐานะ ครอบครัว การเปลี่ยนชื่อตัว การเปลี่ยนชื่อสกุล ฯลฯ

๓. งานบัตรประจำตัวประชาชน เช่น การขอทำบัตรครั้งแรก การขอทำบัตรกรณีบัตรหมดอายุ กรณีบัตรหาย/ชำรุด การขอตรวจสอบหลักฐานการทำบัตร ฯลฯ

๔. ข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานต่าง ๆ ของกระทรวงมหาดไทย หรือของหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เช่น การแปลและรับรองเอกสาร ของกรมการกงสุล,การโอนสัญชาติของกองบังคับการตำรวจสันติบาล, การรับบุตรบุญธรรมของศูนย์รับบุตรบุญธรรม ฯลฯ^{๙๑}

๑. งานทะเบียนราษฎร^{๙๒} มีดังนี้

๑) การเกิด/การแจ้งเกิดเกินกำหนด

หลักเกณฑ์เมื่อมีคนเกิดต้องแจ้งชื่อคนเกิดให้ถูกต้องตามหลักการตั้งชื่อบุคคล พร้อมกับการแจ้งการเกิด

* คนเกิดในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือบิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดในบ้าน ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด

* คนเกิดนอกบ้านให้บิดาหรือมารดาแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนเกิดนอกบ้านหรือแห่งท้องที่ที่จะพึงแจ้งได้ ภายในสิบห้าวันนับแต่วันเกิด ในกรณีจำเป็นไม่อาจแจ้งได้ตามกำหนด ให้แจ้งภายหลังได้แต่ต้องไม่เกินสามสิบวัน นับแต่วันเกิด

^{๙๑} กระทรวงมหาดไทย กองบรรณาธิการนิตยสารเทศบาล, รวมกฎหมายฝ่ายปกครอง สำหรับคู่มือในการปฏิบัติราชการ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สหกรณ์กรมการปกครอง, ๒๕๕๖), หน้า ๗๕๕.

^{๙๒} อ้างแล้ว, หน้า ๗๕๘.

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๒. บัตรประจำตัวประชาชนผู้แจ้ง
๓. หนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล (ถ้ามี)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่เด็กเกิด
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานกับทะเบียนบ้าน และลงรายการในสูติบัตรแล้วเพิ่มชื่อเด็กในทะเบียนบ้านและ สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน แล้วมอบสูติบัตรตอนที่ ๑ และสำเนาทะเบียนบ้านคืนให้กับ ผู้แจ้ง

การแจ้งเกิดเกินกำหนด

หลักเกณฑ์ : เป็นการแจ้งเกิดต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งเมื่อพ้นเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ (๑๕ วัน) ตามกฎหมายมีบทกำหนดโทษ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้ง บัตรประจำตัวประชาชนของบิดา มารดา (ถ้ามี)
๓. พยานบุคคลที่ให้การรับรอง และบัตรประจำตัวประชาชน
๔. รูปถ่ายของบุคคลที่ขอแจ้งการเกิด ๑ รูป (กรณีอายุเกิน ๗ ปีบริบูรณ์)
๕. หนังสือรับรองการเกิดจากโรงพยาบาล (ถ้ามี)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่เด็กเกิด
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานแล้วเปรียบเทียบคดีความผิดและสอบสวนผู้แจ้ง บิดามารดาให้ทราบสาเหตุ ที่ไม่แจ้งการเกิดภายในกำหนด ในกรณีบิดาหรือมารดาไม่อาจมาให้ถ้อยคำในการสอบสวนได้ ไม่ว่าจะด้วยกรณีใด นายทะเบียนจะบันทึกถึงสาเหตุดังกล่าวไว้
๓. นายทะเบียนนำเสนอนายอำเภอแห่งท้องที่พิจารณาอนุมัติออกสูติบัตร และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน

๒) การตาย^{๕๓}

หลักเกณฑ์ : เมื่อมีคนตายให้แจ้งการตาย

* (๑) คนตายในบ้าน ให้เจ้าบ้านหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีคนตายภายในยี่สิบสี่ชั่วโมง นับแต่เวลาตาย หรือพบศพ

* (๒) คนตายนอกบ้าน ให้คนที่ไปกับผู้ตายหรือผู้พบศพแจ้งต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่มีการตายหรือพบศพ หรือแห่งท้องที่ ที่จะพึงแจ้งได้ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ กรณีเช่นนี้ จะแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจก็ได้ กำหนดเวลาให้แจ้งตาม (๑) และ (๒) ถ้าท้องที่ใดการคมนาคมไม่สะดวก ผู้อำนวยการทะเบียน กลางอาจขยาย เวลาออกไปตามที่

^{๕๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๕๘.

เห็นสมควร แต่ต้องไม่เกินเจ็ดวันนับแต่เวลาตายหรือเวลาพบศพ หากไม่ปฏิบัติตาม (๑) และ (๒) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่คนตายมีชื่อและรายการบุคคล (ถ้ามี)
๒. หนังสือรับรองการตายจากโรงพยาบาล (ถ้ามี)
๓. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้ง

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียน เพื่อตรวจสอบและลงรายการในมรณบัตร
๒. จำหน่ายชื่อผู้ตายออกจากทะเบียนบ้าน โดยจะประทับคำว่า "ตาย" สีแดง ไว้หน้ารายการคนตาย
๓. มอบมรณบัตร ตอนที่ ๑ สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวประชาชนคืนผู้แจ้ง

๓) บ้านและทะเบียนบ้าน^{๙๔}

หลักเกณฑ์: บ้าน หมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้ความหมายรวมถึงแพ หรือเรือ ซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำหรือสถานที่หรือยานพาหนะอื่น ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

ทะเบียนบ้าน หมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้าน ซึ่งแสดงเลขประจำบ้าน และ รายการของคน ทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน แยกเป็นหลายลักษณะ คือ

- ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ใช้สำหรับลงรายการของคนที่มีสัญชาติไทยและคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญ ประจำตัวคนต่างด้าว
- ทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๓) ใช้ลงรายการของคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ใน ลักษณะชั่วคราว หรือเข้าเมืองโดยมิชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง
- ทะเบียนบ้านกลาง มิใช่ทะเบียนบ้าน แต่เป็นทะเบียน ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้น สำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน
- ทะเบียนบ้านชั่วคราว เป็นทะเบียนประจำบ้านที่ออกให้กับบ้านที่ปลูกสร้างในที่สาธารณะ หรือโดยบุกรุก ป่าสงวน หรือโดยมิได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการก่อสร้างอาคาร หรือตามกฎหมายอื่น ทั้งทะเบียนบ้านชั่วคราวเป็นเอกสารราชการใช้ได้เหมือนทะเบียนบ้าน และผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านชั่วคราวคงมีสิทธิและ หน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
- ทะเบียนบ้านชั่วคราวของสำนักทะเบียน เป็นทะเบียนบ้านที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลาง กำหนดให้ ทุกสำนักทะเบียนจัดทำขึ้น เพื่อใช้ลงรายการของบุคคลซึ่งขอแจ้งย้ายออกจากทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) เพื่อเดินทาง ไปต่างประเทศ ให้ทุกบ้านมีเลขประจำบ้าน บ้านใดยังไม่มีเลข

^{๙๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖๑.

ประจำบ้าน ๆ ให้เจ้าบ้านแจ้งต่อนายทะเบียน ผู้รับแจ้งเพื่อขอ เลขประจำบ้านภายในสิบห้าวันนับแต่วันสร้างบ้านเสร็จ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. หนังสือขออนุญาตปลูกสร้างบ้าน หรือหนังสือสัญญาซื้อขายบ้าน (ถ้ามี)
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน
๓. บัตรประจำตัวผู้แจ้งหรือผู้ได้รับมอบหมาย
๔. หนังสือมอบหมาย (ถ้ามี)

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. เมื่อสร้างบ้านเสร็จแล้วไปติดต่อ ณ สำนักทะเบียน ที่ได้ปลูกสร้างบ้าน
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานเมื่อถูกต้องแล้ว จะจัดทำหลักฐานทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้าน
๓. มอบสำเนาทะเบียนบ้านให้แก่ผู้แจ้ง

เจ้าบ้านและการมอบหมาย

หลักเกณฑ์ : เจ้าบ้าน หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็น เจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตาม ในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญ หรือไม่สามารถปฏิบัติ กิจการได้ ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

หน้าที่ของเจ้าบ้าน

เจ้าบ้าน เป็นผู้มีหน้าที่ต้องแจ้งเกี่ยวกับการต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้ตาม พ.ร.บ. การทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ หรือเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับบ้าน โดยอาจมอบหมายให้ผู้อื่นไปดำเนินการแทนได้ หากเจ้าบ้านไม่อยู่ เช่น ไปต่างประเทศ หรืออยู่แต่ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจได้ ผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านผู้หนึ่งผู้ใดสามารถ ดำเนินการแจ้งโดยทำหน้าที่เจ้าบ้านได้ โดยนายทะเบียนบ้านจะบันทึกถ้อยคำ ให้ได้ข้อเท็จจริงว่า บุคคลดังกล่าวเป็น ผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านแทนเจ้าบ้านในขณะนั้น

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้านระบุรายละเอียดชัดเจนว่ามอบให้ใครทำอะไร และลงชื่อผู้มอบ
๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๓. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้รับมอบหมาย หรือผู้ทำหน้าที่เป็นเจ้าบ้าน

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ไปติดต่อ ณ สำนักทะเบียนที่ปรากฏหลักฐานตามทะเบียนบ้าน
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และดำเนินการตามความประสงค์ของผู้แจ้ง
๓. คืนหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้าน

หลักเกณฑ์: การจำหน่ายชื่อและรายการบุคคลออกจากทะเบียนบ้านมีหลายกรณี ได้แก่

๑. ผู้มีชื่อในทะเบียนบ้านถึงแก่ความตาย
๒. กรณีบุคคลมีชื่อซ้ำในทะเบียนบ้านเกินกว่า ๑ แห่ง
๓. กรณีบุคคลมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบด้วยกฎหมายและระเบียบ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้านที่มีรายการบุคคลชื่อซ้ำเกินกว่า ๑ แห่ง หรือบุคคลที่มีชื่อในทะเบียนบ้านโดยมิชอบ หรือบุคคลที่ตายไปนานแล้ว หรือบุคคลที่ตายในต่างประเทศ

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง

๓. ใบมรณบัตร (ถ้ามี)

๔. หลักฐานการตายซึ่งออกโดยสถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือหลักฐานการตายที่ ออกโดย รัฐบาลของประเทศนั้นซึ่งได้แปลและรับรองว่าถูกต้องโดยกระทรวงการต่างประเทศ

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสารหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ปรากฏรายการบุคคลที่ต้องการจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานสอบสวนเจ้าบ้านและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือให้ปรากฏข้อเท็จจริง

๓. รวบรวมหลักฐานเสนอผู้มีอำนาจในการอนุมัติแล้วจำหน่ายชื่อออกจากทะเบียนบ้าน

๔. คืนหลักฐานแก่ผู้แจ้ง

๔) การย้ายที่อยู่^{๕๕}

การแจ้งย้ายเข้า หลักเกณฑ์ : เมื่อมีผู้ย้ายที่อยู่เข้าอยู่ในบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายเข้าภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ย้ายเข้า อยู่ในบ้าน หากไม่ปฏิบัติตามต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน)

๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน

๓. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีผู้แจ้งย้ายไม่ใช่เจ้าบ้าน)

๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน

๕. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (ท.ร. ๖) ตอนที่ ๑ และ ๒ ซึ่งเจ้าบ้านลงนามยินยอมให้ย้าย

เข้าแล้ว

^{๕๕} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖๐.

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสาร และหลักฐานต่อนายทะเบียนแห่งท้องที่ที่จะย้ายเข้า
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และรายการใบแจ้งการย้ายที่อยู่และเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน และสำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน) โดยตรวจสอบรายการให้ถูกต้องตรงกัน แล้วมอบสำเนาทะเบียนบ้านและ หลักฐานคืนให้ผู้แจ้ง

การแจ้งย้ายออก

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อเมื่อผู้อยู่ในบ้านย้ายที่อยู่จากบ้าน ให้เจ้าบ้านแจ้งการย้ายออกภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ผู้อยู่ในบ้านย้ายออก ไม่เกินหนึ่งพันบาท

หลักฐาน

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน)
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้าน
๓. หนังสือมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีผู้แจ้งย้ายไม่ใช่เจ้าบ้าน)
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ที่ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้าน (กรณีมอบหมาย)
๕. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ย้ายที่อยู่กรณีแจ้งย้ายที่อยู่ของตนเอง

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. ยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องที่ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน (ถึงแม้ว่าเจ้าบ้านไม่สามารถไปแจ้ง ย้ายออกให้ได้ผู้ที่ย้ายอยู่สามารถขอทำหน้าที่เจ้าบ้านเพื่อย้ายชื่อตนเองออกได้)
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน และรายการบุคคลที่จะย้ายออกลงรายการในใบแจ้งการย้ายที่อยู่ และจำหน่าย รายการบุคคลที่ย้ายออกในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน) โดยจะประทับคำว่า "ย้าย" สีน้ำเงินไว้หน้ารายการ ฯ และระบุว่าย้ายไปที่ใด
๓. นายทะเบียนมอบหลักฐานการแจ้งคืนผู้แจ้ง พร้อมทั้งใบแจ้งย้ายที่อยู่ตอนที่ ๑ และ ๒ เพื่อนำไปแจ้งย้ายเข้าต่อไป

การแจ้งย้ายปลายทาง

หลักเกณฑ์ : การแจ้งการย้ายที่อยู่ปลายทาง หมายความว่า การแจ้งการย้ายที่อยู่โดยผู้ขอแจ้งย้าย สามารถไปขอแจ้งย้ายออก และขอแจ้งย้ายเข้าต่อนายทะเบียนผู้รับแจ้งแห่งท้องที่ที่ไปอยู่ใหม่ โดยไม่ต้อง เดินทางกลับไปขอแจ้งย้ายออก ณ สำนักทะเบียนเดิมที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านจากทะเบียนบ้าน

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน (ฉบับเจ้าบ้าน) ของบ้านที่จะย้ายเข้า
๒. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งย้าย หรือบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่นพร้อมสำเนา บัตรที่ลงชื่อเจ้าของบัตร กำกับไว้
๓. เจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าอยู่ใหม่
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของเจ้าบ้านที่จะย้ายเข้าอยู่ใหม่

๕. หนังสือยินยอมให้แจ้งย้ายเข้าของเจ้าบ้านที่จะเข้าอยู่ใหม่ (กรณีเจ้าบ้านไม่สามารถไป ดำเนินการแจ้งย้ายได้)

๖. หนังสือมอบหมายจากผู้ย้ายที่อยู่ บัตร ฯ พร้อมด้วยสำเนาบัตร ฯ ที่ลงชื่อเจ้าของบัตรกำกับไว้ ทั้งผู้มอบและผู้รับมอบ (กรณีผู้แจ้งย้ายที่อยู่มอบผู้อื่นมาดำเนินการแทน ผู้รับมอบหมาย ๑ คน ควรดำเนินการแทนผู้ประสงค์ จะแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทางได้ไม่เกิน ๓ คน และทั้ง ๒ ฝ่ายควรเป็นผู้ที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ กันไม่ว่าจะเป็นญาติ คนรู้จัก ผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ที่มีนิติสัมพันธ์)

๕) การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน^{๕๖}

หลักเกณฑ์ : การเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้านมีหลายกรณี ได้แก่

๑. กรณีตกรายการตรวจสอบทะเบียนราษฎรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๙ (จะต้องเป็นผู้เกิดก่อนวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๙)

๒. กรณีเพิ่มชื่อตามเอกสารทะเบียนราษฎรแบบเดิมที่ยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ได้แก่ สูติบัตร ใบแจ้งการย้าย ที่อยู่ และทะเบียนบ้าน

๓. กรณีคนสัญชาติไทยที่เดินทางกลับจากต่างประเทศ หรือเกิดในต่างประเทศแล้วเดินทางกลับเข้ามา ในประเทศไทย ทั้งที่มีหลักฐานแสดงว่าเป็นคนไทยและไม่มีหลักฐาน

๔. กรณีอ้างว่าเป็นคนไทยแต่ไม่มีหลักฐานเอกสารมาแสดง

๕. กรณีได้กอนาถาซึ่งอยู่ในความอุปการะของบุคคล หน่วยงานเอกชน หรือหน่วยงานของรัฐ

๖. กรณีบุคคลที่ลงรายการในทะเบียนบ้านว่า "ตาย" หรือ "จำหน่าย" มาขอเพิ่มชื่อ

๗. กรณีคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๘. กรณีคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มิถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

๙. กรณีที่ไม่มีสัญชาติไทยแต่ต่อมาได้รับสัญชาติไทย

๑๐. กรณีคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย โดยได้รับการผ่อนผันเป็นกรณีพิเศษหรือไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง รวมทั้งผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย ซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้ง

ได้แก่ เจ้าบ้าน หรือผู้ขอเพิ่มชื่อ บิดา หรือมารดา กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้เยาว์ หรือผู้อุปการะ เลี้ยงดู กรณีได้กอนาถา

สถานที่ยื่นคำร้อง

ได้แก่ สำนักทะเบียนอำเภอ หรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ผู้ขอเพิ่มชื่อมีภูมิลำเนาอยู่ใน ปัจจุบันวันแต่

๑. กรณีเพิ่มชื่อตามสูติบัตรแบบเดิม ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ออกสูติบัตรฉบับนั้น

๒. กรณีเพิ่มชื่อตามแบบใบแจ้งการย้ายที่อยู่ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ประสงค์ จะขอเพิ่มชื่อ

^{๕๖} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖๓.

๓. กรณีเพิ่มชื่อตามทะเบียนบ้านแบบเดิม ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่เคยมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน ครั้งสุดท้าย

๔. กรณีเพิ่มชื่อของผู้ที่ลงรายการจำหน่ายหรือตายไปแล้ว ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียนที่ผู้นั้นเคยมีชื่อ ในทะเบียนบ้าน ก่อนถูกจำหน่ายรายการ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ แบ่งเป็น ๒ กรณี

- กรณีมีหลักฐานมาแสดง

๑. บัตรประจำตัวเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง
๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๓. รูปถ่ายผู้ขอเพิ่มชื่อ ๑ รูป (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่ออายุเกิน ๗ ปี)
๔. ทะเบียนบ้านหรือสำเนาทะเบียนบ้านฉบับปีพ.ศ. ๒๕๔๙, พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือ พ.ศ. ๒๕๒๖
๕. ใบสูติบัตร (แบบเดิมซึ่งไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)
๖. ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ (แบบเดิมจึงไม่มีเลขประจำตัวประชาชน)

- กรณีไม่มีหลักฐานมาแสดง

๑. บัตรประจำตัวเจ้าบ้านหรือผู้แจ้ง
๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๓. รูปถ่ายของผู้ขอเพิ่มชื่อ ๑ รูป (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่ออายุเกิน ๗ ปี)
๔. บัตรประจำตัวบิดา มารดา (ถ้ามี)
๕. บัตรประจำตัวพยานบุคคลที่ให้การรับรอง
๖. เอกสารประกอบ เช่น หลักฐานการศึกษา (ถ้ามี) ส.ด.๙ (ถ้ามี)

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. การยื่นเอกสารและหลักฐาน
 - กรณีมีหลักฐานมาแสดงให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ร้องขอเพิ่มชื่อปรากฏรายการในเอกสารนั้นๆ
 - กรณีไม่มีหลักฐานมาแสดงให้ยื่นต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ผู้ร้องอาศัยอยู่ในปัจจุบัน

๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐาน
๓. ตรวจสอบรายการในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
๔. สอบสวนพยานบุคคลที่ให้การรับรอง
๕. บันทึกข้อมูลเกี่ยวกับตัวบุคคลที่ขอเพิ่มชื่อ ผู้แจ้ง และพยานบุคคลที่ให้การรับรอง และให้บุคคลดังกล่าวลงลายมือชื่อหรือพิมพ์ลายนิ้วมือ ตามแบบ ท.ร.๒๕
๖. รวบรวมหลักฐานเสนอผู้มีอำนาจอนุมัติในการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน
๗. คืนหลักฐานให้ผู้แจ้ง

๖) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎร^{๕๗}

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรเอกสารการทะเบียนราษฎร ได้แก่ ทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน สูติบัตร และทะเบียนคนเกิด มรณบัตร และทะเบียนคนตาย ใบแจ้งการย้ายที่อยู่เอกสารการทะเบียนราษฎรที่นายทะเบียนมอบให้ประชาชนเก็บรักษาและใช้เป็นหลักฐาน คือ สูติบัตร มรณบัตร สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน

หลักเกณฑ์ : เอกสารการทะเบียนราษฎร ที่นายทะเบียนหรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายทะเบียน จัดทำขึ้นหากจำเป็น ต้องมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงใหม่ จะเป็นเพราะเขียนผิดหรือผิดพลาดเพราะเหตุอื่นใดก็ตาม จะลบ ชูต หรือทำด้วย ประการใด ๆ ให้เลือนหายไปไม่ได้ แต่ให้ใช้วิธีขีดฆ่าคำหรือข้อความเดิม แล้วเขียนคำหรือข้อความที่ถูกต้องแทน ด้วยหมึกสีแดง พร้อมทั้งลงชื่อนายทะเบียนและวันเดือนปี กำกับไว้

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการ มี ๓ กรณี

๑. กรณีที่มีเอกสารราชการมาแสดง ไม่ว่าเอกสารนั้นจะจัดทำก่อนหรือหลังการจัดทำ ทะเบียนราษฎร เช่น สำเนาทะเบียนบ้าน หรือทะเบียนบ้านฉบับปี พ.ศ. ๒๔๙๙, พ.ศ. ๒๕๑๕ หรือ ฉบับปี พ.ศ. ๒๕๒๖ หรือใบสำคัญ การเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุลหรือหลักฐานการสมรส หรือการหย่า เป็นต้น

๒. กรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดง

๓. กรณีแก้ไขรายการสัญชาติ

ผู้มีหน้าที่แจ้ง ได้แก่ เจ้าบ้าน บิดามารดา ผู้ได้รับมอบหมายจากเจ้าบ้านหรือผู้ที่เป็นเจ้าของประวัติ

สถานที่ยื่นคำร้องขอแก้ไขรายการ

๑. การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน สำเนาทะเบียนบ้าน สูติบัตร และมรณบัตร ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียน อำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ผู้นั้นมีชื่อในทะเบียนบ้าน

๒. การแก้ไขรายการในทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย และใบแจ้งการย้ายที่อยู่ ให้ยื่นคำร้องที่สำนักทะเบียน ท้องที่ที่จัดทำทะเบียนคนเกิดหรือทะเบียนคนตาย หรือใบแจ้งการย้ายที่อยู่ เอกสารที่ใช้ในการติดต่อ

- กรณีที่มีเอกสารราชการมาแสดง

๑. เอกสารราชการที่มาแสดงประกอบหลักฐานในการแก้ไขรายการ
๒. บัตรประจำตัวผู้แจ้ง (เจ้าบ้านหรือเจ้าของประวัติหรือบิดามารดา)
๓. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๔. สูติบัตร หรือ มรณบัตร

^{๕๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖๔.

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้แจ้งยื่นเอกสารและหลักฐานต่อนายทะเบียนท้องถิ่นที่มีชื่อในทะเบียนบ้าน
๒. นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานเห็นว่าเอกสารเชื่อถือได้ แก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการใน เอกสาร การทะเบียนราษฎรให้ตรงกับหลักฐาน แล้วมอบสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน สูติบัตร หรือมรณบัตร คืนผู้แจ้ง

- กรณีไม่มีเอกสารราชการมาแสดง

ขั้นตอนในการติดต่อ

๑. ผู้ร้องยื่นคำร้องพร้อมหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน
๓. พยานบุคคลและบัตรประจำตัวประชาชน
๔. พยานหลักฐานต่าง ๆ ที่มี
๕. นายทะเบียนสอบสวนพยานหลักฐานและพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือ แล้วรวบรวมเสนอ นายอำเภอพร้อมด้วย ความเห็นเมื่อ นายอำเภอเห็นว่าพยานหลักฐานดังกล่าวเชื่อถือได้ นายอำเภอจะ อนุมัติ แล้วส่งนายทะเบียนให้แก้ไข เปลี่ยนแปลงรายการในเอกสารการทะเบียนราษฎรให้

- กรณีการแก้ไขสัญชาติ

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายการเกี่ยวกับสัญชาติ มี ๒ กรณี คือ

๑. กรณีแก้ไขจากสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติ เป็นสัญชาติไทย ให้เสนอ นายอำเภอ พิจารณา อนุมัติ (เป็นอำนาจเฉพาะตัวนายอำเภอ)
๒. กรณีแก้ไขจากสัญชาติไทย หรือสัญชาติอื่นหรือไม่มีสัญชาติ เป็นสัญชาติอื่น นายทะเบียนอำเภอหรือ นายทะเบียนท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาอนุมัติ

๗) ค่าธรรมเนียมทะเบียนราษฎร^{๔๘}

๑. ขอคัดสำเนาหรือคัดและรับรองสำเนาทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย ตามมาตรา ๖ฉบับละ ๑๐ บาท
๒. ขอคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรตาม มาตรา ๑๔(๑) ฉบับละ ๒๐ บาท
๓. การแจ้งการเกิดต่างท้องที่ ตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม ฉบับละ ๒๐ บาท
๔. การแจ้งการตายต่างท้องที่ ตามมาตรา ๒๑ วรรคสี่ ฉบับละ ๒๐ บาท
๕. การแจ้งย้ายที่อยู่ปลายทาง ตามมาตรา ๓๐ วรรคสอง ฉบับละ ๒๐ บาท
๖. การแจ้งย้ายที่อยู่ต่างท้องที่ ตามมาตรา ๓๐ วรรคสี่ ฉบับละ ๒๐ บาท
๗. ขอรับสำเนาทะเบียนบ้านกรณีชำรุดหรือสูญหาย ตามมาตรา ๓๙ วรรคสองฉบับละ ๒๐ บาท

^{๔๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๖๗-๗๖๘.

๒. ด้านทะเบียนทั่วไป^{๘๙} มีดังนี้

๑) การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว ๒) การบันทึกฐานะภริยา ๓) การจดทะเบียนสมรส ๔) การหย่า ๕) การเปลี่ยนชื่อ ๖) พินัยกรรม ๗) ทะเบียนศาลเจ้า ๘) ทะเบียนสุสานและฌาปนสถาน ๙) ทะเบียนสัตว์พาหนะ (ช้าง) ๑๐) การจดทะเบียนรับรองบุตร ๑๑) การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ๑๒) การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) การบันทึกฐานะแห่งครอบครัว^{๙๐}

เอกสารที่ใช้ในการติดต่อเพื่อขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

- บัตรประจำตัวประชาชน
- เอกสารหลักฐานที่จะขอบันทึก ซึ่งแปลเป็นภาษาไทย และมีคำรับรองคำแปลโดย

กระทรวงต่างประเทศ

ขั้นตอนในการติดต่อขอบันทึกฐานะแห่งครอบครัว

- ผู้ร้องต้องเป็นคนสัญชาติไทยหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเป็นคนสัญชาติไทย ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขตแห่งใดก็ได้

- ข้อความที่จะให้บันทึก ต้องเป็นกิจการอันเกี่ยวกับฐานะแห่งครอบครัว และได้กระทำไว้ในต่างประเทศ

๒) การบันทึกฐานะของภริยา^{๙๑}

- การบันทึกฐานะของภริยา มุ่งหมายจะให้นายทะเบียนบันทึกว่าเป็นภริยาหลวง หรือภริยาน้อย และให้รับบันทึกเฉพาะสามี ภริยาที่มาร้องขอให้บันทึก ส่วนภริยาอื่น ๆ ที่ไม่ได้มาร้องขอด้วย นายทะเบียนไม่ต้องบันทึก

- ผู้ร้องต้องเป็นสามีภรรยากันโดยชอบด้วยกฎหมาย ก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๘

- ภริยาหลวงหรือเอกภริยาชายมีได้เพียงคนเดียว ส่วนภริยาน้อย อนุภริยา หรือภริยาอื่นๆ นอกจาก ภริยาหลวงชายอาจมีได้หลายคนในขณะเดียวกัน และมีฐานะเท่ากันทุกคนตามกฎหมาย

๓) การจดทะเบียนสมรส^{๙๒}

คุณสมบัติของผู้ที่จะจดทะเบียนสมรส

- จะต้องมิใช่อายุไม่ต่ำกว่า ๑๗ ปีบริบูรณ์ และต้องนำบิดา มารดา หรือผู้ปกครองมาให้ความยินยอมด้วย กรณีที่มีอายุต่ำกว่า ๑๗ ปี จะต้องได้รับอนุญาตจากศาลให้ทำการสมรสได้ ส่วนผู้ที่มีอายุ ๒๐ ปีบริบูรณ์ ขึ้นไปสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง

- ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือไร้ความสามารถ
- ไม่เป็นพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมแต่บิดามารดา

^{๘๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๐.

^{๙๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๐.

^{๙๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๐.

^{๙๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๐-๗๗๕.

- ไม่เป็นคู่สมรสของบุคคลอื่น
- ผู้รับบุตรบุญธรรมจะสมรสกับบุตรบุญธรรมไม่ได้
- หญิงหม้ายจะสมรสใหม่ เมื่อการสมรสครั้งก่อนได้สิ้นสุดไปแล้วไม่น้อยกว่า ๓๑๐ วัน เว้นแต่
 - * คลอดบุตรแล้วในระหว่างนั้น
 - * สมรสกับคู่สมรสเดิม
 - * มีใบรับรองแพทย์ว่าไม่ได้ตั้งครรภ์
 - * ศาลมีคำสั่งให้สมรสได้
 - * ชายหญิง ที่มีอายุไม่ครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์ ศาลอาจอนุญาตให้สมรสได้

เอกสารที่ใช้ในการจดทะเบียนสมรส

- บัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้
- สำเนาหนังสือเดินทางกรณีชาวต่างประเทศ
- หนังสือรับรองสถานภาพบุคคลจากสถานทูตหรือสถานกงสุลหรือองค์การของรัฐบาลประเทศนั้น มอบหมาย พร้อมแปล(กรณีชาวต่างประเทศขอจดทะเบียนสมรส)
- สำเนาทะเบียนบ้าน

ขั้นตอนในการขอจดทะเบียนสมรส

- การจดทะเบียนสมรส สามารถยื่นคำร้องขอจดทะเบียนได้ทุกแห่ง โดยไม่ต้องคำนึงถึงภูมิลำเนาของ คู่สมรส
 - คู่สมรสยื่นคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อเจ้าหน้าที่หรือนายทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักทะเบียนเขตใดก็ได้ โดยไม่คำนึงถึงภูมิลำเนาของคู่สมรส
 - คู่สมรสที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต้องนำบิดาและมารดาหรือผู้ปกครองโดยชอบธรรม มาให้ความยินยอม
 - คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หรือทั้งสองฝ่าย เป็นคนต่างด้าว ต้องขอหนังสือรับรองสถานภาพบุคคล จากสถานทูตหรือกงสุลสัญชาติที่ตนสังกัด หนังสือรับรองนั้น ต้องแปลเป็นภาษาไทย และมีคำรับรอง การแปลถูกต้อง ยื่นพร้อมคำร้องขอจดทะเบียนสมรสต่อนายทะเบียน ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือสำนักงานเขต

ค่าธรรมเนียม

การจดทะเบียนสมรส ณ สำนักทะเบียนที่จัด ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม การจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียน ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐๐ บาท พร้อมจัดยานพาหนะ รับ - ส่ง นายทะเบียน การจดทะเบียนสมรสนอกสำนักทะเบียนในท้องที่ห่างไกล เสียค่าธรรมเนียม ๑ บาท

การจดทะเบียนสมรส

๑. รับเรื่อง

- ผู้ร้องแจ้งความประสงค์ต่อนายทะเบียน โดยลงชื่อในคำร้องตามแบบคร.๑ ที่นายทะเบียนเป็นผู้บันทึกข้อความ และจัดพิมพ์ด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้ * กฎกระทรวงฯ พ.ศ. ๒๕๓๘ ข้อ ๓ *ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๖,๘

๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ นายทะเบียนตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน

๒.๓ หนังสือให้ความยินยอม (กรณีผู้ร้องขอยังไม่บรรลุนิติภาวะและผู้มีอำนาจให้ความยินยอมไม่ได้มาด้วย)

๒.๔ ผู้มีอำนาจให้ความยินยอม (กรณีผู้ร้องขอยังไม่บรรลุนิติภาวะ และผู้มีอำนาจให้ความยินยอมมาด้วยตนเอง)

๒.๕ ผู้ร้องขอเคยจดทะเบียนสมรสมาก่อนหรือไม่ หากหย่าแล้วต้องตรวจสอบหลักฐานการหย่า หรือคู่สมรสตาย ให้ตรวจสอบหลักฐานการตาย

๒.๖ คำพิพากษาหรือคำสั่งศาลที่ให้จดทะเบียน (กรณีมีคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล)

๒.๗ พยานอย่างน้อย ๒ คน

* ป.พ.พ. ม.๑๔๓๖, ๑๔๔๘, ๑๔๕๓, ๑๔๕๔, ๑๔๕๕, ๑๔๕๖

* พ.ร.บ. จดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๔๗๘ ม.๔, ๑๑, ๑๒

* ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๘, ๑๓ (๑)

๓. นายทะเบียนตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ร้องทั้งสองฝ่าย ดังนี้

๓.๑ ชายหญิงมีอายุครบ ๑๗ ปีบริบูรณ์

๓.๒ ชายหญิงไม่เป็นคนวิกลจริตฯ

๓.๓ ชายหญิงไม่เป็นญาติสายโลหิต

๓.๔ ผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมจะสมรสกันไม่ได้

๓.๕ ชายหรือหญิงจะสมรสในขณะที่ตนมีคู่สมรสกันไม่ได้

๓.๖ หญิงหม้าย (ที่เข้าเเจ้นไข)

๓.๗ ชายหญิงยินยอมป็นสามีภรรยา กันโดยเปิดเผย

* ป.พ.พ. ม.๑๔๔๘ - ๑๔๕๘ ดังนี้

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๑๓ (๒)

๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน

- นายทะเบียน (นายอำเภอ/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/อำนวยการเขต/หรือผู้รักษาราชการแทน)

* พ.ร.บ.จดทะเบียนครองครัว พ.ศ.๒๔๗๘ ม.๓

* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๔๙๙) ข้อ ๒

* นส.ด่วนมากที่ มท.๗๐๔๐๒/ว ๑๔๑๑๓.๓ ๕.ค.๓๐

๕. ลงรายการในทะเบียนด้วยวิธีการ ดังนี้

๕.๑ พิมพ์ข้อความ ลงในทะเบียนสมรส (คร.๒) และใบสำคัญการสมรส (คร.๓) หากผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึก ข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียน พิมพ์รายละเอียดนั้นไว้ในช่องบันทึก

๕.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนสมรสแล้ว หากมีข้อผิดพลาดสามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการส่งพิมพ์ กรณีไม่มีการแก้ไขและ ได้ส่งพิมพ์แล้วจะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีกจะเป็นการป้องกันการแก้ไขหรือลบข้อมูลโดยมิชอบ

๕.๓ เมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ส่งพิมพ์ทะเบียนสมรส (คร.๒) และใบสำคัญการสมรส (คร.๓) เพื่อให้ผู้ร้อง ผู้ให้ความยินยอม (ถ้ามี) และพยานลงลายมือชื่อในทะเบียนสมรส (คร.๒) และนายทะเบียนลงลายมือชื่อในใบสำคัญการสมรส (คร.๓)

๕.๔ มอบใบสำคัญการสมรส (คร.๓) ให้แก่คู่สมรสฝ่ายละหนึ่งฉบับ

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๑๓ (๓)

๖. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้ว ให้นายทะเบียนเก็บรักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยการจัดเก็บเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขที่ทะเบียนโดยมิให้ทำลาย เพราะเป็นเอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้ รับรองสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้อง

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๔๓,๔๔

๗. การขอแก้ไขเพิ่มเติมในทะเบียน (คร.๒) ให้นายทะเบียนบันทึกในช่องบันทึกทะเบียน โดยมีรายละเอียดให้ทราบว่าใครเป็นผู้ร้องขอให้บันทึกเรื่องใด และให้ผู้ร้องและนายทะเบียน ลงชื่อไว้โดยไม่ต้องแก้ไขรายการในทะเบียนเดิมให้ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือการบันทึกข้อความต่าง ๆ โดยการเขียน ด้วยมือในคำร้อง (คร.๑) และทะเบียนสมรส (คร.๒) แต่ต้องนำมาจัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียนสมรสดังกล่าวไว้ด้วยระบบ คอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งในภายหลัง

* กฎกระทรวง พ.ศ.๒๕๗๘ ข้อ ๙ ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. ๒๕๔๑ ข้อ ๓๘

๘. การใช้นามสกุลของคู่สมรสให้เป็นไปตามข้อตกลงระหว่างคู่สมรสให้ทางทะเบียนท้องถิ่นบันทึกข้อตกลงของคู่สมรสว่าจะใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดโดยให้บันทึกต่อท้ายในแบบ คร.๒

๔) การหย่า^{๑๐๓}

การจดทะเบียนหย่าการสิ้นสุดการสมรสมี ๓ วิธี คือ

- * ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่ความตาย
- * การจดทะเบียนหย่า
- * ศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส

การหย่า ปฏิบัติได้ ๒ วิธี คือ

* การหย่าโดยความยินยอมของทั้งสองฝ่ายกระทำได้ ๒ วิธี คือ การจดทะเบียนหย่าในสำนักทะเบียน และการจดทะเบียนหย่าต่างสำนักทะเบียน

* การหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

เอกสารที่ใช้เพื่อการจดทะเบียนหย่า คือ

- * บัตรประจำตัวประชาชน

^{๑๐๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๖-๗๗๗.

* ใบสำคัญการสมรส

* หนังสือหย่าหรือหนังสือสัญญาหย่า

ขั้นตอนในการติดต่อขอจดทะเบียนหย่ากรณีการจดทะเบียนหย่าในสำนักทะเบียน

* คู่หย่าตกลงเรื่องทรัพย์สิน การปกครองบุตร หรือเรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) โดยทำเป็นหนังสือหย่า

* คู่หย่ายื่นคำร้องพร้อมหนังสือหย่าต่อนายทะเบียนกรณีการจดทะเบียนหย่าต่างสำนักทะเบียน

* คู่หย่าตกลงเรื่องทรัพย์สิน การปกครองบุตร หรือเรื่องอื่น ๆ (ถ้ามี) โดยทำเป็นหนังสือหย่า

* คู่หย่าตกลงกันก่อนว่าฝ่ายใดจะเป็นผู้ยื่นคำร้องก่อนหลัง และแต่ละฝ่ายจะยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนใด

* คู่หย่ายื่นคำร้องพร้อมหนังสือหย่าต่อนายทะเบียน ณ สำนักทะเบียนตามที่ได้ตกลงกันกรณีหย่าโดยคำพิพากษาของศาล

* หากศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด คู่หย่าไม่ต้องจดทะเบียนหย่าอีก และหากให้คู่สมรสหย่าขาดจากกัน โดยมี เงื่อนไขให้ไปจดทะเบียนการหย่าต่อนายทะเบียน การสมรสจึงจะสิ้นสุด

การจดทะเบียนหย่า

ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ

๑. การรับเรื่อง

- คู่หย่าตกลงเรื่องทรัพย์สิน การปกครองบุตร(ถ้ามี) โดยทำเป็นหนังสือ หย่าแล้วยื่นคำร้องตามแบบ คร.๑ พร้อมหนังสือหย่าต่อนายทะเบียน

* ป.พ.พ.ม. ๑๕๑๔, ๑๕๒๐, ๑๕๒๒

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๖, ๘ ผู้รับผิดชอบ "เจ้าหน้าที่"

๒. ตรวจสอบหลักฐานหรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ บัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้สำหรับบุคคลซึ่งไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมาย หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

๒.๒ สำเนาทะเบียนบ้าน

๒.๓ ใบสำคัญการสมรส (คร.๓) หรือสำเนาทะเบียนสมรส

๒.๔ หนังสือหย่าหรือข้อตกลงการหย่า ที่มีพยานลงลายมือชื่ออย่างน้อย ๒ คน

๒.๕ พยานอย่างน้อย ๒ คน

* ป.พ.พ. ม.๑๕๑๔

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๘, ๒๐(๑) ผู้รับผิดชอบ "เจ้าหน้าที่"

๓. ตรวจสอบคุณสมบัติ

๓.๑ คู่หย่าแสดงว่ายินยอมที่จะจดทะเบียนหย่า

๓.๒ คำพิพากษาของศาลซึ่งผู้ร้องนำหลักฐานมาแสดงต่อนายทะเบียน ผู้รับผิดชอบ "เจ้าหน้าที่"

๔. ผู้มีอำนาจในการจดทะเบียน

- นายทะเบียน (นายทะเบียน/ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ/ผู้อำนวยการเขต หรือผู้รักษาราชการแทน

* กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๙) ผู้รับผิดชอบ "นายทะเบียน"

๕. ชี้แจงผลการจดทะเบียนหย่า

- นายทะเบียนชี้แจงผลของการจดทะเบียนการหย่าให้ผู้ร้องทราบ

๖. การลงรายการให้ทะเบียน

๖.๑ ลงรายการด้วยวิธีการพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนหย่า (คร.๖) และ ใบสำคัญการหย่า (คร.๗) หากผู้ร้องทั้งสองฝ่ายประสงค์จะให้บันทึกข้อตกลงเกี่ยวกับทรัพย์สิน อำนาจปกครองบุตร หรือเรื่องอื่นให้นายทะเบียนพิมพ์รายละเอียดนั้นไว้ในช่องบันทึก

๖.๒ เมื่อพิมพ์ข้อความลงในทะเบียนหย่าแล้ว หากมีข้อผิดพลาดสามารถแก้ไขได้ทันทีก่อนการส่งพิมพ์ - กรณีไม่มีการแก้ไขและได้ส่งพิมพ์แล้วจะไม่สามารถเรียกกลับมาแก้ไขได้อีก อันจะเป็นการป้องกันการแก้ไข หรือลบข้อมูลโดยมิชอบเมื่อเห็นว่าถูกต้องให้ส่งพิมพ์ทหทะเบียนการหย่า (คร.๖) และใบสำคัญการหย่า คร.๗ เพื่อให้ผู้ร้องและพยานลงลายมือชื่อใน คร.๖ และ คร.๗ แล้วมอบ คร.๗ ให้คู่หย่าฝ่ายละ ๑ ฉบับ

* ระเบียบ มท. ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๒๐ ผู้รับผิดชอบ "นายทะเบียน", "เจ้าหน้าที่" แล้วมอบ คร.๗ ให้คู่หย่าฝ่ายละ ๑ ฉบับ

๗. เมื่อได้รับจดทะเบียนหรือบันทึกไว้แล้วให้นายทะเบียนเก็บ

- รักษาทะเบียนไว้เป็นหลักฐานตลอดไป โดยการจัดเก็บเข้าแฟ้มเรียงลำดับตามเลขทะเบียน โดยมีให้ทำลายเพราะเป็น เอกสารสำคัญทางกฎหมาย ซึ่งใช้รับรองสิทธิต่าง ๆ ของผู้ที่เกี่ยวข้องนายทะเบียนไม่ต้องจัดเก็บข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ อีกเพราะมีข้อมูลอยู่ในเครื่องแล้ว

๘. กรณีเกิดเหตุการณ์ไฟฟ้าหรือระบบการสื่อสารขัดข้อง

- ให้ถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึกข้อความต่าง ๆ โดยการเขียนด้วยมือลงในคำร้อง (คร.๑) และทะเบียนการหย่า (คร.๖) แต่ต้องนำมาจัดเก็บข้อมูลการจดทะเบียนหย่าดังกล่าวไว้ด้วยระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่งภายหลังผู้รับผิดชอบ "นายทะเบียน", "เจ้าหน้าที่"

๙. การจดทะเบียนการหย่าต่างสำนักทะเบียน มีขั้นตอนในการปฏิบัติ ดังนี้

๑. สำนักทะเบียนแห่งแรกถือปฏิบัติตามระบบเดิม คือ การบันทึกข้อความต่าง ๆ โดยการเขียนด้วยมือลงในคำร้อง (คร.๑) และทะเบียนการหย่า (คร.๖) จากนั้นถือปฏิบัติตามระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ ก.

๒. สำนักทะเบียนแห่งที่สอง

๒.๑ ถือปฏิบัติตามขั้นตอนข้างต้นข้อ ๕-๘ และ

๒.๒ ถือปฏิบัติตามระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.

๒๕๔๑ ข้อ ๒๑ ข.

* ระเบียบ มท.ว่าด้วยการจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ.๒๕๔๑ ข้อ๒๑ ผู้รับผิดชอบ "นายทะเบียน", "เจ้าหน้าที่"

๕) การเปลี่ยนชื่อ^{๑๐๔}

ทะเบียนชื่อบุคคลการเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อรองตาม พ.ร.บ. ชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ บุคคลสัญชาติไทยต้องมีชื่อตัวและชื่อสกุลและจะมีชื่อรองด้วยก็ได้

- * ชื่อตัว คือ ชื่อประจำตัวบุคคล
- * ชื่อรอง คือ ชื่อซึ่งประกอบถัดจากชื่อตัว
- * ชื่อสกุล คือ ชื่อประจำวงศ์สกุล

หลักเกณฑ์การตั้งชื่อตัวและชื่อรอง

ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย หรือพระนามของพระราชินี หรือราชทินนามต้องไม่เป็นคำหยาบหรือมีความหมายหยาบคาย ต้องไม่มีเจตนาในทางทุจริต ผู้ได้รับหรือเคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ โดยมิได้ถูกถอด จะใช้ราชทินนามตามบรรดาศักดิ์เป็น ชื่อตัวจริง ชื่อรองก็ได้ขึ้นตอน

- * ผู้ยื่นคำขอตามแบบ ช๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน
- * นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบคำขอกับทะเบียนบ้าน และชื่อที่ขอเปลี่ยนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์

* กรณีอนุญาตสำหรับบุคคลสัญชาติไทย นายทะเบียนท้องที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยน ชื่อตัวชื่อรอง (แบบช.๓) ให้เป็นหลักฐาน

* กรณีบุคคลต่างด้าว นายทะเบียนท้องที่จะออกหนังสือรับรองการเปลี่ยนชื่อตัวของคนต่างด้าวให้ เพื่อประกอบหลักฐานการแปลงชาติ หรือคืนสัญชาติเป็นไทยเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว นายทะเบียน ท้องที่ จึงออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวหรือชื่อรองให้เป็นหลักฐาน และเรียกเก็บค่า ธรรมเนียม ๕๐ บาท

* เมื่อได้รับหนังสือสำคัญแล้ว ให้ผู้ขอนำหนังสือดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและ หลักฐานอื่น ๆ ให้ถูกต้อง และขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชนด้วย

เอกสารประกอบการดำเนินการ

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน
๒. บัตรประจำตัวประชาชน
๓. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (กรณีบุคคลต่างด้าว)

ทะเบียนชื่อสกุลการขอจดทะเบียนชื่อสกุลหลักเกณฑ์

๑. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชินี
๒. ต้องไม่พ้องหรือมุ่งให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่เป็นราชทินนามของตน

ของบุพการี หรือผู้สืบสันดาน

^{๑๐๔}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๗๗-๗๘๐.

๓. ต้องไม่ซ้ำกับชื่อสกุลพระราชทานของพระมหากษัตริย์ หรือชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

๔. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๕. มีพยัญชนะไม่เกิน ๑๐ พยัญชนะ เว้นแต่กรณีเป็นราชทินนาม

๖. ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานชื่อสกุล ห้ามใช้คำว่า " ณ " นำหน้าชื่อสกุล

๗. ห้ามเอานามพระมหากษัตริย์ และศัพท์ที่ใช้เป็นพระปรมาภิไธยมาใช้เป็นชื่อสกุล

เอกสารประกอบการดำเนินการ

๑. สำเนาทะเบียนบ้าน

๒. บัตรประจำตัวประชาชน

๓. ใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (กรณีบุคคลต่างด้าว)

ขั้นตอนการติดต่อ

* ผู้ขอยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

* นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบคำขอและชื่อสกุลที่ขอเปลี่ยนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ กรณีบุคคลต่างด้าวนายทะเบียนท้องที่พิจารณาออกหนังสือรับรองการขอจดทะเบียนชื่อสกุลของคนต่างด้าวให้เพื่อประกอบ

หลักฐานการขอแปลงสัญชาติ หรือคืนสัญชาติเป็นไทย

* เมื่อนายทะเบียนท้องที่จะออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (แบบ ข.๒)

ให้เป็นหลักฐานและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

* เมื่อได้รับหนังสือสำคัญแล้ว ให้ผู้ขอ นำหนังสือสำคัญดังกล่าวไปขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน และหลักฐานอื่นๆ ให้ถูกต้อง และขอเปลี่ยนบัตรประจำตัวประชาชน

ทะเบียนขอร่วมใช้ชื่อสกุลการขอร่วมใช้ชื่อสกุล

เอกสารประกอบการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ ๑ (สำหรับเจ้าของผู้จดทะเบียนชื่อสกุล)

* สำเนาทะเบียนบ้าน

* บัตรประจำตัวประชาชน

* หนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล(แบบ ข.๒)ขั้นตอนการติดต่อ

* เจ้าของผู้จดทะเบียนชื่อสกุล ยื่นคำขอตามแบบ ข.๕ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน พร้อมหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนชื่อสกุล (ข.๒)

* นายทะเบียนท้องที่ตรวจสอบคำขอหลักฐานการจดทะเบียนชื่อสกุล เมื่อเห็นว่าถูกต้องจะพิจารณา อนุญาตและออกหนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลตามแบบที่กรมการปกครองกำหนดให้แก่เจ้าของ ชื่อสกุลเพื่่อมอบให้ผู้ที่จะขอร่วมใช้ชื่อสกุล

ขั้นตอนที่ ๒ (สำหรับผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุล)

* สำเนาทะเบียนบ้าน

* บัตรประจำตัวประชาชน

* หนังสืออนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุลขั้นตอนการติดต่อ

* ผู้ขอร่วมใช้ชื่อสกุลยื่นคำขอตามแบบ ข.๑ ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ตนมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านพร้อมหนังสือ อนุญาตให้ร่วมใช้ชื่อสกุล

* นายทะเบียนตรวจสอบคำขอและหลักฐานการอนุญาตเมื่อเห็นว่าถูกต้องจะพิจารณาอนุญาตและออกหนังสือ สำคัญแสดงการอนุญาตให้แก่ผู้ขอและเรียกเก็บค่าธรรมเนียม ๑๐๐ บาท

* ผู้ขอนำหนังสือสำคัญไปขอแก้ไขรายการในทะเบียนบ้านและหลักฐานอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งขอเปลี่ยนบัตร ประจำตัวประชาชน

๖) พินัยกรรม^{๑๐๕}

พินัยกรรม คือ คำสั่งครั้งสุดท้าย ซึ่งแสดงเจตนากำหนดการเผื่อตายในเรื่องทรัพย์สินหรือ กิจการต่าง ๆ ของผู้ทำพินัยกรรม เพื่อที่จะเกิดผลบังคับตามกฎหมายในเมื่อผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตาย โดยทำแบบใดแบบหนึ่งที่กฎหมายกำหนดไว้ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๔๖ – ๑๖๔๘) แบบของพินัยกรรม มี ๕ แบบ คือ

๑.พินัยกรรมแบบธรรมดา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๖)

๒.พินัยกรรมเขียนเองทั้งฉบับ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๗)

๓.พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๕๘)

๔.พินัยกรรมทำเป็นเอกสารลับ (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๖๐)

๕.พินัยกรรมทำด้วยวาจา (ป.พ.พ. มาตรา ๑๖๖๓)

พินัยกรรมทั้ง ๕ แบบนี้ ทางอำเภอมีหน้าที่เกี่ยวข้องเพียง ๓ แบบ คือ แบบที่ ๓, ๔ และ ๕ ส่วนแบบที่ ๑ และแบบที่ ๒ ทางอำเภอไม่ต้องเกี่ยวข้อง

(๑) พินัยกรรมแบบธรรมดา

หลักเกณฑ์การทำ

๑. ต้องทำเป็นหนังสือ โดยจะเขียนหรือพิมพ์ก็ได้ (จะเขียนหรือพิมพ์เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้)

๒. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำ เพื่อพิสูจน์ความสามารถของผู้ทำ

๓. ผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อไว้ต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน จะลงลายมือชื่อหรือพิมพ์นิ้วมือก็ได้ แต่จะใช้ตราประทับแทนการลงชื่อหรือเครื่องหมายแหว่งใดไม่ได้ และพยานที่จะลงลายมือชื่อ ในพินัยกรรมจะพิมพ์ลายนิ้วมือหรือใช้ตราประทับ หรือลงแหว่งใด หรือลงเครื่องหมายอย่างอื่นแทนการ ลงชื่อไม่ได้ จะต้องลงลายมือชื่ออย่างเดียว

๔. การชูด ลบ ตกเติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างอื่น ซึ่งพินัยกรรมนั้นย่อมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ในขณะที่ ชูด ลบ ตกเติม หรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงนั้น ได้ลงวัน เดือน ปี และผู้ทำพินัยกรรมต้องลงลายมือชื่อ หรือพิมพ์นิ้วมือต่อหน้าพยานอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน และพยานอย่างน้อยสองคนนั้นต้องลง ลายมือชื่อรับรองลายมือชื่อของผู้ทำพินัยกรรมในขณะนั้น (ต้องเป็นพินัยกรรม

^{๑๐๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘๐-๗๘๔.

แล้วลายพิมพ์นิ้วมือของผู้เป็นโรคเรื้อน (ไม่มีลายนิ้วมือ) หากมีพยานลงลายมือชื่อรับรองถูกต้องยอมใช้ไม่ได้

(๒) พินัยกรรมแบบเขียนเองทั้งฉบับ

หลักเกณฑ์การทำ

๑. ต้องทำเป็นเอกสาร คือ ทำเป็นหนังสือ โดยจะใช้ภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศก็ได้
๒. ผู้ทำพินัยกรรมต้องเขียนด้วยลายมือของตนเองทั้งฉบับจะพิมพ์ไม่ได้ เพราะฉะนั้นผู้เขียนหนังสือไม่ได้ ไม่สามารถจะทำพินัยกรรมแบบนี้ได้ พินัยกรรมแบบนี้จะมีพยานหรือไม่ก็ได้ เพราะกฎหมายไม่ได้ ห้ามไว้
๓. ต้องลงวัน เดือน ปี ในขณะที่ทำลงเพื่อพิสูจน์ความสามารถ และการทำก่อนหลังฉบับอื่น
๔. ต้องลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม จะใช้ลายพิมพ์นิ้วมือ หรือแกลงได้ หรือเครื่องหมายอย่างอื่นไม่ได้
๕. การขูด ลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ซึ่งพินัยกรรมนั้นยอมไม่สมบูรณ์ เว้นแต่ผู้ทำ พินัยกรรมจะได้ทำด้วยมือตนเอง และลงลายมือชื่อกำกับไว้
- การขูด ลบ ตก เติม หรือการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ ที่มีได้ทำด้วยตนเอง หรือลงลายมือชื่อกำกับ ไว้เท่านั้นที่ไม่สมบูรณ์ ส่วนข้อความเดิมหรือพินัยกรรมยังคงใช้บังคับได้ตามเดิม ไม่ทำให้โมฆะทั้งฉบับ

(๓) พินัยกรรมทำเป็นเอกสารฝ่ายเมือง

การขอทำพินัยกรรมเป็นเอกสารฝ่ายเมือง ผู้ร้องสามารถยื่นคำร้องขอให้กรมการอำเภอ (นายอำเภอ) อำเภอใดก็ได้ ดำเนินการให้ตามความประสงค์ ดังนี้คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมเป็นเอกสารฝ่ายเมือง

๑. ผู้ทำพินัยกรรม แจ้งข้อความที่ตนประสงค์จะให้ใส่ไว้ในพินัยกรรมของตนแก่นายอำเภอต่อหน้า พยานอีกอย่างน้อยสองคนพร้อมกัน
๒. นายอำเภอจดข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งให้ทราบแล้วนั้นลงไว้ และอ่านข้อความนั้น ให้ผู้ทำ พินัยกรรมและพยานฟัง
๓. เมื่อผู้ทำพินัยกรรมและพยานทราบแน่ชัดว่า ข้อความที่นายอำเภอจดนั้นเป็นการถูกต้องตรงกัน กับที่ผู้ทำพินัยกรรมแจ้งไว้แล้ว ให้ผู้ทำพินัยกรรมและพยานลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญ
๔. ข้อความที่นายอำเภอจดไว้ นั้น ให้นายอำเภอลงลายมือชื่อ และลงวัน เดือน ปี จดลงไว้ด้วยตนเอง เป็นสำคัญว่า พินัยกรรมนั้นได้ทำถูกต้องตามหลักเกณฑ์ที่ระบุไว้ข้างต้น แล้วประทับตราตำแหน่ง ไว้เป็นสำคัญ
- การทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมือง ไม่จำเป็นต้องทำในที่ว่ากรมการอำเภอหรือกิ่งอำเภอเสมอไป ถ้าผู้ทำร้องขอจะทำนอกที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอก็ได้ เมื่อทำพินัยกรรมเสร็จแล้ว ถ้าผู้ทำพินัยกรรมไม่มีความประสงค์จะขอรับเอาไปเก็บรักษาเอง
- โดยทันทีแล้ว ให้เป็นหน้าที่ของนายอำเภอจัดเก็บรักษา พินัยกรรมนั้นไว้ ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอก็ได้

- เมื่อความปรากฏว่า ผู้ทำพินัยกรรมถึงแก่ความตายแล้ว ผู้จัดการมรดก หรือผู้ได้รับทรัพย์มรดก โดยพินัยกรรม หรือโดยสิทธิ

โดยธรรมเป็นจำนวนมากที่สุด หรือผู้ซึ่งทำพินัยกรรมให้ จะขอรับพินัยกรรม ไปไว้ โดยแสดงหลักฐานการตายของผู้ทำ

พินัยกรรม เมื่อสอบสวนเป็นที่พอใจแล้ว ให้นายอำเภอมอบ พินัยกรรมนั้นให้ไป

(๔) พินัยกรรมทำแบบเอกสารลับ

คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับเมื่อมีผู้ประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับ ให้ผู้นั้นแสดงความจำนงตามแบบของเจ้าพนักงาน ยื่นต่อกรมการอำเภอ (นายอำเภอ) ณ ที่ว่าการอำเภอ หรือกิ่งอำเภอแล้วปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ต่อไปนี้

๑. ต้องมีข้อความเป็นพินัยกรรมและลงลายมือชื่อผู้ทำพินัยกรรม
๒. ผู้ทำพินัยกรรมต้องฉีกพินัยกรรม แล้วลงลายมือชื่อคาบรอยฉีก
๓. ผู้ทำพินัยกรรมต้องนำพินัยกรรมที่ฉีกนั้น ไปแสดงต่อนายอำเภอและพยานอย่างน้อย ๒ คนและ ให้ถ้อยคำต่อบุคคลทั้งหมดนั้นว่าเป็นพินัยกรรมของตน ถ้าพินัยกรรมนั้นผู้ทำพินัยกรรมเขียนเอง โดยตลอด ผู้ทำพินัยกรรมจะต้องแจ้งนามและภูมิลำเนาของผู้เขียนให้ทราบด้วย
๔. เมื่อนายอำเภอจดถ้อยคำของผู้ทำพินัยกรรม และวัน เดือน ปี ที่ทำพินัยกรรมมาแสดงไว้ในซองพับ และประทับตราประจำตำแหน่ง แล้วนายอำเภอผู้ทำพินัยกรรม และพยานลงลายมือชื่อบนซองนั้น

- บุคคลผู้เป็นทั้งใบ้ และหูหนวก หรือผู้ที่พูดไม่ได้ มีความประสงค์จะทำพินัยกรรมเป็นเอกสารลับ ก็ได้ โดยให้ผู้นั้นเขียนด้วยตนเองบนซองพินัยกรรมต่อหน้านายอำเภอ และพยานอย่างน้อย ๒ คน ว่า พินัยกรรมที่ฉีกนั้นเป็นของตน แทนการให้ถ้อยคำ

- ถ้าผู้ทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับประสงค์ขอรับไปทันที ก็ให้นายอำเภอมอบให้ไปได้ โดยให้ผู้ทำ พินัยกรรมแบบเอกสารลับ ประสงค์ขอรับไปทันที ก็ให้นายอำเภอมอบให้ไปได้ โดยให้ผู้ทำพินัยกรรม ลงลายมือชื่อรับในสมุดทะเบียน

(๕) พินัยกรรมทำด้วยวาจา

คำอธิบายขั้นตอนการทำพินัยกรรมด้วยวาจาเมื่อมีพฤติการณ์พิเศษ ซึ่งบุคคลใดไม่สามารถจะทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนด ไว้ได้ เช่น ตกอยู่ในอันตรายใกล้ความตาย หรือเวลามีโรคระบาด หรือสงคราม ซึ่งในพฤติการณ์เช่นนี้ ผู้ทำพินัยกรรมไม่อาจหาเครื่องมือเครื่องเขียนได้ทันท่วงที หรือกว่าจะหาได้ก็ถึงตายเสียก่อน ผู้ทำ พินัยกรรมสามารถทำพินัยกรรมด้วยวาจาได้ ดังนี้

๑. ผู้ทำพินัยกรรมแสดงเจตนากำหนดข้อพินัยกรรมต่อหน้าพยานอย่างน้อย ๒ คน ซึ่งอยู่พร้อมกัน ณ ที่นั้น

๒. พยานทั้งหมดต้องไปแสดงตนต่อนายอำเภอโดยมิชักช้า และแจ้งให้นายอำเภอทราบถึง ข้อความเหล่านี้

- ข้อความที่ผู้ทำพินัยกรรมได้สั่งไว้ด้วยวาจา
- วัน เดือน ปี สถานที่ที่ทำพินัยกรรม

- พฤติการณ์พิเศษที่ขัดขวางมิให้สามารถทำพินัยกรรมตามแบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย

๓. ให้นายอำเภอจดข้อความที่พยานแจ้งไว้ และพยานทั้งหมดนั้นต้องลงลายมือชื่อ ถ้าลงลายมือชื่อไม่ได้ จะลงลายพิมพ์นิ้วมือ โดยมีพยานลงลายมือชื่อรับรอง ๒ คนก็ได้ และความสมบูรณ์แห่งพินัยกรรมนี้ ย่อมสิ้นไป เมื่อพ้นกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่เวลาผู้ทำพินัยกรรมกลับมาสู่ฐานะที่จะทำพินัยกรรมตาม แบบอื่นที่กฎหมายกำหนดไว้

การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

คำอธิบายขั้นตอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกให้ผู้ประสงค์จะตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก ให้ผู้นั้นยื่นคำร้องแสดงความจำนงตามแบบ ของเจ้าพนักงานต่อนายอำเภอ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ การตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกนั้น อาจทำได้ ๒ วิธี

๑ โดยพินัยกรรม

๒ โดยทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่การตัดทายาทโดยธรรมตามข้อ ๑ จะทำตามแบบพินัยกรรมแบบใดๆ ก็ได้ โดยระบุตัดทายาท ที่ถูกตัดไว้ให้ชัดแจ้งการตัดทายาทโดยธรรมตามข้อ ๒ นั้น ผู้ทำพินัยกรรมจะทำเป็นหนังสือด้วยตนเอง แล้วนำไป มอบแก่นายอำเภอ หรือจะให้นายอำเภอจัดทำไว้ก็ได้

การถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดก

คำอธิบายขั้นตอนการถอนการตัดทายาทโดยธรรมมิให้รับมรดกผู้ประสงค์จะถอนการตัดทายาทโดยธรรมของตนมิให้รับมรดก ซึ่งได้แสดงเจตนาไว้แล้ว สามารถกระทำได้ดังนี้

๑. ถ้าการตัดมิให้รับมรดกนั้นได้ทำโดยพินัยกรรม จะถอนเสียได้ก็แต่โดยพินัยกรรมเท่านั้น

๒. ถ้าการตัดมิให้รับมรดกได้ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ การถอนจะทำโดย พินัยกรรม หรือทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้

การสละมรดก คำอธิบายขั้นตอนการสละมรดกเมื่อมีผู้ประสงค์จะทำการสละมรดก ให้ทำคำร้องแสดงความจำนงตามแบบของเจ้าพนักงานต่อ นายอำเภอ ณ ที่ว่าการอำเภอหรือกิ่งอำเภอ การแสดงเจตนาสละมรดกทำได้ ๒ วิธี คือ

๑. ทำเป็นหนังสือมอบไว้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งอาจทำเอง หรือให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ทำให้ก็ได้

๒. ทำเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความการสละมรดกนั้นจะทำแต่เพียงบางส่วน หรือทำโดยมีเงื่อนไข หรือมีเงื่อนไขเวลาไม่ได้ และเมื่อสละแล้ว จะถอนไม่ได้

อัตราค่าธรรมเนียม

๑. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองในที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ฉบับละ ๕๐ บาท ถ้าทำเป็นคู่ฉบับ ฉบับละ ๑๐ บาท

๒. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารฝ่ายเมืองนอกที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต ฉบับละ ๑๐๐ บาท ถ้าทำเป็นคู่ฉบับ ฉบับละ ๒๐ บาท

๓. ทำพินัยกรรมแบบเอกสารลับ ฉบับละ ๒๐ บาท

๔. ทำหนังสือตัดทายาทหรือถอนการตัดทายาทโดยธรรม มิให้ได้รับมรดก ฉบับละ ๒๐ บาท หรือสละมรดก

๕. ค่ารับมอบเก็บรักษาเอกสารที่ระบุไว้ใน (๔) ฉบับละ ๒๐ บาท

๖. ค่าคัดและรับรองสำเนาพินัยกรรมหรือเอกสารที่ระบุไว้ใน (๔) ฉบับละ ๑๐ บาท

๗. ค่าป่วยการพยานและล่าม ให้ได้แก่พยานและล่ามเฉพาะที่ทางอำเภอจัดหาให้ โดยพิจารณาจ่ายตามรายได้และฐานะของพยานและล่าม ซึ่งสมควรได้รับ ค่าป่วยการในการมาอำเภอ ไม่เกินวันละ ๕๐ บาท กลับด้านบน

๗) ทะเบียนศาลเจ้า^{๑๐๖}

การจัดตั้งศาลเจ้าขึ้นตอนการติดต่อเจ้าของศาลเจ้าเอกชนยื่นคำร้องแสดงความประสงค์ จะยกศาลเจ้าพร้อมที่ดินและทรัพย์สินให้เป็นศาลเจ้าที่อยู่ในความดูแลของทางราชการ ให้ยื่นเรื่องราว ณ อำเภอ/เขตแห่งท้องที่ที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

การอุทิศที่ดินให้เป็นสมบัติของศาลเจ้า

ขั้นตอนการติดต่อ

๑) ผู้ยื่นเรื่องราว ณ อำเภอหรือเขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาทะเบียนบ้าน บัตรประจำตัวประชาชน

๓) รายละเอียดของที่ดินที่จะอุทิศพร้อมโฉนดแสดงกรรมสิทธิ์หรือหลักฐานสำคัญที่ดิน การแต่งตั้งผู้จัดการปกครองศาลเจ้า ผู้ตรวจตราสอดส่องศาลเจ้าในเขตกรุงเทพมหานครขั้นตอนการติดต่อ

- ผู้ยื่นเรื่องราวดำเนินการดังนี้

๑) ยื่นคำร้อง ณ เขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ ซึ่งสามารถใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

๓) ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน

๔) หนังสือรับรองจากนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้อำนวยการเขตที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติไม่ขัดต่อ ข้อ ๑๒ แห่งกฎหมายว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ. ๒๔๖๓ นอกเขตกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนการติดต่อผู้ยื่นเรื่องราวดำเนินการดังนี้

๑) ยื่นคำร้อง ณ เขตที่ศาลเจ้าตั้งอยู่

๒) สำเนาหรือภาพถ่ายบัตรประจำตัวประชาชน หรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ซึ่งสามารถใช้แทนบัตรประจำตัวประชาชน

๓) ภาพถ่ายสำเนาทะเบียนบ้าน

^{๑๐๖}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘๕.

๔) หนังสือรับรองจากนายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือ ผู้อำนวยการเขต ที่แสดงว่าเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติที่ไม่ขัดต่อข้อ ๑๒ แห่งกฎเสนาบติว่าด้วยที่กุศลสถานชนิดศาลเจ้า พ.ศ.๒๔๖๓

๘) ทะเบียนสุสานและฌาปนสถาน^{๑๐๗}

คุณสมบัติของผู้ขออนุญาตจัดตั้งผู้ขออนุญาตจัดตั้งหรือดำเนินการสุสานและฌาปนสถานสาธารณะ และสุสานและฌาปนสถานเอกชนต้องมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์
๒. ไม่เป็นผู้มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือบกพร่องในศีลธรรมอันดี
๓. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
๔. ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนคนไร้ความสามารถ

ขั้นตอนการติดต่อ

๑. การดำเนินการเกี่ยวกับสุสานและฌาปนสถานให้ยื่นคำร้องขออนุญาตจัดตั้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่น

ที่ที่ดินของสุสานและฌาปนสถานตั้งอยู่ ดังนี้

- ในเขตกรุงเทพมหานคร ให้ยื่นต่อผู้อำนวยการเขต ณ สำนักงานเขต
- ในเขตเทศบาล ให้ยื่นต่อนายกเทศมนตรี ณ สำนักงานเทศบาล
- ในเขตเมืองพัทยา ให้ยื่นต่อปลัดเมืองพัทยา ณ ศาลาว่าการเมืองพัทยา
- นอกเขตตามข้อ ๑.๑ - ๑.๓ ให้ยื่นต่อผู้ว่าราชการจังหวัด หรือนายอำเภอ

๒. เอกสารประกอบการขออนุญาต

กรณีบุคคลธรรมดา

- (๑) สำเนาบัตรประจำตัวประชาชน
- (๒) สำเนาทะเบียนบ้าน
- (๓) หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ขอจัดตั้ง
- (๔) แผนที่แสดงเขตที่ดิน รวมทั้งบริเวณข้างเคียง
- (๕) แผนผังการใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในกิจการของสุสานและฌาปนสถาน

กรณีนิติบุคคล

- (๑) หลักฐานแสดงการเป็นนิติบุคคล และวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล
- (๒) หลักฐานว่าผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคล
- (๓) สำเนาทะเบียนบ้าน และบัตรประจำตัวประชาชนของผู้มีอำนาจลงนามแทน

นิติบุคคล

^{๑๐๗} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘๖.

(๔) เอกสาร

- หนังสือสำคัญแสดงกรรมสิทธิ์ในที่ดินที่ขอจัดตั้ง
- แผนที่แสดงเขตที่ดิน รวมทั้งบริเวณข้างเคียง
- แผนผังการใช้ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในกิจการของสุสานและฌาปนสถาน

๙) ทะเบียนสัตรีพาหนะ (ข้าง)^{๑๐๘}

การจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสัตรีพาหนะ (ข้าง)

(๑) ให้เจ้าของข้างหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือพยานนำข้างไปยื่นคำขอจดทะเบียนต่อนายทะเบียนท้องที่ ที่ข้างนั้นอยู่

(๒) นายทะเบียนท้องที่พร้อมด้วยเจ้าของหรือผู้แทนและพยานตรวจสอบคำหาญรูปพรรณ ให้เป็นการถูกต้องแล้วดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปการแก้คำหาญรูปพรรณข้างการแก้คำหาญรูปพรรณข้างที่คลาดเคลื่อนจากตัวรูปพรรณ หรือกรณีอื่น ๆ เช่นการตัดข้าง เป็นต้น

- ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองนำข้างพร้อมตัวรูปพรรณไปให้นายทะเบียนท้องที่ที่ข้างขึ้นทะเบียนไว้ ตรวจสอบแก้ไขให้ตรงกับตัวข้างภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบ

การโอนกรรมสิทธิ์

(๑) การโอนกรรมสิทธิ์ เช่น ซื้อขาย ให้ เป็นต้น

- ให้ผู้โอนและผู้รับโอนหรือตัวแทนนำข้างและตัวรูปพรรณไปจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ข้างจดทะเบียนไว้

(๒) กรณีมีการเปลี่ยนเจ้าของข้างโดยมิได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ให้ถูกต้อง

- ให้ผู้ครอบครองหรือผู้แทนไปยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ข้างได้จดทะเบียนไว้

- นายทะเบียนประกาศให้เจ้าของผู้มีรายนามสุดท้ายในตัวรูปพรรณมาทำการโอนภายในสามสิบวัน

- หากพ้นกำหนดตามประกาศแล้วไม่มาให้นายทะเบียนมีอำนาจโอนกรรมสิทธิ์ข้างเชือกนั้นได้แม้ผู้รับโอนหรือตัวแทนมาแต่ฝ่ายเดียวกรณีย้ายข้างไปต่างอำเภอหรือต่างท้องที่

- ให้เจ้าของหรือตัวแทนนำตัวรูปพรรณข้างไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องที่ใหม่ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ข้างนั้นไปถึงที่ที่ย้ายไปการออกใบแทนตัวรูปพรรณข้าง (ส.พ. ๑๐) กรณีชำรุดหรือสูญหาย

- ให้เจ้าของหรือตัวแทนนำพยานหลักฐานไปแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ที่ข้างได้จดทะเบียนไว้

^{๑๐๘} เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘๗.

กรณีข้างตาย

(๑) ให้แจ้งความและส่งมอบตัวรูปพรรณสัตรีที่ตายต่อนายทะเบียนท้องที่หรือกำนัน

(๒) แจ้งนายทะเบียนท้องที่ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบว่ามีผู้ตาย (กรณีที่ผู้อื่นครอบครองสัตรีนั้นชั่วคราว ก็ให้ผู้นั้นแจ้งความต่อนายทะเบียนท้องที่ ภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบว่ามีผู้ตาย)

สิ่งที่ควรทราบ

(๑) ผู้ใดเก็บตัวรูปพรรณสัตรีพาหนะได้ ต้องนำส่งต่อเจ้าของหรือเจ้าพนักงาน หรือนายทะเบียนภายในสิบห้าวันนับแต่เก็บได้

(๒) ผู้ใดมีตัวรูปพรรณโดยไม่มีสัตรีพาหนะต้องนำส่งต่อนายทะเบียนท้องที่ หรือกำนันเพื่อจัดส่งต่อนายทะเบียนท้องที่

๑๐) การจดทะเบียนรับรองบุตร^{๑๐๙}

การจดทะเบียนรับรองบุตร เป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้บุตรนอกสมรสเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดาเนื่องจากบุตรที่เกิดจากบิดา และมารดาไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันจะเป็นบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของมารดาเท่านั้น

ขั้นตอนการจดทะเบียนรับรองบุตร

สามารถทำได้โดยให้บิดาเป็นผู้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอ กิ่งอำเภอหรือสำนักงานเขต แห่งใดก็ได้ โดยนำ หลักฐานคือ

- สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน ของบิดา มารดา และ บุตร
- บัตรประจำตัวประชาชน ของบิดา มารดา สูติบัตรของบุตร ไปแสดง

ทั้งนี้การจดทะเบียนรับรองบุตรมารดาและบุตรต้องให้ความยินยอมด้วย ในกรณีที่มารดาหรือบุตรคัดค้านว่าบิดาผู้ขอจดทะเบียนรับรองบุตรไม่ใช่บิดา หรือไม่ให้ความยินยอม หรือไม่อาจให้ความยินยอมได้ในกรณีบุตรเป็นผู้เยาว์ไร้เดียงสา หรือมารดาเสียชีวิตแล้ว นายทะเบียนไม่สามารถจดทะเบียนรับรองบุตรให้ได้ นอกจากจะได้ยื่นร้องต่อศาลให้มีคำพิพากษาให้บิดาจดทะเบียนรับรองบุตรได้ไปแสดง

* การจดทะเบียนรับรองบุตรไม่เสียค่าธรรมเนียม

๑๑) การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม^{๑๑๐}

คุณสมบัติของผู้ที่จะรับบุตรบุญธรรม และผู้ที่จะเป็นบุตรบุญธรรม

๑. ผู้รับบุตรบุญธรรมต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๕ ปี และต้องมีอายุแก่กว่าผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมอย่างน้อย ๑๕ ปี

^{๑๐๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๘๘-๗๙๐.

^{๑๑๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๙๑.

๒. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่มีอายุไม่ต่ำกว่า ๑๕ ปี ต้องให้ความยินยอมด้วยตนเอง
๓. ผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่เป็นผู้เยาว์ต้องได้รับความยินยอมจาก บิดา และมารดา หรือผู้ปกครอง
๔. ผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรม ถ้ามีคู่สมรสอยู่ต้องได้รับความยินยอมจากคู่สมรสก่อน
๕. ผู้เยาว์ที่เป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลใดอยู่จะเป็นบุตรบุญธรรมของบุคคลอื่นอีกในขณะเดียวกันไม่ได้เว้นแต่เป็นบุตรบุญธรรมของคู่สมรสของผู้รับบุตรบุญธรรม

ขั้นตอนการปฏิบัติการจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม

๑. กรณีบุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์ ต้องผ่านขั้นตอนของคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมก่อนโดย

- กรณีที่ผู้ขอรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือต่างประเทศให้ยื่นคำขอพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอม ณ ศูนย์อำนวยการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กรมประชาสงเคราะห์

- กรณีมีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัด ให้ยื่นคำขอพร้อมหนังสือแสดงความยินยอมของบุคคลผู้มีอำนาจให้ความยินยอม ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือที่ทำการประชาสงเคราะห์จังหวัด

* เมื่อคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมอนุมัติให้มีการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ให้นำหนังสือแจ้งคำอนุมัติของคณะกรรมการดังกล่าวไปร้องขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต แห่งใดก็ได้

๒. กรณีผู้เป็นบุตรบุญธรรมที่บรรลุนิติภาวะแล้ว ผู้จะรับบุตรบุญธรรม หรือผู้จะเป็นบุตรบุญธรรมสามารถดำเนินการยื่นคำขอจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรมได้ ณ ที่ว่าการอำเภอ กิ่งอำเภอ หรือเขต แห่งใดแห่งหนึ่งก็ได้ โดยไม่ต้องผ่านขั้นตอนของคณะกรรมการรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม สิทธิตามกฎหมายของเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมบิดา หรือมารดาบุญธรรมกับบุตรบุญธรรมมิใช่สายเลือดเดียวกัน แต่เกิดจากความยินยอมพร้อมใจกันระหว่างบิดาหรือมารดาบุญธรรม กับ บิดามารดาที่แท้จริงของเด็ก และเด็กที่เป็นบุตรบุญธรรมด้วยเหตุผลบางประการ เช่น เพื่ออนาคตของเด็ก หรือเพื่อให้ผู้รับบุตรบุญธรรมที่ไม่มีบุตรได้มีบุตรสมใจปรารถนา การจดทะเบียนรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม กฎหมายจะให้ความคุ้มครองสิทธิเด็กให้มีฐานะอย่างเดียวกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายของบิดา หรือมารดาบุญธรรมทันทีนับแต่วันที่จดทะเบียน เช่น มีสิทธิได้รับมรดก มีสิทธิใช้นามสกุลของบิดา หรือมารดาบุญธรรม โดยที่บิดา หรือมารดาบุญธรรมไม่มีสิทธิที่จะมารับมรดกของบุตรบุญธรรม นอกจากนี้แล้ว บุตรบุญธรรมยังไม่เสียสิทธิที่พึงมีตามกฎหมายในครอบครัวเดิมแต่อย่างใด คือ ยังมีสิทธิรับมรดกของบิดามารดาที่แท้จริงได้ และบิดามารดาที่แท้จริงมีสิทธิไปมาหาสู่เยี่ยมเยียนได้ตามสมควร

ทั้งนี้กฎหมายยังคุ้มครองเด็กโดยบิดา หรือมารดาบุญธรรมจะเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมได้ต้องได้รับความยินยอมจากบิดามารดาที่แท้จริงเสียก่อน และจะฟ้องให้มีการเลิกรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรมโดยไม่มีเหตุอันควรไม่ได้

๑๒) การจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม^{๑๑๑}

การรับบุตรบุญธรรมเป็นความสัมพันธ์ในฐานะบิดามารดากับบุตรระหว่างผู้รับบุตรบุญธรรมและบุตรบุญธรรมตามผลของกฎหมาย มิใช่ความสัมพันธ์ทางสายโลหิตแต่อย่างใด

การรับบุตรบุญธรรมจะสิ้นสุดลงด้วยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. การจดทะเบียนเลิกการรับบุตรบุญธรรม(ม.๑๕๙๘/๓๑ ว.แรก)
๒. บุตรบุญธรรมสมรสกับผู้รับบุตรบุญธรรม(ม.๑๕๙๘/๓๒)
๓. ศาลพิพากษาให้เลิกการรับบุตรบุญธรรม (ม.๑๕๙๘/๓๖)

การเลิกรับบุตรบุญธรรมจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนตามกฎหมาย(ม.๑๕๙๘/๓๑ ว.๔) ผู้รับบุตรบุญธรรมตายหรือมีการเลิกรับบุตรบุญธรรม กรณีผู้เยาว์ ให้บิดามารดาโดยกำเนิดกลับมีอำนาจปกครองบุตร (ม.๑๕๙๘/๓๗)

หมายเหตุ

- พ.ร.บ.การรับเด็กเป็นบุตรบุญธรรม (ฉ.๓) พ.ศ.๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๗๐ ก วันที่ ๑๖ พ.ย. ๒๕๕๓ ผู้รับบุตรบุญธรรมประสงค์จะเลิกรับบุตรบุญธรรม (ผู้เยาว์) ต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ (ติดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ) ทราบเพื่อให้คำปรึกษาเยี่ยวยาก่อน (ม.๓๑/๑) และเมื่อสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีมติให้เลิกรับบุตรบุญธรรมแล้ว จึงนำหนังสือนั้นมาจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมที่อำเภอ/เขตใดก็ได้

- ผู้รับบุตรบุญธรรมประสงค์จะจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม (บรรลุนิติภาวะแล้ว) โดยความยินยอม สามารถยื่นคำร้องได้ที่สำนักทะเบียนอำเภอ/เขตใดก็ได้

หลักฐานที่ใช้ในการจดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรม

๑. บัตรประจำตัวประชาชน
๒. สำเนาทะเบียนบ้าน
๓. หนังสืออนุมัติให้จดทะเบียนเลิกรับบุตรบุญธรรมจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดหรือกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ (ใช้ในกรณีที่บุตรบุญธรรมเป็นผู้เยาว์)

๓) ด้านทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน^{๑๑๒} มีดังนี้

- ๑) การทำบัตรประจำตัวประชาชน ๒) การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก
- ๓) กรณีบัตรเดิมหมดอายุ ๔) กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย ๕) กรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ
- ๖) กรณีเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ๗) กรณีบุคคลได้รับการยกเว้นไม่ต้องมี ๘) กรณีผู้ถือบัตรย้ายที่อยู่
- ๙) การขอตรวจหลักฐานหรือคัดรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร ๑๐) ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัวประชาชน ๑๑) ช่องทางการให้บริการ

^{๑๑๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๙๒.

^{๑๑๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๙๓-๘๐๕.

๑) การทำบัตรประจำตัวประชาชน

คุณสมบัติของบุคคลที่ต้องทำบัตร

ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรประจำตัวประชาชนตามบทบัญญัติมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน พ.ศ.๒๕๒๖ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติบัตรประจำตัวประชาชน (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๕๔ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตร ซึ่งมีบัตรประจำตัวตามกฎหมายอื่นให้ใช้บัตรประจำตัวนั้นแทนบัตรประจำตัวประชาชน แต่หากประสงค์จะขอมีบัตร (รวมทั้งผู้ซึ่งมีอายุเกินเจ็ดสิบปี) ก็สามารถทำได้และ ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กฎหมายกำหนดและสามารถดำเนินการได้ทุกสำนักทะเบียนทั่วประเทศ

๒) การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก

ผู้มีสัญชาติไทยซึ่งมีอายุตั้งแต่เจ็ดปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์ และมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนด ๖๐ วัน นับแต่วันที่มีอายุครบเจ็ดปีบริบูรณ์ หรือนับแต่วันที่ได้สัญชาติไทย หรือได้กลับคืนสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ หรือนับแต่วันที่ได้สาละมิตคำพิพากษาถึงที่สุดให้สัญชาติไทย หรือนับแต่วันที่นายทะเบียนเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร หรือนับแต่วันที่พ้นสภาพจากการได้รับการยกเว้น แล้วแต่กรณี หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกิน ๑๐๐ บาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)
๒. สูติบัตรหรือหลักฐานเอกสารอื่นที่ทางราชการออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น เช่น ใบสุทธิ สำเนาทะเบียนนักเรียน เป็นต้น
๓. หากไม่มีหลักฐานตามข้อ ๒.๑.๒ ให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื่อถือ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ไปให้การรับรองด้วย
๔. กรณีบิดาและมารดาเป็นบุคคลต่างด้าว ให้นำใบสำคัญประจำตัวบุคคลต่างด้าวของบิดาและมารดา มาแสดง ถ้าบิดาหรือมารดาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งถึงแก่กรรม ให้นำใบมรณบัตรไปแสดงด้วยการขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรกดังกล่าวนี้ ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการทำบัตรแต่อย่างใด

๓) กรณีบัตรเดิมหมดอายุ

บัตรมีอายุใช้ได้แปดปีเมื่อบัตรเดิมหมดอายุต้องมีบัตรใหม่ โดยยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่บัตรเดิมหมดอายุ หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งร้อยบาท โดยไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการทำบัตรแต่อย่างใด

**** การทำบัตรก่อนบัตรเดิมหมดอายุ **** หากผู้ถือบัตรมีความประสงค์จะทำบัตรก่อนวันที่บัตรเดิมจะหมดอายุ สามารถทำได้ภายในหกสิบวัน ก่อนวันที่บัตรเดิมจะหมดอายุ และไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการทำบัตรแต่อย่างใด

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)
๒. บัตรประจำตัวประชาชนเดิมที่หมดอายุ

กรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ

เมื่อบัตรชำรุดในสาระสำคัญ เช่น ไฟไหม้บางส่วน ถูกล้ำเลอะเลือน ต้องขอเปลี่ยนบัตร โดยยื่นคำขอเปลี่ยนบัตร ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่บัตรชำรุดในสาระสำคัญ หากพ้นกำหนดต้องระวางโทษ ปรับไม่เกินสองร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)

๒. บัตรเดิมที่ชำรุด

๓. หากบัตรชำรุดจนไม่สามารถพิสูจน์ตัวบุคคล หรือรายการในบัตรได้ ให้นำเอกสารซึ่งมีรูปถ่ายที่ทางราชการ ออกให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) เช่น ใบอนุญาตขับรถ ใบสุทธิ หรือสำเนาทะเบียนนักเรียน หรือหนังสือเดินทาง เป็นต้น

๔. หากไม่มีหลักฐานตามข้อ ๔.๑.๓ ให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื่อถือ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ไปให้การรับรองการเปลี่ยนบัตรกรณีบัตรเดิมชำรุด ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๔) กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย

เมื่อบัตรหายหรือบัตรถูกทำลายให้แจ้งบัตรหาย หรือบัตรถูกทำลายต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สำนักทะเบียนที่ประสงค์จะทำบัตร โดยไม่ต้องไปแจ้งความต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ และต้องยื่นคำขอมีบัตรใหม่ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่บัตรเดิมหายหรือถูกทำลายหากพ้นกำหนดต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)

๒. หลักฐานเอกสารที่มีรูปถ่ายของผู้ขอมีบัตรใหม่และเป็นเอกสารที่ทางราชการออกให้ อย่างใดอย่างหนึ่ง (ถ้ามี) เช่น ใบอนุญาตขับรถ ใบสุทธิ สำเนาทะเบียนนักเรียน หรือหนังสือเดินทาง เป็นต้น

๓. หากไม่มีหลักฐานตามข้อ ๒ ให้นำเจ้าบ้านหรือบุคคลผู้นำเชื่อถือ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ฯลฯ ไปให้การรับรอง

การทำบัตรใหม่กรณีบัตรหายหรือบัตรถูกทำลาย ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๕) กรณีเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล

เมื่อเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อตัวและชื่อสกุล ผู้ถือบัตรต้องขอเปลี่ยนบัตรโดยยื่นคำขอเปลี่ยนบัตร ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในกำหนดหกสิบวัน นับแต่วันที่แก้ไขชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุลในทะเบียนบ้าน หากพ้นกำหนดจะต้องระวางโทษไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำแสดง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)

๒. บัตรเดิม

๓. หลักฐานการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล หรือชื่อตัวและชื่อสกุล แล้วแต่กรณีการเปลี่ยนบัตรกรณีเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อสกุล ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๖) กรณีบุคคลได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน

ผู้ซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน เช่น ภิกษุ สามเณร นักพรต และนักบวช ผู้พิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ ผู้ที่อยู่ในที่คุมขัง โดยชอบด้วยกฎหมาย ผู้ซึ่งอยู่ในระหว่างการศึกษาวิชา ณ ต่างประเทศ ฯลฯ จะขอมีบัตรก็ได้

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑ สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)

๒ หลักฐานที่แสดงว่าเป็นบุคคลซึ่งได้รับการยกเว้นไม่ต้องมีบัตรประจำตัวประชาชน บุคคลได้รับการยกเว้น ไม่ต้องมีบัตรขอมีบัตรประจำตัวประชาชน ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท กรณีเป็นภิกษุ สมเณร จะต้องแจ้งย้ายที่อยู่ เข้าทะเบียนบ้านของวัดและแก้ไขคำนำหน้านาม หรือวงเล็บชื่อต่อท้ายสมณศักดิ์ก่อน

๗) กรณีผู้ถือบัตรย้ายที่อยู่

ผู้ถือบัตรผู้ใดย้ายที่อยู่จะขอเปลี่ยนบัตรก็ได้ (ตามความสมัครใจ) หากไม่ขอเปลี่ยนบัตรก็สามารถใช้บัตร ประจำตัวประชาชนนั้นได้ จนกว่าบัตรจะหมดอายุ

หลักฐานเอกสารที่ต้องนำไปแสดง

๑ สำเนาทะเบียนบ้านฉบับเจ้าบ้าน (ท.ร.๑๔)

๒ บัตรประจำตัวประชาชนเดิมการขอเปลี่ยนบัตรกรณีย้ายที่อยู่ ต้องเสียค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๘) การขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการเกี่ยวกับบัตร

เอกสารหลักฐานรายการเกี่ยวกับบัตรมีอายุเก็บรักษาไม่น้อยกว่า ๖ - ๑๘ ปี ผู้ถือบัตรและผู้มีส่วนได้เสีย สามารถขอตรวจหลักฐานหรือคัดสำเนารายการบัตรเดิมจากฐานข้อมูลทะเบียนบัตรจากระบบคอมพิวเตอร์ ณ สถานที่ดังนี้

(๑) ที่ทำการปกครองจังหวัด ศาลากลางจังหวัดทุกแห่งทั่วประเทศ

(๒) สำนักทะเบียนที่ออกบัตรด้วยระบบคอมพิวเตอร์ทุกแห่ง

การตรวจสอบข้อมูลทะเบียนบัตร สามารถตรวจสอบข้อมูลได้ตั้งแต่ข้อมูลปี ๒๕๓๑ ถึงปัจจุบันและข้อมูล ทะเบียนบัตรตั้งแต่ปี ๒๕๓๖เป็นต้นมา จะมีภาพถ่ายใบหน้าของผู้ขอมีบัตรปรากฏอยู่ด้วย ในกรณีที่ไม่สามารถ ตรวจค้นได้จากระบบคอมพิวเตอร์ สามารถขอตรวจสอบหรือคัดสำเนาหลักฐานการทำบัตรจากระบบไมโครฟิล์ม ค่าขอมีบัตรและฟิล์มรูปถ่ายได้ที่ หน่วยบริการข้อมูล สำนักบริหารการทะเบียน ถนนนครสวรรค์ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๒๙-๙๑๒๕ ถึง ๔๑ ต่อ ๑๑๐๑ - ๒ ในวันและเวลาราชการ การขอตรวจหลักฐาน หรือคัดสำเนา หรือคัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรต้องเสียค่าธรรมเนียม ฉบับละ ๑๐ บาท หากมีข้อสงสัยเกี่ยวกับบัตรประจำตัวประชาชนให้โทรศัพท์สอบถาม " ศูนย์บริการตอบปัญหา งานทะเบียนและบัตร ทางโทรศัพท์ ที่หมายเลขโทร ๑๕๔๘ " หรือทาง INTERNET ที่ <http://www.dopa.go.th> หรือ KHONTHAI.COM (ปรับปรุงแก้ไข ตามคู่มือปฏิบัติงานบัตรประจำตัวประชาชน ส่วนบัตรประจำตัวประชาชน พิมพ์ครั้งที่ ๑พ.ศ.๒๕๕๖ฝ่ายระเบียบและกฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน)

๙) ค่าธรรมเนียมบัตรประจำตัวประชาชน

๑. การขอมีบัตรประจำตัวประชาชนครั้งแรก (อายุ ๗ ปีบริบูรณ์หรือนับแต่วันที่ได้สัญชาติไทยหรือได้กลับคืนสัญชาติไทยหรือนับแต่วันที่ได้รับการเพิ่มชื่อ หรือนับแต่วันที่พ้นจากเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้น) ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๒. การขอมีบัตรกรณีบัตรเดิมหมดอายุ ไม่เสียค่าธรรมเนียม

๓. การขอมีบัตร กรณีบัตรหาย หรือถูกทำลาย ค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๔. การขอมีบัตรกรณีบัตรชำรุดในสาระสำคัญ ค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๕. การขอมีบัตรกรณีเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล ค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๖. การขอมีบัตรกรณีเป็นบุคคลที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องมีบัตร

ประจำตัวประชาชนค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๗. การขอมีบัตรกรณีย้ายที่อยู่และประสงค์จะเปลี่ยนบัตรค่าธรรมเนียม ๒๐ บาท

๘. การขอตรวจสอบหลักฐานหรือคัดและรับรองสำเนารายการเกี่ยวกับบัตรค่าธรรมเนียม

๑๐ บาท

๑๐) ช่องทางการให้บริการ

ประชาชนสามารถติดต่อด้านงานทะเบียนและบัตร เข้ามาทางศูนย์ตอบปัญหางานทะเบียนและบัตร (๑๕๔๘) ได้ทางช่องทาง ดังนี้

๑. ทางโทรศัพท์หมายเลข ๑๕๔๘ เพื่อรับฟังข้อมูลในระบบอัตโนมัติในหัวข้อที่สนใจเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร และติดต่อสอบถามข้อมูล สอบถามปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้โดยตรง

๒. ทาง INTERNET ในหัวข้อบริการประชาชน หรือหัวข้อศูนย์รับเรื่องร้องเรียน ปค. ในเว็บไซต์ WWW.DOPA.GO.TH หรือทางเว็บไซต์ อื่นๆ ที่เชื่อมโยง เพื่อใช้บริการเกี่ยวกับการสอบถามปัญหา, การค้นหาข้อมูลเนื้อหาเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร, ตัวอย่างแบบพิมพ์คำร้องงานทะเบียนและบัตร^{๑๓๓}

กองการทะเบียนกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย ได้กล่าวถึง การทะเบียนราษฎรหมายความว่า งานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

ข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรหมายความว่า ข้อมูลตัวบุคคลเกี่ยวกับ ชื่อ ชื่อสกุล เพศ วันเดือนปีเกิดและตาย สัญชาติ ศาสนา ภูมิลำเนา สถานการสมรส วุฒิการศึกษา ชื่อบิดามารดาหรือผู้รับบุตรบุญธรรม ชื่อคู่สมรส และชื่อบุตร และข้อมูลอื่นที่จำเป็นเพื่อการดำเนินงานทะเบียนต่างๆ ในพระราชบัญญัตินี้

เลขประจำตัวหมายความว่า เลขประจำตัวประชาชนที่นายทะเบียนออกให้แก่บุคคลแต่ละคน

^{๑๓๓}ออนไลน์. https://www.google.co.th/?gws_rd=cr,ssl&ei=a1. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

บ้านหมายความว่า โรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างสำหรับใช้เป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งมีเจ้าบ้านครอบครอง และให้หมายความรวมถึงแพ หรือเรือซึ่งจอดเป็นประจำและใช้เป็นที่อยู่ประจำ หรือสถานที่ หรือยานพาหนะอื่นซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยประจำได้ด้วย

ทะเบียนบ้านหมายความว่า ทะเบียนประจำบ้านแต่ละบ้านซึ่งแสดงเลขประจำบ้าน และรายการของคนทั้งหมดผู้อยู่ในบ้าน

ทะเบียนคนเกิดหมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนเกิด

ทะเบียนคนตายหมายความว่า ทะเบียนซึ่งแสดงรายการคนตาย

ทะเบียนบ้านกลางหมายความว่า ทะเบียนซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางกำหนดให้จัดทำขึ้นสำหรับลงรายการบุคคลที่ไม่อาจมีชื่อในทะเบียนบ้าน

เจ้าบ้านหมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้านในฐานะเป็นเจ้าของ ผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใดก็ตามในกรณีที่ไม่ปรากฏเจ้าบ้าน หรือเจ้าบ้านไม่อยู่ ตาย สูญหาย สาบสูญหรือไม่สามารถปฏิบัติกิจการได้ให้ถือว่าผู้มีหน้าที่ดูแลบ้านในขณะนั้นเป็นเจ้าบ้าน

ผู้อยู่ในบ้านหมายความว่า ผู้ซึ่งมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

อำเภอให้หมายความรวมถึงกิ่งอำเภอ

ท้องถิ่นหมายความว่า กรุงเทพมหานคร เทศบาล เมืองพัทยา และหน่วยการปกครองท้องถิ่นอื่นที่ผู้อำนวยการทะเบียนกลางโดยอนุมัติรัฐมนตรีกำหนดให้เป็นท้องถิ่นตามพระราชบัญญัตินี้

นายทะเบียนหมายความว่า นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกลาง นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนจังหวัด นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนสาขา นายทะเบียนประจำสำนักทะเบียนเฉพาะกิจ และนายทะเบียนผู้รับแจ้ง และให้หมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบอำนาจจากนายทะเบียนหรือผู้ช่วยนายทะเบียน

นายทะเบียนผู้รับแจ้งหมายความว่า นายทะเบียนอำเภอ นายทะเบียนท้องถิ่น และผู้ซึ่งผู้อำนวยการทะเบียนกลางได้กำหนดให้มีหน้าที่เกี่ยวกับการแจ้งการเกิด การตาย การย้ายที่อยู่ การสร้างบ้านใหม่ การรื้อบ้าน และการกำหนดเลขประจำบ้าน โดยได้กำหนดขอบเขตหน้าที่ดังกล่าวไว้^{๑๓๔}

จึงกล่าวโดยสรุป รูปแบบงานทะเบียนและบัตรเป็นภารกิจหลักที่สำคัญขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นไว้เพื่ออำนวยความสะดวกที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ตั้งแต่เกิด จนตาย ให้แก่ประชาชนในท้องที่ ตลอดจนอำนวยความสะดวกระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนให้สามารถเข้าถึงข้อมูลทางราชการได้ง่ายขึ้น ในเรื่องดังกล่าวนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมและนำมาแสดงไว้ในบทนี้เพื่อเพิ่มเติมในข้อมูลที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ และเพื่อสะดวกและง่ายต่อการเข้าใจ สำหรับผู้ศึกษา ต่อไป

^{๑๓๔} กองการทะเบียนกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอกิ่งอำเภอและท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๓๖), หน้า ๔๙.

ตารางที่ ๒.๑๔ การดำเนินงานของงานทะเบียนและบัตร

นักวิชาการหรือแหล่งข้อมูล	แนวคิดหลัก
กระทรวงมหาดไทย กองบรรณาธิการนิตยสารเทศบาล, รวมกฎหมายฝ่ายปกครอง สำหรับคู่มือในการปฏิบัติราชการ, (๒๕๕๖).	๑. งานทะเบียนราษฎร เช่น การแจ้งเกิด แจ้งตาย แจ้งย้ายที่อยู่ การขอเลขที่บ้าน การแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ฯลฯ ๒. งานทะเบียนทั่วไป เช่น การจดทะเบียนสมรส การจดทะเบียนหย่า การจดทะเบียนรับรองบุตร การจดทะเบียนรับบุตรบุญธรรม การจดทะเบียนฐานะ ครอบครัว การเปลี่ยนชื่อตัว การเปลี่ยนชื่อสกุล ฯลฯ ๓. งานบัตรประจำตัวประชาชน เช่น การขอทำบัตรครั้งแรก การขอทำบัตรกรณีบัตรหมดอายุ กรณีบัตรหาย/ชำรุด การขอตรวจสอบหลักฐานการทำบัตร ฯลฯ ๔. ข้อมูลอื่นๆ เช่น ข้อมูลเบื้องต้นของหน่วยงานต่างๆ ของกระทรวงมหาดไทย หรือของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ เช่น การแปลและรับรองเอกสาร ของกรมการกงสุล, การโอนสัญชาติของกองบังคับการตำรวจสันติบาล, การรับบุตรบุญธรรมของศูนย์รับบุตรบุญธรรม
คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอกิ่งอำเภอและท้องถิ่น, (๒๕๓๖), หน้า ๔๙.	ความหมายตาม พร.บ.ว่าด้วยงานทะเบียนและบัตร เช่น การทะเบียนราษฎรหมายความว่า งานทะเบียนต่างๆ ตามพระราชบัญญัตินี้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎร

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาการศึกษาปัจจัยที่เป็นปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการให้บริการด้านงานทะเบียนและบัตรของสำนักทะเบียนท้องถิ่นที่ได้รับโอนจากกรมการปกครองตามแนวทางการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีดังนี้

๒.๖.๑ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร

โครงสร้างทางความคิด หรือองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่สำคัญของเรื่องที่ศึกษา คือ ความหมายของ “รูปแบบ” มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากมายซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอไว้มี ดังนี้

พิชิต เพ็งสุวรรณ^{๑๑๕}ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถาบันอาชีวศึกษา” พบว่า องค์ประกอบของรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยมี ๕ ด้าน ๑) ด้านนโยบาย ๒) ด้านการจัดองค์การ ๓) ด้านการวางแผนและนำไปปฏิบัติ ๔) ด้านการประเมินผล ๕) ด้านการดำเนินการปรับปรุง ประสิทธิภาพ หลักสูตรฝึกอบรมด้านผลสัมฤทธิ์ ทางทฤษฎีเท่ากับ ๘๒.๓๓/๘๑.๗๕ และคะแนนปฏิบัติเฉลี่ยเท่ากับ ๘๓.๕ ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ทั้งด้าน ทฤษฎีและปฏิบัติ ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดรูปแบบการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถาบันอาชีวศึกษา จากผู้บริหารของโรงเรียน อาจารย์ และนักศึกษา จำนวนทั้งสิ้น ๓๓๒ คน ระดับความคิดเห็นต่อรูปแบบในองค์ประกอบต่าง ๆ อยู่ใน ระดับดี กล่าวคือมีค่าระดับคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๐ สูงกว่าก่อนการจัดระบบที่มีระดับคะแนนเฉลี่ย ๑.๓๘ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๑ นั่นคือรูปแบบที่ได้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิรักษ์ ศรีเครือตอง^{๑๑๖}ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธ ของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ” พบว่า รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ๓ องค์ประกอบ คือ ๑) องค์ประกอบด้านจักษุมา ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีความสามารถในการวางแผน คิดต่าง พัฒนา มีสติปัญญา ไหวพริบปฏิภาณดี ริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ นโยบายใหม่ ๒) องค์ประกอบด้านวิจิโร ประกอบด้วย ต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพในการทำงาน มีความเชี่ยวชาญในการบริหาร คำนึงถึงความสามารถและปัจเจกบุคคล มุ่งเกณฑ์ มุ่งงาน มีความยืดหยุ่นสูง จัดให้มีการประชุมเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ร่วมงานพัฒนาตนเอง นำเทคโนโลยีมาใช้พัฒนางาน ทักษะในการสื่อสารดี และมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม ๓) องค์ประกอบด้านนิสสัยสัมปันโน ประกอบด้วย มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะในการติดต่อประสานงานดี การวางตัวเสมอ

^{๑๑๕}พิชิต เพ็งสุวรรณ, “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถาบันอาชีวศึกษา”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๒).

^{๑๑๖}อภิรักษ์ ศรีเครือตอง, “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธ ของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ต้นเสมอปลาย มีความสามารถรองใจคน ให้คำแนะนำช่วยเหลือประสานให้องค์การเกิดความสามัคคี มีความเชื่อมั่นในตัวเอง เมตตา กรุณา ยุติธรรม ซื่อสัตย์สุจริต

เสน่ห์ จัยโต และบุญศรี พรหมมาพันธ์^{๑๑๗} ได้วิจัยเรื่อง “แบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยการนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้” จากการศึกษาวิจัยดังกล่าวพบว่า อบต. การนำแนวคิดองค์กรมุ่งเน้นกลยุทธ์องค์กรแบบใหม่ไปใช้ใน อบต. บ้านใหม่ ทำให้บุคลากรกระตือรือร้น พร้อมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมพัฒนา ให้ อบต. มีความเป็นเลิศด้านการบริหารสาธารณะอย่างแท้จริง และสร้างผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง กล้าคิด กล้าทำ กล้าเปลี่ยนแปลง โดยมีการพัฒนาบุคลากรทุกคนให้มีความรู้ความสามารถมากขึ้นโดยการฝึกอบรม การให้การศึกษา การจัดกิจกรรมการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาองค์กรที่มีสมรรถนะทำงานมาตรฐานระดับสูง

ศิริรัตน์ คลังเย็น^{๑๑๘} ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่า รูปแบบการบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยในการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ด้วยตัวแบบ SIRIRAT Model ได้แก่ Service mind, Integration, Responsibility, Importance, Result, Achievement, Transparency.

Service mind ได้แก่การให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่นั้นๆ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต การบริการสาธารณะถือเป็นบทบาทที่สำคัญอย่างยิ่งของท้องถิ่น เมื่อประชาชนมีความเดือดร้อน จะต้องดำเนินการแก้ปัญหาให้อย่างทันท่วงที

Integration ได้แก่การทำงานให้มีลักษณะเชิงบูรณาการ เกิดการแสวงหาความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับฝ่ายต่างๆ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

Responsibility ได้แก่ความรับผิดชอบร่วมกับระบบการบริหาร ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างประชาชนกับองค์การบริหารส่วนตำบล มีความสัมพันธ์กัน เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องดำเนินงานโดยรับผิดชอบต่อหลักกฎหมาย และต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น

Importance ได้แก่การให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร การให้บริการสาธารณะโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นระบบ จึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ เพื่อให้บริการดังกล่าวมีคุณภาพตรงตามความต้องการของประชาชน

Result ได้แก่ผลลัพธ์ที่ได้จากการบริหารการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และความคุ้มค่าในเชิงภารกิจตลอดจนได้ผลผลิตและผลลัพธ์ที่ดีมาจากการบริหารจัดการขององค์กรที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกลุ่มงาน

^{๑๑๗}เสน่ห์ จัยโต และ บุญศรี พรหมมาพันธ์, “แบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้”, ม.ป.ท, ม.ป.พ. , ๒๕๕๐.

^{๑๑๘}ศิริรัตน์ คลังเย็น, “การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

Achievement ได้แก่การบริหารมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานขององค์กร ช่วยให้การบริหารการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม มีทิศทางในการปฏิบัติงาน

Transparency ได้แก่กระบวนการทำงานกฎเกณฑ์ กติกา มีความเปิดเผยตรงไปตรงมา ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในสังคมสามารถถ่ายโอนได้อย่างเป็นอิสระ ประชาชนสามารถเข้าถึง และทราบข้อมูล หรือข่าวสารสาธารณะของทางราชการได้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

นาคม อีรสุวรรณจักร^{๑๑๙} ได้วิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี” พบว่ารูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผลการประเมินการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดราชบุรี ตามรูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พบว่าสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลมีการประเมินการปฏิบัติงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านตามลำดับได้แก่ หลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม และหลักความรับผิดชอบ

วนิดา สัจพันโรจน์^{๑๒๐} ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างรูปแบบเครือข่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบล” พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลขนาดใหญ่หลายแห่งมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่และสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้ดี โครงการและแผนงานต่างได้เปิดโอกาสให้ประชาคมหมู่บ้านร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการทำงานเป็นทีม โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาของประชาชนในชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของประชาชนให้สูงขึ้นในทุกด้าน และพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ จะมีลักษณะของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ก็ต่อเมื่อมีการจัดทำโครงการเฉพาะกิจระยะสั้นในเทศกาลต่างๆ เท่านั้น

กล่าวได้ว่า งานวิจัยเกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานเป็นตัวแบบที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้นักวิจัยที่ได้กล่าวข้างต้นเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบหรือตัวแปรต่าง ๆ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้อง และสามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ โดยใช้บุคคลและทรัพยากรอื่น ๆ ที่มีตลอดจนถึงการรวบรวมและจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งกระบวนการออกแบบและรักษาสภาพแวดล้อม ซึ่งร่วมกันกำหนดแนวทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างพลิกแพลงตามสถานการณ์ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ผู้สร้างกำหนดไว้และเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปซึ่งสามารถแสดงได้เป็นตาราง ดังนี้

^{๑๑๙}นาคม อีรสุวรรณจักร, “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔).

^{๑๒๐}วนิดา สัจพันโรจน์, “การสร้างรูปแบบเครือข่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบล”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔).

ตารางที่ ๒.๑๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
พิชิต เพ็งสุวรรณ, ๒๕๕๒	รูปแบบการบริหารจัดการอาชีพอเนามัยและความปลอดภัยมี ๕ ด้าน ๑) ด้านนโยบาย ๒) ด้านการจัดองค์การ ๓) ด้านการวางแผนและนำไปปฏิบัติ ๔) ด้านการประเมินผล ๕) ด้านการดำเนินการปรับปรุง ประสิทธิภาพ
อภิษฎา ศรีเครือตง, ๒๕๕๗	รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ ตามแนวพุทธ มี ๓ องค์ประกอบ ดังนี้ ๑) ด้านจักษุม่า คือการมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีความสามารถในการวางแผน ๒) ด้านวิธูร คือ ต้องเป็นผู้มีสมรรถภาพในการทำงาน ๓) ด้านนิสสยสัมพันธ์ คือการมีมนุษยสัมพันธ์ดี มีบุคลิกภาพดี มีทักษะในการติดต่อประสานงานดี
เสน่ห์ จุ้ยโต และบุญศรี พรหมมาพันธ์, ๒๕๕๐	- การนำแนวคิดองค์การมุ่งเน้นกลยุทธ์องค์กรแบบใหม่ไปใช้ ทำให้บุคลากรกระตือรือร้น พร้อมร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมพัฒนาให้ อบต.สู่ความเป็นเลิศด้านการบริหารสาธารณะอย่างแท้จริง
ศิริรัตน์ คลังเย็น, ๒๕๕๗	ตัวแบบ SIRIRAT Model ได้แก่ Service mind Integration Responsibility Importance Result Achievement Transparency
นาคม อีรสุวรรณจักร, ๒๕๕๔	รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ประกอบด้วย ๑) หลักนิติธรรม ๒) หลักคุณธรรม ๓) หลักความโปร่งใส ๔) หลักการมีส่วนร่วม ๕) หลักความรับผิดชอบ ๖) และหลักความคุ้มค่า

ตารางที่ ๒.๑๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร (ต่อ)

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
วนิดา สัจพันโรจน์, ๒๕๕๔	โครงการและแผนงานต่างๆ ได้เปิดโอกาสให้ประชาคมหมู่บ้าน ร่วมกันหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน มีการทำงาน เป็นทีม โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ ภูมิปัญญาของประชาชนใน ชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาทักษะของประชาชนให้สูงขึ้นในทุกด้าน

๒.๖.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่นของไทย เป็นรูปแบบที่ส่วนกลางมีอำนาจมาก ผู้บริหารท้องถิ่นมาจากการแต่งตั้งเป็นส่วนใหญ่ ขาดอำนาจอิสระ ทางการเงิน การคลัง การจัดเก็บภาษีอากรต่าง ๆ ต่อเมื่อ มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๔๐ แล้ว จึงมีการปรับปรุงรูปแบบของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพิ่มหน้าที่ กระจายอำนาจด้านการเงิน การคลังงบประมาณ และการ จัดเก็บภาษีต่าง ๆ มากขึ้น และเพิ่มมติใหม่ในการควบคุมตัวผู้บริหารท้องถิ่นโดยประชาชน ด้วยการ เข้าชื่อเสนอ ขอบังคับท้องถิ่น และเข้าชื่อถอดถอนผู้บริหารท้องถิ่นได้ด้วย ซึ่งเมื่อมีการกระจายอำนาจ ให้แก่ท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว ท้องถิ่นก็จะมีอำนาจอิสระ ในการบริหารงานของตนเองได้มากขึ้น โดย ส่วนกลางก็ยังมีกลไกในการกำกับดูแลการดำเนินการของ ท้องถิ่นผ่าน คณะกรรมการระดับต่าง ๆ ในรูปแบบไตรภาคี ทำให้ การใช้อำนาจจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น เกิดดุลยภาพที่เหมาะสมมากยิ่งขึ้นผู้วิจัยได้ศึกษาและนำเสนองานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไว้ดังนี้

บุญแสง ชีระภากร^{๑๒๑} ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า๑)ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทมีรูปแบบภาวะผู้นำแบบ ขึ้นนำมากที่สุด ๒) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกช่วงอายุ ทั้งเพศหญิงและเพศชายในทุกระดับ การศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบภาวะผู้นำแบบขึ้นนำ มากที่สุด๓) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่บริหารโดยคำนึงถึงมิติประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ความรับผิดชอบต่อสังคม ซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมใน การบริหารงาน แต่ในมิติความมีจริยธรรม และเคารพกฎหมาย และการตอบสนองต่อความต้องการ ของประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงน้อยกว่ามิติอื่น ๔. เมื่อควบคุมตัวแปรระยะเวลาที่เคยทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก่อน ประเภทผู้บริหาร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานใน ๓ มิติ คือความรับผิดชอบต่อสังคม การสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและความซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส ส่วนรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานใน ๓ มิติ คือการคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความรับผิดชอบต่อสังคม

^{๑๒๑}บุญแสง ชีระภากร, “ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, *ปรัชญาคุณิบัณฑิต, รัฐประศาสนศาสตร์*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒).

ศักดาพินิจ ฌรณชาติโสภณ^{๑๒๒} ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” พบว่า ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความจริงจังและจริงใจต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน หรือมีการอาศัยช่องว่างของระเบียบกฎหมายในการยืดเวลาการถ่ายโอนภารกิจออกไป ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนยังไม่เห็นผลมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีงานทำตามต้องการ การลดรายจ่าย การลดการกู้หนี้ยืมสิน การชำระคืนหนี้สิน และการมีเงินออม สำหรับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนส่วนมากยังไม่มียุทธศาสตร์ในการเข้าร่วมเสนอปัญหาหรือความคิดเห็น การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา การแก้ไขปัญหาชุมชน การประเมินผลการพัฒนา และการปรับปรุงการตั้งกระทรวงท้องถิ่นขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่จะช่วยสนับสนุนงานในความรับผิดชอบของเทศบาลต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทของเทศบาลให้มีการบริหารงานแบบเปิดและมีการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นสาธารณะของประชาชนมากขึ้น

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย^{๑๒๓} ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการปกครองท้องถิ่นของเขตเมืองที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี” ผลการวิจัยพบว่า ความเจริญเติบโตของ กทม. ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของประเทศ ทำให้เกิดการขยายเขตที่อยู่อาศัย เขตอุตสาหกรรม และศูนย์การค้าต่างๆ เข้ามาในจังหวัดนนทบุรี นอกจากนี้ กฎหมายยังให้อำนาจหน่วยงานการบริหารงานท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีไว้น้อย ข้อเสนอแนะ คือ รัฐบาลให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการกำหนดโครงสร้างการบริหารท้องถิ่นของตนเอง และเทศบาลควรหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนให้มากขึ้นและพัฒนารูปแบบการบริหารงานท้องถิ่นควรเป็นผลให้ประชาชน และพนักงานท้องถิ่น มีความผูกพันกับองค์การบริหารงานท้องถิ่นของตนให้มากขึ้น

สืบวงศ์ กาพวงค์^{๑๒๔} ได้วิจัยเรื่อง “ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล” พบว่า สมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลประกอบด้วยสมรรถนะ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) สมรรถนะการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ๒) สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ๓) สมรรถนะการสร้างความร่วมมือ ๔) สมรรถนะการสื่อสาร และ ๕) สมรรถนะการพัฒนาบุคลากร ผลการพัฒนาตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าประกอบด้วยตัวบ่งชี้เชิงพฤติกรรมและระดับความชำนาญ ซึ่งสามารถจำแนกระดับสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ออกเป็น ๕ ระดับ เรียงจากสมรรถนะ

^{๑๒๒} ศักดาพินิจ ฌรณชาติโสภณ, “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, *วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙).

^{๑๒๓} พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย, “ศึกษาการจัดการปกครองท้องถิ่นของเขตเมืองที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี”, สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, *รายงานการวิจัย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓), หน้า ๕๖.

^{๑๒๔} สืบวงศ์ กาพวงค์, “ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล”, *วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๔).

ระดับสูงไปหาน้อย ได้แก่ ๑) ระดับต้นแบบ ๒) ระดับผู้สร้างความเปลี่ยนแปลง ๓) ระดับนักพัฒนา ๔) ระดับผู้แก้ปัญหา ๕) ระดับผู้ปฏิบัติงานข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เสนอว่าควรนำตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ไปพัฒนาเป็นหลักสูตรแกนกลางสำหรับการพัฒนาศักยภาพของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ตลอดจนการประยุกต์ไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปรับปรุงค่าตอบแทนพิเศษ รวมถึงการส่งเสริมให้มีช่องทางการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และกรณีศึกษาในการบริหารท้องถิ่น เพื่อเป็นการเพิ่มประสบการณ์และทักษะการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ควรมีการพัฒนาสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ให้ครอบคลุมไปถึงผู้นำชุมชน

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์^{๑๒๕} รายงานผลการวิจัย เรื่อง “ความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย” และข้อเสนอเป็นโครงการเสริมขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสนับสนุนการกระจายอำนาจ และธรรมาภิบาลท้องถิ่น ได้แก่ ๑) บริบทของประเทศไทยที่เป็นการเมืองในระบบอุปถัมภ์ สิ่งที่จะต้องเน้นคือต้องทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจความสำคัญในฐานะพลเมืองให้ได้ ๒) การพัฒนาในด้านการศึกษแก่ประชาชน เพื่อยกระดับมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยสร้างความเข้มแข็งจัดบริการสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน/ประชาชน ๓) การมีส่วนร่วมเกิดจากจิตสำนึกรับผิดชอบไม่ใช่บทบัญญัติของกฎหมาย ระเบียบ การสร้างจิตสำนึกหรือปลูกจิตสำนึกต้องใช้เวลา เป็นการลงทุนเพื่ออนาคต วิธีการคือ ให้การศึกษา (ให้ความรู้) และไม่จำเป็นต้องอยู่ในระบบอย่างเดียว ๔) เน้นเรื่องการประชาสัมพันธ์จากส่วนกลางโดยการกระทำพร้อมกันทั่วประเทศ โดยอาจทำแบบ กกด. ในการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งทั่วไปพร้อมกันทั่วประเทศ

สุรินทร์ธร ศิริกุล^{๑๒๖} ได้วิจัยเรื่อง “ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” พบว่า แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ “SHADED Model” ที่มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ Socialbility มีสังคมที่ดี Human Relation ผู้นำจะต้องตระหนักในคุณค่าและศักดิ์ศรีของตัวเอง ของลูกน้อง Ability มีความรู้ ความสามารถ การใช้สติปัญญานั้นๆ เพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ Director มีศิลปะในการปกครองคือมีจิตสำนึกเกิดขึ้นในตัวของผู้บริหาร Executive เป็นนักบริหารมืออาชีพ Developer เป็นนักพัฒนามืออาชีพ

^{๑๒๕}สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, “ความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กุมภาพันธุ์, ๒๕๕๒), หน้า ๓.

^{๑๒๖}สุรินทร์ธร ศิริกุล, “ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์^{๑๒๗} ได้วิจัยเรื่อง “ศึกษาการพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การศึกษาครั้งนี้ จำแนกศักยภาพการบริหารเป็น ๒ ด้านคือศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการและศักยภาพในการบริหารจัดการของผู้บริหาร อบต. โดยศักยภาพของระบบสนับสนุนการบริหารจัดการประเมินจากความเข้มแข็งขององค์ประกอบการบริหาร ๘ อย่าง ได้แก่ การวางแผน การฝึกอบรม การนิเทศงาน การบริหารบุคคล การบริหารการเงิน การบริหารวัสดุครุภัณฑ์ การบริหารระบบสารสนเทศ ประเมินจากความสามารถของผู้บริหาร ๖ ด้าน ได้แก่ ศักยภาพในการจัดหาหรือระดมทรัพยากรในการบริหารจัดการ ศักยภาพในการบริหารจัดการที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ ศักยภาพในการจัดสรรและกระจายทรัพยากร ศักยภาพในการบริหารจัดการขวัญและกำลังใจให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศักยภาพในการบริหารจัดการที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน และศักยภาพในการบริหารจัดการปัญหาหรือการพัฒนาที่เบ็ดเสร็จครบวงจร ผลการวิจัยพบว่า อบต. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองระดับชาติกับข้าราชการประจำระดับสูงในส่วนกลาง ซึ่งต่างก็มีปฏิสัมพันธ์กับนักการเมืองระดับท้องถิ่นที่เข้ามาบริหาร อบต. เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้งระบบทั้งฝ่ายผู้รับมอบอำนาจและฝ่ายผู้มอบอำนาจโดยจุดที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ การพัฒนาประชาชน เพราะประชาชนที่มีคุณภาพย่อมก่อให้เกิดระบบการเมืองที่สามารถคัดเลือกนักการเมืองทุกระดับที่มีคุณภาพ จริยธรรมและมีจิตสำนึกในผลประโยชน์ของชาติมาเป็นผู้บริหาร

ธิตุฒิ หมั่นมี^{๑๒๘} ได้วิจัยเรื่อง “การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” พบว่า รูปแบบการสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเกิดขึ้นได้นั้นจำเป็นจะต้องมีปัจจัยในการสร้างความผูกพันด้วยตัวแบบ ๓H’s ซึ่งได้แก่ Head, Heart, Hand.

Head ได้แก่ กระบวนการร่วมคิด เป็นการร่วมกัน แลกเปลี่ยนในแต่ละโครงการและกำหนดมาตรฐานของการปฏิบัติงานและสร้างระบบการติดตามผลของการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้ลุล่วงสำเร็จตามเป้าหมาย

Heart ได้แก่ การร่วมใจ เป็นการจัดให้ทุกหน่วยงานมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานแบบสร้างสรรค์ ประกอบกับการทำงานด้วยความซื่อสัตย์และมีน้ำใจต่อเพื่อนร่วมงาน

Hand ได้แก่ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามเป้าหมายและทันเวลาด้วยความขยันมุ่งมั่นร่วมกันตัดสินใจทั่วทั้งองค์กร รวมทั้งการชื่นชมต่อความสำเร็จของทีมงานซึ่งมีเป้าหมายสูงสุดขององค์กรในการตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด

^{๑๒๗}พีรสิทธิ์คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ, “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, รายงานการวิจัย, (สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖), หน้า ๑๒๕.

^{๑๒๘}ธิตุฒิ หมั่นมี, “การสร้างความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ตัวแบบ ๓ H's นี้ สามารถสร้างความผูกพันต่อองค์กรให้เกิดมีขึ้นในใจของพนักงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถสร้างความผูกพันต่อ องค์กรให้เกิดมีขึ้นในใจของพนักงานได้

กาญจนา คำจตุ^{๑๒๙} ได้วิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำ ชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน กรุงเทพมหานคร มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความ ทันสมัยทางวัตถุ กรุงเทพมหานคร จึงต้องส่งเสริมโดยการ ให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ ให้ความรู้ แก่ผู้นำชุมชน โดยนำหลักอภิธานิธรรมมาบูรณาการ ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ MBB Model ที่สามารถประยุกต์ใช้โดยการ M (Meeting) การร่วมประชุม เพื่อเป็นการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ได้ร่วมกันประชุมให้เป็น ประจำภายในชุมชน และระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานครกับผู้นำชุมชน เพื่อรับฟัง ปัญหา รับรู้ข้อตกลงเงื่อนไขต่างๆ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่างๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน ทั้งระดับ นโยบาย และระดับปฏิบัติการ, B (Board) ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อให้ทุกคนได้มี ส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้การยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรม ให้โอกาสในการนำเสนอความเห็น ปัญหา ความต้องการของชุมชน ให้ความสำคัญในการรับฟัง หาแนวทางป้องกัน แก้ไขให้ความรู้แก่ ชุมชน, B (Benefits) ร่วมรักษาผลประโยชน์ ซึ่งเป็นผลจากการร่วมตั้งแต่กิจกรรม การตัดสินใจ ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล ไม่ให้เกิดความเสื่อม ในเรื่องของการอนุรักษ์ สภาพแวดล้อม สิ่งที่ดีงามเป็นเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรม อาชีพเฉพาะชุมชน หรือบุคคลที่มี คุณประโยชน์ มีภูมิรู้ ในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ชุมชนเข้มแข็ง ทั้งในด้านการศึกษา ปัญหา ยาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ผลประโยชน์ที่ชุมชน ได้รับ เป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาของชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองและบริหารจัดการได้โดยคน ในชุมชน

สุทธิพร สายทอง^{๑๓๐} ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน” พบว่า รูปแบบการจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน พบว่าควรมีการบูรณาการนำหลักธรรม อภิธานิธรรม ๗ และสัปปุริส ธรรม ๗ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความรู้ และควรมีการวางแผนเกี่ยวกับการบริหารจัดการความรู้ ด้วยการกำหนดแผนกลยุทธ์อย่างมีมาตรฐาน มีการสร้างกิจกรรมเพื่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีการสร้างคลัง ความรู้ ในการจัดระบบอย่างเป็นหมวดหมู่เพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ง่ายอย่างเป็นรูปธรรมมีการประเมินผล การปฏิบัติงานด้านการจัดการความรู้ ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่ การพัฒนางาน พัฒนา คน และการพัฒนาองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

^{๑๒๙}กาญจนา คำจตุ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหาร จัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐ ประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๓๐}สุทธิพร สายทอง, “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน ภาคเหนือตอนบน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

อนุสรณ์ ล้มมณีและคณะ^{๑๓๑} ได้วิจัยเรื่อง “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย: กรณีศึกษากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีขนาดเล็กมีปัญหาเนื่องจากขาดบุคลากรและประสบการณ์ด้านแผนและโครงการจึงต้องขอรับความช่วยเหลือจากกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นทำให้เกิดระบบอุปถัมภ์ตลอดจนเกิดการครอบงำความคิดด้านงบประมาณและข้าราชการระดับสูงในกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจอย่างมากในการวินิจฉัยจัดสรรเงินอุดหนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ศักดาพินิจ ณรงค์ชาติโสภณ^{๑๓๒} ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” พบว่าภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีความจริงจังและจริงใจต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร มีการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจและอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งให้เท่านั้น ในขณะที่งบประมาณและบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงยังไม่มีมีการถ่ายโอน ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการกิจการที่ได้รับการถ่ายโอนให้ ส่วนในด้านผู้ปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการถ่ายโอนให้ ส่วนในด้านผู้ปฏิบัติตามนโยบายการกระจายอำนาจ เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน หรือมีการอาศัยช่องว่างของระเบียบกฎหมายในการยืดเวลาถ่ายโอนภารกิจออกไป ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ยังไม่เห็นผลมากนัก อาจจะก่อให้เกิดผลเสียเป็นอย่างมากต่อประสิทธิภาพของการปกครองท้องถิ่น

สรุปได้ว่า งานวิจัยในเรื่องขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นั้นเป็นศึกษาความสัมพันธ์ของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานใน ๓ มิติ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคม การสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและความซื่อสัตย์เป็นธรรม โปร่งใส โดยมีกลไกการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารมีการสร้างกลไกหรือหลักสูตรการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยในระดับฐานรากเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างปลอดภัยและสิ่งที่สำคัญ ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความจริงจังและจริงใจต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถสรุปเป็นตารางในประเด็นหลักได้ดังนี้

^{๑๓๑}อนุสรณ์ ล้มมณี, “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย: กรณีศึกษากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น” รายงานการวิจัย, (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๗), หน้า ๑๗๖.

^{๑๓๒}ศักดาพินิจ ณรงค์ชาติโสภณ, “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, *ปรัชญาดุขกัณฑ์* รัฐศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙).

ตารางที่ ๒.๑๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
บุญแสง ชีระภากร (๒๕๕๒)	๑. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ๒. ความรับผิดชอบต่อสังคมควมมีจริยธรรม ๓. เคารพกฎหมาย ๔. การตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน
ศักดิ์พินิจ ณรงค์ชาติโสภณ (๒๕๔๙)	๑. นโยบายการกระจายอำนาจ ๒. การถ่ายโอนเฉพาะภารกิจและอำนาจหน้าที่ ๓. งบประมาณและบุคลากร
พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย (๒๕๔๓, หน้า ๕๖)	ข้อเสนอแนะ คือ รัฐบาลให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการกำหนด โครงสร้างการบริหารท้องถิ่นของตนเอง และเทศบาลควรหัน มาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชน
สีบวงศ์ กาฬวงศ์ (๒๕๕๔)	สมรรถนะ ๕ ด้าน ได้แก่ ๑) สมรรถนะการคิดเชิงยุทธศาสตร์ ๒) สมรรถนะการบริหารการเปลี่ยนแปลง ๓) สมรรถนะการ สร้างความร่วมมือ ๔) สมรรถนะการสื่อสาร และ ๕) สมรรถนะการพัฒนาบุคลากร
สุรินทร์ธร ศิธรกุล, (๒๕๕๗)	แนวทางในการพัฒนาผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำหรับ องค์ ก ร ป ก ค ร อ ง ส ่วน ท้องถิ่น ใน ภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง คือการพัฒนาภาวะผู้นำโดยใช้ “SHADED Model ”
พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนาสุ (๒๕๔๖, หน้า ๑๒๕)	ศักยภาพการบริหารเป็น ๒ ด้านคือศักยภาพของระบบ สนับสนุนการบริหารจัดการและศักยภาพในการบริหาร จัดการของผู้บริหาร อบต.
ธิตวิฑูม หมั่นมี, (๒๕๕๗)	ปัจจัยในการสร้างความผูกพันด้วยตัวแบบ ๓H'sซึ่งได้แก่ Head, Heart, Hand.
กาญจนา ดำจตุติ, (๒๕๕๗.)	-การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน ต้องส่งเสริมโดย การให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ ให้ความรู้ แก่ ผู้นำชุมชน โดยนำหลักอภิธานิธรรมมาบูรณาการรูปแบบ ที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ MBB Model
สุทธิพร สายทอง, (๒๕๕๗.)	การบูรณานำหลักธรรม อภิธานิธรรม ๗ และสัปปุริส ธรรม ๗ เป็นแนวทางในการบริหารจัดการความรู้ ทั้งนี้ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๓ ประการ ได้แก่ การพัฒนางาน พัฒนาคน และการพัฒนาองค์กร
อนุสรณ์ ลิมมณี, (๒๕๔๗)	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีขนาดเล็กมีปัญหาเนื่องจาก ขาดบุคลากรและประสบการณ์ด้านแผนและโครงการ

ตารางที่ ๒.๑๖ งานวิจัยที่เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ต่อ)

นักวิจัย	แนวคิดหลัก
ศักดิ์ดาพินิจ ณรงค์ชาติโสภณ (๒๕๔๙)	พบว่าภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง ยังไม่มีความจริงจังและจริงจังต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร มีการถ่ายโอนเฉพาะภารกิจและอำนาจหน้าที่ส่วนหนึ่งให้เท่านั้น

๒.๖.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักอริยธำมะ ๔

หลักพุทธธรรมสำหรับการเพิ่มขีดความสามารถรองรับในการทำงานด้านทะเบียนและบัตรมีจำนวนมากแต่ผู้วิจัยเห็นว่าในรูปแบบของการนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานต่างก็มีเป้าหมายและวิธีการที่แตกต่างกัน สอดให้สอดคล้องกับ งานวิจัยในเรื่องนี้ ได้มีผู้วิจัยหลายท่านได้ศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรม แนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้กับงานด้านต่างๆ ของการทำงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำงาน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีดังนี้

พระมหาประสงค์ กิตติญาโณ (พรหมศรี)^{๑๓๓} ได้วิจัยเรื่อง “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในองค์กรสมัยใหม่กับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา” พบว่า แนวคิดการบริหารงานบุคคลขององค์กรสมัยใหม่มีประเด็นที่เหมือนกันกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการ บุคคลจึงเป็นปัจจัยหลักที่มีศักยภาพมากที่สุดจะทำให้วัตถุประสงค์ขององค์กรบรรลุผล โดยใช้ระบบบริหารงานบุคคลเป็นกลไกขับเคลื่อน การได้มาซึ่งบุคคลกระทำเป็นกระบวนการต่อเนื่องชัดเจน มีการสรรหาและคัดเลือกบุคคลมาจากบุคคลภายในและภายนอกองค์กร พร้อมทั้งต้องพัฒนาบุคคลทุกระดับเสมอโดยวิธีการฝึกอบรมในรูปแบบขององค์กร เพื่อจัดอุปสรรคที่เกิดจากตัวบุคคล ทั้งนี้มีหลักวินัยในการลงโทษผู้ทำผิดและมีการบำรุงรักษาบุคคลเสมอรวมถึงผู้มีผลงาน และการพ้นจากองค์กรเกิดจากการให้ออก ลาออก และการตาย ส่วนประเด็นที่องค์กรสมัยใหม่และองค์กรทางพระพุทธศาสนาเห็นต่างกัน ได้แก่ ด้านวัตถุประสงค์ องค์กรสมัยใหม่มุ่งเน้นผลกำไร องค์กรทางพระพุทธศาสนามุ่งเน้นด้านคุณธรรมความหลุดพ้น ด้านระบบการบริหารงานบุคคล องค์กรสมัยใหม่ ใช้ระบบอุปถัมภ์กับระบบคุณธรรม แต่องค์กรทางพระพุทธศาสนาใช้ระบบวินัยและระบบธรรม ด้านการนำบุคคลเข้าสู่องค์กร องค์กรสมัยใหม่นำบุคคลเข้าสู่องค์กรได้จำนวนจำกัด แต่องค์กรทางพระพุทธศาสนาไม่จำกัดจำนวน

พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน (พันธ์ปัญญา)^{๑๓๔} ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม” พบว่า ๑. สภาพการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้

^{๑๓๓}พระมหาประสงค์ กิตติญาโณ (พรหมศรี), “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในองค์กรสมัยใหม่กับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต พระพุทธศาสนา, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕).

^{๑๓๔}พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน (พันธ์ปัญญา), “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

พระสังฆาธิการได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อการบูรณาการที่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสำนักเรียน เพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคลคือพระภิกษุ สามเณร ผู้เป็นศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต นอกจากนั้น ปัญหาอุปสรรคการจัดการเพื่อการบูรณาการที่ไม่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ สาเหตุสำคัญมาจากวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน พันธกิจไม่เหมาะสม กระบวนการจัดการภายในสำนักเรียนไม่ชัดเจน เช่น การบริหารบุคคล (Man) การบริหารการเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) เป็นต้น๒. การบูรณาการหลักพุทธธรรมสำหรับการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม เป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสาเป็นต้น ตามหลักสาราณียธรรม ๖ ประกอบด้วย เมตตา ภาวกรรมเมตตา วชิระกรรมเมตตา โนกรรมสาธารณโกศีลสามัญญตา และทิวาสัมมัญญตาเป็นต้น๓. นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ผลการแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๑๗ ชุด พบว่า ผู้บริหารอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุมเป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

รักษา สุตเส้นผม^{๑๓๕} ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” พบว่า หลักพุทธธรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า หลักการบริหารนิยธรรม มาใช้กับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม ซึ่งเป็นการนำความเจริญมาสู่หมู่คณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพกฎกติกาของส่วนรวมซึ่งเป็นธรรมที่ใช้ในการปกครองป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมในหมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่ใช้สำหรับผู้นำ ผู้บริหารบ้านเมือง รวมทั้งสามารถนำมาใช้ กับการบริหารงานในส่วนท้องถิ่นได้ หากนำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ก็จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จในการกระจายอำนาจ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

ไพฑูรย์ สมแก้วและคณะ^{๑๓๖} ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่นกรณีศึกษาช่องทางทุจริตในระดับตำบล : ปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

^{๑๓๕}รักษา สุตเส้นผม, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

^{๑๓๖}ไพฑูรย์ สมแก้วและคณะ, “การวิจัยเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่นกรณีศึกษาช่องทางทุจริตในระดับตำบล : ปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเชิงโครงสร้างระดับท้องถิ่น”, *รายงานวิจัย*, ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม ,๒๕๕๘), หน้า ๑๙๔.

เชิงโครงสร้างระดับท้องถิ่น” พบว่าปัญหาจากแนวคิดของระบบสังคมตามกลไกของระบบทุนผูกขาดที่มีฐานอำนาจเศรษฐกิจและครอบงำสังคมชุมชนเกษตรกรรมไทยเป็นตัวกำหนดกรอบคิดเชิงอำนาจเป็นผลให้สังคมชุมชนเลือกสรรผู้มีฐานอำนาจเศรษฐกิจของชุมชนมาเป็นตัวแทนสมาชิกสภากรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลส่งผลต่อรูปแบบของการบริหารจัดการและการบริการขององค์การบริหารส่วนตำบลให้เป็นไปในรูปแบบของการบริหารจัดการแบบธุรกิจตามทักษะของผู้ที่ได้รับเลือกสรรและผลการวิจัยยังบ่งบอกอีกว่าความสนใจในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยปัญหามาจากกลไกการให้ประชาชนมีส่วนร่วมและความไม่เข้าใจในโครงสร้างของระบอบประชาธิปไตยจึงจำเป็นและต้องสร้างกลไกหรือหลักสูตรการเรียนรู้อะบบประชาธิปไตยในระดับฐานรากเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างปลอดภัย

อลงกต วรกี^{๑๓๗} ได้วิจัยเรื่อง “การกระจายอำนาจในองค์การกับประสิทธิผลขององค์การ : ศึกษากรณีเทศบาล” ผลการศึกษาพบว่า เหลือกลุ่มตัวอย่างเพื่อประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล ๔๑๒ คน จาก ๑๔๔ เทศบาล และร้อยละ ๖๕.๖ ของบุคลากรมีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาลในระดับสูง ร้อยละ ๘๐.๑๗ ของบุคลากรมีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับสูงถึงสูงมาก และความเป็นธรรมาภิบาลของเทศบาลโดยรวมอยู่ในระดับสูง ข้อเสนอแนะ ควรมีการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรเทศบาลโดยเพิ่มความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึก และเสริมสร้างความสามัคคีในบุคลากรของเทศบาลโดยการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้เป็นประจำ ควรมีการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารทุกคน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลให้ดียิ่งขึ้น

รัชยา ภัคดีจิตต์^{๑๓๘} ได้วิจัยเรื่ององค์การมหาชนของไทย : การศึกษากลไกและกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์กลไกและกระบวนการบริหารขององค์การมหาชนของไทยในปัจจุบันภายใต้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาล โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ การศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์บุคคลผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า กลไกและกระบวนการบริหารองค์การมหาชนของไทยในปัจจุบันภายใต้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาลถูกต้องตามกฎหมาย ตามหลักนิติธรรม หลักความโปร่งใส หลักการอื่นตามกรอบแนวคิดธรรมาภิบาลยังไม่ครอบคลุม และข้อมูลสำคัญที่ได้จากกลุ่มบุคคลส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจสอบ และประเมินผลองค์การมหาชน และฝ่ายการเมือง คือ กลุ่มสมาชิกวุฒิสภาและคณะกรรมการบริหาร การศึกษาความยืดหยุ่นและความคล่องตัว ความเป็นอิสระทางการบริหาร พบว่า องค์การมหาชนมีความยืดหยุ่นและความคล่องตัวทางการบริหารในระดับหนึ่ง แต่ไม่มีความเป็นอิสระทางการบริหารอย่างแท้จริงตามปรัชญา และวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง การบริหารงานได้รับการแทรกแซงทางการเมืองทั้งการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการบริหาร

^{๑๓๗}อลงกต วรกี, “การกระจายอำนาจในองค์การกับประสิทธิผลขององค์การ : ศึกษากรณีเทศบาล”, **ปรัชญาพัฒนาบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (คณะรัฐประศาสน์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๐).

^{๑๓๘}รัชยา ภัคดีจิตต์, “องค์การมหาชนของไทย : การศึกษากลไกและกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล” **ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการบริหารการศึกษา**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐).

พิรัชย์ ศรีราม^{๑๓๙} ได้วิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน” พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ได้แก่ PIRAT MODEL ดังนี้ (๑) Participation การมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลกับประชาชน ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลและประชาชนต้องมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาล การบริหารงานที่ยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมาย (๒) Importance ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาล และประชาชน วัฒนธรรมขององค์กรเป็นหัวใจสำคัญในการให้บริการสาธารณะเพราะเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ การประเมินผลความพึงพอใจมีความสำคัญสูงมากต่อการบริการ และต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละในการบริหารงานมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมองค์กรเป็นอย่างมาก (๓) Responsibility ความรับผิดชอบร่วมกับระบบการบริหาร ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลและประชาชน เพราะเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำเป็นจะต้องดำเนินงานโดยรับผิดชอบต่อหลักกฎหมาย และต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ ร่วมรับผิดชอบต่อระบบการบริหารงานร่วมกัน ระหว่างประชาชนกับบุคลากรเทศบาล (๔) Authority ปฏิบัติหน้าที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกรอบยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารเทศบาลปฏิบัติตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารที่กำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรให้ชัดเจน การกำหนดกลยุทธ์การบริการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพและความสัมพันธ์ในกลุ่มบุคลากรเทศบาล และการนำกลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ และต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารที่กำหนดและ (๕) Transparency หลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมภาคสังคม ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาล ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมภาคสังคมคือการบริหารงานของเทศบาล ผู้บริหาร และบุคลากรเทศบาลต้องมีความเป็นธรรมาภิบาล มีความโปร่งใสในการร่วมมือการบริหารจัดการทุกกิจกรรมของเทศบาล ให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในการบริหาร การบริการ ตลอดจนการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ เพื่อการบริหารงานให้มีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิภาพ

กล่าวสรุปได้ว่า งานวิจัยที่เกี่ยวกับการนำเอาหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานในองค์กร การนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้ในองค์กรต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะในสถานศึกษา และ องค์การบริหารส่วนตำบล หรือมาบูรณาการปรับใช้ในรูปแบบงานทะเบียนและบัตรย่อมส่งผลให้กับผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติหน้าที่ มีการบริหารจัดการภายใน

^{๑๓๙}พิรัชย์ ศรีราม, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต*, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

องค์กรมีหลักเกณฑ์ที่ดีในการดำเนินงาน ที่อยู่ภายใต้กรอบหลักธรรม ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น และประโยชน์สูงสุดขององค์กร

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

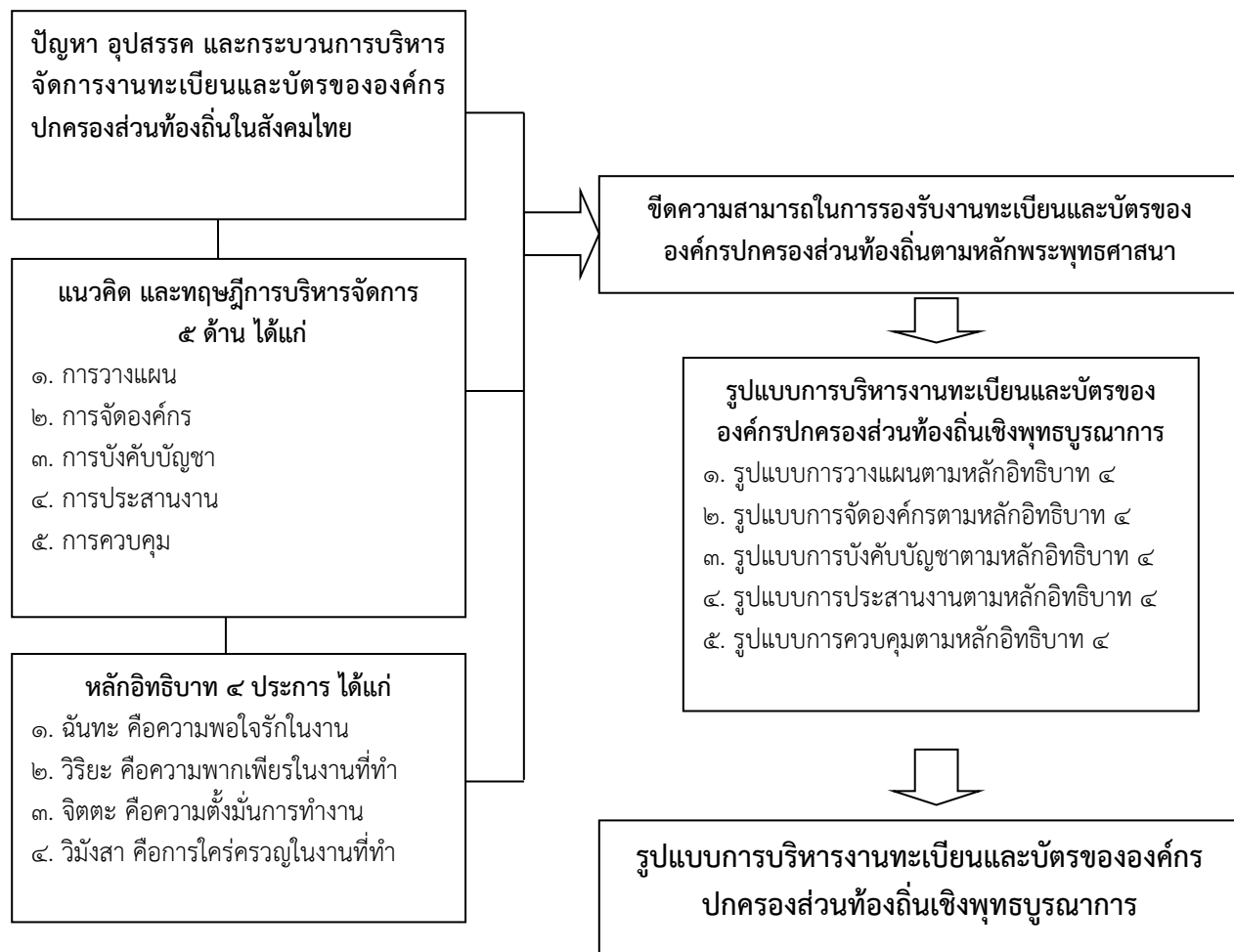
นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พระมหาประสงค์ กิตติธนาโน (พรมศรี) ๒๕๕๕	-แนวคิดการบริหารงานบุคคลขององค์กรสมัยใหม่มีประเด็นที่เหมือนกันกับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ได้แก่ การบริหารงานบุคคลเป็นกระบวนการโดยใช้ระบบบริหารงานบุคคลเป็นกลไกขับเคลื่อน
พระมหาอำนาจ ปวทุมน (พันธ์ปัญญา), (๒๕๕๗.)	หลักการจัดการประกอบด้วย ๑) การวางแผน ๒) การจัดองค์การ ๓) การบริหารบุคคล ๔) การอำนวยความสะดวก ๕) และการควบคุม โดยใช้หลักพุทธธรรม ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา
รักษา สุตเส้นผม, (๒๕๕๗.)	-หลักการบริหารนิยธรรม ถ้านำมาใช้ในการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ถือเป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม ซึ่งเป็นการนำความเจริญมาสู่หมู่คณะ
ไพฑูรย์ สมแก้วและคณะ, (๒๕๕๘.)	-แนวคิดของระบบสังคมตามกลไกของระบบทุนผูกขาดที่มีฐานอำนาจทางเศรษฐกิจและครอบงำสังคมชุมชนเกษตรกรรมไทยเป็นตัวกำหนดกรอบคิดเชิงอำนาจต้องสร้างกลไกหรือหลักสูตรการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยในระดับฐานรากเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างปลอดภัย
อลงกต วรกี, (๒๕๕๐.)	-การพัฒนาคุณภาพของบุคลากรโดยเพิ่มความรู้ความเข้าใจหลักธรรมาภิบาล สร้างจิตสำนึก และเสริมสร้างความสามัคคีโดยการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้
รัชยา รักดีจิตต์, (๒๕๕๐.)	-กลไกและกระบวนการบริหารขององค์การมหาชนของไทยในปัจจุบันภายใต้กรอบแนวคิดธรรมาภิบาล ยังไม่ครอบคลุม การบริหารงานได้รับการแทรกแซงทางการเมืองทั้งการกำหนดนโยบายการตัดสินใจทางการบริหาร

ตารางที่ ๒.๑๗ งานวิจัยเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม (ต่อ)

นักวิชาการหรือนักวิจัย	แนวคิดหลัก
พิรัชย์ ศรีราม ,(๒๕๕๗.)	- ยุทธศาสตร์การพัฒนาธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ได้แก่ PIRAT MODEL ดังนี้ (๑) Participation (๒) Importance (๓) Responsibility (๕) Transparency (๔) Authority

๒.๗ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ค้นคว้าจากหนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์และจากเว็บไซต์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทย ได้แก่ นโยบายปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย นำไปสู่แนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการโดยมีกระบวนการในการบริหารตามหลักการจัดการ ได้แก่ ๑) การวางแผน ๒) การจัดองค์กร ๓) การบังคับบัญชา ๔) การประสานงาน ๕) การควบคุม และหลักอิทธิบาท ๔ ได้แก่ ๑) ฉันทะ คือความพอใจรักในงาน ๒) วิริยะ คือความพากเพียรในงานที่ทำ ๓) จิตตะ คือความตั้งมั่นในการทำงาน และ ๔) วิมังสา คือการใคร่ครวญในงานที่ทำ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการไว้ดังนี้

แผนภาพที่ ๒.๘ กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยประกอบด้วย รูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นต้น นอกจากนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาตามวิธีการดำเนินการวิจัย ตามกระบวนการศึกษาวิจัย และตามลำดับขั้นตอนการวิจัยเป็นต้น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- ๓.๑ รูปแบบการวิจัย
- ๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- ๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- ๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาโดยใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) โดยการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณและการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๓.๑.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยการแจกแบบสอบถามจำนวน ๓๘๔ ชุด จากกลุ่มผู้ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรในกลุ่มเทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี

๓.๑.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากเอกสารหลักฐานสำคัญ (Documentary research) และการสัมภาษณ์บุคคลแบบเชิงลึก (In-depth interview) ที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๕ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มนายกเทศมนตรี กลุ่มปลัดเทศบาล กลุ่มผู้ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตร กลุ่มผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน และกลุ่มพระภิกษุสงฆ์ ประกอบด้วยเทศบาลใน ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อให้ได้ประชากรตัวอย่างตามต้องการ ในการนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ บุคลากร ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายขององค์กร ๑ กลุ่ม รวม ๑๐ รูป/คนมาร่วมสนทนากลุ่ม

๓.๒ ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” โดยมีการแบ่งกลุ่มเป็น ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม และกลุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึก ดังต่อไปนี้

๓.๒.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

ประชากร คือ ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ที่ใช้สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามประชากรที่กำหนดครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานงานทะเบียนและบัตร ในจังหวัดที่มีเทศบาล ครบทั้ง ๓ ระดับ (นคร เมือง และตำบลและยกเว้นจังหวัดสระบุรีไม่มีเทศบาลนครจึงใช้เทศบาลแทน) จำนวน ๔ จังหวัด ประกอบด้วย จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดสระบุรี จำนวน ๔,๓๘๔^๑ คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)^๒ ได้กลุ่มตัวอย่างประชากร ๓๕๔ คน และผู้วิจัยได้ทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากทุกพื้นที่ตามสัดส่วนของประชากรศึกษารายละเอียดดังแสดงในตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

จังหวัด	ระดับเทศบาล	ประชากร/ คน	กลุ่มตัวอย่าง ประชากร/คน
ปทุมธานี	เทศบาลตำบลบางพูด	๑๓๔	๑๑
	เทศบาลเมืองปทุมธานี	๒๕๕	๒๐
	เทศบาลนครรังสิต	๖๐๐	๔๘
	รวม	๙๘๙	๗๙
พระนครศรีอยุธยา	เทศบาลตำบลคลองจิก	๑๐๖	๙
	เทศบาลเมืองลำตาเสา	๒๐๗	๑๗
	เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา	๑๓๒	๑๑
	รวม	๔๔๕	๓๗

^๑ดูเพิ่มเติม ในกลุ่มงานทะเบียนและบัตรของแต่ละแห่ง ซึ่งรวมประชากรที่เข้ามาใช้บริการทั้งหมด ๔ จังหวัดใน ๙ เทศบาล ได้ทั้งหมด ๖๕๖,๘๒๔ คน.

^๒ยานินท์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, (กรุงเทพมหานคร : บิซิเนสอาร์แอนด์ดี, ๒๕๕๒), หน้า ๔๘ – ๔๙.

ตารางที่ ๓.๑ (ต่อ)

จังหวัด	ระดับเทศบาล	ประชากร/คน	กลุ่มตัวอย่าง ประชากร/คน
นนทบุรี	เทศบาลตำบลบางม่วง	๖๘	๕
	เทศบาลเมืองบางกรวย	๒๗๘	๒๒
	เทศบาลนครนนทบุรี	๑,๗๒๘	๑๔๐
	รวม	๒,๐๗๔	๑๖๗
สระบุรี	ต.แก่งคอย	๑๑๘	๑๐
	ม.พระพุทธบาท	๓๕๘	๒๙
	ม.สระบุรี(ไม่นคร)	๔๐๐	๓๒
	รวม	๘๗๖	๗๑
รวมทั้งหมด		๔,๓๘๔	๓๕๔

๓.๒.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทยในปัจจุบัน มีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) จากผู้เชี่ยวชาญในเขตพื้นที่กลุ่มภาคกลางตอนบน ๑ ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ปทุมธานี นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา และสระบุรีซึ่งมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ ๑ นายกเทศมนตรี จำนวน ๔ ท่าน

๑. นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย นนทบุรี
๒. นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี
๓. นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา
๔. นายอำนาจ นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน ปทุมธานี

กลุ่มที่ ๒ ปลัดเทศบาล จำนวน ๔ ท่าน ได้แก่

๑. นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี
๒. นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลแก่งคอย สระบุรี
๓. นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา
๔. พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ ๓ ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตร ๓ ท่าน

๑. นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี
๒. นายไพโรจน์ พลธิ, หัวหน้างานทะเบียน สระบุรี
๓. นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา

กลุ่มที่ ๔ ผู้ใหญ่บ้าน และผู้นำชุมชน จำนวน ๕ ท่าน

๑. นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชนเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
๒. นายเหล็กมัย แซ่โล้, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี
๓. นางจุฑามาส พรรณสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก
๔. นางภัทรภร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี
๕. นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี

กลุ่มที่ ๕ พระภิกษุสงฆ์ จำนวน ๕ รูป ได้แก่

๑. พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
๒. พระมหาจัญญ ญาณจารี, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑ วัดชนะสงคราม
๓. พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร
๔. พระมหาทองใส วรปญโญ, เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์
๕. พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร

รวมทั้งหมด ๒๑ รูป/คน

แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้วิจัยได้ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ประชากรตัวอย่างตามต้องการ ในการนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ได้แก่ บุคลากร ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดนโยบายขององค์กร ๑ กลุ่ม รวม ๑๐ รูป/คนมาร่วมสนทนากลุ่มเฉพาะ ได้แก่

๑. พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์ ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี

๒. พระมหาปัญญาวุฒน์ ปญญาวุฒโน เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

๓. นายบำรุง พันธุ์อุบล ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๔. นางสาวสลารัตนา ทัพทวิ นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น

๕. นายเศรษฐชัย บรรเทา หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๖. นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๗. นายสุพิชัย ศิริรักษ์ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๘. นางณัชชา เรืองฤทธิ์ หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี

๙. นางรชยา รัตนสีมา หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

๑๐. นายสุภชัย ท้าวกลาง หัวหน้าฝ่ายช่วยอำนวยการสำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีอยู่ ๒ แบบ ดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักพุทธธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามตามกรอบปัจจัยที่ศึกษาได้จากข้อ ๑

๓. สร้างแบบสอบถามตามวิธีการสร้างแบบสอบถาม ประเมินค่า ๕ ระดับ โดยมีเนื้อหาสาระครอบคลุมรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๔. นำเสนอโครงร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถาม แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องรายข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) และปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน ๕ ท่าน ดังต่อไปนี้

๑) พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร. อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๒) ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓) ผศ.ดร.โกนิฐ ศรีทอง ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาสังคม หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๔) อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕) อาจารย์ ดร.ธิดา หมั่นมี อาจารย์พิเศษภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๕. หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน ๓๐ รูปเพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค^๓ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ ๐.๙๖๑

๖. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

^๓ Cronbach, Lee J, *Essentials of Psychological Testing*, 4th ed., (New York : Harper & Row, 1971, p. 123.

๗. จัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัยให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้จริงต่อไป โดยแบบสอบถามดังกล่าวมีมาตรวัด ๕ ระดับ (Rating Scale) ดังต่อไปนี้

คะแนน ๑ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนน ๒ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อย

คะแนน ๓ หมายถึงมีความเห็นด้วยปานกลาง

คะแนน ๔ หมายถึงมีความเห็นด้วยมาก

คะแนน ๕ หมายถึงมีความเห็นด้วยมากที่สุด

แบบสอบถามชุดนี้ประกอบด้วย ๔ ตอนดังนี้

ตอนที่ ๑ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ๕ ระดับ โดยมีการเกณฑ์การให้น้ำหนักของคะแนน ดังต่อไปนี้

คะแนน ๑ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

คะแนน ๒ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อย

คะแนน ๓ หมายถึงมีความเห็นด้วยปานกลาง

คะแนน ๔ หมายถึงมีความเห็นด้วยมาก

คะแนน ๕ หมายถึงมีความเห็นด้วยมากที่สุด

ตอนที่ ๓ งานทะเบียนและบัตร ว่าควรใช้หลักธรรมข้อใดมากที่สุดเนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นนำหลักอิทธิบาทสี่ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตร

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในเรื่องของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๓.๓.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ลักษณะการสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยกำหนดประเด็นคำถามที่ใช้เป็นแนวทางเพื่อให้ได้ความจริง แนวคิด ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๑. ศึกษาความรู้พื้นฐานทั่วไป เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักพุทธธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๒. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์

๓. ประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัยแบบสัมภาษณ์ โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ตามระเบียบวิธีวิจัยให้มีเนื้อหาสาระครอบคลุมการพัฒนา รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๕. นำเสนอโครงร่างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์การวิจัยต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity)

๖. ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือการวิจัยตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

๗. จัดพิมพ์เครื่องมือการวิจัยให้เป็นฉบับที่สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้จริงเพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้ประกอบด้วย ๒ ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ ๒ เป็นแนวคำถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังต่อไปนี้

๓.๔.๑ การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑) ขอนหนังสือจากหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขอเชิญคณาจารย์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

๒) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อขออนุญาตแจกแบบสอบถามจำนวน ๓๕๔ คน

๓) ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและรับข้อมูลคืนด้วยตนเอง

๓.๔.๒ การวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัย ได้ดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

๑) ข้อมูลปฐมภูมิมีหนังสือพระไตรปิฎก ประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นต้น

๒) ข้อมูลทุติยภูมิมีเอกสาร สิ่งตีพิมพ์ หนังสือ วารสาร รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์

๓) ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการโครงการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ถึงผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

(๔) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้าหน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปขอสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

(๕) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ มีการประยุกต์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ ตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

๓.๕.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ดังต่อไปนี้

๑) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) สำหรับอธิบายลักษณะทั่วไปของกลุ่ม

ตัวอย่างและพรรณนาความคิดเห็นของประชากรต่อการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ สถิติที่ใช้คือค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นต้น

๒) เกณฑ์การแปลผล ค่าเฉลี่ย ดังต่อไปนี้^๕

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

๑.๕๐ - ๒.๔๙ หมายถึงมีความเห็นด้วยน้อย

๒.๕๐ - ๓.๔๙ หมายถึงมีความเห็นด้วยปานกลาง

๓.๕๐ - ๔.๔๙ หมายถึงมีความเห็นด้วยมาก

๔.๕๐ - ๕.๐๐ หมายถึงมีความเห็นด้วยมากที่สุด

๓) เกณฑ์การแปลผลส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังต่อไปนี้^๕

ต่ำกว่า ๐.๕๐ หมายความว่า สอดคล้องกันมากที่สุด

๐.๐๕ - ๐.๙๙ หมายความว่า สอดคล้องกันมาก

๑.๐๐ - ๑.๔๙ หมายความว่า สอดคล้องกันปานกลาง

๑.๕๐ - ๑.๙๙ หมายความว่า สอดคล้องกันน้อย

๒.๐๐ ขึ้นไป หมายความว่า สอดคล้องกันน้อยที่สุด

๓.๕.๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบาย และพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ๑) รวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ๒) จัดลำดับข้อมูล ๓) จากการสัมภาษณ์ ๔) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหาตามประเด็น และ ๕) สรุปผลการวิจัย

^๕พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ (ภักดีแสน) การพัฒนาศูนย์พัฒนาศักยภาพตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น, **ปริญญาพุทธศาสตร์มหาบัณฑิต**, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔), หน้า ๑๐๓.

^๖บุญส่ง นิลแล้ว, “การประเมินหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”, **ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสาณมิตร, ๒๕๓๐), หน้า ๕๕.

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เทศบาลในเขตกลุ่มภาคกลางตอนบน จำนวน ๔,๓๘๔ คน ผลการเก็บข้อมูลคืนมาได้รับแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ในการตอบคืน จำนวน ๓๕๔ ชุด ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้วิจัยได้จัดแบ่งการนำเสนอออกเป็น ๕ ส่วน ดังนี้

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

๔.๒ ผลการวิเคราะห์การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ กับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

๔.๓ ผลการวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา

๔.๔ ผลการวิเคราะห์นำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”

๔.๑ ผลการวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อแนะนำตัวต่อกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้เกี่ยวข้อง ตั้งแต่เดือนสิงหาคม ๒๕๕๗ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๗ พื้นที่ทำวิจัยทั้งหมดสามารถแบ่งงานทะเบียนและบัตรในจังหวัดมีเทศบาล ครบทั้ง ๓ ระดับ คือ นคร เมือง และตำบล และยกเว้นจังหวัดสระบุรีไม่มีเทศบาลนครจึงใช้เทศบาลแทน พบว่า มีความหลากหลายทางการให้บริการ ทั้งทางด้านความแตกต่างของเทศบาล และความหลากหลายของประชากร เนื่องจากในพื้นที่วิจัยประกอบด้วยประชาชนในพื้นที่ แรงงานจากนอกพื้นที่ และแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในกลุ่มนิคมอุตสาหกรรม โรงงานต่างๆ ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เทศบาลในเขตกลุ่มภาคกลางตอนบน ซึ่งความหลากหลายดังกล่าวส่งผลต่อการบริการงานทะเบียนและบัตร

ในส่วนของการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๑ โดยแบ่งเป็น ๓ ข้อ ได้แก่ ๑) นโยบาย บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย ๒) ปัญหา อุปสรรค บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย และ ๓) กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ นโยบาย บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

จากนโยบายของรัฐบาลและของกระทรวงมหาดไทย โดยกรมการปกครอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจ แต่เนื่องจากการกระจายอำนาจนั้นมีหลายระดับ มีอำนาจและความเป็นอิสระที่มากน้อยแตกต่างกันออกไป อีกทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นมีลักษณะของการผสมผสานแนวคิด การกระจายอำนาจที่ต่างรูปแบบกัน ซึ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทยภายหลังที่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจนที่สุดฉบับหนึ่งมาตรา ๗๘ กำหนดว่า “รัฐจะต้องกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นพึ่งตนเองและตัดสินใจในกิจการท้องถิ่นได้เอง พัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่น และระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ ตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมกันทั่วประเทศ รวมทั้งพัฒนาจังหวัดที่มีความพร้อมให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่ โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดนั้น” นอกจากนี้ในการด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังได้ระบุไว้ในหมวด ๙ รวมทั้งหมด ๙ มาตรา อันเริ่มตั้งแต่มาตราที่ ๒๘๒ ถึงมาตรา ๒๙๐ ซึ่งโดยรวมแล้วพบว่ามาตรา ทั้งหมดกล่าวถึงการที่รัฐจะต้องให้ความสำคัญแก่ท้องถิ่นตามหลักแห่งการ ปกครองตนเอง ตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอิสระในการกำหนดนโยบายการปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงิน การคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะโดยรัฐบาลเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ในการ กำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่จำเป็นภายในกรอบของกฎหมายเท่านั้น

จากการกระจายอำนาจดังกล่าวข้างต้น รวมถึงปัจจุบันได้ดำเนินการขยายระบบ On-Line ทั่วประเทศทุกสำนักทะเบียน เพื่อสามารถให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งสามารถไปขอรับบริการ ณ สำนักทะเบียนที่ไหนก็ได้ ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลกระทบให้กรมการปกครอง (สำนักบริหารการทะเบียน) ได้ปรับรูปแบบการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยจำเป็นจะต้องถ่ายโอนภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียน ๕ ภารกิจให้กับท้องถิ่น ได้แก่ ทะเบียนราษฎร ทะเบียนครอบครัว ทะเบียนบัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนชื่อบุคคล และทะเบียนสัตว์พาหนะ ทั้งนี้ภารกิจดังกล่าว มีความสำคัญต่อความมั่นคงของประเทศและความสงบเรียบร้อยในสังคม รวมทั้งมีผลกระทบต่อสิทธิหน้าที่ของประชาชน หากผู้ปฏิบัติงานไม่มีความรู้ความเข้าใจในระเบียบปฏิบัติและข้อกำหนดอย่างถูกต้องหรือมีการกระทำการทุจริตทางการทะเบียนจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนและสร้างความเสียหายต่อภาครัฐ และในด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เองก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคในเรื่องการให้บริการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งส่วนใหญ่สำนักทะเบียนท้องถิ่นจะปฏิเสธการให้บริการสำหรับบุคคลที่อยู่นอกพื้นที่ที่มาขอรับบริการด้านงานทะเบียนและบัตร เพราะถือว่าไม่ได้เสียภาษีให้กับท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งขัดกับนโยบายของกรมการปกครอง

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย มาวิเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

๑. นโยบาย บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย ตามหลักการบริหารจัดการ ๕ ด้าน

๑) ด้านการวางแผน รูปแบบในเรื่องของการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายการจัดทำแผนกลยุทธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการ วิสัยทัศน์ พันธกิจ โดยบุคลากรภายนอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการจัดทำแผน และนโยบายขององค์กรเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เพื่อมุ่งเน้นด้านการให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประชาชนประทับใจ^๑ ได้รับความพอใจสูงสุด^๒ และกลับไปอย่างมีความสุข^๓ มีรอยยิ้มและไมตรีที่ดี^๔ โดยมีเจ้าหน้าที่มีความรู้และพร้อมปฏิบัติงานให้บริการประชาชน^๕ และมีความเต็มใจและเต็มใจในการ

^๑สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย นนทบุรี, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๒สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๓สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลแก่งคอย สระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^๔สัมภาษณ์ นายอานวย นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน ปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^๕สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

ให้บริการประชาชน งานทะเบียนและบัตรจะเป็นเกี่ยวกับการบริการประชาชนที่มาติดต่อ มีเจ้าหน้าที่ประจำจุดแนะนำ ประชาสัมพันธ์ โดยมีการจัดเวรเจ้าหน้าที่^๖ คอยให้สอบถามประชาชนเดือดร้อน มีปัญหา ช่วยให้การปรึกษา แนะนำตามระเบียบกฎหมายอย่างเหมาะสม ช่วยกรองแบบคำร้องกรณีที่เป็น^๗ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการมาติดต่อ และเป็นไปตามขั้นตอนอย่างรวดเร็ว^๘ ทั้งนี้ การปฏิบัติงานจะอ้างอิงนโยบายของส่วนกลาง แต่สิ่งที่สำคัญ คือความพร้อมถูกต้องของเอกสารต่างๆ ต้องมีให้ครบถูกต้องตามที่หนังสือสั่งการหรือระเบียบไว้ เพื่อให้เกิดความรวดเร็วต่อการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ต้องทำงานได้ดีมีประสิทธิภาพ^๙ นโยบายเกี่ยวกับเรื่องของอัตรากำลังบุคลากรที่ต้องดำเนินการ เพื่อลดความขาดแคลนอัตรากำลังและช่วยในการให้บริการประชาชนที่รวดเร็วมากยิ่งขึ้น และการพัฒนาบุคลากร การฝึกอบรมเป็นประจำและต่อเนื่องเพื่อให้มีความรู้ความชำนาญการในงานที่ปฏิบัติ^{๑๐} สถานที่ต้องมีความสะอาด สบายตา และไม่คับแคบแออัด มีการระบายอากาศได้ดี มีสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร มีทางขึ้นลงรถขึ้นและห้องน้ำสำหรับคนพิการ^{๑๑}

การได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในระดับสูง การพัฒนาองค์การจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้ ถ้าผู้บริหารระดับสูงมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาองค์การอย่างแท้จริง รวมทั้งมีความรู้ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์เป็นอย่างดี^{๑๒} ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารในเรื่องเป้าหมายที่แท้จริงของการพัฒนาองค์การ^{๑๓} สภาพการณ์ของการกระจายอำนาจการปกครองของประเทศไทยจึงมีลักษณะเป็นการปกครองโดยรัฐ^{๑๔} มากกว่าเป็นการปกครองโดยประชาชนในพื้นที่เอง^{๑๕} ความเปลี่ยนแปลงทางค่านิยมและวัฒนธรรมของบุคคลในองค์การส่งผลกระทบต่อการดำเนินงานขององค์การ^{๑๖} จึงทำให้องค์การที่ต้องการความเจริญก้าวหน้าและเจริญเติบโตในอนาคตจำเป็นต้องวางแผนเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงองค์การให้มีประสิทธิภาพ^{๑๗} การเปลี่ยนแปลงองค์การในส่วนที่

^๖สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^๗สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^๘สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^๙สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑}สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๒}สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓}สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔}สัมภาษณ์ นางภัทรภร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕}สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรรณสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖}สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗}สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

เกี่ยวกับงาน การที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้โครงการพัฒนาองค์การบรรลุเป้าหมาย มาตรการสำคัญซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาองค์การควรใช้เป็นแนวทางประกอบการดำเนินงาน^{๑๘} การวางแผนและลงมือปฏิบัติควรจะต้องมีการตรวจวินิจฉัยปัญหาขององค์การที่เราอยู่ อย่างเป็นระบบ เพื่อค้นหาสาเหตุและผลกระทบอันเกิดปัญหาเหล่านั้น^{๑๙}

การวางแผนต้องมีความเข้าใจ หลักธรรมที่พูด พูดในแนวกระจาย ไม่ทิ้งหลักเกณฑ์ เพราะถ้าคนที่ไม่มีความคิด พูดให้คิด ต้องสร้างคนให้คิดเป็น ไม่ใช่สร้างคนเลียนแบบ ไปอ่านดูหลายๆ ฉบับ มีแต่คนเลียนแบบ ไปดูรายการจดหมายเหตุกรุงศรีของวิทยานิพนธ์อยู่ในนั้น ปริญญาโท ปริญญาเอก ก็มี ส่วนมากลอกเลียนแบบกัน ถ้าเก่งจริงไม่ต้องไปลอกเลียนแบบ ไม่ต้องไปวิจารณ์ ให้ได้ทฤษฎี ให้ได้งาน สร้างชิ้นงานคือได้งานและงานไม่ค่อยช้า แต่หลักการอันเดียวกันเราจะได้ พฤติกรรมจากคนในสังคมแตกต่างกันไป สังเกตดูข้าราชการว่ามีปัญหาอะไร

การไปเทศนาให้โยมฟัง ถ้าโยมบอกให้เทศน์เรื่อง การไม่ประมาทของเด็กซ์บรลจกยานยนต์ แทบไม่ต้องไปศึกษาปัญหา เช่น ปัญหายาเสพติดในชุมชนสลัม เป็นสิ่งที่ไม่เห็นอวิสัยเกินไป โดยนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้ามาประยุกต์ใช้ แต่การที่เราจะแก้ปัญหานั้น การแก้ไขขั้นที่ ๑) แก่ที่ตัวเรา และ ๒) แก่ด้วยวิธีการเอาตัวช่วย การสอนลูกเหมือนกัน ถ้าสอนแล้วไม่ฟังให้ใช้ตัวช่วยหรืออาศัยพระคุณเจ้า หรือคนที่ลูกเคารพนับถือ การที่พาลูกสวดมนต์ฟังเทศน์เป็นตัวช่วยอย่างหนึ่ง พ่อแม่พามาถวายสังฆทานเป็นตัวช่วยอย่างหนึ่ง ไม่ต้องสอนแต่เป็นการทำให้ดู การสอนไม่เท่ากับเราปฏิบัติให้ดูเป็นแบบอย่าง ถ้าทฤษฎีมากเด็กจำไม่ได้ ทฤษฎีก็นักเขียน นักคิด เขียนเท่าไรถ้าไม่มีหลักก็ล้มเหลว ต้องมีหลักเกณฑ์ และถ้าไม่มีอุดมการณ์ที่เราได้จากพระไตรปิฎกไม่ยากเพราะมีอยู่แล้ว หาอุทาหรณ์จากปรากฏการณ์ทางสังคม พฤติกรรมของคนมีการกระทำ การโต้ตอบ เอาธรรมะเข้าไปแทรกอยู่ในจิตใจระหว่างคน ๒ คนที่เข้าโต้ตอบกันในทาง ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา หรือโต้ตอบต่องานที่ทำ การสร้างชิ้นงาน ต้องศึกษาปัญหามาให้รอบครอบคิดกันว่าเอาข้อนี้ คนจะรักษาศีล ๕ ถ้าไม่พอใจจะอย่างก็รักษาแค่ ๔ ข้อ^{๒๐}

การบูรณาการ คือ ฉันทะ ต้องมองทั้ง ๒ ด้าน คือผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ ผู้ให้บริการคือเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ต้องมีฉันทะ คือมีความพอใจที่จะให้บริการ ปัญหาส่วนใหญ่ที่ผ่านๆ มามีส่วนหนึ่ง ไม่ใช่ว่าทุกคน ส่วนหนึ่ง คือ การบริการไม่ถูกใจผู้รับบริการก็คือปัญหาหนึ่ง ผู้ให้บริการต้องมีฉันทะ คือ พอใจในงาน สร้างแรงจูงใจที่จะให้บริการแก่ทุกคนที่มาใช้บริการ ไม่ว่าจะมาด้วยอารมณ์ไหน ต่างคนต่างมา หลากหลายอารมณ์ มาดีบ้าง วางอำนาจบ้าง หรือมาเพราะไม่เข้าใจ หมายความว่า มาติดต่อไม่ถูกที่ เราต้องมีฉันทะที่จะชี้แนะ ชี้ทาง ว่าให้ไปโตะนั้น โตะนี้ ไม่ใช่หน้าซักสน้าใส่

ถ้าไม่มีฉันทะตัวนี้ การบริการก็จะเสียหายในภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการและสำหรับผู้ มารับบริการก็มีฉันทะ ฉันทะในที่นี้อาจจะสร้างขึ้นได้ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารให้เกิดความเข้าใจ มากก็จะเดินเข้าถูกช่อง ไม่ถูกช่องเราก็แนะนำ ควรให้บริการประชาสัมพันธ์อย่างดี แนะนำควรจะไปขึ้นตอนไหน ถ้าเขาไม่เข้าใจในระบบ ในขั้นตอนก็ต้องมีการประชาสัมพันธ์ การแนะนำเพื่อให้เกิด

^{๑๘}สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้ว, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๙}สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๒๐}สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจาริ, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

ฉันทะ ความพึงพอใจของผู้รับบริการ ถ้าผู้รับบริการไม่พึงพอใจก็เสียทั้ง ๒ ฝ่าย เดียวก็ไปบ่นอีกว่า สำนักงานนี้มาแล้วมีแต่คนไม่ต้อนรับ ทำให้ไม่เกิดความพอใจ หลักของพระพุทธศาสนาก็คือ ต้องทั้ง ๒ ฝ่าย^{๒๑}

อิทธิบาท ความหมายคือ คุณธรรมของนักบริหารทั่วไป ไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะเป็น ระดับ ไหน ถ้าใช้หลักอิทธิบาท คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ถ้าจะเทียบแล้วเหมือนวิทยาศาสตร์ ไม่ว่า ทำงานอย่างไหนก็ตาม ถ้าทำโดยที่มีใจไม่ชอบหรือมีอคติ ก็จะไม่สำเร็จ งานทุกอย่างต้องใจชอบหรือ ศรัทธาในวิชาชีพ ศรัทธาในงานที่ทำ เมื่อมีศรัทธามีหลักการทำงานของตน ก็เหมือนเรามีฉันทะในตัว ในใจ ในความเชื่อ ในความศรัทธาร่วมกัน ฉันทะโดยทั่วไปแล้วเขาบอกว่า มีความชอบ ความพอใจ แต่แค่นี้ไม่พอ ถ้าทำงาน คือต้องรักด้วย ฉันทะตัวนี้หมายถึงความรักในงาน ในหน้าที่^{๒๒}

เวลาต้องการวิจัยเรื่องอะไร ต้องมีการ"ตั้งสมมติฐาน" หมายความว่า เราจะทำเรื่อง อิทธิบาท ๔ เราต้องหาอะไรใน สมมติฐาน หมายความว่า เรามีข้อสมมติฐานในองค์กรของเราว่า

๑. คนทำไมขี้เกียจทำงาน ทำไมคนไม่สนใจงานของเราเลย และไม่ค่อยสนใจเวลา มีประชาชนมาทำบัตรหรือมาติดต่อ ไม่ให้ความสนใจแก่เขา งานบกพร่องอยู่เรื่อยไม่ค่อยได้กำหนด จดจำงานของตัวเอง ส่วนมากไปสนใจเรื่องของงานบ้าน งานอื่นมากกว่า ไม่ให้ใจงานราชการ ได้รับความเสียหายแก่ทางราชการ เมื่อเราสร้างสมมติฐาน หรือ ข้อสมมติฐาน ข้อสมมติฐานนี้อาจจริงก็ได้ ไม่จริงก็ได้ แต่เราตั้งขึ้นมาถ้าเราจะเรียน ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เมื่อเราจะทำ วิทยานิพนธ์ ข้อสำคัญคือการตั้งสมมติฐานในเรื่องนี้ไว้น่าจะเป็นอย่างนี้ แบบนี้ ตัวอย่างเช่น ดร.ดวงเพชร วิจัยเรื่อง “องค์กรของตำรวจ” นำโดยจริยธรรมมาองค์กรตำรวจมีปัญหาเยอะ เนื่องจาก แพนเป็นตำรวจอยู่ที่ชัยนาท เนื่องจากเป็นผู้บังคับกอง ส่งผลให้หาข้อมูลง่าย การทำเรื่องจริยธรรมของ ข้าราชการตำรวจ ฉะนั้นจึงนำอิทธิบาท ๔ มาบูรณาการในการปฏิบัติงานของข้าราชการในหน่วยงานของ เราในเรื่องรูปแบบการทำงาน

การวิเคราะห์ โดยนำเอาธรรมะเข้ามาใช้ในองค์กร แต่ในขณะเดียวกันธรรมะอย่างนี้ใช้ได้ทุก องค์กร เราเอามาใช้เป็นแต่เพียงตัวอย่างเท่านั้นเอง ในเมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้แล้วคนสามารถมีความคิดที่ สามารถเอาไปใช้ในองค์กรได้โดยประยุกต์ แต่หลักธรรมของพระพุทธเจ้า ถ้าเราพูดทางธรรมะจริงๆ ในระดับสูงๆ แล้ว ชาวบ้านจะเอามาใช้ไม่ได้เลยแต่เราพูดกันในระดับชาวบ้านว่า เราจะประยุกต์อย่างไรที่ จะให้เข้ากับงานของเรา โดยการที่ว่า เราตั้งปัญหาไปแล้วว่า คนเราถ้าจะทำงานสำเร็จจะเป็นข้าราชการ ชาวไร่ ชาวนา พ่อค้า ประชาชน จะต้องมีความ ฉันทะ หมายถึง ความพอใจที่จะทำ แต่ถ้าทางด้าน เศรษฐกิจ ความพอใจทางด้านเศรษฐกิจมีผลประโยชน์ แต่ถ้าเราไปทำงานเราพอใจได้ผลประโยชน์ อันนี้ ไม่ใช่วิถีของฉันทะ เป็นวิถีของผลประโยชน์แอบแฝง และในลักษณะนี้ข้าราชการมีเยอะ ฉันทะก็เป็น แกกก็เป็น เป็นกันมาก และมีขบวนการโต้เถียงมาหยิบนั่นกันถึงจะมาทำงาน ประชาชนของเราให้ แหละ สอนให้ ข้าราชการขี้เกียจ ฉะนั้นเราก็ก็นั่นว่า ฉันทะเป็นความพอใจจริงๆ ไม่ได้มีผลประโยชน์แอบแฝงอะไรและ ไม่ได้มีใครมาบีบบังคับเรา ถ้าไม่ทำงานเดียวชั้นของเราจะถูกปลดไป เราไม่ได้ชั้น ไม่ได้เงินเดือน ไม่ใช่แบบ นั้น แต่ว่าเป็นความบริสุทธิ์ที่เกิดจากความคิด ความอ่านของเราว่า ถ้าเราพอใจที่จะทำงานชนิดนี้ ถึงแม้ไม่

^{๒๑}สัมภาษณ์ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๒๒}สัมภาษณ์ พระมหาทองใส วรปัญญา, เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

มีใครเอาผลประโยชน์มาให้ เราก็ทำ ให้นั่นก็เป็นส่วนเกิน มันเป็นเศษกระดากไม่ใช่สาระของงาน แต่ว่าพวกเราสนใจชิ้นงาน ชิ้นงาน หมายถึง เงินผลประโยชน์ เป็นสิ่งล่อใจ เรียกว่า น่าสนใจ คือ สิ่งที่น่าสนใจ เราต้องสร้างความสนใจให้เกิดจากหัวใจเรา พอใจที่จะทำงาน เราต้องรู้ว่าหน้าที่การงาน

๑. ประเภทของความพอใจ ความหมาย ประเภท ตลอดจนลักษณะของความพอใจ และวิธีสร้างความพอใจ สร้างได้อย่างไร แล้วคนที่สร้างความพอใจในการงานเกิดขึ้นมาแล้ว ทำงานไปแล้ว จะมีผลอะไร มีข้อสรุปอะไรที่จะได้ประโยชน์ ถ้าคนตั้งใจทำงาน แต่ต้องเข้าใจหลักธรรมข้อนี้ให้ถึงชีวิตจิตใจจริงๆ เรื่องของทางโลกสบายมากเลย แม้แต่ถึง “โลกุตตระ” ฉะนั้นคนที่มีความอย่างนี้ทำให้อายุยืน เพราะว่าพระพุทธเจ้าตรัสว่า ให้พระอานนท้อารธนาใกล้ๆ พระพุทธเจ้าปรินิพพานว่า ท่านพูดเป็นนัยว่า ดูก่อนอานนท์ ถ้าใครเจริญอิทธิบาท ๔ คนนั้นจะอายุยืน แล้วพูดแบบนี้ให้พระอานนท์ฟังประมาณ ๑๐ พระนคร แล้วให้พระอานนท์อารธนาพระพุทธเจ้าว่า ให้อยู่อีกสักกัณฑ์ สักกัณฑ์หนึ่ง ให้อยู่นานๆ หน่อย พระอานนท์ถูกมารหัวใจก็ไม่ได้อารธนาเลย แต่พระพุทธเจ้าท่านได้ปลงอายุสังขารไปแล้ว พระพุทธเจ้าให้นัยยะไว้ว่า เป็นหลักธรรมที่ให้เกิดอายุยืน อันนี้เป็นเพียงตัวอย่างจากพันๆ เรื่อง^{๒๓}

๒) ด้านการจัดองค์กร รูปแบบในเรื่องของการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์กรต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร เพื่อทราบถึงขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารงานทะเบียนและบัตร สามารถทำงานได้ตรงตามความรู้และตำแหน่ง เช่น มีการจัดตั้งโต๊ะประชาสัมพันธ์ และการให้กตบัตริเวลา พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่คอยซักถามว่าต้องการติดต่อกงานด้านไหนและให้คำแนะนำว่าต้องอย่างไร^{๒๔} เจ้าหน้าที่ประสานงาน หรือประชาสัมพันธ์ต้องมีความรู้และสรุปงานได้รวดเร็ว และสามารถบอกได้ว่ามาติดต่อเรื่องใดและมีขั้นตอน^{๒๕} เอกสารที่ต้องเตรียมอย่างไรบ้าง อาจมีการลดขั้นตอนการทำงานของทะเบียนราษฎรให้น้อยลงเพื่อให้ชาวบ้านได้สะดวกยิ่งขึ้น^{๒๖} ทั้งนี้มีป้ายบอกชื่อหน่วยงานต่างๆ เช่น การให้บริการรับแจ้งเกิด ตาย ย้ายที่อยู่ แก่ไขรายการในทะเบียนบ้าน กำหนดเลขที่บ้าน ลงทะเบียนต่างด้าว งานการเลือกตั้ง และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน เป็นต้น^{๒๗}

สิ่งสำคัญประการหนึ่งในการลดความล่าช้าของขั้นตอนการปฏิบัติงาน คือ อำนาจการตัดสินใจ อาจมีการมอบอำนาจการตัดสินใจ การออกเป็นคำสั่งชัดเจนให้นายทะเบียน เจ้าหน้าที่ทะเบียนจะมีอำนาจเจ้าหน้าที่ในการแก้ปัญหา การบริการทั่วไป เพื่อให้เกิดรวดเร็วในภาคปฏิบัติงาน เว้นเป็นงานสำคัญหรือเรื่องสำคัญ^{๒๘} ช่วงเวลาประชาชนมาติดต่อ ในการรอเวลาการติดต่อ ต้องสร้าง

^{๒๓} สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๒๔} สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี และนางสาวโชติกา ทับทิมชัย ตำแหน่ง เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๒๕} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

ความสุขให้ประชาชนที่มาติดต่อ เพื่อลดความตึงเครียดในระยะเวลาที่รอคอย และไม่จืดจอกกับการรอคอยมากเกินไป เพราะการให้บริการแต่ละครั้งต้องถูกต้องตามกฎหมาย ไม่สามารถทำแบบรีบเร่งเพื่อให้เสร็จเร็วได้ เนื่องจากอาจผิดกฎหมาย กฎระเบียบข้อบังคับ ส่งผลเสียอาจเกิดความล่าช้ากว่าเดิม ดังนั้นการรอต้องรออย่างมีความสุขและความหวัง มีการพูดทักทายด้วยความรู้สึกยิ้มแย้มแจ่มใส^{๒๙}

งานทะเบียนราษฎรเรื่องของบัตรประชาชนยังไม่ค่อยมีความรู้ความชำนาญมาก บางทีก็ต้องพยายามส่งเสริมไปอบรมของโครงการต่างๆ ของทะเบียนกลาง พนักงานขององค์การไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถ และเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และนำมาปรับใช้ในการทำงานทะเบียนและบัตร ได้รับแลกเปลี่ยนกรณีศึกษาที่หลากหลายเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร^{๓๐} ตัวอย่างกรณีการทำบัตรหายที่จะต้องมีคนรับรอง ถ้าไม่มีคนรับรองต้องกลับไปติดต่อหน่วยงานที่เคยทำก่อนหน้านี้ การรับรองบัตร ตามหลักระเบียบ คือ เจ้าบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หรือบุคคลที่น่าเชื่อถือ หรือหากไม่สามารถพาเจ้าบ้านมารับรองได้ สามารถพาหัวหน้าหน่วยงานที่ปฏิบัติงานอยู่หรือบุคคลที่อ้างถึงในการทำงานมารับรอง ขึ้นอยู่กับดุลพินิจด้วยของเจ้าหน้าที่ด้วย หรือไม่ขอเอกสารที่ใกล้เคียง เช่น ใบขับขี่ บัตรที่เกี่ยวข้องกับราชการที่มีรูปภาพใบหน้าของผู้มาขอทำบัตร ตามระบบของงานทะเบียนต่อไป^{๓๑} จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นระยะๆ เพื่อสร้างความสามัคคีภายในหน่วยงาน

ผู้บริหารองค์การพยายามแสวงหาแนวคิดเทคนิคที่จะช่วยฟื้นฟูองค์การ ปรับปรุงพัฒนาองค์การ^{๓๒} สร้างสมรรถนะให้องค์การในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง^{๓๓} แนวคิดการพัฒนาองค์การได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้^{๓๔} เพื่อมุ่งการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์การในส่วนที่เกี่ยวกับคนและการเปลี่ยนแปลงองค์การในส่วนที่เกี่ยวกับงาน^{๓๕} การที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนให้โครงการพัฒนาองค์การบรรลุเป้าหมาย^{๓๖} มาตรการสำคัญซึ่งผู้รับผิดชอบโครงการพัฒนาองค์การควรใช้เป็นแนวทางประกอบการดำเนินงานได้แก่ การได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายบริหารในระดับสูง^{๓๗} การได้รับความร่วมมือร่วมใจและสนับสนุนจากสมาชิกในองค์การทุกระดับและทุกฝ่ายก่อนเริ่มโครงการพัฒนาองค์การควรจัดให้มีประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนา

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลแก่งคอย สระบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๓๑} สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๓๒} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมณฑลตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๓} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๔} สัมภาษณ์ นางภัทรกร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๓๕} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรรณสมบัติ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

องค์การทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่สมาชิกในองค์การ^{๓๘} การได้รับความสนับสนุนจากฝ่ายบริหาร การได้รับความร่วมมือร่วมใจ และควรจัดให้มีประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความรู้เป็นต้น การบริหารเป็นการทำให้งานสำเร็จด้วยดี แต่ต้องอาศัยผู้อื่นทำ พัฒนาองค์การควรจัดให้มีประชุมสัมมนาเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาองค์การทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติแก่สมาชิกในองค์การ^{๓๙}

มีการรักษาศิลต้องอาศัยศรัทธา วิริยะ ความไม่มีวิริยะรักษาศิลไม่ได้ คนขี้เกียจ ต้องเห็นคุณค่าของศิลปะ หลังจากทีละจากนี้ไปแล้วให้เขาเห็นคุณค่าว่าการที่เรารักษาศิล ผลนั้นจะได้อะไรจากการรักษาศิลในภพชาติปัจจุบัน หรือจากที่เราไปปรโลกล่วงหน้าแล้ว เราจะได้อะไร ชี้ให้เขาเห็นก็น่าจะเป็นแรงจูงใจวิธีหนึ่งให้ต้องมารักษาศิล^{๔๐}

วิริยะ แปลว่า ความเพียร การทำงานทุกอย่างต้องมีวิริยะ มีความพากเพียรที่จะทำ คือไม่่ง่ายในการทำงาน ฉะนั้นต้องมีความเพียร พยายามที่จะแก้ปัญหาหรือพยายามคิดสร้างสรรค์ วิริยะต้องพากเพียรในการสร้างสรรค์ สร้างสรรค์ทั้งผู้ให้บริการ คิดกลวิธีใหม่ๆ ให้ทันกับเหตุการณ์ ให้ทันกับเทคโนโลยี เพราะเทคโนโลยีสวดกสบาย รวดเร็ว ถ้าเราไม่มีความคิด ไม่มีความเพียรที่จะพัฒนาก็จะด้อยไปเรื่อย ต้องตามให้ทันนวัตกรรม ตามให้ทันเทคโนโลยีต่างๆ ถ้าเราตามทันกับเหตุการณ์ต่างๆ แล้ว ผู้ให้บริการก็สวดกขึ้น ผู้รับบริการก็พึงพอใจ ต้องมีความเพียรที่จะศึกษาค้นคว้าเทคโนโลยีให้ทันโลกปัจจุบัน หมายความว่า ในหน้าที่การงานที่เราทำรับผิดชอบอยู่ อย่างนี้ดูตาย ต้องอ่านหนังสือต้องอบรมเพิ่มขึ้น ให้ทันกับสิ่งใหม่ๆ ถ้าเราเข้าขามเย็นขามไม่ทัน

บุคลากรต้องมีการอบรมให้ทันสมัยกับเทคโนโลยีใหม่ๆ ซ้อมเครื่องมาใช้ไม่เป็น ใช้ไม่คุ้มกับระบบ ต้องใช้ให้คุ้มค่างกับที่ลงทุน ไม่พากเพียรที่จะรู้ ต้องอบรมบุคลากรตลอดเวลา เพื่อให้คุ้มค่างกับสิ่งที่ลงทุนไป ต้องวางแผนว่าซื้อมาแล้วต้องพัฒนา ต้องมีวิริยะที่จะเรียนรู้ อบรมให้เกิดแรงจูงใจทั้งผู้ให้บริการ เมื่ออบรมแล้วก็ต้องบอกผู้รับบริการให้รู้ เป็นหน้าที่ที่เราจะประชาสัมพันธ์ ถ้าไม่รู้ก็ต้องบอกให้รู้ บอกบ่อยๆ มาปุ๊ปเข้าใจปั๊ป ก็ไม่มีปัญหา^{๔๑}

ในการบริหารจัดการ มีความรักและทำอย่างละเอียด พยายามในการบริหารจัดการ รักในการบริหารจัดการ มุ่งมั่นในการบริหารจัดการ และอีกแบบหนึ่งก็คือ ถ้าใครก็ตามมีคุณธรรมฉันทะในการบริหารจัดการจะทำแบบทุ่มเท ไม่ว่าจะเป็นนักบริหารระดับไหนก็ตาม ถ้าคนโดยทั่วไปยกตัวอย่างคนพอใจแบบธรรมดา ก็จะทำแบบธรรมดา ทำไปแบบเข้าขามเย็นขาม คือชอบอยู่แต่ก็ทำไปอย่างนั้น ไม่ได้เกิดความรักในงานที่เราทำ ถ้าเกิดความรักความศรัทธาในงานที่ทำ ฉันทะตัวนี้จะมีคามหมายมากกว่าความพอใจธรรมดา เป็นลักษณะมีความรับผิดชอบมากขึ้น มากยิ่งขึ้น^{๔๒}

วิริยะก็ทำนองเดียวกัน คือไม่มีผลประโยชน์มาแอบแฝง อย่างฉันทะเป็นเรื่องไม่มีประโยชน์อะไรมาแอบแฝง แต่ว่าฉันทะก็ต้องปลูกฝัง เพราะมันมีความจำเป็นในชีวิต เรามีผัก มีข้าว พ่อแม่เราทำไรทำนา

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้ว, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๓๙} สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุกกิจโจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๔๐} สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจारी, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๑} สัมภาษณ์ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๔๒} สัมภาษณ์ พระมหาทองใส วรปญโญ, เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

ปลูกข้าวขึ้นมา เราก็อยู่ได้กินได้ ไม่ต้องไปซื้อ วิริยะของเราคือความเพียร การขยันร่างกายไป ที่เราเดินไป เราใช้พลังงาน ตัวพลังงานที่เป็นรูปธรรมตรงนี้ เกิดขึ้นพร้อมกันกับวิริยะ วิริยะเป็นพวกนามธรรม เพราะรูปธรรมของเราขยันให้เราเดินไป ให้เราไม่ขี้เกียจ คนที่เรียกว่า “กุสึตะวัตถุ” ขี้เกียจ หนาว ไม่ทำการงาน ไม่เอาเงินมาให้ ไม่ทำการงาน ไม่ขึ้นเงินเดือนให้ ก็ไม่เอาแล้ว เรียกว่า เช้าขาม เย็นขาม คือไม่มี อามิจลินจ้างก็ไม่เอา ฉะนั้นเรื่องวิริยะ เป็นวิถีทางที่บุคคลเป็นสัญญาตญาณที่บุคคลพึงตนเอง ไม่ใช่ต้องพึ่งคนอื่นอย่างเดียว คนอื่นเราจะพึ่งเขาได้นั้นพึ่งได้เป็นบางเรื่อง ถ้าเราไปพึ่งคนอื่นหมดตั้งแต่เกิดจนตาย เราจะไม่เป็นตัวของตัวเองและจะตั้งตัวไม่ได้ตลอดชีวิต เพราะฉะนั้นวิริยะเป็นฐานสำคัญที่เราจะสร้างอาชีพ สร้างการงาน ทำงานของเราให้เป็นไปตามเวลา คือไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่ให้งานเสียหายต้องอาศัยความพากเพียร

คนที่เป็นอัมพฤษ ไม่มีความพอใจที่จะเดิน ไม่อยากเดิน ไม่อยากจะใช้วิริยะไม่คิดว่า จะเดิน นอนมากๆ เข้าก็เลยกลายเป็นนิสัย ความมีวิริยะ วิริยะไม่ค่อยได้ใช้ หลักธรรมข้อนี้ก็เลยหายไปเลย ทำให้อายุไม่ยืนด้วย คนขี้เกียจมากก็อายุไม่ยืน ฉะนั้นขี้เกียจก็มีหลายสาเหตุ คนขี้เกียจคือ ไม่อยากจะทำก็ขาดฉันทะไปด้วย พอขาดฉันทะ วิริยะหมดเลย เวลาคนต้อยมวย ถ้าเราเอาหลักธรรมไปเปรียบเทียบ จะเห็นว่า เวลาถึงกำปั่นเข้าไปต้องใส่ใจเข้าไปด้วย ใช้จิตตะเข้าไปเสริมด้วย หลักธรรมทั้งหมด ๔ ข้อ เวลาใช้จะครบเกือบทุกข้อ จะผสมกันไป แต่ที่เราเรียกว่าฉันทะ วิริยะ เมื่อทำกิจการอะไรก็ตาม ถ้าฉันทะเป็นใหญ่ เรียกว่า ฉันทาพอดิ มีความพอใจเป็นใหญ่ ถ้าเราใช้วิริยะมากๆ ก็เป็นวิริยะ พอดิ อย่างพระพุทธเจ้าท่านจะตรัสรู้สำเร็จ ท่านใช้วิริยะมาก ๖ ปี อย่างฉันسوبประโยค ๙ ใช้เวลา ๖ ปีเหมือนกัน ต้องใช้ความเพียร ถ้าได้ในปีเดียวก็ขาดประสบการณ์ พระพุทธเจ้าตรัสว่า “วิริเยน ทุกขมจเจติ” คนจะล่วงทุกข์ได้ก็เพราะความเพียรหาอาหารก็เป็นทุกข์ ชีวิตของเราอยู่ด้วยความยากลำบาก เป็นทุกข์โดยการอยู่ การกินไม่มีก็เป็นทุกข์ มีก็เป็นทุกข์ ความทุกข์ของเรา ถ้าคนมันเกลียดความทุกข์ แล้วเป็นคนขี้เกียจด้วย เป็นคนขาดวิริยะเลย ไม่มีวิริยะ มันก็เป็นทุกข์ไปอีก ฉะนั้นเราขยันพอขยันเกิดขึ้นไม่รู้ความขี้เกียจไปอยู่ที่ไหน เปลี่ยนจากความขี้เกียจให้มาเป็นขยัน พอเปลี่ยนจากขี้เกียจวิริยะมาแทนเลย มาทำหน้าที่ ฉะนั้นหน้าที่ของวิริยะ มีหน้าที่ในกำจัดความขี้เกียจ^{๔๓}

๓) ด้านการบังคับบัญชา รูปแบบในเรื่องของผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานอำนวยความสะดวก ในการให้บริการและตอบคำถาม และทำความเข้าใจการเตรียมเอกสาร ขั้นตอน โดยมีการเพิ่มจุดประชาสัมพันธ์ มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำวิธีการ ทั้งนี้มีการจัดเวรสับเปลี่ยนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมจัดเวร^{๔๔} เมื่อเจ้าหน้าที่เกิดปัญหาหรือพบกรณีที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน หัวหน้าส่วนงานช่วยแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างเป็นกันเอง ทั้งยังรับฟังปัญหาพร้อมทั้งเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหา^{๔๕}

ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการประเมินผลปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมแก่ข้าราชการ และพนักงาน โดยมีการพิจารณาจากผลงานที่ปฏิบัติจริงในงานทะเบียนและ

^{๔๓} สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลแก่งคอย, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๔๕} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

บัตร^{๔๖} มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารในอนาคตเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียน และบัตร ให้โอกาสบุคลากรพัฒนาทั้งเรื่องของการฝึกอบรมมีการส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมเป็นประจำและต่อเนื่อง และส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่พัฒนาตนเองด้วยการเข้าศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับงาน เพื่อนำมาพัฒนาระดับตำแหน่งโดยคำนึงถึงผลงาน ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม และประวัติการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร ด้านตำแหน่งงาน ทั้งนี้ยังเป็นการเพิ่มศักยภาพของหน่วยงาน^{๔๗}

สายการบังคับบัญชาตามอำนาจหน้าที่^{๔๘} เป็นสายการบังคับบัญชาจากผู้บริหารในระดับบนสู่ผู้ปฏิบัติงานในระดับล่างขององค์การ^{๔๙} ความสัมพันธ์ของการจำกัดความยาวของสายการบังคับบัญชา โดยการควบคุมจำนวนของระดับในลำดับขั้นของการบริหารจัดการ จำนวนที่ดีที่สุดของลำดับขั้นการบังคับบัญชา^{๕๐} คือความยาวของการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้บริหารระดับสูงและพนักงานระดับล่าง รวมถึงความล่าช้าในการวางแผน และการจัดการองค์การ^{๕๑} ซึ่งการจำกัดจำนวนของระดับขั้นการบังคับบัญชาให้น้อยลงจะทำให้ปัญหาในการติดต่อสื่อสารลดลง^{๕๒} และองค์การจะมีการปฏิบัติงานที่รวดเร็วและมีความยืดหยุ่นมากขึ้น^{๕๓} ภายในองค์การได้มีการแบ่งแยกแผนกซึ่งแต่ละแผนกจะมีระดับขั้นการบังคับบัญชาโดยผู้บริหารในระดับกลางและระดับต้นของสายการบังคับบัญชาแต่ละแผนก^{๕๔} ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับผู้จัดการในระดับเดียวกันในแผนกอื่น ซึ่งปฏิสัมพันธ์นี้ช่วยในการตัดสินใจให้เร็วขึ้น เนื่องจากผู้บริหารจะรู้จักบุคคลอื่น และรู้วิธีการในการแก้ไขปัญหาเพิ่มมากขึ้น สำหรับการทำงานข้ามแผนกหรือการทำงานข้ามสายนั้นเป็นการสร้างทีมงานข้ามสาย ซึ่งสามารถควบคุมโดยผู้นำของแต่ละทีม^{๕๕} อย่างเช่น หน้าที่ของพระคุณเจ้าที่จะให้ธรรมทาน หมายถึง ผลที่พึงได้เราเรียกว่า คุณค่าของพระคุณเจ้าเรียกว่า อานิสงส์ สำหรับวิธีการในการปฏิบัติศีล คนเราที่จะมีศีลได้ต้องรู้จักอานิสงส์ ผลของศีลซ้ำ ถ้าไม่มีทรัพย์สมบัติ ถ้าไม่ได้สวรรค์สมบัติ ถ้าไม่ได้นิพพานสมบัติ วิธีปฏิบัติของศีล สัมปัตตวิริติ เราสมทาน คือบางคนไม่ได้มาวัดทุกคน อยู่กับบ้านไม่ได้เข้าสวดตักขีชีวิตก็เป็นสัมปัตตวิริติ เจอสัตว์ เจอเงิน ที่จะพึงเอา ที่จะพึงฆ่า หรือเมียคนอื่นมานอนด้วยไม่ร่วมศีล อย่างนี้เรียกว่า สัมปัตตวิริติ^{๕๖}

^{๔๖} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๔๗} สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๔๘} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๔๙} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๐} สัมภาษณ์ นางภัทรกร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๑} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรรณสมบูรณ์, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๕๒} สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๕๓} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๕๔} สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๕๕} สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุภกิจใจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๕๖} สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจารี, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

จิตตะ คือเอาใจใส่ มาทำงานเอาใจใส่ มาตรงเวลา ไม่เอาใจใส่ก็เสียหายต่อราชการ ถ้าไม่ตรงเวลาก็ต้องบริหารคนให้ตรง ถ้าเรามีภารกิจไปอบรมต้องจัดคนมาไม่ใช่มานั่งรอ เจ้าหน้าที่ไปไหนไม่ทราบ จัดคนมาคือการเอาใจใส่ไม่ให้บกพร่องต่อหน้าที่ต่อการให้บริการ ไม่ใช่จ่ายเบี้ยเลี้ยงแล้วทานข้าวยังไม่เสร็จ คนมานั่งรอ ไม่เอาใจใส่ต้องตรงเวลา^{๕๗}

ฉันทะคือความรัก ความพอใจในงาน ถ้าหากว่าทำแล้วจะเกิดความทู่แท้ ความรับผิดชอบในการที่จะติดตามในการทำงานของตัวหรือขององค์กร ใช้ได้ควบคู่กันหมด และอีกอันหนึ่งหลักอิทธิบาท จะมาพร้อมๆ กัน ไม่ได้มาตัวใดตัวหนึ่ง ถ้ามาตัวเดียวไม่เรียกอิทธิบาท ต้องมาพร้อมกัน ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา จะมาพร้อมกัน ถ้าหากว่าเราทำงานศรัทธาด้วยความรักในหน้าที่ เมื่อเกิดศรัทธามีความรัก ความมุ่งมั่น ความเพียรก็เกิดที่เราเรียกว่าวิริยะ ความเพียรเกิดขึ้น ความขยันเกิดขึ้น โดยปกติคนที่ทำด้วยความเพียร ความขยันความฝึกฝนในงานตัวนั้นจะเพิ่มความรับผิดชอบเข้าไปเป็นความต่อเนื่องของคุณธรรม วิริยะ จิตตะ วิมังสา มาพร้อมกัน เป็นขบวนการ แนวความคิดอย่างหนึ่ง^{๕๘}

๔) ด้านการประสานงาน รูปแบบในเรื่องของการปรับปรุงห้องทำงาน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น การบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากหน่วยงาน IT เพื่อให้บุคลากรขอข้อมูลอื่นจากหน่วยงาน จะได้รับข้อมูลเหล่านั้นอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์สำนักงาน โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม ให้มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เพื่อเอื้ออำนวยในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ และได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว^{๕๙} โดยมีการบริการทีวีให้ดูข่าวสาร มีหนังสือพิมพ์คอยบริการในหน่วยงาน เพื่อเวลาที่นั่งคอยติดต่อประสานงานในช่วงเวลาที่มีคนมาใช้บริการจำนวนมาก สามารถช่วยให้เพลิดเพลินใจ และลดการเกิดอารมณ์ในการรอได้^{๖๐} มีการประชาสัมพันธ์สื่อสารงานในหน่วยงานที่เพียงพอและหลากหลาย เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ อีเมลล์ เสียงตามสาย^{๖๑}

ภาระหน้าที่จะต้องเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้^{๖๒} และกำกับให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน^{๖๓} ด้วยความพยายามที่จะกำกับดูแลให้การทำงานของทุกคนและทุกหน่วยงานย่อยในองค์กรให้สามารถทำงานในหน้าที่ได้อย่างประสานสอดคล้องกัน^{๖๔} มุ่งสู่จุดหมายเดียวกันคือวัตถุประสงค์ขององค์กรโดยรวม^{๖๕} เป็นการออกแบบหรือกำหนดแผนในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร

^{๕๗} สัมภาษณ์ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๕๘} สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๕๙} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๖๐} สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภณ, ปลัดเทศบาลแก่งคอย สระบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๖๑} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๖๒} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๖๓} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๖๔} สัมภาษณ์ นางภัทรภร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๖๕} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบูรณ์, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

และคนงานที่ใช้ทรัพยากรขององค์กร^{๖๖} องค์กรใดที่ไม่มีการวางแผนจะทำให้ขาดประสิทธิภาพและขาดประสิทธิผล^{๖๗} ซึ่งจะไม่มีการมุ่งไปสู่กิจกรรมของกลุ่มหรือกิจกรรมของบุคคล แต่การวางแผนจะเริ่มที่ผู้บริหารระดับสูงทำงานเป็นทีมร่วมกับกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งจะต้องมีการติดต่อกับผู้บริหารในระดับกลางที่มีส่วนในการตัดสินใจว่า จะใช้ทรัพยากรขององค์กรอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามกลยุทธ์ หลักการในข้อนี้ยึดหลักว่า กิจกรรมของแต่ละกลุ่มต้องมีจุดหมายและแผนเดียวกัน^{๖๘}

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานควรจะได้รับ การมอบหมายหน้าที่ให้ปฏิบัติมากขึ้น หรือได้รับการกระตุ้นให้มีความรับผิดชอบในผลลัพธ์ของงานมากขึ้น ซึ่งหลักการนี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในองค์การยุคปัจจุบันได้ การแบ่งงานกันทำถือว่าเป็นสิ่งที่ดีมีประโยชน์ เป็นการแบ่งเบาภาระของผู้บริหาร ทำให้สมาชิกทุกคนมีงานทำและสามารถทำงานตามความรู้ความสามารถของตน ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการใช้แรงงานอย่างเต็มที่ เพราะการแบ่งงานกันสามารถช่วยลดเวลาการเรียนรู้งาน ทำให้คนมีทักษะ ความชำนาญงานมากขึ้น ทำงานได้ดีขึ้น โดยการแบ่งงานจะต้องทำทั้งในระดับงานบริหารและงานระดับปฏิบัติการ^{๖๙}

ในการประสานงานเราเจอสิ่งที่ล่องละเมิด แต่เราไม่ทำ มีศีลอยู่ในใจ เจตนาเป็นเครื่องจงดเว้น หรือเรียกว่าเจตนาศีล สมาทานวิริติ หมายถึง คนที่มารับศีล บอกว่าโยมสมาทาน โยมต้องวิริติไม่ดื่มเหล้า เมื่อสมาทานแล้วก็ไม่ได้ดื่ม ต้องใช้ความอดทน ความอดทนคือวิริยะ เข้าอิทธิบาท ๔ การรักษาศีลมีผลโดยอ้อม ต้องเอาอิทธิบาทมาใช้เหมือนกัน^{๗๐}

เราจะมีวิธีการอย่างไร สร้างแรงจูงใจให้พนักงานที่อยู่ในหน้าที่ที่เขาดูแล สร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นด้วยตัวของเขาเอง เช่น ให้มีความพอใจ รักใคร่ในการทำงานให้มีความพากเพียร มีใจเป็นสมาธิในสิ่งที่เขาทำและมีประสิทธิผล ทุกวันนี้ส่วนมากเขาจะไม่ค่อยใส่ใจ เราจะต้องมีวิธีสร้างแรงจูงใจให้เขาทำตรงนี้

แรงจูงใจมีหลายวิธี แรงจูงใจในตัวเอง ต้องให้เขารู้หน้าที่ของเรา ฝึกให้มีจิตให้บริการในหน้าที่เรา มีการให้สวัสดิการแก่เจ้าหน้าที่ แรงจูงใจมีให้รางวัล คำชมเชย ไม่ใช่ว่าลูกน้องทำงานทั้งปีไม่เคยชมเลย ต้องมีเทคนิค มีกรรมวิธี เช่น ให้โบนัส ให้โล่ ให้รางวัล เป็นแรงจูงใจภายนอก แรงจูงใจภายในต้องปลูกฝังให้เขามีจิตสำนึกว่า เป็นหน้าที่ที่เขาต้องรับผิดชอบ จัดฝึกอบรมเชิงวิทยากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในด้านนั้นมาให้การอบรม เพื่อกระตุ้นให้รู้ว่าเป็นหน้าที่ที่ให้บริการ ให้มีความคิดขึ้นมาก็เป็นสิ่งที่ดี ต้องมีการลงโทษอย่างเป็นธรรมหากทำผิด^{๗๑}

ในคุณธรรมข้อนี้ ที่ทำให้ผู้บริหารก่อนที่จะทำอะไรเป็นขบวนการในการคิด ในการทำขั้นตอนทุกอย่าง ต้องให้ครบในอิทธิบาท ๔ ทั้งหมด ไม่ได้เกิดทีละตัว จะเกิดขึ้นพร้อมกันในแนวความคิด ในการปฏิบัติ ทั้งหลักทฤษฎี แนวความคิด หลักการปฏิบัติ คุณธรรมตัวนี้ จะเกิดขึ้นไปพร้อมกัน เมื่อสุดท้ายงานสำเร็จ หลักวิทยาศาสตร์เรียกว่า ต้องมีการประเมินผล หรือสำรวจใน

^{๖๖}สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๖๗}สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๖๘}สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล่, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๖๙}สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุกกิจใจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๗๐}สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจารี, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๗๑}พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางธิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

ความสำเร็จ หรือไม่สำเร็จ อิทธิบาท ๔ ที่เกิดขึ้นพร้อมกัน จะพิจารณาทบทวนเองโดยอัตโนมัติ ถ้าจุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ ความสำเร็จ ถ้าไม่ได้เป็นไปตามที่เรากำหนด ขบวนการแนวความคิดอิทธิบาท ๔ กับการปฏิบัติก็จะกลับมาปรับปรุงในขณะที่ทำโดยอัตโนมัติ เราจะมีแนวความคิดในการที่จะดัดแปลง เปลี่ยนแปลง วิธีการทำ วิธีการที่จะดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมาย โดยไม่จำเป็นว่ามีแนวเดียว

หลักการปฏิบัติไม่จำเป็นต้องมีแนวเดียว เรามากรุงเทพ ไม่จำเป็นต้องมารถไฟอย่างเดียว มีความพยายามที่จะมากรุงเทพ เมื่อมารถไฟก็มาไม่ได้ แนวความคิดในการเปลี่ยนวิธีเดินทางกรุงเทพ นั่งรถยนต์ หรือมาโดยวิธีอื่น เกิดจากความคิดของเราโดยอัตโนมัติ เป็นแนวความคิดในการที่เขาเรียกว่า วิมังสา การสำรวจ ประมวลผลของมัน ก็จะกลับเข้ามาให้แนวความคิด วิธีการใหม่ที่จะทำงานให้เกิดผลสำเร็จ^{๗๒}

ธรรมะแต่ละข้อมีหน้าที่ ในลักษณะของความขยันหรือวิริยะเป็นไปในทางขะมักเขม้นไม่อยู่นิ่ง การที่จะทำประโยชน์ให้กับตนเอง ถ้าประโยชน์ของตนเองล้นเหลือ วิริยะที่จะไปช่วยเหลือคนอื่นอีก ก็จะมีธรรมะหมวดอื่น มีเมตตาเข้ามาด้วย ธรรมะข้อหนึ่งเกิดขึ้นธรรมะอื่นก็เสริมเข้ามา ทำให้วิริยะของเราแรง วิริยะในการเรียนหนังสือก็นึกถึงประโยชน์ที่พึงได้ ประโยชน์ในที่นี้ไม่ใช่ประโยชน์ที่เป็นเงินเป็นทองอะไร ถ้าเราเรียนหนังสือแล้วประโยชน์อื่นๆ ก็เกิดขึ้น เช่น อย่างเรียนประโยค ๙ ได้ก็เป็นโอกาสของเราที่จะอ่านพระไตรปิฎก จะเอาเพชรนิลจินดาเอาของดีๆ เหมือนกับทะเลลึก พระไตรปิฎกก็เอาจากตรงนั้นได้ โดยที่ไม่ต้องเสียเงิน ทอง แล้วก็มาเทศน์บอกญาติโยมได้ก็เป็นประโยชน์ต่อชาวโลก โดยที่ชาวโลกต้องไม่มาเสียทองกับเรา แล้วเราก็ตเทศน์โปรดเขา ก็ไม่ต้องเสียเงิน เสียทองอะไร แต่ก็ใช้วิริยะของเรา ฉะนั้นวิริยะของคนบางคน มีวิริยะแค่ สมมติว่าชั่วโมงหนึ่ง บางคนมีวิริยะแค่ประมาณ ๓๐ % ที่จะแพ้ แต่อาศัยสิ่งแวดล้อมและความเพียร สมาน ส.จาตุรนต์ ขณะในวันนั้น พอยกที่ ๑๒ สมาน ไม่ออกจากมุนี พี้เลี้ยง บอกทนน้อย ตายเป็นตาย สู้เป็นสู้ ทำไปทำไม คนนั้นก็เหนื่อยตั้งแต่ยก ๑๑ แล้ว แต่ที่นี้ให้กำลังใจสมานอยู่ ก็สู้สุดชีวิต ต่อยปลายคาง ชนะได้แชมป์เลยจริงๆ จะแพ้อยู่แล้ว แต่ด้วยความเพียร

ฉะนั้น พระพุทธเจ้า ปัญจวัคคีย์ ทั้ง ๕ หนีหมด พระพุทธเจ้าหันมาฉันทา พระพุทธเจ้าไม่ได้เรื่อง ความเพียรย่อหย่อน ก็หนีกันหมด ท่านก็มาใช้สายกลาง แต่ในทางปฏิบัติ สมานก็ใช้ความเพียร ก็อาจจะตั้งสติอารมณ์เนื่องจากสิ่งแวดล้อม เทรนเนอร์ให้เราเร่งให้ใช้สติปัญญารอบคอบ มีสติปัญญาเข้ามาด้วย พูดกันไปนานๆ เท่าใด พระไตรปิฎกก็กินไปหมดเลยวิริยะนั้น

ข้อที่ ๓ จิตตะ หมายความว่า เวลาเราทำอะไร ให้เราคิด ๓ วาระ ที่จริงมากกว่า ๓ วาระ

๑. เราต้องคิดไว้ก่อน เรียนหนังสือใช้จิตตะดูหนังสือไปก่อน เวลาเรียนก็ตั้งใจ หลังจากเรียนต้องไปทบทวน มันก็เป็นจิตตะตัวที่ ๓ จิตตะยังมีลูกหลานอีก บริวารเกิดจากครั้งแรกก็มีบริวาร จิตตะครั้งที่ ๒ ก็มีบริวาร จิตตะ ครั้งที่ ๓ ก็มีบริวาร บริวารของจิตตะเกิดขึ้นเป็นพุ่มเป็นพวง ข้าราชการบางที่มีจิตตะเฉพาะในที่ทำงานเท่านั้น พอถึงบ้านจิตตะ ไปเรื่องอื่น ก็จะทำงานไม่ได้ดี คนที่จะทำงานได้ดีจิตตะต้องใส่สมองตลอดว่า จะทำเรื่องนี้ให้ได้ ทำไปต้องคิดตลอดเวลา หาแนวทางแก้ไขว่า ปัญหาเรื่องประชาชนเขามารอกันมากจะจัดคิวแบบไหน สมัยก่อนเราไปธนาคาร หรือไปหาข้าราชการ ไม่ค่อยเข้าคิวกัน ตอนหลังคิดกันได้ว่าต้องมีหมายเลข แยกเขาใช้หมายเลขใช้ไม้เขียนเลข ๑ ๒ ๓ เดียวนี้มีคอมพิวเตอร์กด ใครไปอันดับเท่าไรก็กดใบคิวก็ง่ายขึ้น อันนี้มันเกิดขึ้นจากความมีจิตตะ เอตัสัน เขาใช้จิตตะ วิริยะ เหมือนกัน

^{๗๒} สัมภาษณ์ พระมหาทองใส วรปัญญา, เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

เขาสรางหลอดไฟ มีความล้มเหลวเป็นพันครั้ง กว่าจะสร้างหลอดไฟได้ ไปอ่านประวัตินักวิทยาศาสตร์คนนี้ ลึกๆ คือ นอนคิด นั่งคิด เช่น วิธีทางสำเร็จด้วยการใช้ความคิด^{๗๓}

๕) ด้านการควบคุม รูปแบบในเรื่องของการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงานมีการมอบอำนาจการตัดสินใจ การออกเป็นคำสั่งชัดเจนอย่างของนายทะเบียน จะมอบอำนาจการตัดสินใจเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่เป็นงานสำคัญหรือเรื่องสำคัญถึงจะส่งถึงรองปลัด หัวหน้าสำนักงาน เพื่อให้สะดวกความรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน^{๗๔} ในการดูแลงานทะเบียน และบัตรมีการแบ่งหน่วยย่อยเพื่อให้มีเอกภาพในการดูแลควบคุมที่เหมาะสม เป็นการกระจายงานให้มีความทั่วถึง โดยการกระจายอำนาจยังคงอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจนและการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน^{๗๕}

จะต้องกำกับให้สามารถประกันได้ว่ากิจกรรมที่ทำไปนั้น^{๗๖} สามารถเข้ากันได้กับแผนที่ได้วางไว้แล้ว เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม^{๗๗} ตรวจสอบเพื่อทราบว่ากิจกรรมที่ได้รับมอบหมายให้ผู้ที่บังคับบัญชาไปปฏิบัติจัดทำแล้วนั้น^{๗๘} สามารถถูกนำไปปฏิบัติหรือไม่เพียงใด^{๗๙} มีปัญหาอุปสรรคหรือต้องการคำชี้แนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างไรบ้าง^{๘๐} ทั้งนี้ เพื่อให้งานสามารถดำเนินไปได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผน^{๘๑} เป็นการรวมอำนาจของการบังคับบัญชาไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงขององค์กร ซึ่งอำนาจหน้าที่จะไม่ได้รวมไว้ที่ผู้บริหารระดับสูง^{๘๒} การบังคับบัญชาการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกำหนดว่า ควรมีการรวมอำนาจไว้ที่ผู้บริหารระดับสูงเท่าไร อย่างไร และมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาและคนงานในระดับล่างอย่างไร สิ่งนี้ถือว่ามีความสำคัญ เนื่องจากว่าจะมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของพนักงานในทุกระดับขององค์กร^{๘๓} อย่างเช่น ต่างประเทศที่เราไม่ได้นับถือศาสนาพุทธ ไม่รู้ศีล ๕ คืออะไร แต่ก็ไม่ได้ทำลายมีศีลในตัว คนพุทธของเราอยู่ยั่ว ศีล ๕ คืออะไร แต่เราไม่สามารถปฏิบัติได้ ถ้าเราไม่แปลศีลก็จะคุมเรื่องศีลอีก แปลศีลว่า “ปกติ” ปกติคนเราไม่ฆ่ากันแต่ที่ฆ่ากันผิดปกติ บางทีโดนคนอื่นมาลัทธิขโมย เวลาถึงงานพันหัวกัน ยาวข้างละ ๒-๓ หัว พันไม่ได้ให้ตาย พอไปสืบประวัติคนที่

^{๗๓} สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๔} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๗๕} สัมภาษณ์ นายอานวย นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน ปทุมธานี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๗๖} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๗} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๘} สัมภาษณ์ นางภัทรพร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๗๙} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๘๐} สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๘๑} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๘๒} สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้ว, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๘๓} สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

ถูกฟัน บางทีไปลักวัว ลักไก่ เขาแค้นเรา ในขณะเดียวกันทั้ง ๒ คน คนถูกฟันเพราะไม่มีศีล คนฟันก็ไม่มีศีล ไม่มีศีลทั้ง ๒ ฝ่าย ไม่ได้นึกคิดไม่มีปัญญา ที่รักษาจะได้บุญหรือได้อานิสงส์มากก็คือ เจตนาเป็นเครื่องจงดเว้น^{๘๔}

วิมังสา คือประเมินตัวเอง ประเมินหน่วยงาน อย่างเวลาเราไปซื้อตัวเครื่องบิน ต้องกดคะแนนให้ เรามี ไม่มี ต้องรีบไปทำ ไม่งั้นตกยุค ไม่มีประเมินตัวเอง ไม่มีวิมังสา ไปที่ไหนมีการประเมินทุกที่ มีการประเมิน เรารู้อารมณ์ของผู้มารับบริการว่าเขาพอใจ หรือไม่พอใจ เราจะได้ปรับปรุงตัวเอง^{๘๕}

หลักอิทธิบาท ๔ คือ วิธีการคิดกับวิธีการทำ ก็จะเกี่ยวเนื่องกัน ถ้าจุดมุ่งหมายที่เราจะเดินไปตามทฤษฎีหรือแนวความคิดที่วางไว้เป็นรูปแบบหนึ่ง แต่เวลาปฏิบัติอาจไม่ใช่รูปแบบเดียว ในหลักของวิมังสาจะประเมินผลให้เราไว้ มีวิธีการที่จะตัดแปลงขบวนการในการปฏิบัติ ในการทำเหมือนการตรวจสอบในลักษณะประเมินผลในตัวของมันเองเป็นหลักแนวความคิดของเรา ใช้ได้ทุกองค์กร ทุกวิธีการ คนเราทำอะไรก็ตามอย่าเอาแต่ความพอใจ ฉันทะ ตัวนี้ถ้าเอาแต่ความพอใจงานก็จะทำแบบให้เสร็จๆ ไปเฉยๆ เหมือนเราทำอะไร เขามอบงานให้เราทำอะไรสักอย่าง เราก็พอใจแล้ว ทำแค่นี้พอใจแล้ว แต่ถ้าหากว่าฉันทะตัวนี้ เราเพิ่มว่าเป็นความรัก รักในงาน ความพอใจในงานทำได้ เราทำงานด้วยความละเอียด รอบคอบขึ้น มีความรับผิดชอบมากขึ้น^{๘๖}

ข้อที่ ๔ วิมังสา ข้อ ๑ ๒ ๓ ก็ดี ถ้าขาดวิมังสา งานไม่สำเร็จ วิมังสา ของงานนั้นเวลาเราทำวิจัย คือตัววิมังสา ว่าตัวไหนคิดถูก งานของเรามีปัญหาอะไร ญาติโยมหรือตลอดจนประชาชนที่เขามาแออัดกันอยู่ เพราะอะไร และข้าราชการของเรา มันยืดยาดเพราะอะไร ขาดเงินเดือน หรือไม่ได้อบรมธรรมะ หรือขาดศีลธรรม หรือปัญหายุ่งเหยิงในครอบครัว ไม่มีการรักษาศีล มักจะมีตัวแปรหลายๆ อย่าง เราก็เอาตัวแปรต่างๆ มาแยกแยะ ค้นหาสาเหตุของตัวแปรของชาวของข้าราชการว่า มีตัวแปรอะไรที่ทำให้งานของคนๆ นี้ไม่สำเร็จ ก็เพราะเขาไม่ได้สรุปผลงาน คนจะสรุปผลงานได้เก่งนะเวลาประชุม เลขาต้องสรุป มีคนคุมหัวข้อประชุม เพราะต้องวิมังสาเอง เพราะเราประชุมแล้ว ๑. ไม่มีคนจด ๒. ไม่มีคนสรุป งานมันไม่เกิน พอประชุมครั้งแรกก็แบบนี้ ประชุมครั้งที่สองแบบนี้ ประชุมก็ครั้งงานไม่เดินเลย เพราะขาดวิมังสา พอเราจดหัวข้อประชุมเสร็จแล้ว ทำรายละเอียดแล้ว เราก็มาอ่านว่างานของเราที่ทำไปมันบกพร่องแค่ไหน และงานที่เราจะทำต่อไป มีงานอะไรบ้าง เสร็จแล้วก็คือการตรวจสอบ แต่ถ้าเราทำวิจัยหรือแม่แต่งานวัด หรืองานอะไรก็ตาม เมื่อทำไปแล้วไม่มีข้อสรุป ปัญหาก็ไม่แก้ อย่างนี้ วิมังสาไม่มีแล้วงานล้มเหลวไปหมด

ครอบครัวของเรา เราต้องใช้วิมังสาทุกวัน ตอนเช้าจะทำอะไร ตอนเย็นต้องสรุปว่า มีปัญหาอะไร แล้วจะแก้ยังไง บางทีเราพูดไม่ได้ เราก็เขียนไว้ วิธีแก้ปัญหาก็คือ พินิจพิจารณาจนเป็นรายวัน รายเดือน รายปี ว่ามันขาดอะไรไป ก็คือตัวปัญญา องค์ธรรมของมันคือปัญญา วิมังสาคือปัญญา แต่ปัญญาในการทำงานของเรามันมีองค์ประกอบอะไรอีกเยอะเยอะ เราก็จะรู้ว่าตรงไหนมันติดขัด ธรรมะเปรียบเสมือนกระแสไฟฟ้าที่เดินไปตามเส้นทางที่เขาวางแผนวางสายเอาไว้ แต่ถ้ากระแสไฟฟ้าเส้นสายของ

^{๘๔} สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจारी, เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑, ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๕} สัมภาษณ์ พระราชรัตนมงคล (มนตรี ยางอิสาร), ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

^{๘๖} สัมภาษณ์ พระมหาทองใส วรปัญญา, เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์, ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗.

มันขาดบ้าง ก็เกิดไฟช็อต งานก็ไม่สะดวกอุปมาฉันใด ฉะนั้นวิมมังสาเราก็ต้องสร้างเส้นทาง สร้างแผนวางไว้ เราจะทำงานอะไรแล้วสร้างแผนงานขึ้นมาพิจารณา ก่อน ในขณะที่ทำก็ทำไป แล้วมาพิจารณาอีกที่ว่างงานของเราจบไปแล้ว มันขาดตกบกพร่องอะไรคือตัวสรุปวิมมังสา

เราในฐานะเป็นผู้นำ ผู้บริหาร เราหาวิธีการมาให้ลูกน้องของเรามีธรรมะข้อนี้ ธรรมะนี้ถ้าเรามีมาก แต่ว่าเราไม่ได้บอกลูกน้องเรา เขาก็ขาดธรรมะ เราต้องมีจิตในการให้ธรรมทาน โดยเฉพาะพระ แต่พวกโยมไม่ค่อยรู้อยู่แล้ว แต่พวกเราต้องให้ธรรมทานญาติโยมเยอะๆ เพราะเราไม่ค่อยได้เขียนตำราไปบวชกันมาจบประโยค สองประโยค ได้ปริญญาโท ปริญญาเอก ไม่ค่อยได้วิเคราะห์ธรรมะเท่าไรหรอก เอาสัก ๙ ปี ๒๐ ปี ทั้งเขียน ทั้งวิเคราะห์ตำรา สอนญาติโยมให้มีความคิด ไม่ค่อยได้ทำประโยชน์ให้แก่ศาสนาสืบไป ความอ่านธรรมะมีทั้งแผ่นดิน ไม่ใช่เฉพาะเรื่องนี้เรื่องเดียว มันโยงกันไปหมด ฉันทะ ก็ต้องมีปัญญา ถ้าพอใจในเรื่องไม่ได้ไม่ได้ ก็จะเป็นมิจฉาทิฐิ ต้องฉันทะในเรื่องที่ดี ในขณะที่เดียวกันถ้าทำเรื่องชั่วๆ เขาก็ใช้อิทธิบาท ๔ สำเร็จเหมือนกัน แต่ไม่ได้มีใครสอนเรื่องชั่วๆ สมมติว่า เขาจะมาลักทรัพย์ขโมยของมาหลายรอบ มีวิธีะ ฉันทะของขโมย อุบายของมัน มีปัญญา แต่ภาษาไทยเราไม่เรียกว่า “มีปัญญา” เราเรียกว่า “อุบาย” ใช้วิมมังสาดูว่า มันมายืมเหมือนตีสุนัข มายืมไปครั้งหนึ่ง วันหลังรถหาย ให้มาสงสัยใคร ก่อนที่จะขโมยดูหลายวัน ขโมยบางคนเลี้ยงหมา ถ้าหมาดุเลี้ยงหมาก่อน เอายาพิษผสมข้าว หมาตายหมดแล้ว ถึงเอาไก่ เอาเป็ด มีความเพียร วิธีะ มีอิทธิบาทแบบชั่วๆ พระพุทธเจ้าไม่ได้สอน^{๘๗}

สรุปได้ว่า นโยบายที่ได้รับมาจะต้องมีการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยการนำหลักการบริหาร ๕ ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน การควบคุม มาบูรณาการงานในพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพรองรับการขับเคลื่อนภารกิจ ให้สอดคล้องกับการบริหารส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับเรื่องงานทะเบียนและบัตรประชาชน และสามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี นโยบายการบริหารงานท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความสามารถ มาใช้ในการบริหารมีทักษะและประสบการณ์จริง สะดวกง่ายที่ผู้ปฏิบัติตามทำได้ดี ประหยัดงบประมาณ ตรงเวลา คุ่มค่า สอดคล้องตามหลักการจัดการคือ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม เป็นต้น

๔.๑.๒ ปัญหา อุปสรรค บริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

๑) ปัญหาด้านบุคลากร

ปัญหาการบริหารบุคคลของเทศบาลมีปัญหาในเรื่องของการพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ และศักยภาพมีขีดจำกัด แต่เทศบาลก็แก้ปัญหาด้วยการส่งเสริมให้บุคลากรในสังกัดได้เข้ารับการอบรมพัฒนาตัวเองอยู่เป็นประจำ และส่งเสริมให้มีการศึกษาที่สูงขึ้น ด้วยการให้ทุนการศึกษาเพื่อนำความรู้มาพัฒนาองค์กร แต่ด้วยงบประมาณที่จำกัดจึงทำให้ไม่สามารถที่จะส่งได้ครบทุกคน โดยการทยอยไปที่ละคน^{๘๘}

^{๘๗} สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ, ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร, ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๘๘} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

ด้านบุคลากร เทศบาลควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนกำลังคนเพื่อให้เหมาะสมกับงาน และตรงกับความรู้ความสามารถของแต่ละคน และเน้นให้บุคลากรมีการพัฒนาศักยภาพด้านการทำงาน โดยส่งเข้ารับการอบรมในหลักสูตรต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับงานทะเบียนเป็นประจำ ปัญหาในด้านนี้จึงไม่ค่อยเกิดเท่าไร มีการตรวจสอบบุคลากรให้บริการด้วยใจรักในงานเพียงใด ติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดด้วยตนเองแต่ไม่ได้ไปจับผิด ไปให้กำลังใจ และไปช่วยแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น และสอบถามผู้ใช้บริการว่ามีความพึงพอใจในการมาใช้บริการ รวมถึงให้บุคลากรของเรามีส่วนร่วมในทุกๆ ด้าน^{๘๙} เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ในข้อกฎหมาย ระเบียบ และการให้บริการยังไม่ดีพอ^{๙๐} บุคลากรที่ปฏิบัติงานด้านงานทะเบียนและบัตรมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงกลางวัน คือ ถ้ามีผู้ใช้บริการมาก จะต้องบริการให้ทั้งวัน ทำให้บุคลากรเกิดความเหนื่อยล้า^{๙๑} บางครั้งอาจเกิดการสวมสิทธิในการทำบัตรได้ เพราะความรีบร้อนของการให้บริการได้^{๙๒}

การให้บริการไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่น ญาติพี่น้องจะดูแลอย่างดี เจ้าหน้าที่คายนาน^{๙๓}การทำงานด้านทะเบียนและบัตร บุคลากรจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับระเบียบกฎหมายเป็นอย่างดี เพราะถ้าผิดพลาดจะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้ เช่น การแฝงตัวเข้ามาทำบัตรประชาชน ถ้าไม่เจ้าหน้าที่เราเกิดความไม่รอบคอบแล้วจะทำให้ผู้เสียสิทธิในการได้บัตรตามปกติจะมีปัญหาอื่นตามมา และเจ้าหน้าที่เองก็จะมีคามผิดได้^{๙๔} บุคลากรบางส่วนที่มีความรู้ความสามารถ แต่บางส่วนขาดความรับผิดชอบ ขาดความตระหนักในหน้าที่ความรับผิดชอบ คำนึงแต่สิทธิที่พึงมีพึงได้มากกว่าหน้าที่ความรับผิดชอบ ที่พึงปฏิบัติ บางส่วนขาดความเสียสละ ขาดการอุทิศร่างกายแรงใจอย่างจริงจังเพื่อองค์กร และที่สำคัญมาก ๆ ก็คือขาดจิตวิญญาณและความจงรักภักดีต่อองค์กร^{๙๕}

บุคลากรบางคนมีความรู้ความสามารถดี แต่ไม่ค่อยชอบอยู่ในหน่วยงานรัฐบาล หรือว่าค่าตอบแทนไม่สูงเท่าของเอกชน^{๙๖}บุคลากรไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง^{๙๗}บุคลากรของหน่วยงานส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ด้านการปฏิบัติงานในหน้าที่เป็นอย่างดี แต่ยังไม่สามารถนำมาปรับใช้ในการให้บริการแก่ประชาชนและไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ที่มีอยู่แก่บุคคลอื่นได้เต็มศักยภาพของบุคลากรแต่ละคน ซึ่งจะสามารถกระทำได้ หากได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนาที่ดีและอย่างต่อเนื่อง^{๙๘}

^{๘๙} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๐} สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๑} สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๒} สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๓} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรรณสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๔} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๙๕} สัมภาษณ์ นายอำนาจ นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๙๖} สัมภาษณ์ นางภัทรพร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชนตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๙๗} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๙๘} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

บุคลากรไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน เช่น งาน ด้านทะเบียนและบัตร เพาะบุคลากรของเราจะต้องไปอยู่ตามสภาพของโครงสร้างของเทศบาลหรือขององค์กร เช่น งานพัสดุงานจัดเก็บรายได้ งานโยธา งานสำนักงาน เป็นต้น และบุคลากรมีการโอนย้าย และผู้บริหารที่ประหยัด งบประมาณด้านบุคลากร จะมีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่คนหนึ่งทำงานหลายหน้าที่หลายตำแหน่งให้รับผิดชอบ ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า และการตรวจสอบความถูกต้องด้านเอกสารอาจผิดพลาดได้ การจัดเก็บภาษียังไม่ครอบคลุมครบถ้วนในพื้นที่ ประชาชนบางส่วนไม่ให้ความร่วมมือในการชำระภาษี มีการหลีกเลี่ยง และขาดความรู้ความเข้าใจในการเบิกจ่าย เป็นต้น^{๙๙}เจ้าหน้าที่บางที่ล่าช้าในการให้บริการก็มี^{๑๐๐}เจ้าหน้าที่ของเรามีความพร้อมในทุกๆ ด้านรองรับกับประชาชนที่มาติดต่อได้ และให้บริการในวันหยุดด้วย^{๑๐๑}บุคลากรของเรามีประสิทธิภาพทุกคน^{๑๐๒}

๒) ปัญหางบประมาณ

งบประมาณของเรา มี ๒ ส่วน คือ งบประมาณรายรับ และงบประมาณรายจ่าย การประมาณการด้านรายรับจะเป็นตัวกำหนดขนาดงบประมาณรายจ่าย กล่าวคืองบประมาณรายจ่ายจะมากน้อยแค่ไหนขึ้นอยู่กับรายได้ที่ได้รับ รายรับและรายจ่ายในแต่ละปีของเทศบาล มีมูลค่าหลายล้านบาท ดังนั้นการใช้จ่ายเงินต้องสามารถแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้ อย่างดี และมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในเทศบาลของเราจะดูแลประชาชนได้เป็นอย่างดีปัญหาในเรื่องของงบประมาณของเราจึงไม่ค่อยจะมีปัญหามากนัก^{๑๐๓}

ส่วนงานมีความสามารถที่จะดูแลงบประมาณงานทะเบียนได้เป็นอย่างดี^{๑๐๔}ไม่ค่อยจะมีปัญหามากนัก เพราะเป็นการใช้งบประมาณในเรื่องของเทคโนโลยี เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์มีเพียงพอต่อการใช้งาน^{๑๐๕} เรื่องของงบประมาณของเทศบาลไม่มีปัญหา^{๑๐๖}งบประมาณส่วนหนึ่งที่ใช้สำหรับใช้ดับเพลิงสถานที่ของสำนักทะเบียนอยู่แล้ว แต่จะมีบ้างก็เป็นในเรื่องของการจัดเก็บภาษียังไม่ครบ^{๑๐๗}งบประมาณพอ แต่อยากได้คนมากกว่า^{๑๐๘}อย่างเทศบาลที่อยู่ในเขตเมือง สามารถพัฒนาห้องทะเบียน มีการจัดซื้อวัสดุสำนักงานที่ทันสมัย มีมุมบริการอ่านหนังสือให้บริการแก่ผู้มาติดต่อ^{๑๐๙}

การจัดทำงบประมาณของเทศบาลต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาและนโยบายที่ได้วางไว้ ในการจัดทำงบประมาณและการจัดสรร ในแต่ละปีจะเน้นเรื่องยาเสพติด เรื่องความสะอาด ศูนย์

^{๙๙}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้ว, ประธานชุมชน สระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๑}สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๒}สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๐๓}สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๔}สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๕}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๖}สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๗}สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๘}สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๐๙}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

พัฒนาเด็กเล็ก ปรับปรุงภูมิทัศน์ การสร้างถนนหนทาง ทำทางเท้า ปรับปรุงซ่อมแซมโครงสร้างต่าง ๆ ให้ดูดี เป็นต้น โดยคำนึงถึงประชาชนเป็นหลัก^{๑๑๐}

๓) ปัญหาเทคโนโลยีและสารสนเทศ

เรื่องเทคโนโลยีสมัยนี้มีใหม่ๆ และเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ต้องคอยศึกษาและเรียนรู้อยู่ตลอด^{๑๑๑} ระบบเทคโนโลยีของเรามีความทันสมัย เชื่อมต่อกันทุกช่องทางในปัจจุบันนี้ แจ้งข่าวสารต่าง ๆ โดยผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ และส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการอบรมตลอด^{๑๑๒} บุคลากรส่วนน้อยที่จะขาดความรู้ในเทคโนโลยี เพราะอายุมาก ไม่ค่อยพัฒนาแต่เราก็มีผู้ที่สอนให้ แต่บางครั้งก็ขาดความร่วมมือแต่ส่วนน้อย และเราก็มีศูนย์ทะเบียนภาคคอยให้บริการดูแลอยู่แล้วถ้ามีปัญหา^{๑๑๓} เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ยังมีอายุน้อย มีการพัฒนาตามเทคโนโลยี ^{๑๑๔} โดยให้เจ้าหน้าที่ของเราไปฝึกอบรมและมาสอนกันต่อในหน่วยงาน^{๑๑๕} ด้านแบบฟอร์มต่าง ๆ ถ้ามีการลงมือปฏิบัติบ่อยก็ไม่มีปัญหา เพราะเป็นแบบฟอร์มเฉพาะด้านอยู่แล้ว^{๑๑๖} มีปัญหาส่วนใหญ่ผู้ที่มียายุเกิน ๕๐ ปีขึ้นไปแล้ว ไม่ค่อยอยากเรียนรู้ด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ^{๑๑๗}

๔) ปัญหาด้านระเบียบ และข้อกฎหมาย

เทศบาลมีระเบียบข้อกฎหมาย จะดำเนินการเรื่องใด จะต้องศึกษาระเบียบกฎหมายว่าทำได้หรือไม่ สิ่งไหนทำได้ สิ่งไหนห้าม ซึ่งในส่วนของงานทะเบียนจะมีระเบียบข้อกฎหมายเยอะมาก^{๑๑๘} เจ้าหน้าที่ก็ต้องแม่นยำ เป็นนายทะเบียนก็ต้องศึกษาระเบียบกฎหมายและต้องจำให้ได้^{๑๑๙} ต้องศึกษาเยอะ มีความละเอียดอ่อน มีข้อกฎหมายเฉพาะตัว^{๑๒๐} ต้องมีความเข้าใจตัวกฎหมาย และมีระเบียบอย่างชัดเจน^{๑๒๑} และต้องศึกษาเยอะ มีความละเอียดอ่อน มีข้อกฎหมายเฉพาะตัว^{๑๒๒} ฉะนั้นจะมีปัญหาภายหลังได้^{๑๒๓}

^{๑๑๐} สัมภาษณ์ นายอำนาจ นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๑} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๒} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๓} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๔} สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๕} สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิชนธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๖} สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๗} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๑๘} สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๑๙} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๐} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๑} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๒} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๓} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

๕) ปัญหาด้านสถานที่

ห้องทะเบียนยังอยู่ที่อำเภอที่มีความคับแคบอยู่เพราะใช้ร่วมกับอำเภอในการทำงาน^{๑๒๔} มีบ้างถ้ามาพร้อมกันในวันที่หยุดหลาย ๆ วัน แล้วเปิดมาจะมากันเยอะมาก ทำให้เก้าอี้นั่งไม่พอเพียง^{๑๒๕} คับแคบเวลามีคนมาติดต่อเยอะๆ^{๑๒๖} ทำให้บริการไม่ทัน สถานที่ไม่เพียงพอต่อการสถานที่ตั้งเทศบาลที่สร้างใหม่ก็อยู่ห่างจากชุมชน ทำให้การเดินทางไปมาไม่ค่อยสะดวก^{๑๒๘}

๖) การบริหารจัดการองค์กรเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร

เทศบาลเราได้พัฒนารูปแบบ กลไก และวิธีการทำงาน ในทางปฏิบัติเราจะมีการมอบอำนาจให้กับหัวหน้างานทะเบียนและบัตรโดยออกเป็นคำสั่งของทางเทศบาล เพื่อจะได้ลดขั้นตอนการทำงานลงมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ทางหัวหน้างานจะได้ปฏิบัติได้โดยไม่ต้องรอกทางผู้บริหาร^{๑๒๙} การบริหารจัดการสำนักทะเบียน เทศบาลลดความยุ่งยากซับซ้อน ลดขั้นตอน และใช้ทรัพยากรร่วมกัน ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงกับกรมการปกครอง มีการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีกำหนดระยะเวลาในการให้บริการ ผู้ใช้บริการจะได้รับความสะดวกสบาย รวดเร็ว คุ่มค่า กับการรอคอยและกลับไปด้วยรอยยิ้มและมีความสุข^{๑๓๐} มีกตัตริศ มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำให้ความช่วยเหลือ^{๑๓๑} มีความถูกต้อง เชื่อถือได้^{๑๓๒} เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในงานทะเบียนและบัตร โดยให้เสนอแนะแบบฟอร์มต่าง ๆ ของงานทะเบียน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน^{๑๓๓} สำรวจความต้องการของประชาชน และให้ประชาชนเสนอข้อคิดเห็นต่อการทำงานของเทศบาลหรือของเจ้าหน้าที่ได้^{๑๓๔} ระบบร้องทุกข์ และช่วยเหลือประชาชนที่มาใช้บริการงานด้านทะเบียนและบัตรของเทศบาล โดยมีผู้ร้องทุกข์ไว้ให้บริการ^{๑๓๕} เทศบาลจึงมีมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิทางด้านข้อมูลการทะเบียนและบัตรของเรา โดยกำหนดรหัสต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้^{๑๓๖} จัดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของหน่วยงานและผู้มาใช้บริการได้ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง^{๑๓๗} กำหนดนโยบายและแผนพัฒนา

^{๑๒๔}สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๕}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๖}สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๗}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๘}สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๒๙}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองบางกรวย, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๐}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาล, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๑}สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๒}สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๓}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๔}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภ, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๓๕}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภ, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๓๖}สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๓๗}สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

ระบบการรักษาความปลอดภัยของสำนักทะเบียนระบบฐานข้อมูลการทะเบียน และ ระบบ การใช้ งานทางด้านการทะเบียนของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการทะเบียน^{๑๓๘} จัดให้มีระบบการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบบุคลากรเจ้าหน้าที่และผู้ได้รับอนุญาตเข้าสู่ระบบ และตรวจจับผู้ที่มีการกระทำที่เป็นภัยต่อระบบงานการทะเบียน^{๑๓๙} จัดให้มีระบบประมวลผลสำรอง กลาง ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันและรักษาฐานข้อมูลและลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการ ชำรุดของอุปกรณ์หรือภัยพิบัติต่างๆ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ของข้อมูลการทะเบียนตลอดจนพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเทศบาลจัดชุดตรวจสอบงานทะเบียนและบัตรเพิ่มเติม^{๑๔๐} จัดให้มีระบบตรวจสอบและติดตาม แก้ไขปัญหาจากการร้องทุกข์ และรายงานผลให้ปลัด และนายกเทศบาลทราบ^{๑๔๑}

กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาสำนักงานที่ให้บริการด้านการทะเบียน ให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงามผู้ขอรับบริการได้รับความสะดวกสบาย มีการจัดลำดับการบริการ ในเวลาที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และมีมุมกาแฟ มุมหนังสือ ให้นั่งพักผ่อนตาม อธิยาศัย^{๑๔๒} กำหนดมาตรฐาน จัดทำตัวชี้วัด มีคณะทำงานดำเนินการตรวจสอบ ประเมินผล โดยจัดเป็นลำดับและให้รางวัลตอบแทน^{๑๔๓} เราจะส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสำนักบริการด้าน การทะเบียนและบัตร ถ้าส่งแข่งขันและได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นสำนักทะเบียนดีเด่น ก็จะพาไปทัศน ศึกษา มอบรางวัลให้เป็นต้นศรี^{๑๔๔} ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาการบริการด้านการทะเบียน ให้เข้าสู่ระบบบริการทะเบียนแบบเบ็ดเสร็จด้วยตนเอง (ONE STOPSERVICE) ให้บริการ ณ จุดเดียว^{๑๔๕}

๖.๑ ด้านการปฏิบัติงาน เรื่องงบประมาณด้วยงานทะเบียนเปรียบเหมือนงานใหม่ของ หน่วยงาน ความพร้อมของท้องถิ่น ความไม่พร้อมของหน่วยงาน เนื่องจากหน่วยงานไม่เคย ปฏิบัติงานทะเบียนและบัตรมาก่อน เมื่อมีการถ่ายโอนงานทะเบียนและบัตร ควรมีการพัฒนาบุคลากร พัฒนาเครื่องมือ อุปกรณ์การทำงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อันดับแรกเรื่องของบุคลากร งบประมาณ อบรม ทำความเข้าใจจนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ก่อนที่จะมีการถ่ายโอนควรดู ในเรื่องการพัฒนาบุคลากรและอบรม ทำความเข้าใจ ยกระดับฐานะการทำงานและประเมินความ พร้อมก่อนเริ่มการทำงานจะได้มีประสิทธิภาพ ถ้าส่วนกลางมีงบประมาณควรจะพัฒนาเครือข่ายให้ ชาวบ้านได้ประโยชน์มากยิ่งขึ้น^{๑๔๖} เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่ม

^{๑๓๘}สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๓๙}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภ, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๔๐}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองบางกรวย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๑}สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๒}สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๔๓}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภ, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๔}สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๕}สัมภาษณ์ นายอำนาจ นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๔๖}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

บริการช่วงพักกลางวัน คือถ้าผู้ใช้บริการมากจำเป็นต้องให้บริการทั้งวัน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีอายุมากและไม่ค่อยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไม่ชำนาญในการใช้เทคโนโลยีในการปฏิบัติงาน^{๑๔๗} บางครั้งปัญหาในเรื่องของกรณีที่ไม่เคยปฏิบัติ ต้องใช้เวลาในการศึกษาระเบียบกฎหมาย ปรึกษาอาศัยประสบการณ์ของผู้ที่มีความรู้มากกว่า เช่น บุคคลที่ไม่มีเอกสารขอดำเนินการย้ายจากทะเบียนบ้านที่อยู่ต่างจังหวัด เพื่อมาเข้าอยู่ในทะเบียนบ้านเขตที่ปฏิบัติงาน เป็นต้น^{๑๔๘} อุปสรรคเกี่ยวกับบุคคลที่ชอบแฝงตัวเข้ามา เพื่อสวมสิทธิ์^{๑๔๙} ปัญหาคนต่างด้าว เนื่องจากปฏิบัติงานใหม่จึงขาดประสบการณ์

๖.๒ ด้านสถานที่ สถานที่เดิมมีความคับแคบ ซึ่งที่ผ่านมามีประชาชนมารับบริการจำนวนมากโดยเฉพาะด้านการจัดทำบัตรฯ ทำให้เกิดการแออัดในบางครั้ง และปัจจุบันกำลังปรับปรุงขยายพื้นที่ของสำนักทะเบียนฯ เพื่อประชาชนมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถในการให้บริการประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ^{๑๕๐} อุปกรณ์ล่าสุดเป็นอุปกรณ์ใหม่ แต่มีปัญหาบ้างแต่เราก็จะมีศูนย์ภาคที่พร้อมให้บริการอยู่แล้วซึ่งช่างก็จะมาแนะนำและแก้ไขปัญหาเหล่านั้นได้ ในส่วนแบบฟอร์มต่างๆ ก็ไม่มีปัญหาใดๆ เพราะเป็นแบบฟอร์มเฉพาะด้านอยู่แล้ว^{๑๕๑}

๖.๓ ด้านผู้มาติดต่อ เนื่องจากบางครั้งไม่ทราบขั้นตอนและเอกสารที่ต้องเตรียมไว้ใช้ในการติดต่อ จึงทำให้เกิดความล่าช้าในการดำเนินการ^{๑๕๒} หรือกรณีเอกสารไม่พร้อมอาจต้องเสียเวลาในการดำเนินการเพิ่มขึ้นจากเดิม^{๑๕๓} บางกรณีในช่วงเวลาที่มาใช้บริการมีผู้ใช้บริการจำนวนมากทำให้ต้องนั่งรอเป็นเวลานาน^{๑๕๔} กรณีที่ผู้มาติดต่อเป็นคนต่างด้าว อาจมีการสื่อสารไม่ค่อยเข้าใจ หรือเอกสารไม่มี ไม่ครบตามที่ต้องการ ส่งผลให้เกิดความล่าช้า ทำให้เกิดความเข้าใจผิดและมีการร้องเรียนกันได้^{๑๕๕}

การบริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในอดีตมีความล่าช้า มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน^{๑๕๖} รัฐจะเป็นผู้มีหน้าที่รับผิดชอบทั้งหมดโดยมอบอำนาจให้ส่วน

^{๑๔๗} สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๔๘} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๔๙} สัมภาษณ์ นางสาวโชติกา ทับทิมชัย, เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๕๐} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิจิตรโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๕๑} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ สนธิ, เจ้าหน้าที่งานทะเบียน สระบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๕๒} สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๕๓} สัมภาษณ์ นางภัทรรณ คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน ปทุมธานี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๕๔} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๕} สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้ว, ประธานชุมชน สระบุรี

^{๑๕๖} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางปูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

ภูมิภาคเป็นตัวแทนรัฐบาลกลาง^{๑๕๗} ต่อมาเมื่อสังคมมีขนาดใหญ่ขึ้น มีการพัฒนาในด้านต่างๆ^{๑๕๘} และมีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ทำให้ประชาชนมีความต้องการสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาก^{๑๕๙} รัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึง^{๑๖๐} รัฐจึงแก้ไขปัญหาโดยการจัดตั้งรูปแบบการปกครองส่วนท้องถิ่น^{๑๖๑} ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล กรุงเทพมหานคร และพัทยา เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการบริการสาธารณะให้ทั่วถึง^{๑๖๒} แต่การให้บริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนยังประสบปัญหาที่ได้รับการติติง ร้องเรียนเกี่ยวกับกริยาท่าทาง การแสดงออกที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นมิตรของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานผู้รับบริการ มักไม่ได้รับการให้คำปรึกษา ตลอดจนความไม่เสมอภาคในการให้บริการ^{๑๖๓}

สรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงพักกลางวัน คือถ้าผู้ใช้บริการมากจำเป็นต้องให้บริการทั้งวัน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีอายุมากและจะไม่ค่อยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ การบริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในอดีตมีความล่าช้า มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน

๔.๑.๓ กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

๑) การบริหารมุ่งประสิทธิภาพงานทะเบียนและบัตร

การบริหารจัดการสำนักทะเบียน เทศบาลลดความยุ่งยากซับซ้อน ลดขั้นตอน และใช้ทรัพยากรร่วมกัน ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์เชื่อมโยงกับกรมการปกครอง มีการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ มีกำหนดระยะเวลาในการให้บริการ ผู้ใช้บริการจะได้รับความสะดวก สบาย รวดเร็ว คุ่มค่า กว่าการรอคอยและกลับไปด้วยรอยยิ้มและมีความสุข^{๑๖๔} เพื่อให้มีความสะดวกรวดเร็ว ให้มีการกวดขัน และมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำให้ความช่วยเหลือ^{๑๖๕} ทางหน่วยงานได้พัฒนารูปแบบ กลไก และวิธีการทำงาน เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วม สำรวจความต้องการของประชาชน และให้ประชาชนเสนอข้อคิดเห็นต่อการทำงานของเทศบาลหรือของเจ้าหน้าที่ได้^{๑๖๖} โดยให้เสนอแนะแบบฟอร์มต่าง ๆ ของงานทะเบียน รวมทั้งรับฟังความคิดเห็นของประชาชน^{๑๖๗}

^{๑๕๗}สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๘}สัมภาษณ์ นางภัทรกร คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๕๙}สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๐}สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๑}สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๖๒}สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล้, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๖๓}สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุภกิจใจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๖๔}สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๕}สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๖}สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภ, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๖๗}สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

๒) การบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตร

หน่วยงานบางแห่งไม่ทำงานเพียงคนเดียวโดยการสั่ง ในทางปฏิบัติเราจะมีการมอบอำนาจให้กับหัวหน้างานทะเบียนและบัตรโดยออกเป็นคำสั่งของทางเทศบาล เพื่อจะได้ลดขั้นตอนการทำงานลงมีการกระจายอำนาจให้กับผู้ปฏิบัติงาน ทางหัวหน้างานจะได้ปฏิบัติได้โดยไม่ต้องรอกทางผู้บริหาร^{๑๖๘} มีระบบร้องทุกข์ และช่วยเหลือประชาชนที่มาใช้บริการงานด้านทะเบียนและบัตรของเทศบาล โดยมีตู้ร้องทุกข์ไว้ให้บริการ^{๑๖๙}

ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการร้องเรียนเกี่ยวกับการดูฐานข้อมูลของบุคคลตามสื่อ เช่น อยากรู้ว่าคนนั้นคนนี้อยู่ที่ไหน แต่งงานหรือยัง ซึ่งมีปัญหาตามมาถ้าเจ้าหน้าที่ของเราเปิดเผยให้กับคนอื่นที่ไม่ใช่บุคคลเจ้าของข้อมูลตัว หน่วยงานมีมาตรการป้องกันการละเมิดสิทธิทางด้านข้อมูลการทะเบียนและบัตรของเรา โดยกำหนดรหัสต่างๆ และสามารถตรวจสอบได้^{๑๗๐} มีจัดโครงสร้างและรูปแบบการบริหารที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพและสนองความต้องการของหน่วยงานและผู้มาใช้บริการได้ เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลง^{๑๗๑}

๓) การบริหารการควบคุมงานทะเบียนและบัตร

กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาระบบการรักษาความปลอดภัยของสำนักทะเบียนระบบฐานข้อมูลการทะเบียน และ ระบบการใช้งานทางด้านการทะเบียนของหน่วยงานต่างๆ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางด้านการทะเบียน^{๑๗๒} จัดให้มีระบบการกำกับดูแลและติดตามตรวจสอบบุคลากรเจ้าหน้าที่และผู้ได้รับอนุญาตเข้าสู่ระบบและตรวจจับผู้ที่มีการกระทำที่เป็นภัยต่อระบบงานการทะเบียน^{๑๗๓} จัดให้มีระบบประมวลผลสำรองกลาง ของหน่วยงานภาครัฐเพื่อป้องกันและรักษาฐานข้อมูลและลดความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการชำรุดของอุปกรณ์หรือภัยพิบัติต่างๆ พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลการทะเบียนตลอดจนพัฒนาปรับปรุงให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยเทศบาลจัดชุดตรวจสอบงานทะเบียนและบัตรเพิ่มเติม^{๑๗๔} จัดให้มีระบบตรวจสอบและติดตามแก้ไขปัญหาจากการร้องทุกข์ และรายงานผลให้ปลัดและนายกเทศบาลทราบ^{๑๗๕}

๔) การบริหารการจัดการองค์กรเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร

กำหนดนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาสำนักงานที่ให้บริการด้านการทะเบียนให้มีภูมิทัศน์ที่สวยงามผู้ขอรับบริการได้รับความสะดวกสบาย มีการจัดลำดับการบริการ ในเวลาที่เหมาะสม ก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และมีมุมกาแฟ มุมหนังสือ ให้นั่งพักผ่อนตาม

^{๑๖๘} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๖๙} สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๗๐} สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๑} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๒} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๗๓} สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๗๔} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๕} สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

อัยยาศัย^{๑๗๖} กำหนดมาตรฐาน จัดทำตัวชี้วัด มีคณะทำงานดำเนินการตรวจสอบ ประเมินผล โดยจัดเป็นลำดับและให้รางวัลตอบแทน^{๑๗๗} เราจะส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาสำนักบริการด้านการทะเบียนและบัตร ถ้าส่งแข่งขันและได้รับรางวัลชนะเลิศเป็นสำนักทะเบียนดีเด่น ก็จะพาไปทัศนศึกษา มอบรางวัลให้เป็นต้นฉบับ^{๑๗๘} ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนาการบริการด้านการทะเบียนให้เข้าสู่ระบบบริการทะเบียนแบบเบ็ดเสร็จด้วยตนเอง (ONE STOPSERVICE) ให้บริการ ณ จุดเดียว^{๑๗๙}

การบริการประชาชน ถือ เป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อการบริหารที่ดี เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ที่เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ ในลักษณะความยุ่งยาก ขั้นตอนของงานบริการ และมีจิตสำนึกแบบ (Service Mind) แนะนำหรือเดิน นำให้ไปติดต่อตามช่องทางการที่สามารถดำเนินการได้ทันที เน้นนโยบายหลักของทางส่วนกลาง ผู้บริหาร^{๑๘๐} ในส่วนของราชการใช้ธรรมาภิบาล คุณธรรม จริยธรรม เรื่องบาปบุญคุณโทษ^{๑๘๑} ความซื่อสัตย์สุจริตต่อตนเอง และหน้าที่^{๑๘๒} ด้านการบริการเป็นเลิศ รวดเร็ว ถูกต้อง สะดวก บริการอย่างไรให้ประชาชนพึงพอใจคือบริการให้ยิ้มแย้มแจ่มใส พุดไพเราะ มีการแนะนำหลักฐานเอกสารที่ต้องใช้ให้ถูกต้อง ชัดเจน เพื่อมิให้เกิดความล่าช้า^{๑๘๓}

งานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้องเพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะเสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหา ควรต้องยึดระเบียบกฎหมายเป็นหลัก บางครั้งต้องทำความเข้าใจในในกรณีที่ไม่เคยมีประสบการณ์ ถ้าไม่สามารถปฏิบัติได้ต้องไปปรึกษาหัวหน้าฝ่ายทะเบียนของอำเภอวิธีการคือต้องขอความร่วมมือเขาก่อนในการที่จะช่วยในการดูเกี่ยวกับเรื่องที่เรายังไม่เคยปฏิบัติยกตัวอย่างในเรื่องของงานทะเบียนเคยมีปัญหาในเรื่องของการแจ้งเกิดแจ้งตาย อีกเรื่องคือไม่เคยมีใบเกิดเลยไม่เคยมีชื่อในทะเบียนเลยต่อมาอายุ ๕๐ แล้วจะมาขอเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านแล้วหาหลักฐานไม่เจอก็จะมีปัญหาในเรื่องแนวทางคือคุณอยู่ต่างจังหวัดแล้วขอเข้ามาอยู่ในท้องที่อย่างกรณีที่ไม่ใช่งานที่เจอประจำไม่มีชื่อไม่มีสูจิบัตรไม่มีหลักฐานแสดงตนว่าเป็นใครมาจากไหน เพราะฉะนั้นต้องยึดกฎหมาย^{๑๘๔}

สายงานนี้คลุมถึงตำแหน่งต่างๆ ที่ปฏิบัติงานการทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนซึ่งมีลักษณะงานที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการพิจารณา ทำความเห็น สรุปรายงาน เสนอแนะ และปฏิบัติงานตาม

^{๑๗๖} สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล, นายกเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๗} สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา, ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๘} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๗๙} สัมภาษณ์ นายอำนวย นาคบุรินทร์, นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูน, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๐} สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิจิตรโรจน์จรัส, นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๘๑} สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร, รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๘๒} สัมภาษณ์ สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี, หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๘๓} สัมภาษณ์ นายไพศาล บัวแดง, ปลัดเทศบาลเมืองนนทบุรี, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๘๔} สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์, ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

กฎหมาย ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องการอนุญาต^{๑๘๕} การจดและจัดทำทะเบียนต่างๆ การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง^{๑๘๖}

การปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานไม่สูงนักหรือในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน^{๑๘๗} ซึ่งเป็นตำแหน่งที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบและคุณภาพของงานเทียบได้ระดับเดียวกัน^{๑๘๘} รับผิดชอบงานทะเบียนและงานบัตรประจำตัวประชาชน โดยควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่จำนวนหนึ่ง^{๑๘๙} หรือปฏิบัติงานทะเบียนและงานบัตรประจำตัวประชาชนที่ยากพอสมควรภายใต้การกำกับตรวจสอบบ้าง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย^{๑๙๐}

การปฏิบัติงานที่ยากพอสมควรเกี่ยวกับงานทะเบียนและงานบัตรประจำตัวประชาชน โดยปฏิบัติหน้าที่ในการพิจารณา ทำความเห็น สรุปรายงาน เสนอแนะ และปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบและคำสั่งเกี่ยวกับเรื่องการอนุญาต การจดและจัดทำทะเบียนราษฎร และทะเบียนต่างๆ การจัดทำบัตรประจำตัวประชาชนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร กฎหมายว่าด้วยบัตรประจำตัวประชาชน การพิจารณาอนุญาตการขอมีบัตรประจำตัวประชาชน การออกใบแทนบัตรประจำตัวประชาชน การจัดทำทะเบียนบ้าน ทะเบียนคนเกิด ทะเบียนคนตาย การรับแจ้งย้ายที่อยู่อาศัย การจัดทำทะเบียนผู้มีสิทธิเลือกตั้งบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง^{๑๙๑}

ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน นอกจากอาจปฏิบัติงานดังกล่าวข้างต้นบ้างแล้วยังทำหน้าที่ติดต่อประสานงาน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ปัญหาขัดข้องในการปฏิบัติงานในหน่วยงานที่รับผิดชอบด้วย ในฐานะผู้ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน ทำหน้าที่ช่วยหัวหน้าหน่วยงาน ปฏิบัติงานตามที่ได้รับ

มอบหมาย^{๑๙๒}

สรุปได้ว่า งานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้องเพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะเสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหา เป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อการบริหารที่ดี เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง จัดเจ้าหน้าที่ประจำสำนักงาน

^{๑๘๕} สัมภาษณ์ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน, ปลัดเทศมนตรีตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๖} สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข, ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๗} สัมภาษณ์ นางภัทรรณ คงสุวรรณ, ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี, ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๘} สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรหมสมบุญ, ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๘๙} สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล, ประธานชุมชน, ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗.

^{๑๙๐} สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ, เจ้าหน้าที่ทะเบียน, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๙๑} สัมภาษณ์ นายเหล็กมัย แซ่โล่, ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี, ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

^{๑๙๒} สัมภาษณ์ พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ, ดร., ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน, ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗.

๔.๒ ผลการวิเคราะห์การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เชิงพุทธบูรณาการ จากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) กับ ผู้ร่วมสนทนากลุ่ม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ในส่วนของการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ๗ ข้อ โดยแบ่งเป็น ๗ ตอน ได้แก่ ๑) นโยบายการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล ควรเป็นอย่างไร ๒) กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรของเทศบาลเป็นอย่างไร ๓) หลักการใดที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล ๔) อุปสรรคการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลเป็นอย่างไร ๕) ความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรควรเป็นอย่างไร ๖) จะนำหลักการทางพุทธศาสนาประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทะเบียนและบัตรอย่างไร และ ๗) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงบูรณาการควรเป็นอย่างไร โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๔.๒.๑ นโยบายการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล

เจ้าหน้าที่ผู้บริหารงานก่อนทำการต้องอ่านตรวจตราให้ตลอดทั่วถึง ก่อนทำงานแต่ละอย่าง ต่อจากนั้นก็ยึดกิจของตัวขึ้นสู่คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ ที่เราชาวพุทธรู้จักกันดี และประพฤติปฏิบัติกันมาตลอด^{๑๙๓} ควรพัฒนาให้ความรู้ทั้งในเรื่องข้อกฎหมายระเบียบต่างๆ เพื่อการดำเนินการให้ถูกต้อง^{๑๙๔} ๑) กำหนดแนวทางการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแนว (POSDC) เป็นต้น ๒) กำหนดแนวคิดการบริการเชิงรุกมากยิ่งขึ้น ๓) กำหนดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ถึงคุณประโยชน์ในการจัดทำทะเบียนและบัตรให้เห็นอย่างชัดเจน ๔) กำหนดฝึกอบรมด้านความรู้เรื่องการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสร้างฐานข้อมูลของทะเบียนและบัตรประชาชนให้มีประสิทธิภาพ ๕) กำหนดแนวทางให้ประชาชน เห็นมีส่วนร่วมในการทำแผนจัดทำทะเบียนและบัตรประชาชน ๖) กำหนดให้การทำงานคือการทำบุญ การทำงานคือการปฏิบัติธรรม^{๑๙๕} มุ่งเน้นความทันสมัย บริการที่รวดเร็ว มีความคล่องตัว เน้นหลักธรรมาภิบาลบริการอย่างเสมอภาค และเท่าเทียม เน้นความถูกต้อง และเป็นไปตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัด เน้นการบูรณาการทั้งด้านข้อมูล และบุคลากรกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง^{๑๙๖} การทะเบียนเป็นเรื่องของการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน และสามารถใช้อำนาจสิทธิของประชาชนได้อย่างแท้จริง การบริหารจัดการงานทะเบียน

^{๑๙๓}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๙๔}สนทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒิ ปณฺณวฑฺฒโน, เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๙๕}สนทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๙๖}สนทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลารัตนา ทัพทวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

และบัตร จะต้องสามารถตอบโจทย์ได้ใน ๒ ประการคือ ๑) เป็นเอกสารทางราชการ (Legal Document) ๒) เป็นข้อมูลทางสถิติ (Statistic)^{๑๙๗}

ด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนประชาชนมาก และถือว่ามีความพร้อมด้านงบประมาณ และบุคลากร ซึ่งถือเป็นจุดเด่นที่จะสามารถวางนโยบายการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรให้ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นจึงควรมีนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ๑) การยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ ข้อสั่งการของทางราชการโดยเคร่งครัด ๒) การให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยมีความเท่าเทียมกัน ๓) การอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน ในการเข้าถึงบริการ^{๑๙๘} สะดวก รวดเร็ว เสมอภาค และประชาชนพึงพอใจภายใต้หลักพระพุทธศาสนา^{๑๙๙} ควรเป็นนโยบายที่ไม่เน้นการบริการมากเกินไป เนื่องจากในปัจจุบันปัญหาคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองมีจำนวนมาก และการได้มาซึ่งสิทธิต่างๆ ของรัฐเริ่มต้นจากการมีบัตรประจำตัวประชาชน ซึ่งเป็นช่องทางที่เกิดการทุจริตเป็นจำนวนมากหากเน้นการให้บริการ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว มากเกินไป จะทำให้เกิดการทุจริตได้ง่าย กระทั่งต่อสิทธิส่วนบุคคล กระทั่งต่อความมั่นคงของรัฐ ดังนั้น นโยบาย ควรเป็นนโยบาย ที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทุกขั้นตอน ปฏิบัติเพราะระเบียบกฎหมายเหล่านั้น ป้องกันการทุจริตเป็นอย่างดี และรัฐควรประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าถึงประโยชน์ เพื่อที่จะไม่ให้ผู้อยู่หน้างาน ต้องกระทบกับความรู้สึกของประชาชน ที่ต้องการเพียงความถูกต้องของตนเองเท่านั้น^{๒๐๐} ให้การบริหารโดยมีการตรวจสอบได้ มีการลดขั้นตอนในวิธีการทำงานสำหรับผู้มาติดต่อ ลดการใช้เอกสาร เช่น บัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน คือสามารถใช้เอกสารตรวจสอบทางออนไลน์^{๒๐๑}

สรุปได้ว่า ผู้บริหารงานก่อนทำการต้องอ่านตรวจตราให้ตลอดทั่วถึง ก่อนทำงานแต่ละอย่าง ต่อจากนั้นก็ยกจิตของตัวขึ้นสู่คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นนโยบาย ที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทุกขั้นตอน ปฏิบัติเพราะระเบียบกฎหมายเหล่านั้น ป้องกันการทุจริตเป็นอย่างดี

๔.๒.๒. กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรของเทศบาล

เทศบาล คือ การรวมประชากรระหว่างหมู่บ้าน ตำบลเข้าเป็นเทศบาลให้ได้ แล้วจึงมีหลักฐาน ทะเบียนและมีเทศบาลบางแห่ง ประชาชนทั้งบ้านเรือนเข้ามาทำมาหากินในเมือง เมื่อเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นต้องการจะติดต่อหาตัวไม่เจอ จะให้ตีทางเทศบาลจะให้ประชาชนมาทำอะไรให้

^{๑๙๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๙๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๑๙๙} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๐} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เรืองฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๑} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

เจ้าหน้าที่ในหมู่บ้านหรือในตำบลประกาศหากระจายข่าวให้ทราบ ว่าจะให้มาทำอะไร นำหลักฐานอะไรมาติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของเทศบาล^{๒๐๒} ต้องมีความเหมาะสมรองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่มารับบริการภาครัฐ สะดวก และสบายตา^{๒๐๓} ควรเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น^{๒๐๔} ๑) ขึ้นตรงต่อนายทะเบียนท้องถิ่น หรือนายทะเบียนอำเภอ ในการบริหารจัดการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน ๒) ให้มีระบบตรวจสอบความโปร่งใส และตามกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้อง ๓) ให้มีความสะดวกสบายโดยให้มีการบริหารจัดการด้านข้อมูล ๔) ให้มีการประเมินผลความพึงพอใจของผู้ให้บริการอย่างเป็นระบบวัดผลได้ อย่างต่อเนื่อง^{๒๐๕} องค์ประกอบของ อปท. ประกอบจะต้องประกอบไปด้วย สถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และกฎหมาย อปท. ที่รองรับการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย โครงสร้าง การตรวจสอบการใช้อำนาจ^{๒๐๖} งานทุกงานหัวใจหลักอยู่ที่คน / บุคคลจึงควรเน้นที่ตัวบุคคลหน่วยงานจึงต้องคัดสรรเลือกเฟ้นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความดีงาม และมีใจรักงาน^{๒๐๗} ยื่นคำร้อง เจ้าหน้าที่ตรวจสอบเสนอนายทะเบียนท้องถิ่น นายทะเบียนท้องถิ่นวินิจฉัย / ออกคำสั่ง แจ้งผู้ยื่นคำร้อง^{๒๐๘} มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ด้วยความสุจริต ไม่เรียกรับผลประโยชน์ สถานที่ให้บริการ ควรสะดวกสบาย ผ่อนคลายระหว่างรอรับบริการ ผู้ปฏิบัติงานควรรอบรู้เรื่อง ระเบียบข้อกฎหมาย การจัดลำดับคิวรับบริการ^{๒๐๙} มีนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล เป็นผู้กำกับดูแลโดยตรง หรือสามารถของการทำงานให้ ผู้ได้บังคับบัญชาเพื่อความคล่องตัว^{๒๑๐}

สรุปได้ว่า มีความเหมาะสมรองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่มารับบริการภาครัฐ สะดวก และสบายตา มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ด้วยความสุจริต ไม่เรียกรับผลประโยชน์ สถานที่ให้บริการ ควรสะดวกสบาย การรวมประชากรระหว่างหมู่บ้าน ตำบลเข้าเป็นเทศบาลให้ได้

^{๒๐๒} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๓} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒินัน ปณฺณวฑฺฒโน, เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลารัตนา ทัททวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๐๙} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เรืองฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๐} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

๔.๒.๓ หลักการที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล

เจ้าหน้าที่ต้องเอาใจใส่ติดตามอยู่สม่ำเสมอจนกว่าจะดำเนินงานตามที่ต้องการ อย่าลืมว่าการติดต่อเชิญชวนเพื่อให้มาทำงานที่เทศบาลเขาจะไม่พร้อมกัน เขาจะมากันทีละคน สองคน เมื่อมาแล้วแนะนำอธิบายให้เขาเข้าใจ ช้าแล้วช้าเล่า ต้องใจเย็นใช้เวลากว่าจะให้งานตามวัตถุประสงค์^{๒๑๑} ต้องมีวิสัยทัศน์ สนับสนุนให้การดำเนินไปสู่ตามวัตถุประสงค์ให้สำเร็จตามเป้าหมาย^{๒๑๒} ควรมีการรวมตัวกันเชื่อมโยงกันในกลุ่มงาน หรือส่วนงานในการทำงานเป็นทีมเพื่อหาแนวทางในการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารประชาชน^{๒๑๓} หลักที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทะเบียน หลักการมุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ในการจัดการงานทะเบียนบรรลุเป้าหมายใน ๓ เรื่องหลัก ได้แก่ ผลงานสำเร็จลุล่วงผู้ได้รับบริการ ได้รับความพึงพอใจทุกด้าน ผลงานถูกต้องเป็นไปตามระเบียบกฎหมายปราศจากการทุจริต มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความทันสมัยในเรื่องของอุปกรณ์ เครื่อง และระบบบริการ^{๒๑๔} การให้บริการ คือ การให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานทะเบียนและบัตรให้ได้รับความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นธรรมตามหลักการให้บริการ แบบเบ็ดเสร็จครบวงจร ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็น สร้างสรรค์ศรัทธา คือ ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวแทนของรัฐ การแก้ไขปัญหา คือ แก้ไขปัญหาความขัดข้องทั้งในด้านการปฏิบัติงาน และปัญหาของประชาชนให้หมดหรือลดน้อยลง ๑) การปฏิบัติงาน เช่น สถานที่ทำงาน บรรยากาศ ภูมิทัศน์ ซึ่งผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ต้องสนใจแก้ไขปัญหาร่วมกัน ๒) ปัญหาของประชาชน ควรรับฟังปัญหาความเดือดร้อน และให้ความสนใจในการแก้ไขปัญหา ๓) การพัฒนางานทะเบียน คือควรปรับปรุงการปฏิบัติงาน การให้ของประชาชนให้มีประสิทธิภาพ โดยการนำเทคโนโลยีและความรู้มาได้^{๒๑๕}

มีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของตัวเองและจิตสำนึกในงานบริการ^{๒๑๖} ควรนำหลักความเป็นธรรม ความถูกต้องตามกฎหมาย โปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความรับผิดชอบ

^{๒๑๑} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภินันท์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๒} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒินันท์ ปณฺทวฑฺฒโน, เลขาธิการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลารัตนา ทัพทวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

และประหยัดคัมค่ามาใช้ในการบริหารจัดการ^{๒๑๗} หลักการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พึงพอใจต่อผู้รับบริการ โดยไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย^{๒๑๘} หลักการที่นำมาใช้ควรใช้หลักคุณธรรม โปร่งใส ถูกต้อง เสมอภาค ตรวจสอบได้^{๒๑๙}

สรุปได้ว่า เอาใจใส่ติดตามอยู่สม่ำเสมอจนกว่าจะได้งานตามที่ต้องการ หลักการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พึงพอใจต่อผู้รับบริการ โดยไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หลักที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทะเบียนคือ หลักการมุ่งผลสัมฤทธิ์

๔.๒.๔ อุปสรรคการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล

อุปสรรคมีอยู่ เมื่อเข้าไปสัมผัสกับงานก็จะรู้และมีวิธีแก้กันให้ในตัว ดังนั้นการทำงานอย่ากลัวอุปสรรค ถือเสียว่าอุปสรรคสอนคนให้เป็นงาน^{๒๒๐} งบประมาณน้อย รัฐบาลยังไม่จัดสรรเต็มที่ หรือน้อยจนเกินไป และบางอย่างยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นขาดความรู้ ความเข้าใจ ในบทบาทของตนเอง^{๒๒๑} ขาดโอกาสให้ประชาชนในวันหยุด เช่น วันเสาร์ อาทิตย์ ขาดการเข้าไปตั้ง ศูนย์บริการในภาคชุมชน เช่น ตำบล หรือชุมชน อย่างทั่วถึง ขาดการประชาสัมพันธ์ในชุมชน ควรมีจิตบริการมากยิ่งขึ้น ขาดความรู้เรื่องภาษาไทยและอังกฤษอย่างถูกต้อง^{๒๒๒} ขาดประสบการณ์ในด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง การป้องกันระบบปัญหาด้านการทุจริต อย่างจริงจัง การขึ้นตรงต่อการเมืองท้องถิ่นอาจมีปัญหาด้านการให้บริการและหลักความเสมอภาค งานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเน้นที่เฉพาะการให้บริการ แต่ไม่ได้เน้นมิติของความมั่นคงการที่จะเกิดการทุจริตเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการย้ายทะเบียนบ้านเบื้องหลังผลทางการเลือกตั้ง^{๒๒๓}

ปัญหาจากระบบการบริหารงาน เช่น ใช้บัตรเสีย ปัญหาจากบุคคล เช่น คมนโยบายงานมาก ไม่ว่าจะเป็นงานหลัก งานนโยบาย และงานพื้นที่ เพราะทั้งหมดที่กล่าวมาบางครั้งทำให้เกิด

^{๒๑๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เรืองฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๑๙} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๐} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๑} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒิ ปญฺญาวฑฒโน, เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๒} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธตร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

ปัญหา^{๒๒๔} ระเบียบกฎหมายไม่ทันสมัย เจ้าหน้าที่ทะเบียนควรยึดหลักธรรมะ ควบคู่กับหลักกฎหมาย ในการวินิจฉัย งานด้านทะเบียนให้เกิดประโยชน์กับประชาชนมากที่สุด^{๒๒๕} เจ้าหน้าที่ที่ไม่ศึกษา ระเบียบงาน เจ้าหน้าที่ไม่มีความรักในสิ่งที่ทำ เช่น ไม่มีใจเป็นมิตรกับประชาชนที่มาติดต่อ ความกล้า ตัดสินใจ การใช้ดุลยพินิจ พิจารณาเหตุผล การทำงานอยู่กับอารมณ์ของผู้คนเป็นประจำ บางครั้งทำให้ตนเอง ไม่มีความสุข จึงเบื่อกับที่จะทำงานตรงนั้น วัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานที่ไม่เพียงพอต่อ ผู้รับบริการ^{๒๒๖} เจ้าหน้าที่ขาดคุณธรรม ระเบียบกฎหมาย ไม่ทันสมัย ตรวจสอบ ตรวจสอบตราหาหลาย ขึ้นตอน^{๒๒๗}

สรุปได้ว่า ปัญหาจากระบบการบริหารงาน เช่น ใช้บัตรเสีย ปัญหาจากบุคคล เช่น คุณ นโยบายงานมาก ไม่ว่าจะเป็นงานหลัก งานนโยบาย งบประมาณน้อย รัฐบาลยังไม่จัดสรรเต็มທີ່หรือ น้อยจนเกินไป และบางอย่างยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นขาดความรู้ ความเข้าใจใน บทบาทของตัวเอง

๔.๒.๕ ความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตร

เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับ นำเชื่อถือเอาการณงานหน้าที่เป็น เครื่องรองรับ เอาการงานเป็นการันตี^{๒๒๘} รวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการ สำหรับประชาชน^{๒๒๙} ควรจัดตั้งฐานข้อมูลเชื่อมโยงได้ทั่วประเทศ ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมา ใช้ให้มีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาบุคลากรด้าน (HR) ให้มีความพร้อมด้าน (IT)^{๒๓๐} เป็นผู้มีคุณวุฒิและมี ประสบการณ์ความรู้ด้านทะเบียนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง มีความพร้อมในด้านสถานที่ เครื่องมืออุปกรณ์ และบุคลากรเพียงพอ มีระบบการตรวจสอบความโปร่งใสที่เชื่อถือไว้^{๒๓๑}

ท้องถิ่นที่มีความหนาแน่นของประชากรสูง เช่น เทศบาลนคร เทศบาลเมือง หรืออาจจะ เป็นเทศบาลตำบลที่มีการลงทุนธุรกิจจำนวนมาก ในแ่งของงานบริหารท้องถิ่นที่มีความพร้อมก็

^{๒๒๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการ กรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธตร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดอำเภอ ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เริงฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัด ปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๗} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคู เวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๘} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์ พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๒๙} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒิ ปญญาวุฒโน, เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๐} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๑} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลารัตนา ทัพทวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

สามารถที่จะดำเนินการได้^{๒๓๒} ซึ่งต้องมีขอบเขตว่าให้ได้แค่ไหน ซึ่งสอดคล้องกันและจะต้องพัฒนาท้องถิ่นที่ล่าช้าต้องให้บริการที่รวดเร็ว แต่คนทั้งเรื่องของความมั่นคงไม่ได้^{๒๓๓}ให้อำนาจสามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรได้ทั้งงบประมาณและบุคลากร^{๒๓๔} ผู้ปฏิบัติมีความรู้ความสามารถตามระเบียบกฎหมายอย่างชัดเจน และมีความโปร่งใสมีใจทำงานบริการ รวมทั้งมีอุปกรณ์เครื่องมือในการปฏิบัติงานอย่างพอเพียง^{๒๓๕} เทศบาลบางแห่ง สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ หากแต่ปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยยังไม่มอบงานบัตรให้กับ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด^{๒๓๖}

สรุปได้ว่า รวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสำหรับประชาชน สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับ เชื่อถือเอาการงานหน้าที่เป็นเครื่องรองรับ เอาการงานเป็นการันตี

๔.๒.๖ การประยุกต์ใช้หลักการทางพุทธศาสนากับการบริหารงานทะเบียนและบัตร

การทำงานต้องนำเอาหลักธรรมมาใช้ เช่น เอาสติ ปัญญามาใช้ เพราะอบรม ๒ อย่างนี้เป็นสิ่งที่มีลักษณะมีอุปการะมากในการทำงาน^{๒๓๗} ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่พนักงาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา รักใคร่ ปราธนาดีต่อลูกน้อง ต่อมามีความสุขสงบ เมื่อลูกน้องตกทุกข์ ทุกข์ตา พลอยยินดี แสดงความชื่นชอต่อความสำเร็จ การเอาใจใส่ในงานของลูกน้อง อุเบกขา วางเฉย มีความสงบ เป็นกลาง ไม่เข้าข้างฝ่ายใดเป็นต้น นี่สำหรับผู้บริหาร

สำหรับผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจแก่ลูกน้อง ให้เขามองเห็นเป้าหมายที่เขาจะได้รับ เช่น ๑) สวัสดิการ ๒) ตำแหน่ง ๓) ความปลอดภัย ๔) การเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงาน เมื่อเขามองเห็นเป้าหมาย ก็จะเดินตามคุณธรรม คืออิทธิบาท ๔ คือ ๑) ฉันทะ รักในงาน ๒) วิริยะ พากเพียรเป็น ๓) จิตตะ มีสมาธิในงาน ๔) วิมังสา ตรัสรองงานด้วยปัญญาเกิดจากจิตสงบ^{๒๓๘} ควรนำหลักอปปายนัยธรรม มาปรับใช้ในการบริการประชาชน^{๒๓๙} สามารถนำหลักทางพุทธศาสนา

^{๒๓๒} สทนากลุ่มเฉพาะ เศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เรืองฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๖} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๗} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๘} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวัฒน์ ปญฺญาวฑฒโน, เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๓๙} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

ประยุกต์ เข้ากับการบริหารงานทะเบียนและบัตร คือหลักของธรรมาภิบาล หรือหลักการแห่งความ ยุติธรรมเท่าเทียมและความซื่อสัตย์ มีเมตตาภายใต้ความถูกต้องของกฎหมาย^{๒๔๐} การบริหารงาน ทะเบียนและบัตร มีเป้าหมายหลักคือการให้บริการ หลักธรรมกัลยาณมิตร คือ มิตรแท้ เพื่อแท้ เพื่อนตาย เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน เป็นมิตรที่หลังดี มีสิ่งดีๆ ให้กันด้วย ความจริงใจ เป็นหลักธรรมสิ่งที่น่าสนใจได้กับหน้าที่ต้องให้บริการประชาชน เนื่องจาก หากมองว่าผู้มาติดต่อเป็นกัลยาณมิตรแล้ว ก็จะทำให้รู้สึกเหมือนเป็นญาติกัน^{๒๔๑}

๑) ฉันทะ ความพอใจด้วยการทำงานนั้น รักทำงานนั้น ไม่ถูกบังคับให้ทำ ทำด้วยใจชอบ รัก ๒) วิริยะ ความเพียรทุ่มเท ขยันทำงานอย่างต่อเนื่อง ไม่ท้อแท้ เข้มแข็ง อดทน สู้งานจนกว่าจะ สำเร็จ ๓) จิตตะ ความมุ่งมั่น ตั้งจิตใจทำด้วยความคิดมุ่งมั่นไม่ปล่อยให้จิตฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ๔) วิมังสา การไตร่ตรอง เริ่มตั้งแต่การวางแผน ตรวจสอบ ทบทวน ใช้นโยบายใคร่ครวญ ทดลอง แก้ไข ปรับปรุง วัดผล จนงานสำเร็จ เพราะการเกิดมาเป็นมนุษย์จึงต้องปรุงปรุงพัฒนาอยู่เสมอ^{๒๔๒}

เจ้าหน้าที่ ควรนำหลักพุทธศาสนาใช้ในการบริหารและบริการประชาชนทุกขั้นตอน เช่น หลักสาราณียธรรม ควบคู่กับหลักธรรมาภิบาลก็จะเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น^{๒๔๓} การให้บริการ งานทะเบียนและบัตร เป็นงานที่ต้องอยู่กับประชาชน ผู้คนที่มีความดีและอรรถประโยชน์ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นอย่างยิ่งว่า ต้องทำงานอย่างมีความสุข และสนุกกับงานที่ทำตามหลักพรหมวิหาร ๔ คือ ๑) เมตตา ความรักความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ๒) กรุณา ความสงสารคิดที่จะให้ผู้อื่นพ้น ทุกข์ ๓) มุทิตา การยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี ๔) อุเบกขา ความวางเฉย ไม่ดีใจ ไม่เสียใจ เมื่อผู้อื่นถึงคราว วิกฤติการใช้หลักเมตตา คือการให้บริการตามความต้องการของเขาดำเนินการ กรุณา คือ หากเขามีปัญหา มา ต้องเป็นธุระช่วยเหลือเขาตามอำนาจหน้าที่ มุทิตา คือ พึงพอใจที่เขาพอใจในการทำงานของเรา อุเบกขา คือ เมื่อเราลงมือแก้ปัญหาให้เขาแล้ว แต่ไม่สามารถทำได้เนื่องจากติดข้อกฎหมายบาง ประการ เราก็ต้องวางเฉยเสียไม่ควรหาช่องว่างของกฎหมายเพื่อช่วยเหลือ^{๒๔๔}

หลักการทางพุทธศาสนา ที่ควรนำมาประยุกต์ใช้ควรเป็นหลักคุณธรรม ยึดมั่นในการ ถูกต้องด้วย ส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองได้ มีความซื่อสัตย์ มีระเบียบวินัย ขยัน^{๒๔๕}

^{๒๔๐} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลารัวรรณ ทัพทวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๑} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขานุการ กรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๒} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการ กรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัฏฐา เจริญฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัด ปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปายบาง ตำบลบางคู เวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

สรุปได้ว่า การทำงานต้องนำเอาหลักธรรมมาใช้ เช่น เอาสติ ปัญญามาใช้ เพราะอบรม ๒ อย่างนี้เป็นสิ่งที่มีลักษณะมีอุปการะมากในการทำงาน ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่นักงาน หรือ ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา รักใคร่ ปราบปรามดีต่อลูกน้อง

๔.๒.๗ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้จะทำบัตรต้องออกบัตรเข้าคิว เจ้าหน้าที่ต้องคอยตรวจตราปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ สิ่งไหนไม่ดีก็ปรับปรุงสิ่งไหนดีก็ทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป^{๒๔๖} ทฤษฎีตะวันตก มาบูรณาการกับอิทธิบาท ๔ เช่น ๑) การวางแผน ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๒) การจัดองค์กร ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๓) การบังคับบัญชา ต้องมีวิริยะ และฉันทะ ๔) การควบคุม ต้องมีวิริยะ

สร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น เป้าหมาย เงิน ตำแหน่ง และสวัสดิการ มีทฤษฎีแรงจูงใจ ความต้องการของมาสโลว์ เป็นต้น^{๒๔๗} ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรหากรรมกรปกครอง หรือ ท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนที่สร้างปัญหา เช่น รอนานเกินไป กำหนดคิวและแบบฟอร์มให้ประชาชนและสะดวกมากยิ่งขึ้น ควรให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงาน ถูกต้อง ถูกใจ ถูกระเบียบ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา^{๒๔๘} รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงบูรณาการ ควรมีการบริหารแบบให้มีการนำ วิถีแนวทางปฏิบัติในพุทธศาสนา มาเชื่อมต่อด้านแนวการปฏิบัติโดยยึดหลักการทำงานบริหารจัดการ ให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมไม่คดโกง และประพฤติมิชอบ^{๒๔๙} ต้องสนองความต้องการของประชาชน รวดเร็ว ถูกต้อง บัตรรวดเร็ว (Smart Card) ใช้บัตรเดียวในการเก็บข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล เท่าที่จำเป็นได้เองจากระบบ Internet สามารถนำออกมาใช้งานได้จริง มีการบริการแบบเคาเตอร์บ้าน^{๒๕๐} คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร พรหมวิหาร ๔ รักใคร่ผู้ใต้บังคับบัญชา สงสาร ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องมีหลัก ๑) การครองตน เช่น การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ๒) ครองคน เช่น ความสามารถในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชา ความสามารถในการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาค แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์

^{๒๔๖} สทนากลุ่มเฉพาะ พระครูศรีปริยัตยาภรณ์, ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๗} สทนากลุ่มเฉพาะ พระมหาปัญญาวุฒินันท์ ปณฺทวฑฺฒโน, เลขาธิการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๘} สทนากลุ่มเฉพาะ นายบำรุง พันธุ์อุบล, ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๔๙} สทนากลุ่มเฉพาะ นางสาวสลาวีวรรณ ทัพทวี, นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๐} สทนากลุ่มเฉพาะ นายเศรษฐชัย บรรเทา, หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเสริมสร้างความสามัคคีและร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ ทั้งในและนอกหน่วยงาน ๓) และครองงาน เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Strong) ความรู้ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน ความพากเพียรในการทำงาน และมีผลงานที่เป็นที่น่าพอใจ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประชาชน^{๒๕๑}

รูปแบบควรบูรณาการหลักพุทธ กับหลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร^{๒๕๒} ผู้ปฏิบัติควรนำหลักธรรมมาใช้ในการทำงาน ทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือ ต้องพอใจรักใคร่ในสิ่งที่ทำ ตั้งใจเพียรทำในสิ่งนั้น โดยเป็นธุระให้ทั้งรัฐและราษฎรไม่วางเฉย โดยใช้วิจยญาณดูผลดีอย่างดีที่สุด ในการกระทำนั้น ซึ่งเป็นแนวทางของอิทธิบาท ๔^{๒๕๓} ส่วนกลางควรสร้างรูปแบบโปรแกรมให้ทันสมัยครอบคลุมตรวจสอบจุดเดียวสัมฤทธิ์ผล ใช้การบริการทุกแห่ง เช่น อายุ เมือง ตรวจสอบขั้นตอนการติดต่อให้อยู่จุดเดียวทั้งหมด^{๒๕๔} ท้องถิ่นควรมีจิตใจที่เป็นสาธารณะในด้านการให้บริการและมีคุณธรรมในการบริการตามหลักอิทธิบาท^{๒๕๕}

สรุปได้ว่า ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรหากรวมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

๔.๓ ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๔.๓.๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ จากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ ๒ โดยแบ่งเป็น ๔ ตอน ได้แก่ ๑) สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ๒) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

^{๒๕๑} สทนากลุ่มเฉพาะ นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ, นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๒} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุพิชัย ศิริรักษ์, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๓} สทนากลุ่มเฉพาะ นางณัชชา เรืองฤทธิ์, หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๔} สทนากลุ่มเฉพาะ นางรชยา รัตนสีมา, หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

^{๒๕๕} สทนากลุ่มเฉพาะ นายสุภชัย ท้าวกลาง, หัวหน้าฝ่ายช่วยอำนวยการสำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร, ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘.

๓) งานทะเบียนและบัตร ว่าควรใช้หลักธรรมข้อใดมากที่สุด และ ๔) ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะในเรื่องของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษา โดยได้นำเสนอตามประเด็นสำคัญของแต่ละรายการ ดังนี้

ตอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ของแต่ละรายการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เทศบาลในเขตกลุ่มภาคกลางตอนบน ประกอบด้วย ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดปทุมธานี จังหวัดนนทบุรี พระนครศรีอยุธยาและจังหวัดสระบุรี โดยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตร ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามมีรายละเอียดดังนี้ ตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตร ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ

(n=๓๕๔)		
ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
๑. เพศ		
ชาย	๑๓๙	๓๙.๓
หญิง	๒๑๕	๖๐.๗
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐
๒. อายุ		
ต่ำกว่า ๒๐ ปี	๘	๒.๓
๒๐-๒๙ ปี	๘๓	๒๓.๔
๓๐-๓๙ ปี	๑๔๙	๔๒.๑
๔๐-๔๙ ปี	๘๙	๒๕.๑
๕๐ ปีขึ้นไป	๒๕	๗.๑
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐
๓. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๗๔	๒๐.๙
ปริญญาตรี	๒๒๙	๖๔.๗
สูงกว่าปริญญาตรี	๔๙	๑๓.๘
อื่นๆ	๒	๐.๖

ตารางที่ ๔.๑ (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐
๔. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่		
น้อยกว่า ๕ ปี	๘๖	๒๔.๓
๕ - ๑๕ ปี	๑๘๐	๗๕.๑
๑๖ - ๒๕ ปี	๖๘	๑๙.๒
๒๖ ปีขึ้นไป	๒๐	๕.๖
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐
๕. ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงาน ทะเบียนและบัตร		
๑ - ๒ ครั้ง	๑๓๙	๓๙.๓
๓ - ๔ ครั้ง	๑๑๐	๓๑.๑
๕ - ๖ ครั้ง	๔๐	๑๑.๓
อื่นๆ	๖๕	๑๘.๔
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐
๖. ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์ สำนักงานต่างๆ		
คอมพิวเตอร์	๒๘๔	๘๐.๒
เครื่องถ่ายเอกสาร	๓๓	๙.๓
เครื่องโทรสาร	๒๐	๕.๖
อื่นๆ	๑๗	๔.๘
รวม	๓๕๔	๑๐๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงจำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ มีอายุตั้งแต่ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๒๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗ ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ๕ - ๑๕ ปี จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑ ระยะเวลา ๑๖ - ๒๕ ปี ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตร ๑ - ๒ ครั้ง จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ คอมพิวเตอร์จำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒

ตอนที่ ๒ ผลการศึกษาความสามารถในการรองรับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ ตามหลักการจัดการ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาขอบเขตด้านแนวคิด และทฤษฎีการบริหารจัดการ ๕ ด้าน ประกอบด้วย ๑) การวางแผน ๒) การจัดองค์กร ๓) การบังคับบัญชา ๔) การประสานงาน และ ๕) การควบคุม ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๒ ตารางแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และระดับความคิดเห็นของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพหุบูรณาการ

โดยภาพรวม

(n=๓๕๔)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. การวางแผน	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก
๒. การจัดองค์กร	๓.๗๒	๐.๖๘	มาก
๓. การบังคับบัญชา	๓.๗๘	๐.๗๒	มาก
๔. การประสานงาน	๓.๗๓	๐.๖๘	มาก
๕. การควบคุม	๓.๘๔	๐.๗๓	มาก
ภาพรวม	๓.๗๗	๐.๖๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๗$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยรวม อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ การควบคุม การบังคับบัญชา และการวางแผนตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๓ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการวางแผน			(n=๓๕๔)
การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการวางแผน	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรม	๓.๘๖	๐.๘๐	มาก
๒. มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานทะเบียนและบัตรที่ชัดเจนร่วมกัน	๓.๘๕	๐.๗๙	มาก
๓. มีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานทะเบียนและบัตรร่วมกัน	๓.๗๕	๐.๘๖	มาก
๔. มีการจัดวิสัยทัศน์ขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๘๑	๐.๘๖	มาก
๕. มีการจัดทำพันธกิจขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๗	๐.๘๗	มาก
๖. มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๒	๐.๙๔	มาก
๗. มีการเชิญบุคลากรภายนอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการจัดทำแผน และนโยบายขององค์การเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๖๖	๐.๘๘	มาก
๘. มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงและทบทวนแผนงานขององค์การทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๖๕	๐.๙๐	มาก
ภาพรวม	๓.๗๖	๐.๗๐	มาก

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๖$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรมมีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานทะเบียนและบัตรที่ชัดเจนร่วมกัน มีการจัดวิสัยทัศน์ขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๔ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการจัดองค์กร			(n=๓๕๔)
การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดองค์กร	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
๑. มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๘๓	๐.๘๐	มาก
๒. มีการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถของบุคลากรในอนาคต ได้แก่ การฝึกอบรมในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๔	๐.๘๕	มาก
๓. มีการวิเคราะห์การของงบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๖๙	๐.๘๗	มาก
๔. มีการวางแผนกลยุทธ์ในการจัดงบประมาณอย่างรอบคอบเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๓	๐.๘๔	มาก
๕. มีการนำพาพนักงานขององค์การไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๖๙	๐.๘๖	มาก
๖. มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นระยะๆ เช่น ประชุม สังสรรค์ ฯลฯ	๓.๖๙	๐.๘๙	มาก
๗. มีการจัดระบบ กติกา ข้อตกลง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน	๓.๗๗	๐.๗๙	มาก
๘. มีกลไกส่งเสริมให้พนักงานมีความผูกพันในการทำงานขององค์การร่วมกัน	๓.๗๓	๐.๘๒	มาก
ภาพรวม	๓.๗๒	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๒$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการจัดองค์กร อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์กรต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร มีการจัดระบบ กติกา ข้อตกลง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน มีการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถของบุคลากรในอนาคต ได้แก่ การฝึกอบรมในงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๕ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการบังคับบัญชา

(n=๓๕๔)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบังคับบัญชา	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
๑. ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี	๓.๘๗	๐.๘๓	มาก
๒. ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชา	๓.๘๕	๐.๘๗	มาก
๓. สามารถนำเสนอความคิดเห็นต่างๆ ได้อย่างอิสระเมื่ออยู่ในที่ประชุม ถึงแม้ว่าผู้บังคับบัญชาเป็นประธานในที่ประชุมก็ตาม	๓.๗๗	๐.๘๖	มาก
๔. ผู้บังคับบัญชาจะไม่ลงโทษ หากทำงานผิดเป็นครั้งแรก	๓.๗๖	๐.๘๗	มาก
๕. ผู้บังคับบัญชาให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา	๓.๗๘	๐.๙๔	มาก
๖. ระบบ ประเมินผลปฏิบัติงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการและพนักงาน	๓.๗๓	๐.๙๑	มาก
๗. มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่ก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารในอนาคตเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๓	๐.๘๒	มาก
๘. มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับการเพิ่มระดับตำแหน่งโดยคำนึงถึงผลงาน ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม และประวัติการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร	๓.๗๕	๐.๙๒	มาก
ภาพรวม	๓.๗๘	๐.๗๒	มาก

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๘$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการบังคับบัญชา อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการประสานงาน			(n=๓๕๔)
การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
๑. วิธีการสื่อสารของหน่วยงานมักเป็นรูปแบบที่ผู้บริหารระดับสูงสื่อสารไปสู่ข้าราชการ พนักงานราชการ	๓.๗๕	๐.๘๒	มาก
๒. จัดให้ผู้บริหารระดับสูงพบข้าราชการ พนักงานราชการ อย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง	๓.๗๐	๐.๘๖	มาก
๓. ช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและหลากหลาย เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ อีเมลล์ เสียงตามสาย เป็นต้น	๓.๗๑	๐.๘๘	มาก
๔. บุคลากรได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว	๓.๖๙	๐.๘๖	มาก
๕. บุคลากรมักพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน	๓.๖๙	๐.๘๘	มาก
๖. บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากหน่วยงาน IT ปัจจุบัน	๓.๘๐	๐.๗๗	มาก
๗. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้งาน	๓.๗๗	๐.๘๓	มาก
๘. เมื่อบุคลากรขอข้อมูลอื่นจากหน่วยงาน จะได้รับข้อมูลเหล่านั้นอย่างรวดเร็ว	๓.๗๒	๐.๘๖	มาก
ภาพรวม	๓.๗๓	๐.๖๘	มาก

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๓$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการประสานงาน อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) จากหน่วยงาน IT ปัจจุบัน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้งาน วิธีการสื่อสารของหน่วยงานมักเป็นรูปแบบที่ผู้บริหารระดับสูงสื่อสารไปสู่ข้าราชการ พนักงานราชการ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ตารางค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ด้านการควบคุม			(n=๓๕๔)
การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	ระดับความคิดเห็น		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D	
ด้านการควบคุม			
๑. มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ	๓.๘๗	๐.๘๓	มาก
๒. มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงาน	๓.๘๓	๐.๘๖	มาก
๓. มีเอกภาพในการบังคับบัญชา	๓.๘๔	๐.๘๗	มาก
๔. มีการมอบหมายการควบคุมดูแลที่เหมาะสม	๓.๘๖	๐.๘๕	มาก
๕. มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน	๓.๙๒	๐.๘๗	มาก
๖. มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจน	๓.๘๙	๐.๙๒	มาก
๗. มีกลไกการติดตามการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน	๓.๗๗	๐.๘๔	มาก
๘. มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน	๓.๗๔	๐.๙๓	มาก
ภาพรวม	๓.๘๔	๐.๗๓	มาก

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า แบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการควบคุม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๘๔$)

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า บุคลากร มีความเห็นว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ด้านการควบคุม อยู่ในระดับมากทุกข้อคำถาม โดยเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ๓ ลำดับ คือ มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจน และมีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ ตามลำดับ

ตอนที่ ๓ ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาขอบเขตด้านหลักพุทธธรรม คืออิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ๑) ฉันทะ คือ ความพอใจรักในงาน ๒) วิริยะ คือ ความพากเพียรในงานที่ทำ ๓) จิตตะ คือ ความตั้งมั่นในการทำงาน และ ๔) วิมังสา คือ การใคร่ครวญในงานที่ทำ ผลการวิจัยดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑. การกำหนดนโยบาย เป้าหมายเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านจิตตะ ร้อยละ ๔๗.๗ ในการกำหนดนโยบาย เป้าหมายของงานทะเบียนและบัตร : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในการบริหารงานในเรื่องการกำหนดนโยบาย และเป้าหมายขององค์กร	✓	✓	✓	✓
๒. การจัดการทำแผนเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านจิตตะ ร้อยละ ๔๑.๐ ในด้านการจัดทำแผนเกี่ยวกับงานของทะเบียนและบัตร : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในการจัดการจัดทำแผนเกี่ยวกับงานของทะเบียนและบัตร	✓	✓	✓	✓
๓. การให้บริการที่มีคุณภาพ และเป็นเลิศ แก่ประชาชน : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านจิตตะ ร้อยละ ๓๘.๔ ในด้านการให้บริการที่มีคุณภาพ และเป็นเลิศ แก่ประชาชน : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในการเรื่องการให้บริการที่มีคุณภาพ และเป็นเลิศ แก่ประชาชน	✓	✓	✓	✓
๔. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านวิริยะ ร้อยละ ๓๙.๕ ในด้านการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในการเรื่องมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน	✓	✓	✓	✓

**ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)**

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๕. การวางแผนให้ข้าราชการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคืออิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๘.๘ ในด้านการวางแผนให้ข้าราชการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการวางแผนให้ข้าราชการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่	✓	✓	✓	✓
๖. การบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคืออิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๑.๒ ในด้านการบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้	✓	✓	✓	✓
๗. การฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคืออิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๑.๒ ในด้านการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพ	✓	✓	✓	✓
๘. การจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลสม่ำเสมอ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคืออิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๖.๓ ในด้านการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลสม่ำเสมอ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลสม่ำเสมอ	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาชี้ความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๙. การตอบสนองความต้องการของลูกค้า (ประชาชน) ในการบริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านวิริยะ ร้อยละ ๓๘.๑ ในด้านการตอบสนองความต้องการของลูกค้า (ประชาชน) ในการบริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการตอบสนองความต้องการของลูกค้า (ประชาชน) ในการบริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ	✓	✓	✓	✓
๑๐. การให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านวิริยะ ร้อยละ ๔๒.๗ ในด้านการให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร	✓	✓	✓	✓
๑๑. แจ้งเตือนให้ประชาชนให้มารับบริการตามกำหนดเวลา เช่น กรณีบัตรประชาชนใกล้หมดอายุ เป็นต้น : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน ด้านวิริยะ ร้อยละ ๓๙.๕ ในด้านแจ้งเตือนให้ประชาชนให้มารับบริการตามกำหนดเวลา เช่น กรณีบัตรประชาชนใกล้หมดอายุ เป็นต้น : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องแจ้งเตือนให้ประชาชนให้มารับบริการตามกำหนดเวลา เช่น กรณีบัตรประชาชนใกล้หมดอายุ เป็นต้น	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาชี้ความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเชิงบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑๒. การนำพาพนักงานของเทศบาลไปศึกษาดูงานด้าน ทะเบียนและบัตรที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็นประจำ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๓๙.๕ ในด้านการ นำพาพนักงานของเทศบาลไปศึกษาดูงานด้านทะเบียนและ บัตรที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็นประจำ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการนำพาพนักงานของเทศบาลไป ศึกษาดูงานด้านทะเบียนและบัตรที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็น ประจำ	✓	✓	✓	✓
๑๓. ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๒.๑ ในด้าน ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักแจ้งข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่าง สม่ำเสมอ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักแจ้ง ข้อมูลข่าวสารต่างๆ อย่างสม่ำเสมอ	✓	✓	✓	✓
๑๔. ช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและ หลากหลาย เช่น มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๓.๘ ในด้าน ช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและหลากหลาย เช่น มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องช่องทางการสื่อสารในหน่วยงาน มีเพียงพอและหลากหลาย เช่น มีบอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑๕. การให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากหน่วยงาน ในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๐.๔ ในด้านการ ให้บริการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จากหน่วยงานใน ปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องการให้บริการด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ จากหน่วยงานในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความ ต้องการ	✓	✓	✓	✓
๑๖. มีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบ ได้ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านจิตตะ</u> ร้อยละ ๓๘.๔ ในด้านมีการ เลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องมีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้	✓	✓	✓	✓
๑๗. มีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๐.๔ ในด้านมีการ เลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และ ตรวจสอบได้ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องมีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาขีดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑๘. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือทางเดินคนพิการ มีความสะดวกสบายและเพียงพอ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๓๗.๕ ในด้าน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือทางเดินคนพิการ มีความสะดวกสบายและเพียงพอ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือทางเดินคนพิการ มีความสะดวกสบายและเพียงพอ	✓	✓	✓	✓
๑๙. มีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านจิตตะ</u> ร้อยละ ๓๘.๔ ในด้านมีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ วิริยะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องมีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้	✓	✓	✓	✓
๒๐. มีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรม คือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๐.๔ ในด้านมีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และ วิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องมีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ ๔.๘ ผลการศึกษาชี้วัดความสามารถการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔ (ต่อ)

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยใช้หลักอิทธิบาท ๔	อิทธิบาท ๔			
	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๒๑. มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ</u> ร้อยละ ๔๐.๗ ในด้านมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ จิตตะ และวิมังสา ได้นำมาใช้ในเรื่องมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี	✓	✓	✓	✓
๒๒. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ : บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้หลักธรรมคือ อิทธิบาท ๔ ใน <u>ด้านวิริยะ และจิตตะ</u> ร้อยละ ๓๔.๗ ในด้านเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ : รองลงมา ได้แก่หลักธรรมในด้าน ฉันทะ และวิมังสา ไม่ได้นำมาใช้ในเรื่องมีเจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ	✓	✓	✓	✓

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ในเรื่องของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ และแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย ๑) ด้านบุคลากร ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านอาคารสถานที่ และ ๔) ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน ซึ่งใช้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบข้อความดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๙ ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียน และบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ :

ด้านบุคลากร

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
๑. บุคลากรน้อย มีผู้อาวุโสเยอะ ไม่ค่อยจะศึกษาหาความรู้	๑. ควรให้บุคลากรน้อย มีผู้อาวุโสเยอะ ไม่ค่อยจะศึกษาหาความรู้ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม
๒. บุคลากร บางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน	๒. ควรส่งเสริมให้บุคลากรบางส่วนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนไปอบรม
๓. บุคลากรบางส่วนขาดความเสียสละ ขาดการอุทิศร่างกายแรงใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญมากๆ ก็คือ การขาดจิตวิญญาณของให้บริการ	๓. ส่งเสริมให้บุคลากรบางส่วนที่ขาดความเสียสละ ขาดการอุทิศร่างกายแรงใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญมากๆ ก็คือการขาดจิตวิญญาณของให้บริการ
๔. บุคลากรบางส่วนเมื่อค่าตอบแทนเต็มขั้นของตนเองแล้ว จะขาดความกระตือรือร้นในการทำงานของตนเอง	๔. ควรให้บุคลากรบางส่วนเมื่อค่าตอบแทนเต็มขั้นของตนเองแล้ว จะขาดความกระตือรือร้นในการทำงานของตนเอง ควรขยายฐานเงินเดือนเพิ่มขึ้น

ตารางที่ ๔.๑๐ ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียน และบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ :

ด้านงบประมาณ

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
๑. งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์	๑. ควรสนับสนุนงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ให้พอเพียง
๒. การเบิกจ่ายงบประมาณไปฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตรล่าช้า	๒. ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเบิกจ่ายงบประมาณไปฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตรที่ล่าช้าให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว
๓. ผู้ปฏิบัติงานขาดความซื่อสัตย์ และความรอบคอบ	๓. พยายามส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานที่ขาดความซื่อสัตย์ และความรอบคอบให้มีความซื่อตรงต่อตนเอง
๔. งบประมาณค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาหลังเลิกงานแล้วไม่มี	๔. ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาหลังเลิกงานแล้วที่ไม่มีให้มี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

ตารางที่ ๔.๑๑ ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียน และบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ :

ด้านอาคารสถานที่

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
๑. สถานที่บางแห่งไม่เพียงพอต่อการรองรับของประชาชนที่มาติดต่อราชการ	๑. ควรจัดหาสถานที่บางแห่งที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับของประชาชนที่มาติดต่อราชการ ให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาติดต่อ
๒. สถานที่บางแห่งสกปรกโดยเฉพาะห้องสุขามีกลิ่นเหม็น	๒. ควรปรับปรุงสถานที่บางแห่งสกปรก โดยเฉพาะห้องสุขามีกลิ่นเหม็นให้มีความสะอาด
๓. สถานที่บางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางเดินของคนพิการ	๓. ควรปรับปรุงสถานที่บางแห่งที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางเดินของคนพิการ ให้มีความสะดวกสบายแก่คนพิการ
๔. สถานที่บางแห่งขาดเก้าอี้ที่นั่งไม่เพียงพอ	๔. ควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สถานที่บางแห่งขาดเก้าอี้ที่นั่งไม่เพียงพอ ให้พอเพียงแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ

ตารางที่ ๔.๑๒ ผลการศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียน และบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ :

ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน

ปัญหา	แนวทางการพัฒนา
๑. ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์สำนักงาน	๑. ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์สำนักงาน
๒. วัสดุอุปกรณ์บางแห่งมีความทันสมัยบุคลากรขาดความรู้	๒. ควรส่งเสริมบุคลากรให้มีความทันสมัยต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปด้วยการฝึกอบรม
๓. ขาดการบำรุงรักษาวัสดุสำนักงาน	๓. ควรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรในการบำรุงรักษา
๔. เลือกอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เลือกจากราคาที่ถูกกว่า เพราะอาจจะไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น	๔. พยายามให้บุคลากรเล็งเห็นถึงประโยชน์ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่างๆ

๔.๔ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสนทนากลุ่มเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า สำหรับการค้นหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ดังนี้

๑) **ด้านการวางแผน** ผู้ให้สัมภาษณ์พูดถึงเรื่องการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายการจัดทำแผนกลยุทธ์ จัดทำแผนปฏิบัติการ วัสดุทัศน พันทกิจ โดยบุคลากรภายนอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการจัดทำแผน และนโยบายขององค์กรเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เพื่อมุ่งเน้นด้านการให้ประชาชนได้รับบริการที่สะดวก รวดเร็ว มีประสิทธิภาพ และประชาชนประทับใจ ได้รับความพอใจสูงสุด และกลับไปอย่างมีความสุข

๒) **ด้านการจัดองค์กร** ผู้ให้สัมภาษณ์พูดถึงเรื่องการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์กรต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร เพื่อทราบถึงขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารงานทะเบียนและบัตร สามารถทำงานได้ตรงตามความรู้และตำแหน่ง เช่น มีการจัดตั้งโต๊ะประชาสัมพันธ์ และการให้กตบัตรคิวเวลา พร้อมทั้งเจ้าหน้าที่คอยซักถามว่าต้องการติดต่อด้านไหนและให้คำแนะนำว่าต้องอย่างไร เจ้าหน้าที่ประสานงาน หรือประชาสัมพันธ์ต้องมีความรู้และสรุปงานได้รวดเร็ว และสามารถบอกได้ว่ามาติดต่อเรื่องใดและมีขั้นตอน เอกสารที่ต้องเตรียมอย่างไรบ้าง อาจมีการลดขั้นตอนการทำงานของทะเบียนราษฎรให้น้อยลงเพื่อให้ชาวบ้านได้สะดวกยิ่งขึ้น ทั้งนี้มีป้ายบอกชื่อหน่วยงานต่างๆ เช่น การให้บริการรับแจ้งเกิด ตาย ย้ายที่อยู่ แก่ไขรายการในทะเบียนบ้าน กำหนดเลขที่บ้าน ลงทะเบียนต่างด้าว งานการเลือกตั้ง และการจัดทำบัตรประจำตัวประชาชน

๓) **ด้านการบังคับบัญชา** ผู้ให้สัมภาษณ์พูดถึงเรื่อง ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานอำนวยความสะดวก ในการให้บริการและตอบคำถาม และทำความเข้าใจการเตรียมเอกสาร ขั้นตอน โดยมีการเพิ่มจุดประชาสัมพันธ์ มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำวิธีการ ทั้งนี้มีการจัดเวรสับเปลี่ยนเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมจัดเวร เมื่อเจ้าหน้าที่เกิดปัญหาหรือพบกรณีที่ไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน หัวหน้าส่วนงานช่วยแนะนำและให้คำปรึกษาอย่างเป็นกันเอง ทั้งยังรับฟังปัญหาพร้อมทั้งเป็นตัวกลางในการแก้ไขปัญหา

๔) **ด้านการประสานงาน** ผู้ให้สัมภาษณ์พูดถึงเรื่องการปรับปรุงห้องทำงาน อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น การบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) จากหน่วยงาน IT เพื่อให้บุคลากรขอข้อมูลอื่นจากหน่วยงาน จะได้รับข้อมูลเหล่านั้นอย่างรวดเร็ว อุปกรณ์สำนักงาน โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม ให้มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการปฏิบัติงาน เพื่อเอื้ออำนวยในการติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ และได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว โดยมีการบริการทีวีให้ดูข่าวสาร มีหนังสือพิมพ์คอยบริการในหน่วยงาน เพื่อเวลาที่นั่งคอยติดต่อประสานงานในช่วงเวลาที่มีคนมาใช้บริการจำนวนมาก สามารถช่วยให้เพลิดเพลินใจ และลดการเกิดอารมณ์ในการรอได้ มีการประชาสัมพันธ์สื่อสารงานในหน่วยงานที่เพียงพอและหลากหลาย เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ อีเมลล์ เสียงตามสาย

๕) ด้านการควบคุม ผู้ให้สัมภาษณ์พูดถึงเรื่องการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงาน หน่วยงานมีการมอบอำนาจการตัดสินใจ การออกเป็นคำสั่งชัดเจนอย่างของนายทะเบียน จะมอบอำนาจการตัดสินใจเป็นส่วนใหญ่ เว้นแต่เป็นงานสำคัญหรือเรื่องสำคัญถึงจะส่งถึงรองปลัด หัวหน้าสำนักงาน เพื่อให้สะดวกความรวดเร็วในการติดต่อประสานงาน ในการดูแลงานทะเบียนและบัตรมีการแบ่งหน่วยย่อยเพื่อให้มีเอกภาพในการดูแลควบคุมที่เหมาะสม เป็นการกระจายงานให้มีความทั่วถึง โดยการกระจายอำนาจยังคงอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจนและการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน

ผู้จะทำบัตรต้องออกบัตรเข้าคิว เจ้าหน้าที่ต้องคอยตรวจตราปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ สิ่งไหนไม่ดีก็ปรับปรุงสิ่งไหนดีก็ทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ทฤษฎีตะวันตก มาบูรณาการกับอิทธิบาท ๔ เช่น ๑) การวางแผน ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๒) การจัดองค์กร ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๓) การบังคับบัญชา ต้องมีวิริยะ และฉันทะ ๔) การควบคุม ต้องมีวิริยะ

สร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น เป้าหมาย เงิน ตำแหน่ง และสวัสดิการ มีทฤษฎีแรงจูงใจความต้องการของมาสโลว์ ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรหากรรมกรปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ลดขั้นตอนที่สร้างปัญหา เช่น รอนานเกินไป กำหนดคิวและแบบฟอร์มให้ประชาชนและสะดวกมากยิ่งขึ้น ควรให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการปฏิบัติงาน ถูกต้อง ถูกใจ ถูกระเบียบ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงบูรณาการ ควรมีการบริหารแบบให้มีการนำวิถีแนวทางปฏิบัติในพุทธศาสนา มาเชื่อมต่อด้านแนวการปฏิบัติโดยยึดหลักการทำงานบริหารจัดการให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมไม่คดโกง และประพฤติดีมีชอบ ต้องสนองความต้องการของประชาชน รวดเร็ว ถูกต้อง บัตรรวดเร็ว (Smart Card) ใช้บัตรเดียวในการเก็บข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลเท่าที่จำเป็นได้เองจากระบบ Internet สามารถนำออกมาใช้งานได้จริง มีการบริการแบบเคาเตอร์ที่บ้าน คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร พรหมวิหาร ๔ รักใคร่ผู้ใต้บังคับบัญชา สงสาร ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องมีหลัก ๑) การครองตน เช่น การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา การมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ๒) ครองคน เช่น ความสามารถในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชา ความสามารถในการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาค แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเสริมสร้างความสามัคคีและร่วมกิจกรรมของหมู่คณะ ทั้งในและนอกหน่วยงาน ๓) และครองงาน เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Strong) ความรู้ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน ความพากเพียรในการทำงาน และมีผลงานที่เป็นที่น่าพอใจ การคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและประชาชน

รูปแบบการบริหารงานหลักพุทธ กับหลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงาน ทะเบียนและบัตร ผู้ปฏิบัติควรนำหลักธรรมมาใช้ในการทำงาน ทั้งฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา คือต้อง พอใจรักใคร่ในสิ่งที่ทำ ตั้งใจเพียรทำในสิ่งนั้น โดยเป็นธุระให้ทั้งรัฐและราษฎรไม่ว่างเฉย โดยใช้ วิจารณ์ญาณดุลยพินิจอย่างที่ดีที่สุดในการกระทำนั้น ซึ่งเป็นแนวทางของอิทธิบาท ๔ ส่วนกลางควร สร้างรูปแบบโปรแกรมให้ทันสมัยครอบคลุมตรวจสอบจุดเดียวสัมฤทธิ์ผล ใช้การบริการทุกแห่ง เช่น อายุ เมือง ตรวจสอบขั้นตอนการติดต่อให้อยู่จุดเดียวทั้งหมด

หลักธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือหลักอิทธิบาท ๔ ประการ พบว่า รูปแบบการบริหารงาน ทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ใช้หลัก วิริยะมากที่สุด รองลงมา หลักจิตตะ ส่วนหลักฉันทะ และวิมังสาไม่ได้นำมาใช้ในรูปแบบการ บริหารงานทะเบียนและบัตรของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

สรุปได้ว่า ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหาร สมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรหากรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสาร ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

สรุปผลจากการศึกษาวิเคราะห์ การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ จากการให้สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่มเฉพาะ และกลุ่มตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า

ข้อมูลเชิงคุณภาพ การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิง พุทธบูรณาการ จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเฉพาะ จะเห็นได้ว่า

๑. นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย?

๑.๑ นโยบายที่เกี่ยวข้องกับงานทะเบียนและบัตรของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น คือกระบวนการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือมีทักษะและประสบการณ์จริง สะดวกง่ายที่ผู้ ปฏิบัติตามทำได้ดี ประหยัดงบประมาณ ตรงเวลา คุ่มค่า สอดคล้องตามหลักการจัดการคือ การวางแผน การจัดการ การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุมเป็นต้น

๑.๒ ปัญหา อุปสรรคของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ได้แก่ เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงพักกลางวัน คือถ้าผู้ใช้บริการมากจำเป็นต้องให้บริการทั้งวัน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีอายุมากและ จะไม่ค่อยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ การบริหารงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชน ในอดีตมีความล่าช้า มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน

๑.๓ กระบวนการบริหารจัดการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น คืองานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้องเพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะ เสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหา เป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพคุณภาพเพื่อการ บริหารที่ดี จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์คอยให้บริการกับผู้มาติดต่อก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ ประชาชนอย่างแท้จริง

๒. วิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือขีดจำกัดด้านบุคลากรมีน้อย เมื่อต้องการเพิ่มบุคลากร ต้องดูเรื่องงบประมาณด้านงานทะเบียน เนื่องจากเป็นภาระหน้าที่ใหม่ที่ได้รับโอนมาจากอำเภอเรื่องความพร้อมของท้องถิ่น ความรู้ในงานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนอย่างเหมาะสมแก่การในหน้าที่ ความรู้ความเข้าใจในความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอย่างเหมาะสมแก่การปฏิบัติงาน

๓. รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ คือพุทธศาสนามาประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทะเบียนและบัตรโดยมุ่งเน้นเรื่องความซื่อสัตย์และมีเมตตาต่อผู้รับบริการ ทางแห่งความสำเร็จนอกจากการที่จะมีความไม่สันโดษ และสันโดษที่ถูกต้องแล้ว เพราะฉันทะทำให้ใจมาอยู่กับงาน สิ่งที่ทำ สิ่งที่เป็นเป้าหมายทำให้เกิดจิตใจฝึกฝอย่างที่ว่ามาเมื่อกี้ เมื่อใจฝึกฝอย่างทำงานด้วยความแน่วแน่จริงจัง

๔. นโยบายการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลผู้บริหารงานก่อนทำการต้องอ่านตรวจตราให้ตลอดทั่วถึง ก่อนทำงานแต่ละอย่าง ต่อจากนั้นก็ยกจิตของตัวขึ้นสู่คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นนโยบาย ที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทุกขั้นตอน ปฏิบัติเพราะระเบียบกฎหมายเหล่านั้น ป้องกันการทุจริตเป็นอย่างดี

๕. กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรของเทศบาล มีความเหมาะสมรองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่มารับบริการภาครัฐ สะดวก และสบายตา มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ด้วยความสุจริต ไม่เรียกรับผลประโยชน์ สถานที่ให้บริการ ควรสะดวกสบาย การรวมประชากรระหว่างหมู่บ้าน ตำบลเข้าเป็นเทศบาล ให้ได้

๖. หลักการใดที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล เอาใจใส่ติดตามอยู่สม่ำเสมอจนกว่าจะได้งานตามที่ต้องการ หลักการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พึงพอใจต่อผู้รับบริการ โดยไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หลักที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทะเบียนคือ หลักการมุ่งผลสัมฤทธิ์

๗. อุปสรรคการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล ปัญหาจากระบบการบริหารงาน เช่น ใช้บัตรเสีย ปัญหาจากบุคคล เช่น คุณนโยบายงานมาก ไม่ว่าจะเป็นงานหลัก งานนโยบาย งบประมาณน้อย รัฐบาลยังไม่จัดสรรเต็มที่มีหรือน้อยจนเกินไป และบางอย่างยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะเป็นขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของตัวเอง

๘. ความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรควร รวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสำหรับประชาชน สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับ น่าเชื่อถือเอาการณงานหน้าที่เป็นเครื่องรองรับ เอาการงานเป็นการันตี

๙. จะนำหลักการทางพุทธศาสนาประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทะเบียนและบัตร การทำงานต้องนำเอาหลักธรรมมาใช้ เช่น เอาสติ ปัญญามาใช้ เพราะอบรม ๒ อย่างนี้เป็นสิ่งที่มีลักษณะมีอุปการะมากในการทำงาน ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่พนักงาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา รักใคร่ ปราบปรามดีต่อลูกน้อง

๑๐. รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงบูรณาการควร นำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรหากรรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

ส่วนข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เชิงปริมาณนั้น พบว่า

๑. ผลการศึกษารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ตามหลักการจัดการ

การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีผลต่อการบริหารงานมากที่สุด คือด้านการควบคุม รongลงมา ด้านการบังคับบัญชา น้อยที่สุด คือด้านการจัดการหน่วยงาน อย่างไรก็ตาม ระดับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ อยู่ในระดับมากทั้ง ๕ ด้าน ที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่า

๑) ด้านการวางแผน การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรมแสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ตรงนโยบายและเป้าหมายขององค์การ อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับสูง

๒) ด้านการจัดองค์กร การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร แสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดตำแหน่งให้ตรงกับลักษณะการทำงานที่ชัดเจน แน่นนอน เพราะส่งผลในการทำงานได้ตรงตามความสามารถและลักษณะของงานที่ถนัด อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับสูง

๓) ด้านการบังคับบัญชา การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงความเป็นกันเองและเข้าถึงส่วนงาน ทั้งยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานต่อข้าราชการ พนักงานราชการ ได้เป็นอย่างดีอยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับสูง

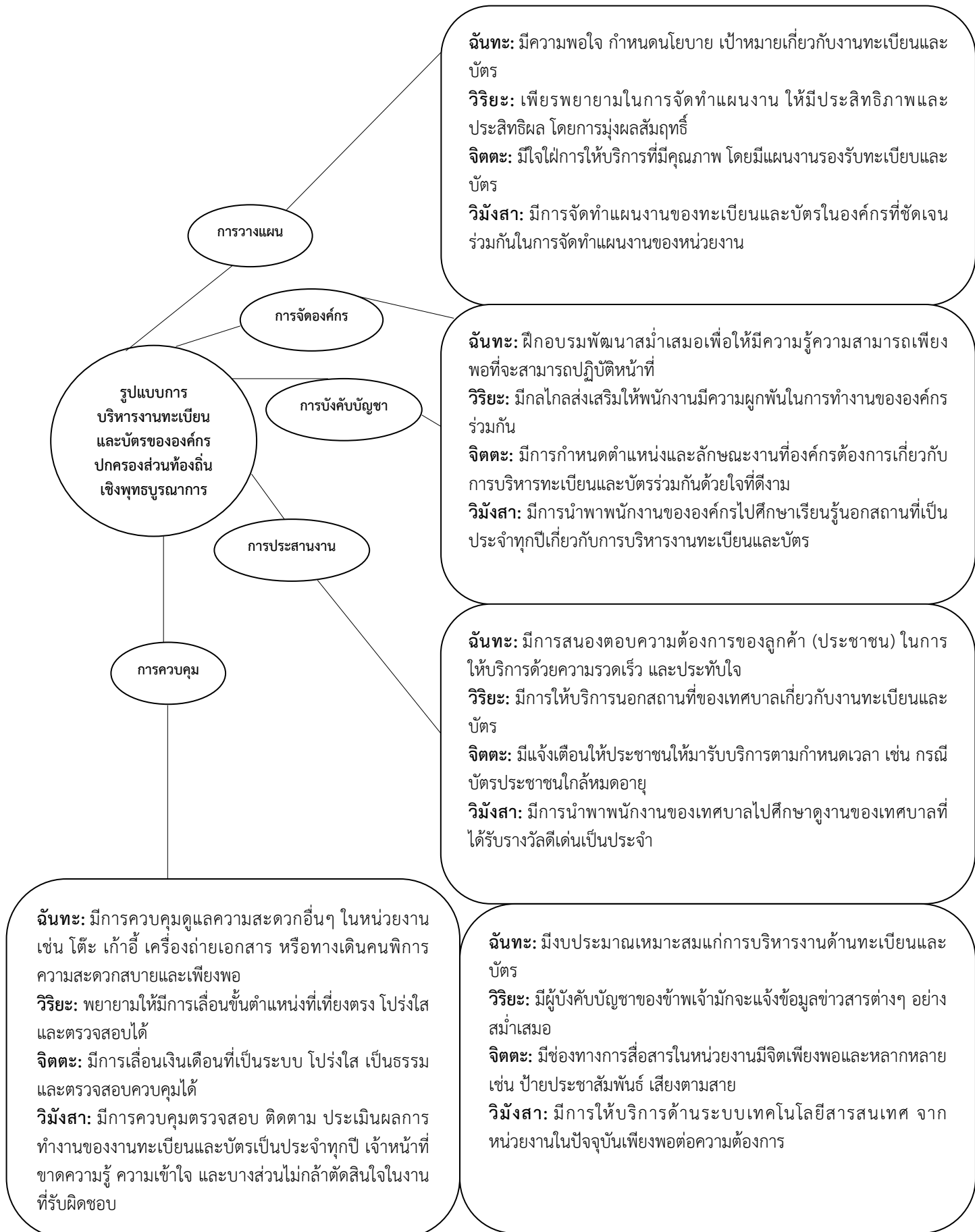
๔) ด้านการประสานงาน การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากหน่วยงาน (IT) ปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับสูง

๕) ด้านการควบคุม การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในการปฏิบัติงานว่ามีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานรองรับเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ และจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง อยู่ในระดับมาก อยู่ในระดับสูง

๒. ผลการศึกษาการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ พบว่า การบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ใช้หลักวิริยะมากที่สุด รองลงมา หลักจิตตะ ส่วนหลักฉันทะและวิมังสา ได้นำมาใช้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

๔.๕ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยหลักการที่เกี่ยวข้อง หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิดที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นต้น โดยทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ มีการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๒๑ รูป การสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑๐ รูป / คน และเชิงปริมาณมีการดำเนินการแจกแบบสอบถาม จำนวน ๓๕๔ ชุดจึงได้สรุปองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จากแผนภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย : นายสรชัย อยู่นาค, ๒๕๕๗ จะได้ อธิบายขยายความโดยสังเขปดังต่อไปนี้

๑. ด้านการวางแผน (Planning) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรมแสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ตรงนโยบายและเป้าหมายขององค์การ การมีจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานทะเบียนและบัตรที่ชัดเจนร่วมกัน

การบริหารงานทะเบียนและบัตรตามหลักอริยาบท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับการพัฒนารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการควรจะมีความรู้ความเข้าใจหลักอริยาบท ๔ ที่เป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

๑) ด้านฉันทะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการกำหนดนโยบาย เป้าหมายเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร

๒) ด้านวิริยะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการจัดทำแผนงานเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร

๓) ด้านจิตตะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการให้บริการที่มีคุณภาพ และเป็นเลิศ แก่ประชาชน

๔) ด้านวิมังสา : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ เพราะการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน

๒. ด้านการจัดองค์กร (Organizing) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร แสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดตำแหน่งให้ตรงกับลักษณะการทำงานที่ชัดเจน แน่นนอน เพราะส่งผลในการทำงานได้ตรงตามความสามารถและลักษณะของงานที่ถนัด มีการจัดระบบ กติกา ข้อตกลง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน

การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ : สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร คือพุทธธรรมส่งเสริมความขยันอดทนเพียรคือหลักอริยาบท ๔ คุณธรรมเป็นเหตุนำไปสู่ความสำเร็จ คือ ฉันทะ พอใจรักใคร่ในหน้าที่การงานที่ตนรับผิดชอบ วิริยะ เพียรประกอบกรเรียนการสอนตามเวลา จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ในกระบวนการจัดการวิมังสา หมั่นตรองพิจารณาเหตุข้อดีและข้อเสียการจัดการ ดังต่อไปนี้

๑) ฉันทะ ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการวางแผนให้เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่

๒) วิริยะ ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้

๓) จิตตะ ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพ

๔) วิมังสา ได้แก่ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลอย่างสม่ำเสมอ

๓. ด้านการบังคับบัญชา (Staffing) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี แสดงให้เห็นถึงความเป็นกันเองและเข้าถึงส่วนงาน ทั้งยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานต่อข้าราชการ พนักงานราชการ ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้ผู้บังคับบัญชา

การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร คือ ตามหลักอริยาบท ๔ หมายถึงคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย ผู้บริหารมีฉันทะความพอใจ คือ ต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ ผู้บริหารมีวิริยะความเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายามอดทน ผู้บริหารมีจิตตะความคิดมุ่งไป คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ผู้บริหารมีวิมังสาความไตร่ตรองหรือทบทวนมีการวางแผนคิดค้นวิธีแก้ไข

๑) ประโยชน์ของฉันทะ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการสนองตอบความต้องการของลูกค้า (ประชาชน) ในการให้บริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ

๒) ประโยชน์ของวิริยะ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร

๓) ประโยชน์ของจิตตะ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีแจ้งเตือนให้ประชาชนให้มารับบริการตามกำหนดเวลา เช่น กรณีบัตรประชาชนใกล้หมดอายุ เป็นต้น

๔) ประโยชน์ของวิมังสา รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการนำพาพนักงานของเทศบาลไปศึกษาดูงานของเทศบาลที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็นประจำ

๔. ด้านการประสานงาน (Directing) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากหน่วยงาน (IT) ปัจจุบัน แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้งาน

การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร คือ ตามหลักอริยาบท ๔ เป็นหลักธรรมที่คอยผลักดันการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ ฉันทะ เป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่อหน่าย ไม่ท้อแท้ มีกำลังต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่ง

ตนรัก ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา ที่ยากก็กลายเป็นง่าย วิริยะ คือกำจัดการเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง จิตตะ คือทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ทัน่วงที่เป็นต้น

๑) ฉันทะ หมายถึงรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีงบประมาณเพียงพอแก่การบริหารงานด้านทะเบียนและบัตร

๒) วิริยะ หมายถึงรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักจะแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

๓) จิตตะ หมายถึงรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและหลากหลาย เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย

๔. วิมังสา หมายถึงรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการให้บริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จากหน่วยงานในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการ

๕. ด้านการควบคุม (Controlling) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ พบว่า มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในการปฏิบัติงานว่ามีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานรองรับเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ และจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจน

การบริหารงานตามหลักอริยาบท ๔ สำหรับการบูรณาการหรือการประยุกต์ใช้กับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร คือตามหลักอริยาบท ๔ เป็นหลักธรรมให้เกิดความสำเร็จ ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพ องค์ประกอบที่สำคัญ ๔ ประการตามที่ท่านผู้รู้ได้ทำการศึกษาและแสดงให้เห็นว่ามีความสำคัญและเป็นแนวทางพัฒนาให้ผู้ปฏิบัติตามเกิดขวัญและกำลังใจพิเศษ ส่งเสริมให้กิจการทั้งปวงประสบความสำเร็จ

๑) ด้านฉันทะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือทางเดินคนพิการ ความสะอาดสบายและเพียงพอ

๒) ด้านวิริยะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้

๓) ด้านจิตตะ : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้

๔) ด้านวิมังสา : รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ และ ๓) เพื่อวิเคราะห์นำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

สำหรับแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (๑) ตัวบุคคล (Man) ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลหลักมี ๒ กลุ่มคือ กลุ่มที่ ๑ สัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน ๒๑ รูป/คน และกลุ่มที่ ๒ สนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ๑ กลุ่ม รวม ๑๐ คน

(๒) เอกสาร (Secondary Sources) ได้แก่ พระไตรปิฎก คำบรรยายพระไตรปิฎก กลยุทธ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ๔ อย่าง ได้แก่ การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) การสัมภาษณ์ (Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และแบบสอบถาม (Questionnaires) การวิเคราะห์ข้อมูลโดย ๑) ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจัดข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร ใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสารเนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ (Interview) และการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ใช้วิธีการวิเคราะห์อุปนัย (Analytic Induction) ๒) ข้อมูลเชิงปริมาณนำมาจัดกระทำเป็นหมวดหมู่ วิเคราะห์ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ผลจากการศึกษาสรุปได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๒ อภิปรายผล

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การศึกษารูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ได้ทำการสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยพบประเด็นที่มีสาระสำคัญ ดังนี้

๕.๑.๑ สรุปผลการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

การเสนอผลการวิจัยเชิงคุณภาพในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยโดยตอบคำถามการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๕.๑.๑.๑ นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

นโยบายที่ได้รับมาจะต้องมีการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยการนำหลักการบริหาร ๕ ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา การประสานงาน การควบคุม มาบูรณาการงานในพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพรองรับการขับเคลื่อนภารกิจ ให้สอดคล้องกับการบริหารส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับเรื่องงานทะเบียนและบัตรประชาชน และสามารถตอบสนองต่อปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี นโยบายการบริหารงานท้องถิ่นต้องมีความรู้ ความสามารถ มาใช้ในการบริหารมีทักษะและประสบการณ์จริง สะดวกง่ายที่ผู้ปฏิบัติตามทำได้ดี ประหยัดงบประมาณ ตรงเวลา คุ่มค่า สอดคล้องตามหลักการจัดการ คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคคล การอำนวยความสะดวก และการควบคุม

เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงพักกลางวัน คือ ถ้าผู้ใช้บริการมากจำเป็นต้องให้บริการทั้งวัน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีอายุมากและจะไม่ค่อยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ การบริการงานทะเบียนราษฎรและบัตรประจำตัวประชาชนในอดีตมีความล่าช้า มีขั้นตอนในการบริการที่สลับซับซ้อน งานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้อง เพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะเสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหา เป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อการบริหารที่ดี เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง จัดเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์

ผู้บริหารงานก่อนทำการต้องอ่านตรวจตราให้ตลอดทั่วถึง ก่อนทำงานแต่ละอย่าง ต่อจากนั้นก็ยกจิตของตัวขึ้นสู่คุณธรรมเพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นนโยบาย ที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทุกขั้นตอน ป้องกันการทุจริตเป็นอย่างดี ด้านการปฏิบัติงานมีความเหมาะสมรองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่มารับบริการภาครัฐ สะดวก และสบายตา มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ด้วยความสุจริต ไม่เรียกรับผลประโยชน์ สถานที่ให้บริการ ควรสะดวกสบาย การรวมประชากรระหว่างหมู่บ้าน ตำบลเข้าเป็นเทศบาล ให้ได้

เจ้าหน้าที่มีเอาใจใส่ติดตามอยู่เสมอเสมอจนกว่าจะได้งานตามที่ต้องการหลักการบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงาน ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด พึงพอใจต่อผู้รับบริการ โดยไม่ขัดต่อระเบียบกฎหมาย หลักที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทะเบียนคือ หลักการมุ่งผลสัมฤทธิ์

ปัญหาจากระบบการบริหารงาน เช่น ใช้บัตรเสีย ปัญหาจากบุคคล เช่น คำนวณโยบายงานมาก ไม่ว่าจะป็นงานหลัก งานนโยบาย งบประมาณน้อย รัฐบาลยังไม่จัดสรรเต็มทีหรือน้อยจนเกินไป และบางอย่างยังไม่สมบูรณ์เท่าที่ควรจะเป็น ไม่ว่าจะป็นขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทของตัวเอง

๕.๑.๑.๒ ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

การทำงานรวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสำหรับประชาชน สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับ น่าเชื่อถือเอาการงานหน้าที่เป็นเครื่องรองรับ เอาการงานเป็นการันตี

การทำงานต้องนำเอาหลักธรรมมาใช้ เช่น เอาสติ ปัญญามาใช้ เพราะอบรม ๒ อย่างนี้เป็นสิ่งที่มีลักษณะมีอุปการะมากในการทำงาน ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่พนักงาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา รักใคร่ ปราบปรามดีต่อลูกน้อง

ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรกรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

๕.๑.๑.๓ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้จะทำบัตรต้องออกบัตรเข้าคิว เจ้าหน้าที่ต้องคอยตรวจตราปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ สิ่งไหนไม่ดีก็ปรับปรุงสิ่งไหนดีก็ทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ทฤษฎีตะวันตก มาบูรณาการกับอิทธิบาท ๔ เช่น ๑) การวางแผน ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๒) การจัดองค์กร ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๓) การบังคับบัญชา ต้องมีวิริยะ และฉันทะ ๔) การควบคุม ต้องมีวิริยะ

สร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น เป้าหมาย เงิน ตำแหน่ง และสวัสดิการ มีทฤษฎีแรงจูงใจ ความต้องการของมาสโลว์ ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรกรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ถูกต้อง ถูกใจ ถูกระเบียบ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ต้องสนองความต้องการของประชาชน รวดเร็ว ถูกต้อง บัตรสะดวก รวดเร็ว (Smart Card) ใช้บัตรเดียวในการเก็บข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร พรหมวิหาร ๔ รักใคร่ผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา สงสาร ช่วยเหลือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ต้องมีหลัก ๑) การครองตน เช่น การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ๒) การครองคน เช่น ความสามารถในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชา ความสามารถในการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาค แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ทั้งในและนอกหน่วยงาน ๓) และครองงาน เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Strong) ความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และปรับปรุงงาน

ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรมศึกษาให้บุคลากรกรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

๕.๑.๒ สรุปผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณ

จากผลการวิจัยทางปริมาณโดยใช้แบบสอบถาม สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็น ดังต่อไปนี้

๕.๑.๒.๑ วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นหญิงจำนวน ๒๑๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗ มีอายุตั้งแต่ ๓๐-๓๙ ปี จำนวน ๑๔๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๑ ระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน ๒๒๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๖๔.๗ ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ ๕ - ๑๕ ปี จำนวน ๑๘๐ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๑ ระยะเวลา ๑๖ - ๒๕ ปี ประสบการณ์การฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตร ๑ - ๒ ครั้ง จำนวน ๑๓๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๓ ความถนัดทางด้านเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ คอมพิวเตอร์จำนวน ๒๘๔ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๒

๕.๑.๒.๒ ความคิดเห็นของประชากรต่อรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ประชากรทั้งหมด มีความคิดเห็นต่อรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = ๓.๗๗$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

๑) ด้านการวางแผน พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านการวางแผน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๖ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ ค่าระดับเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก มีการกำหนดปรัชญานโยบายและเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรม มีค่าระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ๓.๘๖ แสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายที่ชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้ตรงนโยบายและเป้าหมายขององค์กร รองลงมาการมีจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานทะเบียนและบัตรที่ชัดเจนร่วมกัน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๕ และน้อยที่สุด คือ มีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงและทบทวนแผนงานขององค์กรทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๕

๒) ด้านการจัดองค์กร พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านการจัดองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๒ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ ค่าระดับค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก พบว่ามีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ๓.๘๓ แสดงให้เห็นถึงข้าราชการ พนักงานราชการคำนึงถึงการกำหนดตำแหน่งให้ตรงกับลักษณะการทำงานที่ชัดเจน แน่นนอน เพราะส่งผลในการทำงานได้ตรงตามความสามารถและ

ลักษณะของงานที่ถนัด รองลงมา มีการจัดระบบ กติกา ข้อตกลง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๗ ค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี ๓ ข้อ คือมีการวิเคราะห์การของงบประมาณ โดย การมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร มีการนำพาพนักงานขององค์การ ไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร และมีการจัด กิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นระยะๆ เช่น ประชุม สังสรรค์ ฯลฯ ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๙

๓) ด้านการบังคับบัญชา พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านการบังคับบัญชา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๘ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ ค่าระดับค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก พบว่า ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ๓.๘๗ แสดงให้เห็นถึงความเป็นกันเองและเข้าถึงส่วนงาน ทั้งยังให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานต่อ ข้าราชการ พนักงานราชการ ได้เป็นอย่างดี รองลงมา ผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานให้ความเป็นกันเอง กับผู้ใต้ผู้บังคับบัญชา ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๕ และค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี ๒ ข้อ คือระบบประเมินผล ปฏิบัติงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพและให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการ และพนักงาน และมีการ พัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารในอนาคตเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๓

๔) ด้านการประสานงาน พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านการประสานงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๓ เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ ค่าระดับค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก พบว่า บุคลากรพอใจในการบริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) จากหน่วยงาน IT ปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด เท่ากับ ๓.๘๐ แสดงให้เห็นถึงความพร้อมของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ(IT) รองลงมา อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำ ดื่ม มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้งาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๗ และค่าเฉลี่ยน้อยสุดมี ๒ ข้อ คือบุคลากรได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว และบุคลากรมักพูดคุย แลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๖๙

๕) ด้านการควบคุม พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านการควบคุม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๔ เมื่อ พิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ ค่าระดับค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก พบว่ามีการระบุงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ ๓.๙๒ แสดงให้เห็นถึงความมั่นใจในการปฏิบัติงานว่ามีกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐาน รองรับเมื่อเกิดปัญหาต่างๆ และจะได้ปฏิบัติตัวได้ถูกต้อง รองลงมา มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงาน ตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้ชัดเจน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๘๙ และค่าเฉลี่ยน้อยสุด คือมีการแจ้ง ผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน ค่าเฉลี่ย เท่ากับ ๓.๗๗

๖) รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการตามหลักอิทธิบาท ๔ ประการ พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ตามหลักอิทธิบาท ๔ ใช้หลักวิธีะมากที่สุด รองลงมา หลักจิตตะ ส่วนหลักฉันทะ และวิมังสาได้นำมาใช้ในรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรของหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการตามลำดับ

๕.๑.๒.๓ ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านบุคลากร ๒) ด้านงบประมาณ ๓) ด้านอาคารสถานที่ และ ๔) ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน สรุปได้ดังนี้

๑) **ด้านบุคลากร** บุคลากรน้อย มีผู้อาวุโสเยอะ ไม่ค่อยจะศึกษาหาความรู้ บุคลากรบางส่วนขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชน บุคลากรบางส่วนขาดความเสียสละ ขาดการอุทิศร่างกายแรงใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญมากๆ ก็คือ การขาดจิตวิญญาณของให้บริการ บุคลากรบางส่วนเมื่อค่าตอบแทนเต็มขั้นของตนเองแล้ว จะขาดความกระตือรือร้นในการทำงานของตนเอง

สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรให้บุคลากรน้อย มีผู้อาวุโสเยอะ ไม่ค่อยจะศึกษาหาความรู้ไปแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ควรส่งเสริมให้บุคลากรบางส่วนที่ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ งานทะเบียนและบัตรประจำตัวประชาชนไปอบรม ส่งเสริมให้บุคลากรบางส่วนที่ขาดความเสียสละ ขาดการอุทิศร่างกายแรงใจอย่างจริงจังเกี่ยวกับงานในหน้าที่ และที่สำคัญมากๆ ก็คือการขาดจิตวิญญาณของให้บริการ ควรให้บุคลากรบางส่วนเมื่อค่าตอบแทนเต็มขั้นของตนเองแล้ว จะขาดความกระตือรือร้นในการทำงานของตนเอง ควรขยายฐานเงินเดือนเพิ่มขึ้น

๒) **ด้านงบประมาณ** งบประมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ การเบิกจ่ายงบประมาณไปฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตรล่าช้า ผู้ปฏิบัติงานขาดความซื่อสัตย์ และความรอบคอบ งบประมาณค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาหลังเลิกงานแล้วไม่มี

สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรสนับสนุนงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์ เช่น คอมพิวเตอร์ให้พอเพียง ควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเบิกจ่ายงบประมาณไปฝึกอบรมด้านงานทะเบียนและบัตรที่ล่าช้าให้เป็นไปด้วยความรวดเร็ว พยายามส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานที่ขาดความซื่อสัตย์ และความรอบคอบให้มีความซื่อตรงต่อตนเอง ควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณค่าตอบแทนการทำงานล่วงเวลาหลังเลิกงานแล้วที่ไม่มีให้มี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

๓) **ด้านอาคารสถานที่** สถานที่บางแห่งไม่เพียงพอต่อการรองรับของประชาชนที่มาติดต่อราชการ สถานที่บางแห่งสกปรกโดยเฉพาะห้องสุขามีกลิ่นเหม็น สถานที่บางแห่งขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางเดินของคนพิการ สถานที่บางแห่งขาดเก้าอี้นั่งไม่เพียงพอ

สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรจัดหาสถานที่บางแห่งที่ไม่เพียงพอต่อการรองรับของประชาชนที่มาติดต่อราชการ ให้เพียงพอต่อประชาชนที่มาติดต่อ ควรปรับปรุงสถานที่บางแห่งสกปรก

โดยเฉพาะห้องสุขามีกลิ่นเหม็นให้มีความสะอาด ควรปรับปรุงสถานที่บางแห่งที่ขาดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางเดินของคนพิการ ให้มีความสะดวกสบายแก่คนพิการ ควรจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น สถานที่บางแห่งขาดเก้าอี้นั่งไม่เพียงพอ ให้พอเพียงแก่ประชาชนที่มาใช้บริการ

๔) ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน ขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์

สำนักงาน วัสดุอุปกรณ์บางแห่งมีความทันสมัยบุคลากรขาดความรู้ ขาดการบำรุงรักษาวัสดุสำนักงาน เลือกอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เลือกจากราคาที่ถูกกว่า เพราะอาจจะไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควรจะเป็น

สำหรับแนวทางการพัฒนา ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสำหรับการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ และครุภัณฑ์สำนักงาน ควรส่งเสริมบุคลากรให้มีความทันสมัยต่อเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป ด้วยการฝึกอบรม ควรสร้างจิตสำนึกให้กับบุคลากรในการบำรุงรักษา พยายามให้บุคลากรเล็งเห็นถึงประโยชน์ก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้ออุปกรณ์ ครุภัณฑ์ต่างๆ

๕.๒ อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์ทั้ง ๓ ข้อได้แก่ ทำให้ทราบถึงศึกษาวิเคราะห์นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย วิเคราะห์ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ และนำเสนอรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ มีประเด็นในการอภิปรายผล ดังนี้

การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญ ต่อรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยมีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

๕.๒.๑ ความคิดเห็นของประชากรต่อรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

จากผลการวิจัย พบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับความเป็นจริง ทั้งนี้เนื่องจากบุคลากรทุกคน เห็นด้วยกับรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตร นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ และรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ พุทธสุข หิงศานนท์^๖ ได้กล่าวถึง คุณลักษณะของรูปแบบประเด็นต่างๆ ต่อไปนี้ ๑) แสดงความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างและตัวแปร ๒) นำไปสู่การทำงานได้ผลตรงตามที่ตั้งไว้

^๖พุทธสุข หิงศานนท์, การพัฒนารูปแบบ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๕๓.

๓) อธิบายถึงโครงสร้างหรือกลไกความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาอย่างชัดเจน ๔) นำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่หรือความสัมพันธ์ใหม่หรือขยายองค์ความรู้ ๕) สอดคล้องกับทฤษฎีเรื่องที่ใช้รูปแบบและสอดคล้องกับทฤษฎีของ **สมเดช สีแสง**^๒ ที่กล่าวว่า กระบวนการบริหารงานตามแนวของ เดมมิ่ง (deming) แบบ PDCA ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ในด้านการบริหารจัดการคุณภาพดังนี้

- (๑) การวางแผน (plan - P)
- (๒) การปฏิบัติตามแผน (do -D)
- (๓) การตรวจสอบ (check - C)
- (๔) การปฏิบัติ (action - A)

กระบวนการบริหารงานทั้ง ๔ ขั้นตอนจะต้องปฏิบัติต่อเนื่องกันไปไม่สิ้นสุดซึ่งเขียนได้ว่า (plan-do-check-act) PDCA ซึ่งเสมือนกับเป็นวงจรอันหนึ่งเรียกว่า วงจรเดมมิ่ง(the deming cycle) วงจรหรือวงล้อ (PDCA) เป็นเครื่องมือการบริหารอย่างต่อเนื่องในการติดตามพัฒนาให้บรรลุเป้าหมายโดยวงจรเดมมิ่งหรือ PDCA เป็นการบวนการหนึ่ง ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้ได้เป็นอย่างดีในการควบคุมคุณภาพหรือการบริหารคุณภาพ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **บุญแสง ชีระภากร**^๓ ได้วิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” พบว่า ๑)ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภทมีรูปแบบภาวะผู้นำแบบชั้นนำมากที่สุด ๒) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกช่วงอายุ ทั้งเพศหญิงและเพศชายในทุกระดับการศึกษา อาชีพ และประสบการณ์ทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีรูปแบบภาวะผู้นำแบบชั้นนำมากที่สุด ๓) ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่บริหารโดยคำนึงถึงมิติประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความรับผิดชอบต่อสังคม ซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส และการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงาน แต่ในมิติความมีจริยธรรม และเคารพกฎหมาย และการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นนั้น มีผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคำนึงน้อยกว่ามิติอื่น ๔ เมื่อควบคุมตัวแปรระยะเวลาที่เคยทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาก่อน ประเภทผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานใน ๓ มิติ คือความรับผิดชอบต่อสังคม การสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นและความซื่อสัตย์ เป็นธรรม โปร่งใส ส่วนรูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานใน ๓ มิติ คือการคำนึงถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผล ความรับผิดชอบต่อสังคม

๕.๒.๒ นโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย

นโยบายที่ได้รับมาจะต้องมีการบูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายของรัฐบาลสู่การปฏิบัติในพื้นที่ โดยการนำหลักการบริหาร ๕ ด้าน คือ การวางแผน การจัดองค์กร การบังคับบัญชา

^๒สมเดช สีแสง, *คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ*, (ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔), หน้า ๑๙๘-๑๙๙.

^๓บุญแสง ชีระภากร, “ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, *ปรัชญาคุณภิณัตติ (รัฐประศาสนศาสตร์)*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒).

การประสานงาน การควบคุม มาบูรณาการงานในพื้นที่ให้มีความเป็นเอกภาพรองรับการขับเคลื่อนภารกิจ ให้สอดคล้องกับการบริหารส่วนภูมิภาคเกี่ยวกับเรื่องงานทะเบียนและบัตรประชาชน

เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ส่งผลให้ต้องมีการเพิ่มบริการช่วงพักกลางวัน คือถ้าผู้ใช้บริการมากจำเป็นต้องให้บริการทั้งวัน เทคโนโลยีที่ทันสมัย ส่งผลให้เจ้าหน้าที่มีอายุมากและจะไม่ค่อยเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

งานทะเบียนเป็นงานที่ต้องเน้นความถูกต้องเพราะงานทะเบียนเป็นงานค่อนข้างจะเสี่ยง ถ้าไม่ถูกต้องตามกฎหมายค่อนข้างจะมีปัญหา เป็นหัวใจหลักเน้นประสิทธิภาพและคุณภาพเพื่อการบริหารที่ดี เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

ผู้บริหารงานก่อนทำการต้องอ่านตรวจตราให้ตลอดทั่วถึง ก่อนทำงานแต่ละอย่าง ต่อจากนั้นก็ยึดถือของตัวขึ้นสู่คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ เป็นนโยบาย ที่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายทุกขั้นตอน ปฏิบัติเพราะระเบียบกฎหมายเหล่านั้น ป้องกันการทุจริตเป็นอย่างดี

มีความเหมาะสมรองรับการให้บริการแก่ประชาชนที่มารับบริการภาครัฐ สะดวก และสบายตา มีความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ด้วยความสุจริต

ปัญหาจากระบบการบริหารงาน เช่น ใช้บัตรเสีย ปัญหาจากบุคคล คุมนโยบายงานมาก ไม่ว่าจะเป็นงานหลัก งานนโยบาย งบประมาณน้อย รัฐบาลยังไม่จัดสรรเต็มที่หรือน้อยจนเกินไป

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านนโยบาย ปัญหา อุปสรรค และกระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในสังคมไทย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดาพินิจ ฌรณง์ชาติโสภณ^๕ ได้วิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน” พบว่า ภาครัฐและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่มีความจริงจังและจริงใจต่อการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่าที่ควร นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติยังมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลไม่ชัดเจน หรือมีการอาศัยช่องว่างของระเบียบกฎหมายในการยืดเวลาการถ่ายโอนภารกิจออกไป ผลของการกระจายอำนาจต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนยังไม่เห็นผลมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีงานทำตามต้องการ การลดรายจ่าย การลดการกู้หนี้ยืมสิน การชำระค่าน้ำดิน และการมีเงินออม สำหรับด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่วนมากยังไม่มียุทธศาสตร์ในการเข้าร่วมเสนอปัญหาหรือความคิดเห็น การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา การเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนา การแก้ไขปัญหาชุมชน การประเมินผลการพัฒนา และการปรับปรุงการตั้งกระทรวงท้องถิ่นขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานที่จะช่วยสนับสนุนงานในความรับผิดชอบของเทศบาลต่าง ๆ เพื่อปรับเปลี่ยนบทบาทของเทศบาลให้มีการบริหารงานแบบเปิดและมีการประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งรับฟังข้อคิดเห็นสาธารณะของประชาชนมากขึ้น

^๕ ศักดาพินิจ ฌรณง์ชาติโสภณ, “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”, วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙).

๕.๒.๓ ขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

รวดเร็ว รอบคอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการสำหรับประชาชน สามารถรองรับงานทะเบียนและบัตรประชาชนได้ เจ้าหน้าที่ต้องทำงานให้ประชาชนในท้องถิ่นยอมรับ น่าเชื่อถือเอาการณงานหน้าที่เป็นเครื่องรองรับ

การทำงานต้องนำเอาหลักธรรมมาใช้ เช่น เอาสติ ปัญญามาใช้ เพราะอบรม ๒ อย่างนี้เป็นสิ่งที่มีลักษณะมีอุปการะมากในการทำงาน ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจ แก่พนักงาน หรือผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมคือ พรหมวิหาร ๔ เมตตา รักใคร่ ปราณาดีต่อลูกน้อง

ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรมศึกษาให้บุคลากรหากรวมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านขีดความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

พิรัชย์ ศรีราม^๕ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน” พบว่า ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน ได้แก่ PIRAT MODEL ดังนี้ (๑) Participation การมีส่วนร่วมของบุคลากรเทศบาลกับประชาชน ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลและประชาชนต้องมีธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานของเทศบาล การบริหารงานที่ยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ เพื่อให้การบริหารงานบรรลุเป้าหมาย (๒) Importance ความสำคัญกับวัฒนธรรมองค์กร ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลและประชาชน วัฒนธรรมขององค์กรเป็นหัวใจสำคัญในการให้บริการสาธารณะ เพราะเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับประชาชน ความคาดหวังและความพึงพอใจของผู้รับบริการและผู้ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ การประเมินผลความพึงพอใจมีความสำคัญสูงมากต่อการบริการ และต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละในการบริหารงานมีความสำคัญต่อวัฒนธรรมองค์กรเป็นอย่างมาก (๓) Responsibility ความรับผิดชอบร่วมกับระบบการบริหาร ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลและประชาชน เพราะเทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นจะต้องดำเนินงานโดยรับผิดชอบต่อหลักกฎหมาย และต่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ ร่วมรับผิดชอบ

^๕พิรัชย์ ศรีราม, “ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

ต่อระบบการบริหารงานร่วมกันระหว่างประชาชนกับบุคลากรเทศบาล (๔) Authority ปฏิบัติหน้าที่ตามยุทธศาสตร์การพัฒนา ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามกรอบยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ อำนาจหน้าที่ของฝ่ายบริหารเทศบาลปฏิบัติตามนโยบายภายใต้กรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาที่มีธรรมาภิบาลการกำหนดเป้าหมายและทิศทางขององค์กรให้ชัดเจน การกำหนดกลยุทธ์การบริการที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนาคุณภาพและความสัมพันธ์ในกลุ่มบุคลากรเทศบาล และการนำกลยุทธ์การสร้างความพึงพอใจต่อผู้รับบริการ และต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ ตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาที่กำหนดและ (๕) Transparency หลักความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมภาคสังคม ในด้านการบริหาร การบริการ และการสนับสนุน บุคลากรเทศบาล ความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมภาคสังคมคือการบริหารงานของเทศบาล ผู้บริหาร และบุคลากรเทศบาลต้องมีความเป็นธรรมาภิบาล มีความโปร่งใสในการร่วมมือการบริหารจัดการทุกกิจกรรมของเทศบาล ให้มีความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ในการบริหาร การบริการ ตลอดจนการสนับสนุน บุคลากรเทศบาลต้องยึดมั่นในหลักการ ยึดมั่นในหลักคุณธรรม และการเสียสละ เพื่อการบริหารงานให้มีความโปร่งใสและเกิดประสิทธิผล

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา คำจตุ^๖ ได้ทำวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน กรุงเทพมหานคร มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความทันสมัยทางวัตถุ กรุงเทพมหานคร จึงต้องส่งเสริมโดยการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ ให้ความรู้ แก่ผู้นำชุมชน โดยนำหลักการบริหารนิยธรรมาบูรณาการ ในรูปแบบที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วม คือ MBB Model ที่สามารถประยุกต์ใช้โดยการ M (Meeting) การร่วมประชุม เพื่อเป็นการให้การยอมรับ ให้โอกาส ให้ความสำคัญ ให้ความรู้แก่ผู้นำชุมชน ได้ร่วมกันประชุมให้เป็นประจำภายในชุมชน และระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของกรุงเทพมหานครกับผู้นำชุมชน เพื่อรับฟังปัญหา รับรู้ข้อตกลงเงื่อนไขต่าง ๆ คำแนะนำ ข้อเสนอแนะต่าง ๆ อย่างพร้อมเพรียงกัน ทั้งระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ, B (Board) ร่วมเป็นคณะกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ให้การยอมรับในการเข้าร่วมกิจกรรม ให้โอกาสในการนำเสนอความเห็น ปัญหา ความต้องการของชุมชน ให้ความสำคัญในการรับฟัง หาแนวทางป้องกัน แก้ไขให้ความรู้แก่ชุมชน, B (Benefits) ร่วมรักษาผลประโยชน์ ซึ่งเกิดจากการร่วมตั้งแต่กิจกรรม การตัดสินใจ ดำเนินการ รับผลประโยชน์ และประเมินผล ไม่ให้เกิดความเสื่อม ในเรื่องของการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม สิ่งที่ดีงามเป็นเอกลักษณ์ เช่น วัฒนธรรม อาชีพเฉพาะชุมชน หรือบุคคลที่มีคุณประโยชน์ มีภูมิรู้ ในชุมชน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ชุมชนเข้มแข็งทั้งในด้านการศึกษา ปัญหายาเสพติด สุขภาพและสวัสดิการชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ผลประโยชน์ที่ชุมชนได้รับ เป็นการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาของชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเองและบริหารจัดการได้โดยคนในชุมชน

^๖กาญจนา คำจตุ, “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

๕.๒.๔ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ

ผู้ให้บริการจะทำบัตรต้องออกบัตรเข้าคิว เจ้าหน้าที่ต้องคอยตรวจตราปรับปรุงการทำงานอยู่เสมอ สิ่งไหนไม่ดีก็ปรับปรุงสิ่งไหนดีก็ทำให้ดียิ่งๆ ขึ้นไป ทฤษฎีตะวันตก มาบูรณาการกับอิทธิบาท ๔ เช่น ๑) การวางแผน ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๒) การจัดองค์กร ต้องมีจิตตะ และวิมังสา ๓) การบังคับบัญชา ต้องมีวิริยะ และฉันทะ ๔) การควบคุม ต้องมีวิริยะ

สร้างแรงจูงใจทางบวก เช่น เป้าหมาย เงิน ตำแหน่ง และสวัสดิการ มีทฤษฎีแรงจูงใจความต้องการของมาสโลว์ ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรกรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ถูกต้อง ถูกใจ ถูกระเบียบ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ต้องสนองความต้องการของประชาชน รวดเร็ว ถูกต้อง บัตรรวดเร็ว (Smart Card) ใช้บัตรเดียวในการเก็บข้อมูล ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูล คุณธรรมสำหรับผู้บริหาร พรหมวิหาร ๔ รักใคร่ผู้ใต้บังคับบัญชา สงสาร ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา ต้องมีหลัก ๑) การครองตน เช่น การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ การประหยัดและอดออม การรักษาระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ๒) ครองคน เช่น ความสามารถในการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้บังคับบัญชา ความสามารถในการร่วมทำงานเป็นกลุ่ม ให้บริการแก่ผู้มาติดต่องานด้วยความเสมอภาค แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ การเป็นผู้มีความเป็นธรรมทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น ทั้งในและนอกหน่วยงาน ๓) และครองงาน เช่น ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Strong) ความรู้ ความสามารถ และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และปรับปรุงงาน

ควรนำหลักพุทธธรรมกับหลักวิชาการมาบูรณาการร่วมกัน หลักบริหารสมัยใหม่ควบคู่กันไปในการบริหารงานทะเบียนและบัตร เช่น มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ มีการอบรม ศึกษาให้บุคลากรกรมการปกครอง หรือท้องถิ่นมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น สร้างเอกสารให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ด้านรูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน (พันธปัญญา)**^๗ ได้วิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม” พบว่า ๑. สภาพการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ พระสังฆาธิการได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเพื่อการบูรณาการที่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมให้มีความสอดคล้องตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ตลอดจนถึงกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ

^๗พระมหาอำนาจ ปวทุฒโน (พันธปัญญา), “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต, (สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

สำนักเรียน เพื่อส่งเสริมการสร้างทรัพยากรบุคคลคือพระภิกษุ สามเณร ผู้เป็นศาสนทายาทสืบทอดอายุพระพุทธศาสนาในอนาคต นอกจากนั้น ปัญหาอุปสรรคการจัดการเพื่อการบูรณาการที่ไม่เหมาะสมกับการศึกษาพระปริยัติธรรมในปัจจุบันนี้ สาเหตุสำคัญมาจากวิสัยทัศน์ไม่ชัดเจน พันธกิจไม่เหมาะสม กระบวนการจัดการภายในสำนักเรียนไม่ชัดเจน เช่น การบริหารบุคคล (Man) การบริหารการเงิน (Money) การบริหารวัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) เป็นต้น^๒. การบูรณาการหลักพุทธธรรมสำหรับการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม เป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา เป็นต้น ตามหลักสารณียธรรม ๖ ประกอบด้วย เมตตากายกรรมเมตตาวจีกรรมเมตตามโนกรรมสาธารณโกศศีลสามัญญตาและทักขณีสามัญญตาเป็นต้น^๓. นำเสนอการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม ผลการแจกแบบสอบถามแก่บุคลากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓๑๗ ชุด พบว่า ผู้บริหารอาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์ เจ้าหน้าที่ และนักเรียน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม แต่ละด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ตามหลักการจัดการประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การบริหารบุคคล การอำนวยการ และการควบคุม เป็นต้น ตามหลักอิทธิบาท ๔ ประกอบด้วย ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รักษา สุตเส้นผม**^๔ ได้ทำวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง” พบว่า หลักพุทธธรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า หลักการบริหารนิยม มาใช้กับการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหลักธรรมที่นำมาใช้ให้เกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม ซึ่งเป็นการนำความเจริญมาสู่หมู่คณะ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อส่วนรวม การเคารพกฎกติกาของส่วนรวมซึ่งเป็นธรรมที่ใช้ในการปกครอง ป้องกันไม่ให้เกิดความเสื่อมในหมู่คณะ เป็นหลักธรรมที่ใช้สำหรับผู้นำ ผู้บริหารบ้านเมือง รวมทั้งสามารถนำมาใช้ กับการบริหารงานในส่วนท้องถิ่นได้ หากนำหลักธรรมดังกล่าวมาใช้ก็จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จในการกระจายอำนาจ สู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยในเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำหลักพุทธธรรมเข้ามาศึกษาในลักษณะการบูรณาการร่วมกับการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการที่ต้องการยกระดับคุณภาพไปสู่มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับจากสังคม ซึ่งทางผู้วิจัย

^๔รักษา สุตเส้นผม, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗).

จะได้ตั้งข้อเสนอแนะไว้เพื่อการพิจารณาสำหรับการกำหนดทางนโยบาย สำหรับการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ และการส่งเสริมวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑) เสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้นำความรู้ที่ได้จากงานวิจัยนี้ไปเขียนไว้ผนวกไว้ในนโยบายการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของหน่วยงาน

๒) นำนโยบายต่างๆ มาพูดคุยกันแล้วก็นำวิเคราะห์นโยบายค่อนำสู่การปฏิบัติในรูปแบบของแผนปฏิบัติประจำปี

๓) ควรมีการปรับปรุงการบริหารงานด้านผู้บริหาร และบุคลากร ด้วยการสร้างระบบการพัฒนาผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และบุคลากรของหน่วยงาน ให้มีศักยภาพในการเป็นผู้นำที่ดี และปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้

๔) ให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการประชุมสัมมนา การวางแผน การอบรม การนำความรู้มาแลกเปลี่ยนกัน นำประสบการณ์มาแชร์มาบูรณาการเข้าด้วยกัน การกำหนดเป้าหมาย กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดกรอบของกิจกรรม มีการสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นในการพัฒนาบุคลากร

๕) หน่วยงาน ควรจัดทำรูปแบบการฝึกอบรมให้ความรู้ที่เป็นมาตรฐานแก่ ผู้บริหาร และบุคลากรตระหนักถึงความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบต่อหน้าที่ และไม่แสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ

๖) หน่วยงาน ควรมีการปฏิรูปปรับปรุงด้านการเสนอข้อมูลข่าวสารให้รวดเร็วอย่างทั่วถึง และทันสมัยให้เท่าทันกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

๗) หน่วยงาน จัดสัมมนาเป็นประจำทุกปีงบประมาณควรนำเอาหลักคำสอนทางพุทธศาสนาเข้ามีส่วนร่วมพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้แก่ ผู้บริหาร และบุคลากร เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติ พัฒนาด้านร่างกาย จิตใจและปัญญาให้สูงขึ้น

๘) หน่วยงาน ควรจัดให้บุคลากรที่ใช้เทคโนโลยียังไม่ชำนาญ ต้องให้มีการพัฒนา ด้านการใช้งานคอมพิวเตอร์เพื่อให้เกิดการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

๙) หน่วยงาน ควรมีการบริหารงานด้านงบประมาณ ด้วยการพัฒนาระบบการวางแผนงบประมาณที่เกิดความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรให้มากที่สุด และกำหนดให้ผู้บริหารและบุคลากรทุกฝ่ายได้วิพากษ์วิจารณ์ถึงการจัดทำแผนงานและงบประมาณประจำปี

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑) ผู้ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติควรมีแผนงาน มีโครงการ และมีกิจกรรม ที่ชัดเจน และรวดเร็ว

๒) ผู้บริหาร และบุคลากรให้มีความชัดเจนในเรื่องของการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ เพราะเป็นนโยบายใหญ่ของสำนักงาน

๓) เนื่องจากบุคลากรมีการศึกษามีพื้นฐานที่มาก มีความแตกต่างกัน ทั้งความรู้ความสามารถ วุฒิการศึกษา ควรมีการวางแผนกำลังพลในเรื่องของการพัฒนาให้บุคลากรที่จะเข้ามาทำงาน มีความพร้อมในเรื่องของการทำงานโดยอาจจะมีการฝึกอบรมปฏิบัติงาน ของแต่ละหน้าที่ที่มี

ความรับผิดชอบของตำแหน่งนั้นๆ มีแผนการรองรับเรื่องล่วงหน้า การอบรมฝึกปฏิบัติ และรูปแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติให้เป็นรูปแบบเดียวกัน

๔) ผู้บริหาร ควรจัดให้บุคลากรมีการนำหลักอิทธิบาท ๔ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ประยุทธ์ทางธรรมควบคู่กับทางโลกไปด้วย มีการชี้แจงบุคลากรว่าได้นำหลักอิทธิบาท ๔ ที่จำเป็นมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันปฏิบัติได้อย่างถูกต้องหรือไม่

๕) ส่งเสริมให้มีการเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับศาสนา ฝึกพัฒนาจิตให้เกิดทักษะการเรียนรู้กับตัวเองนำไปเผยแพร่ ปลุกจิตสำนึกในเรื่องของพุทธศาสนาให้มากขึ้น

๖) มีการวางแผนการปฏิบัติงานที่เป็นระบบภายในองค์กร และส่งเสริมให้บุคลากรมีการเตรียมความพร้อมในทุกๆ ด้านจัดทำแผน / โครงการที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทุกปีงบประมาณ

๗) ควรมีการปรับปรุงการบริหารงานด้านผู้บริหารและบุคลากร ด้วยกำหนดแผนการประชุมโดยใช้ระบบทีมงาน ผู้บริหารและบุคลากรสามารถเป็นต้นแบบทางวัฒนธรรม รับฟังความคิดเห็นร่วมกัน มีความเมตตาต่อกันโดยนำหลักอิทธิบาท ๔ มาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

๘) ฝึกอบรมแนวคิดทฤษฎีและหลักศีลธรรม เพื่อให้ผู้บริหาร และบุคลากรให้มีจิตใจที่ดีงามมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ไม่ควรเห็นแก่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม

๙) ควรเอาใจใส่ดูแล ปรับปรุงสวัสดิการจัดให้มีรางวัลสำหรับผู้บริหาร และบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีเยี่ยม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดี ให้กับเพื่อนร่วมงาน และบุคคลอื่นได้มีชีวิตที่ดีขึ้น เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ที่มีผลงานดีเด่น

๑๐) ควรตั้งใจทำงานตามแผนที่กำหนดไว้ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจ และอดทนต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีสมาธิในการปฏิบัติงานเป็นประจำ ปฏิบัติงานโดยเอาใจใส่เฝ้าตรวจสอบผลงานเสมอ

๑๑) ควรมีการจัดอบรมให้บุคลากรมีความรู้ / ทักษะในการใช้ระบบสารสนเทศที่ดีขึ้นมีการพัฒนาเรื่องภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร เช่น ภาษาอังกฤษ และทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

หากมีการวิจัยเกี่ยวกับ รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ ในครั้งต่อไป ผู้วิจัยขอเสนอแนะการดำเนินการวิจัยในลักษณะต่อไปนี้

๑) การศึกษาวิจัยโดยการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับการบริหารบ้านเมืองที่ดี เพื่อการสร้างความสมบูรณ์ในการนำมาปฏิบัติ

๒) การศึกษาองค์ประกอบของหลักธรรม ที่ไม่ได้นำมาศึกษาในงานวิจัยนี้เพิ่มเติม เช่น หลักไตรสิกขา ศีล และอริยสัจ ๔ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน

๓) ควรทำการศึกษารูปแบบการเปรียบเทียบรูปแบบการบริหารงานตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กับการพัฒนาตามหลักทฤษฎีตะวันตก และมีการพัฒนาการบริหารหลักพุทธธรรม

๔) ควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพล้วนโดยเพิ่มการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำเอาผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูลและแนวทางในการวิจัยต่อไป

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย :

ก. ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

ข. ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

กรมการปกครอง. พระราชบัญญัติการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ป., ๒๕๔๓.

กรมการปกครอง. การปกครองส่วนท้องถิ่นว่าด้วยเรื่องยกฐานะ. กรุงเทพมหานคร : ๒๕๓๙.

กรกฎ ทองชะโชค และคณะ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนตำบลปลัก

หนู อำเภอนาทวี จังหวัดสงขลา”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๑.

กฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการกรมการปกครอง. กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. ๒๕๔๕.

แก้ว ชิตตะขบ. พุทธธรรมเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานพระพุทธศาสนา

แห่งชาติ, ๒๕๕๐.

เกษม วัฒนชัย. ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร :

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา, ๒๕๔๖.

กองการทะเบียนกรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย. คู่มือการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่

ผู้ปฏิบัติงานการทะเบียนสำนักทะเบียนอำเภอกิ่งอำเภอและท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง, ๒๕๓๖.

โกวิท พวงงาม. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารกิจการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามรัฐธรรมนูญ สยามรัฐ”, ๒๕๕๒.

_____. การปกครองท้องถิ่นไทย หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : บพิธ

การพิมพ์, ๒๕๔๒.

_____. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : เอ็กสเปอร์เน็ท, ๒๕๕๐.

_____. สารานุกรมการปกครองท้องถิ่นไทย หมวดที่ ๓ พัฒนาการและรูปแบบการปกครอง

ท้องถิ่นไทย ลำดับที่ ๔ องค์การบริหารส่วนตำบล, นนทบุรี : สถาบันพระปกเกล้า,

๒๕๔๗.

กลุ่มงานทะเบียนและบัตรของแต่ละแห่ง ซึ่งรวมประชากรที่เข้ามารับบริการทั้งหมด ๔ จังหวัดใน ๙

เทศบาล ได้ทั้งหมด ๖๕๖,๘๒๔ คน.

จุมพล หินพานิช. การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ : หลักการ แนวคิด และกรณีตัวอย่างของไทย.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : สมาคมนิสิตเก่ารัฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____. การปกครองท้องถิ่น. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร พิมพ์เนศพรินต์ติ้ง เซ็นเตอร์,

๒๕๓๙.

_____ . การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๓.

_____ . การให้บริการแบบครบวงจร แนวทางการให้บริการเชิงรุกของกรมการปกครอง.
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๓๖.

ชาญชัย อาจิณสมภาร. ศัพท์การบริหารการศึกษา, กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

ชัยอนันต์ สมุทรวานิช. ธรรมชาติของการมีส่วนร่วมของประชาชนและกระบวนการทางด้าน
สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร : เดือนการพิมพ์, ๒๕๔๓.

ชูศักดิ์ เทียงตรง. การบริหารการปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,
๒๕๓๘.

_____ . การบริหารการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
๒๕๑๘.

दनัย จันท์เจ้าฉาย. ปรัชญาเชิงพุทธ. วารสารการบริหารทรัพยากรบุคคล. สำหรับนักบริหารงาน
บุคคลมืออาชีพ. ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๑/๒๕๕๒ กรุงเทพมหานคร : สมาคมการจัดการงาน
บุคคลแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๒.

ดิน ปรัชญพฤทธิ. ศัพท์รัฐประศาสนศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

หับทิม วงศ์ประยูร และคนอื่นๆ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจ.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์. ๒๕๔๒.

ทศพร ศิริสัมพันธ์. “การพัฒนาระบบราชการไทย”. รัฐประศาสนศาสตร์ : ขอบข่ายและการ
ประยุกต์ใช้องค์ความรู้. บรรณาธิการวิระศักดิ์เครือเทพ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๗.

ทิพาวดี เมฆสุวรรณ. “สรรพกรศาสน”. ธรรมชาติกับราชการไทย. ปีที่ ๔๗ ฉบับที่ ๙. กันยายน
๒๕๔๓.

ทัศนีย์ ปัทมสนธิ. “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการชุมชนเข้มแข็ง
ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์”. รายงานการ
วิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๒.

ธนศวร เจริญเมือง. การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ๑๗๙ การพิมพ์, ๒๕๓๗.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ. กรุงเทพมหานคร : บิสิเนสอาร์แอนด์ดี,
๒๕๕๒.

ธีรวุฒิ บุญยโสภณ และวิระพงษ์ เณิมจิระรัตน์. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : อักษร
ปริทรรศน์, ๒๕๓๔.

ธงชัย สันติวงษ์. องค์การและการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
๒๕๓๗.

_____ . การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๒.

นพพงษ์ บุญจิตราดุล. หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๓๔.

นิพนธ์ กิณวาศ. หลักการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก : ภาควิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ๒๕๔๓.

นฤมล ทับจุมพล. แนวคิดและวาทกรรมว่าด้วย “ธรรมรัฐแห่งชาติ” ในการจัดการปกครอง (Governance), บรรณาธิการ ม.ร.ว.พยุหธิสาณ ชุมพล. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๑.

บรรยงค์ โตจินดา, องค์การและการจัดการ, กรุงเทพมหานคร : บริษัทรวมสาส์น (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๔๒.

_____. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๓. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์รวมสาส์น, ๒๕๔๕.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. การสร้างธรรมาภิบาล (GoodGovernance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด. ๒๕๔๒.

บุษบง ชัยเจริญวัฒน์ และบุญมี ลี. เรื่องตัวชี้วัดธรรมาภิบาล. รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สถาบันปกเกล้า, ๒๕๔๔.

บัญญัติ พุ่มพันธ์. คู่มือการเรียนรู้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) อปท. ของเรา : ท้องถิ่นของเรา. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร มูลนิธิส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๕๑.

บุญช่วย ศิริเกษ. พฤติกรรมองค์การในการบริหารการศึกษา. เลย : สถาบันราชภัฏเลย, ๒๕๔๐.

บุญอริ ยี่หะ. การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

ประหยัด หงษ์ทองคำ, การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๖.

สนธิ จรอนันต์, ความเข้าใจเรื่องการปกครองส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสุขุมและบุตรจำกัด, ๒๕๔๓.

ประทาน คงฤทธิ์ศึกษากร. ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๔๒.

ปรัชญา เวสารัชช์. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๒๘.

พลสุข หิงคานนท์. การพัฒนารูปแบบ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๔๐.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูรธมมจิตโต). ทำอย่างไรจึงเรียนเก่ง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑.

_____. คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพุทธ ธรรม, ๒๕๓๙.

_____. พุทธวิธีในการบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๔. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๙.

_____. คุณธรรมสำหรับนักบริหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) . พุทธธรรม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

_____. ธรรมบุญชีวิต. พิมพ์ครั้งที่ ๔๖. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา กรมศาสนา, ๒๕๔๕.

- พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์จำกัด, ๒๕๕๑.
- พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ ๙. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ บริษัทสหธรรม จำกัด, ๒๕๔๖.
- พุทธทาสภิกขุ. การงานเป็นสุข. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา, ๒๕๓๗.
- การบริหารธุรกิจแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร : เคล็ดไทย, มปป.
- พยอม วงษ์สารศรี. องค์การและการจัดการ. พิมพ์ลักษณ์. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต, ๒๕๓๗.
- องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร : พรวนการพิมพ์, ๒๕๔๒.
- พิทยา บวรวัฒนา. การบริหารเชิงบูรณาการ. นนทบุรี : สำนักงานข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๖.
- พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และชลิดา ศรมณี รศ., หลักการจัตองค์การและการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก.แสงจันทร์การพิมพ์, ๒๕๓๑.
- มัลลิกา ต้นสอน. การจัดการยุคใหม่. กรุงเทพมหานคร : เอกซ์เปอร์เน็ท จำกัด, ๒๕๔๔.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. พุทธศักราช ๒๕๔๐.
- รายงานผลการศึกษาประสิทธิภาพการให้บริการดำเนินงานทะเบียนและบัตรสำนักทะเบียนอำเภอและสำนักทะเบียนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๓.
- รุ่ง แก้วแดง. โรงเรียนนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร : วัฒนาพานิช, ๒๕๔๖.
- ลิขิต ธีระเวคิน. การเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ ๗. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๘.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. การบริหาร หลักการ ทฤษฎี และประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทิพย์วิสุทธิ, ๒๕๔๒.
- วิญญู อังคนารักษ์. แนวความคิดในการกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิชย์, ๒๕๓๙.
- วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์. การเมืองการปกครองไทย ภาควิชาการปกครอง. คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.
- วิรัช วิรัชนิการวรรณ. การบริหารเมืองหลวงและการบริหารท้องถิ่น : สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น และไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ โฟร์ เพซ, ๒๕๔๕.
- วิทยา เจริญศิริ. “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, ๒๕๔๗.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. ทฤษฎีองค์การ ฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพมหานคร : บริษัทธีระฟิล์มและไซเท็กซ์ จำกัด, ๒๕๓๙.
- สมเดช สีแสง. คู่มือการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ชัยนาท : อมรการพิมพ์, ๒๕๔๔.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. การบริหารจัดการแนวพุทธ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๕๐.

สมคิด บางโม. องค์การและการจัดการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิทย์พัฒน์, ๒๕๔๕.

_____. จริยธรรมทางธุรกิจ. กรุงเทพมหานคร : พัฒนวิทย์การพิมพ์, ๒๕๔๙.

เสนาะ ตีเยาว์. หลักการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

สถาบันวิจิตรศิลป์, ธรรมาภิบาลกับคอร์ปชั่นในสังคมไทย, กรุงเทพมหานคร: สำนักงานมูลนิธิภูมิวิจิตรศิลป์, ๒๕๔๖).

สุดจิต นิमितกุล. กระทรวงมหาดไทยกับการบริหารจัดการที่ดีในการปกครองที่ดี (Good Governance), กรุงเทพมหานคร : บพิธการพิมพ์, ๒๕๔๓.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร : กองกลางสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, ๒๕๔๔.

สำนักงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง. คู่มือปฏิบัติงาน เรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อาสารักษาดินแดนกรมการปกครอง, ๒๕๓๔.

สำนักงานประกันสังคม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส. วินัยมุข (เล่ม ๓) หลักสูตรนิกธรรมชั้นเอก. พิมพ์ครั้งที่ ๒๘. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๘.

สุลักษณ์ ศิวรักษ์. การบริหารงานแบบพุทธ. กรุงเทพมหานคร : บริษัทส่องสยาม จำกัด, ๒๕๓๘.

สุรพล สุยะพรหมและคณะ. พื้นฐานทางการจัดการ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

_____. ทฤษฎีองค์การและการจัดการเชิงพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.

สัมฤทธิ์ ท่าเหล็กเจริญ. “ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล : ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดปทุมธานี”.

หควณ ชูเพ็ญ. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการบริหารองค์การปกครองท้องถิ่น. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, ๒๕๔๖.

อุทุมพร จามรมาน, ๙ ขั้นตอนการทำประกันคุณภาพการศึกษาที่ครบวงจร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พินิจ, ๒๕๔๕.

อมรา พงศาพิชญ์. ธรรมนูญกับประชาสังคมและองค์กรประชาสังคม. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องสิ่งแวดล้อมในรัฐธรรมนูญแปลงแนวคิดสู่ปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๓.

อุทัย หิรัญโต. การปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, ๒๕๒๓.

_____. สารานุกรมศัพท์สังคมวิทยา - มานุษยวิทยา. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยการปกครอง, ๒๕๓๑.

อรรถัย กักผล. นรนิติ เศรษฐบุตร : ๖๐ ปี กิตติยาจารย์. พิมพ์เพื่อเป็นเกียรติแก่รองศาสตราจารย์นรนิติ เศรษฐบุตร เนื่องในโอกาสอายุครบ ๖๐ ปี. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๔.

อุดม เขยกังวศ์. หนังสือยุคปฏิรูปการศึกษา : อบต. ประชาธิปไตยของชาวบ้าน. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ ๑๙๙๑, ๒๕๔๕.

อมร โสภณวิเชษฐ์วงศ์ และกวี อิศริวรรณ. หนังสือเรียนสังคม. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๓๕.

เอกวิทย์ มณีธ. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหาร/การจัดการ, ๒๕๔๒.

(๒) วิทยานิพนธ์ :

กาญจนา คำจตุ. “การส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมของผู้นำชุมชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ธิดาวิมล หมั่นมี. “การสร้างความรู้ความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

นาคม อีร์สุวรรณจักร. “รูปแบบการบริหารงานตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัดราชบุรี”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนบริหารการมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔.

บุญแสง ชีระภากร. “ภาวะผู้นำและการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๒.

บุญส่ง นิลแล้ว. “การประเมินหลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่”. ปริญญาการศึกษา ดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, ๒๕๓๐.

พิชิต เพ็งสุวรรณ. “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการอาชีวอนามัยและความปลอดภัยในสถาบันอาชีวศึกษา”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, ๒๕๕๒.

พงศ์สันต์ ศรีสมทรัพย์ และปิยะนุช เงินคล้าย. “ศึกษาการจัดการปกครองท้องถิ่นของเขตเมืองที่ต่อเนื่องกับกรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดนนทบุรี”. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ, รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๓.

พัชรพร วีรสติห์. “ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบห้าประการของบุคคลิกภาพและความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติอยู่ในสำนักงานประกันสังคม”. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๖.

- พระมหาประสงค์ กิตติญาโณ (พรมศรี). “การศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในองค์กรสมัยใหม่กับแนวคิดทางพระพุทธศาสนา”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๕.
- พระมหาอำนาจ ปวทุมน (พันธ์ปัญญา). “การพัฒนารูปแบบการจัดการการศึกษาพระปริยัติธรรม”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พระยุพธนา รณนิยธมโม (แก้วกันหา). “การศึกษาเชิงวิเคราะห์การจัดองค์กรคณะสงฆ์ในสมัยพุทธกาลพุทธกาล”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๘.
- ไพฑูรย์ สมแก้วและคณะ. “การวิจัยเพื่อส่งเสริมธรรมาภิบาลในระดับท้องถิ่นกรณีศึกษาช่องทางทุจริตในระดับตำบล : ปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเชิงโครงสร้างระดับท้องถิ่น”. รายงานวิจัย. ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม, ๒๕๔๘.
- พิรัชย์ ศรีราม. “ยุทธศาสตร์การพัฒนาธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยหลักพุทธธรรมในเขตจังหวัดภาคกลางตอนบน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์นวล. “การพัฒนาศักยภาพการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๔๖.
- พระมหาศุภกิจ สุภกิจโจ (ภักดีแสน). “การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักไตรสิกขา : กรณีศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น”. ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๔.
- รัชยา ภักดีจิตต์. “องค์การมหาชนของไทย : การศึกษากลไกและกระบวนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล”. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๐.
- รักษา สุตเส้นผม. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.
- วนิดา สัจพันโรจน์. “การสร้างรูปแบบเครือข่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์การบริหารส่วนตำบล”. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาพัฒนทรัพยากรมนุษย์ บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๕๔.
- ศิริรัตน์ คลังเย็น. “การบริหารงานสู่ความเป็นเลิศตามหลักพุทธธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

ศักดาพินิจ ณรงค์ชาติโสภณ. “การวิเคราะห์นโยบายการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน”. ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต รัฐศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๔๙.

เสน่ห์ จัยโต และบุญศรี พรหมมาพันธ์. “แบบจำลององค์การบริหารส่วนตำบลที่มุ่งเน้นกลยุทธ์ในการดำเนินงาน โดยนำ Balanced Scorecard มาประยุกต์ใช้”. ม.ป.ท,ม.ป.พ., ๒๕๕๐.

สืบวงศ์ กาพวงค์. “ตัวแบบสมรรถนะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบล”. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, ๒๕๕๔.

สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “ความก้าวหน้าของการกระจายอำนาจในประเทศไทย”. รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กุมภาพันธ์, ๒๕๕๒.

สุรินทร์ธร ศิธรกุล. “ผู้นำการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

สุทธิพร สายทอง. “การจัดการความรู้เชิงพุทธสู่การพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคเหนือตอนบน”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

อนุสรณ์ ลิ้มมณี. “รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยการทุจริตและประพฤติมิชอบในหน่วยงานราชการไทย : กรณีศึกษากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น” รายงานการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงมหาดไทย, กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, ๒๕๔๗.

อลงกต วรกี. “การกระจายอำนาจในองค์การกับประสิทธิผลขององค์การ : ศึกษากรณีเทศบาล”. ปริญาพัฒนาบริหารศาสตรดุษฎีบัณฑิต. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ๒๕๔๐.

อภิษฎา ศรีเครือดัง. “รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ตามแนวพุทธของผู้บริหารสตรีในมหาวิทยาลัยของรัฐ”. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๗.

(๓) รายงานการวิจัย :

จิรายุ ทรัพย์สิน. “การพัฒนาประชาธิปไตยในมิติของการปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา : การปกครองท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ๒๕๔๕.

ภาสกร นันทพานิช และคณะ. “การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเพื่อการพัฒนาชนบทเชิงบูรณาการ : กรณีศึกษาตำบลหนองห้าง อำเภอดุสิตบุรี พิษณุ จังหวัดศรีสะเกษ”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๙.

ศุภสวัสดิ์ ชัชวาล. “การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการปกครองส่วนร่วมของประชาชน”, โครงการปริญญาโท สำหรับ นักบริหาร. สาขาบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

เอกสิทธิ์ สุทธิศาสนกุล. “การมีส่วนร่วมและความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริหารจัดการ และการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบล เบิกไพร อำเภोजอมบึง จังหวัดราชบุรี”. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้าน จอมบึง, ๒๕๕๒.

(๔) บทความในวารสาร :

อุทุมพร จามรมาน. “โมเดล (Model)” . วารสารวิชาการ. ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒๖ (มีนาคม ๒๕๕๑), หน้า ๒๒.

(๕) เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์เผยแพร่ :

กรมการปกครอง, รายงานประจำปี ๒๕๕๕, (เอกสารอัดสำเนา).

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้าง, ข้อมูลเทศบาล, ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๖.

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, “การวิจัยเพื่อหารูปแบบ”, รายงานการบรรยายพิเศษท้องถื่นการวิจัย ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร : ฝารายวิจัยครุศาสตร์ร่วมกับภาควิชาการศึกษาออกโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๙, (ถ่ายเอกสารเย็บเล่ม).

(๖) ข้อมูลจากเว็บไซต์ :

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗ สำนักพัฒนาระบบ รูปแบบและโครงสร้างกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น <http://www.thaklocaladmin.go.th/>.

ออนไลน์. <http://www.bora.dopa.go.th/callcenter1548/index.php/card>. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๗.

ออนไลน์. https://www.google.co.th/?gws_rd=cr,ssl&ei=a1. เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๕๕๘.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วประเทศ. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๕๗, www.thailocaladmin.go.th

๒. ภาษาอังกฤษ :

Cronbach, Lee J. **Essentials of Psychological Testing**. 4th ed., New York : Harper & Row, 1971.

Henry Fayol. **Duangkamol Srathongpet**. Management Functions, 1949

Jon J. Clarke, **Outline of Local Government of the United Kingdom**, (London : Sir Issac Pitman and Son, Ltd, 1957.

William A. Robson, “Local Government” in **Encyclopedia of Social Science**. Vol., (New York : McMillan, 1953.

N. K. Denzin, **The research act** (2nd ed.), (New York: McGraw-Hill., 1978.

Stewart Black. **Journal of Organization Change Management**. Reading Mass : Addisonwesley Publisig Co., 1989.

Warren Bennis. **Organization Development**. Reading Mass : Addisonwesley Publisig Co, 1969.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

ชื่อ/นามสกุล	ตำแหน่ง/หน้าที่
๑. พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญโญ, ดร.	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๒. ผศ.ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๓. ผศ.ดร.โกนิฐ์ ศรีทอง	ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ พัฒนาสังคม หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๔. อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒน บุตร	อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๕. อาจารย์ ดร.ธิตวุฒิ หมั่นมี	อาจารย์พิเศษภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ข
รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อการวิจัย

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อการวิจัย (Interview)

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑. นายสุรศักดิ์ วิชินโรจน์จรัส	นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย นนทบุรี
๒. นางภิญญา ธิษณ์ธนากร	รองนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา
๓. นายนคร แทนโสภา	ปลัดเทศบาลแก่งคอย สระบุรี
๔. นายอำนวย นาคบุรินทร์	นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางขุน ปทุมธานี
๕. นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี	หัวหน้างานทะเบียนราษฎร นนทบุรี
๖. นายสมชาย วรกิจเจริญผล	นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย สระบุรี
๗. นางสาวโชติกา ทับทิมชัย	เจ้าพนักงานทะเบียน พระนครศรีอยุธยา
๘. นายไพศาล บัวแดง	ปลัดเทศบาลนนทบุรี
๙. นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์	ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก พระนครศรีอยุธยา
๑๐. พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน	ปลัดเทศมนตรีตำบลบางขุน จังหวัดปทุมธานี
๑๑. นายเล็ก หวังสุข	ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางขุน จังหวัดปทุมธานี
๑๒. นางภัทรภร คงสุวรรณ	ผู้นำชุมชน จังหวัดปทุมธานี
๑๓. นางจุฑามาส พรธณสมบุญ	ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก
๑๔. นายสุพล พรหมไขกุล	ประธานชุมชน
๑๕. นายไพโรจน์ พลธิ	เจ้าหน้าที่ทะเบียน
๑๖. นายเหล็กมัย แซ่โล้ว	ประธานชุมชน จังหวัดสระบุรี
๑๗. พระมหาศุภกิจ สุภกิจใจ, ดร.	ครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน
๑๘. พระมหาจรัญ ญาณจारी	เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑
๑๙. พระราชรัตนมงคล ยางธิสาร	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร
๒๐. พระมหาทองใส วรปัญญา	เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์
๒๑. พระศรีกิตติโสภณ	ผู้ช่วยวัดจักรวรรดิราชาวาสวรมหาวิหาร

ภาคผนวก ค
รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

รายนามผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ

ผู้วิจัยทำการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน ๑ กลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดรูปแบบการบริหารงานของงานทะเบียนและบัตร รวม ๑๐ คนมาร่วมสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เวลา ๐๙.๕๒ - ๑๓.๒๐ น. ณ ห้องประชุมกรมการปกครองชั้น ๕ กระทรวงมหาดไทย กรุงเทพมหานคร

ชื่อ-นามสกุล	ตำแหน่ง
๑. พระครูศรีปริยัตยาภิวัฒน์	ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจักรวรรดิราชาวาส และอาจารย์พิเศษ มจร. วิทยาเขตอุบลราชธานี
๒. พระมหาปัญญาวุฒินัน ปญฺญาวฑฒโน	เลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
๓. นายบำรุง พันธุ์อุบล	ผู้อำนวยการ ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรม สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
๔. นางสาวสลารัตนา ทัพทวิ	นายอำเภอ อำเภอเปือยน้อย จังหวัดขอนแก่น
๕. นายเศรษฐชัย บรรเทา	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผน สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
๖. นายวุฒิชัย ชัยภูวนารถ	นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
๗. นายสุพิชัย ศิริรักษ์	ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลปรายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
๘. นางณัชชา เรืองฤทธิ์	หัวหน้าฝ่ายทะเบียนและบัตร อำเภอหนองเสือ จังหวัดปทุมธานี
๙. นางรชยา รัตนสีมา	หัวหน้าสำนักปลัด เทศบาลตำบลปลายบาง ตำบลบางคูเวียง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
๑๐. นายสุภชัย ท้าวกลาง	หัวหน้าฝ่ายช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเลขาธิการกรมการปกครอง แขวงวัดราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

บันทึกข้อความ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๔ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศร ๖๑๐๕.๒/ ๒๖๒

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

นมัสการ พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าพระคุณท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขออาราธนาพระคุณท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากพระคุณท่านด้วยดี ขอขอบพระคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงนมัสการมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุนะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

ตรวจและแก้ไขเรียบร้อยแล้ว
/ วันที่ ๒๕/๖/๕๗

พระครูสังฆรักษ์เกียรติศักดิ์ กิตติปัญญา, ดร.

๕๗/ ๕.๕. / ๕๗

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศษ ๖๑๐๕.๒/ ๒๖๒

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ส่วยะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

(ผศ.ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช)
ภาควิชารัฐศาสตร์ มจร

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๒๖๒

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โกนิฐ ศรีทอง

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

๙๕๐๖๐๕/๒๖๒
13 มิถุนายน ๒๕๕๗
(ผศ.ดร.โกนิฐ ศรีทอง) (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุระพรหม)
หัวหน้าภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
ค. ๑๔๖-๕๖
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ติดต่อ. ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

บันทึกข้อความ

ส่วนงานคณะสังคมศาสตร์ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๑๕๕ ภายใน (๒๑๓๘)

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/ ๒๖๒

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุขะพรหม)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค
โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

ตรวจแก้ไขเครื่องมือการวิจัยเรียบร้อยแล้ว
ดร.บุษกร วัฒนบุตร
13 / ๖ / ๒๕๕๗

บันทึกข้อความ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต โทร/แฟกซ์ ๐-๒๘๘๒-๓๓๕๕ ภายใน (๒๓๓๘)

ที่ ศธ ๖๓๐๕.๒/ ๒๖๒

วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์ ดร.ธิตุณี หมั่นมี

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๔๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ดังที่ได้แนบมาพร้อมแล้วนี้ หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี ขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุธะพรหม)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๔๒๔-๓๐๖๔

ไม่ตรวจแล้วมีแล้วแล้ว

(อาจารย์ ดร.ธิตุณี หมั่นมี)

๗ มิถุนายน ๕๗

ภาคผนวก จ
หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๙

ศูนย์วิจัยการศึกษา

สาขาวิชาการศึกษาและการวิจัย และสาขาวิชาสังคมศาสตร์

ภาควิชาวิจัยและงานบริการทางวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์จัดสรรทรัพยากร อาคารงานวิจัย

และงานกลางโถง กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๐๑

เลขที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๓๐๙ ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอเมือง
โทรสาร ๐๒-๖๑๐๖๖๖๖-๕๕๕๕๕๕ โทรสาร ๐๒-๖๑๐๖๖๖๖-๕๕๕๕๕๕

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพราเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

ปิดสัมภาษณ์

18-7-57

เวลา 11.00 น.

ณ

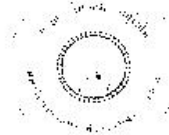
นางอ. พงษ์พรพรรณ

1 สิงหาคม ๕3

น. อินท

อ. ๗๖:๐๔

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

ศูนย์วิจัยการศึกษาระดับสูง

สาขาวิชาการศึกษา ระดับปริญญาตรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี

กองบริหารงานทั่วไป

เลขที่ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอมติการประชุม

วันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓

สำนักงานเทศบาลตำบลคลองจิก
เลขที่รับ ๒๖๗๒
วันที่รับ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓
ชื่อตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย
ชื่อตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย
ชื่อตำแหน่งที่ได้รับมอบหมาย

๑๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

เรื่อง ขอมติการประชุม

นายเทศมนตรีตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา ศาสนา ศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องนี้เป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา ศาสนา ศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ทบมท/มท.

- นายสรชัย อยู่ภาค นิสิต
จาก ม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดตามมโนครุฑ เกษมทรัพย์

- เกษมทรัพย์
๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญา ศาสนา ศาสนา (วัดศรีสุทธาราม)

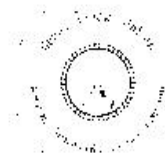
ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค
โทรศัพท์ ๐๘๖๖-๙๒๕๙-๓๐๖๖๔

เห็นชอบให้ให้นิสิตทำ
ดำเนินการผลิตแบบสัมภาษณ์และสัมภาษณ์
ในอนันต์ ๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓
๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓

(นายเจษฎาชัย มีสมทรัพย์)
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีตำบลคลองจิก

ทรง
๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓
นางวิไลลักษณ์ ชื่นชมมาศ

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

ศูนย์วิจัยศึกษา

สาขา วิทยาศาสตร์เชิงบูรณา และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ และมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ วิทยาเขตบุรีรัมย์ ๑ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
กรุงเทพมหานคร วิทยาเขตบุรีรัมย์ ๑ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐
เบอร์โทร ๐๔๓-๖๖๖-๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑
เว็บไซต์ www.buriram.ac.th

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
เจริญพร ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

สำนักงานเทศบาลตำบลคลองจิก
เลขที่รับ 2674
ลงวันที่ 18 ก.ค. 2557
เวลา

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน ปลัดเทศบาล

- หายสรชัย อยู่ภาค นิสิต
จาก ม.มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วัดคณม อ.กุสุมาลย์ จ.สุพรรณบุรี
- 18 ก.ค. ๒๕๕๗

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค
โทรศัพท์ ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)
ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาวาส)

เห็นควรแจ้งให้นิสิตทราบและให้
ติดต่อข้อมูลและดำเนินการในส่วนนี้
18 กรกฎาคม ๒๕๕๗

นายสรชัย นามสกุล
18 ก.ค. ๕๗

(นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์)
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีตำบลคลองจิก

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

ศูนย์วิจัยวิจัย

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขารัฐประศาสนศาสตร์
ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร : อาคารเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก อาคาร ๖๐๖ ชั้น ๖

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๖๖

เบอร์โทร : ๐๒-๗๖๖ ๗๐๕๑-๗๐๕๒ โทรสาร : ๐๒-๗๖๖ ๗๐๕๑-๗๐๕๒ E-mail : jrc@mc.ac.th

เว็บไซต์ : www.mc.ac.th

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๓

สำนักงานบริหารงานกลาง
เลขที่รับ ๒๖๗๓
ลงวันที่ 18 มิ.ย. 2553
เวลา.....น.

เรื่อง ขออนุมัติโครงการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร เจ้าหน้าที่งานทะเบียนและบัตรตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ยาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๔๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาด้านหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุมัติให้ นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออวยพรให้คุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียน พลเอก/แม่ทัพ

- นายสรชัย อยู่ยาค นิสิต

จาก ม. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รณภพนครปฐมเพื่อเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

- เพื่อไปทำพจนานุกรม

18 มิ.ย. ๕๓

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ยาค
โทรศัพท์ : ๐๘๖ ๙๒๙ ๓๐๖๙

เห็นชอบให้ส่งงานทะเบียนและบัตรไปเพื่อทำ
และไปทำใบกำกับภาษีและใบกำกับภาษีมูลค่า
และสัมภาษณ์ในวันที่ 18 มิ.ย. ๕๓

เดวิดชัย มีสมทรัพย์
18 มิ.ย. ๕๓

(นางเฉลิมชัย มีสมทรัพย์)
ปลัดเทศบาล ปฏิบัติราชการแทน
นายกเทศมนตรีตำบลคลองจิก

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์ มีมา บูรณบวรแสงทวีธาภิเศก

กรุงเทพมหานคร อาคารเป็นศูนย์ วิศวะสุทธธรรม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐๖

อา.ธ.บ. : ๗๖ พ.ศ. ๑ ค.ศ. ๒๕๖๑ (๒๕๖๑) จักรวรรดิพระนครศรีอยุธยา ลพบุรี

โทร : ๐๒-๖๖๖-๒๑๕๔ ต่อ : ๑๑๑๑, ๒๑๑๑, ๓๑๑๑

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้นำชุมชนเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วิศวะสุทธธรรม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๙๒๕๙-๓๐๖๙

๑ กค ๖๒

Comin
/

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารวิมลคุณภูมิ ศาลาสหทัยราษฎร์ แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐๐

พุทธศักราช ๒๕๖๓ วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๓ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๓๑๑๐๐๐

โทร : ๐๖-๖๒๖๒๖๒๖๖ ต่อ ๖๖๖๖๖ ๐๖-๖๒๖๒๖๒๖๖ ต่อ ๖๖๖๖๖

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สำนักงานเทศบาลเมืองบางกรวย
ที่ ๒๗๐๓
๙-๗๐-๕๗
๑๑ ๐๐๗

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตให้ นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพามาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทพล โส, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการรัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุตำราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖ ๙๒๙-๓๐๖๙

ในนามของนางสาว

นายสุรศักดิ์ อธิปัตย์
นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย

อนุมัติ
S

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๔

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุดาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๖

เบอร์โทร : ๐๒๖-๗๖๖-๑๑๑๑ ต่อ ๑๑๑๑ โทรสาร : ๐๒๖-๗๖๖-๑๑๑๑

โทร : ๐๒-๖๖๖-๐๐๐๐ ต่อ ๐๐๐๐ โทรสาร : ๐๒๖-๖๖๖-๐๐๐๐

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สำนักงานเทศบาลเมืองบางกรวย
เลขที่ ๙๗๐๓
วันที่ ๑๖-๖๖
เวลา ๑๑.๐๐ น.

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ปลัดเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๕๑๕๗ นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง "รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ" เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุดาราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ต่อ. ๐๘๖-๐๒๐๔-๓๐๖๔

ให้ท่านอนุเคราะห์

นายไพศาล บัวแดง

ปลัดเทศบาล

- ๙ ก.ค. ๒๕๕๗

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๗

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ จังหวัดบุรีรัมย์

อธิการบดี : นาย ธีรภัฏ ธีรภัฏ

โทร : ๐๖-๒๕๖๒-๕๕๕๕ ต่อ : ๑๑๑๑, ๑๑๑๒, ๑๑๑๓

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ปลัดเทศบาลตำบลแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๕๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตให้ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออภัยในความเผลอเพี้ยนทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุธาราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๖๒๕-๗๐๖๗

ในไว้ผมได้

ในไว้ผมได้ ๒๗ มิ.ย. ๒๕๕๗ เวลา ๑๐.๐๐ น.

นสว

(นางนสว

นางนสว

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๘

ศูนย์บัณฑิตศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

กรุงเทพมหานคร : อาคารเรียนศูนย์วัดศรีสุทธาราม แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๑๐๑

โทรศัพท์ : ๐๘-๙๒๕๔-๙๙๙๙ โทรสาร : ๐๘-๙๒๕๔-๙๙๙๙

E-mail : pbs@pbs.ac.th, pbs@pbs.ac.th, pbs@pbs.ac.th

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมหาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญฺโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ (วัดศรีสุทธาราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๙๒๕-๓๐๖๔

19 มิ 10.00 น.

ที่ ศธ ๖๑๐๕.๒/๗๐๙

ศูนย์โสมศักดิ์ศึกษา

สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ และสาขาวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์

ภาควิชาปรัชญา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร อาคารเรียนศูนย์วิจัยสังคมศาสตร์ แขวงบางขุนนนท์

เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๖

โทรศัพท์ : ๐๖๔ ๗๖๒ ๑๑๑๑ โทรสาร : ๐๖๔ ๗๖๒ ๑๑๑๑

โทร : ๐๖ ๘๘๖ ๘๘๖๕ ๘๘๖๖ (๒๕๖๖) (๒๕๖๖) (๒๕๖๖)

๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร ผู้นำชุมชนตำบลแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่ภาค รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๔๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน จึงขออนุญาตให้ท่าน
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็น
อย่างยิ่งว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออโนทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาปรัชญาสังคมศาสตร์ (วัดศรีสุदारาม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่ภาค

โทรศัพท์ : ๐๘๖-๙๒๕-๗๐๖๙

ม.ร.ว. น.ส.
๕๗ ๑๗ ๕๕.๕๖
๑๐.๖๐ น.
๑๐.๕๕ น.

175. *alg-22(g)* marked as lysine, from an, general

តេជ វិទ្យាបាល ២៥៥៧

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

เจริญพร เจ้าหน้าที่งานทะเบียนและบัตรเทศบาลตำบลแก้งคอย จังหวัดสระบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสัมภาษณ์ที่ใช้เพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นายสรชัย นามสกุล อยู่มนะ รหัสประจำตัวนิสิต ๕๕๐๑๕๐๔๑๕๗ นิสิตหลักสูตร
พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพรรณนาการ” เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้จำเป็นต้องเก็บข้อมูลจากท่าน ซึ่งขอความอนุเคราะห์ให้ผินิต
ดำเนินการสัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ซึ่งจะประกอบเป็นประโยชน์ทางวิชาการต่อไป หลักสูตร
พุทธศาสนคหปฏิบัติ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พึงเป็น
อย่างว่าจักได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขออนุโมทนาขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการมา ณ
โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนเคราะห์

ขอเจริญพร

(พระมหากษัตริย์ อินทปณโย, รศ.)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยระบบสารสนเทศ (วัดศรีสถาราม)

ผู้ประสานงาน : นายสรชัย อยู่นาค

โทรติดต่อ. ๐๘๖-๔๕๒๙-๓๐๖๙

- สืบมาจนได้ วันที่ 27 มิ.ย 57

5247 70 cc 26.

کے

ภาคผนวก : ช
แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group)

แบบสนทนากลุ่มเพื่อการวิจัย
เรื่อง รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธ
บูรณาการ

คำชี้แจง

แบบสนทนากลุ่มนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับศึกษาค้นคว้าและเพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลแต่ประการใดๆ

แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย ๒ ตอนได้แก่

ตอนที่ ๑ เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้สนทนากลุ่ม

ตอนที่ ๒ เป็นแนวคำถามเพื่อการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความกรุณาและความร่วมมือสำหรับการให้การสัมภาษณ์ในครั้งนี้

นายสรชัย อยู่นาค
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้สนทนากลุ่ม

ชื่อ.....นามสกุล.....
 อายุ.....ปี ตำแหน่ง..... ประสบการณ์.....ปี
 สังกัดเทศบาล.....ศาสนา.....
 ตอบแบบสัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

หมายเหตุ : ขออนุญาตในการใช้เครื่องบันทึกเสียงและเครื่องบันทึกภาพ

ตอนที่ ๒ แนวคำถามเพื่อการวิจัยซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อนำไปสู่การสนทนากลุ่มเชิงลึกและเมื่อพบประเด็นที่สอดคล้องเรื่อง “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ” ก็จะสัมภาษณ์เชิงลึกในประเด็นนั้น ๆ ต่อไป

๑. นโยบายการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลควรเป็นอย่างไร
๒. กระบวนการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรของเทศบาลเป็นอย่างไร
๓. หลักการใดที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล
๔. อุปสรรคการบริหารจัดการงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาลเป็นอย่างไร
๕. ความสามารถในการรองรับงานทะเบียนและบัตรควรเป็นอย่างไร
๖. จะนำหลักการทางพุทธศาสนาประยุกต์เข้ากับการบริหารงานทะเบียนและบัตรอย่างไร
๗. รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรเชิงบูรณาการควรเป็นอย่างไร

ภาคผนวก : ซ
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง
รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เชิงพุทธบูรณาการ**

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับศึกษาค้นคว้าและเพื่อประโยชน์สำหรับการวิจัยและขอรับรองว่าจะไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อผู้ตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้มี ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ “รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”

มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

๕ หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด

๔ หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก

๓ หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ ปานกลาง

๒ หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อย

๑ หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องงานทะเบียนและบัตร ว่าควรใช้หลักธรรมข้อใดมากที่สุด เนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นนำหลักอิทธิบาทสี่ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตร ดังนั้นจึงขอให้ท่านได้ระบุว่าการทำงานแต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับหลักธรรมข้อใด ฉันทะ คือ ความพอใจรักในงาน วิริยะ คือ ความพากเพียรในงานที่ทำ จิตตะ คือ ความตั้งมั่นในการทำงาน และ วิมังสา คือ การใคร่ครวญในงานที่ทำ

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณล่วงหน้ามา ณ โอกาสนี้ด้วย

นายสรชัย อยู่นาค
นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกแบบสอบถามและใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☐ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุดเพียงข้อเดียว การตอบแบบสอบถามนี้ไม่มีผลเสียหรือผลกระทบต่องานแต่อย่างใด

๑. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

๒. อายุ
☐ ต่ำกว่า ๒๐ ปี
☐ ๒๐-๒๙ ปี
☐ ๓๐-๓๙ ปี
☐ ๔๐-๔๙ ปี
☐ ๕๐ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา
☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
☐ ปริญญาตรี
☐ สูงกว่าปริญญาตรี
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๔. ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่
☐ น้อยกว่า ๕ ปี
☐ ๕ - ๑๕ ปี
☐ ๑๖ - ๒๕ ปี
☐ ๒๖ ปีขึ้นไป

๕. ประสบการณ์การฝึกอบรมงานด้านทะเบียนและบัตร
☐ ๑ - ๒ ครั้ง
☐ ๓ - ๔ ครั้ง
☐ ๕ - ๖ ครั้ง
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๖. ความถนัดทางเทคโนโลยี อุปกรณ์สำนักงานต่าง ๆ
☐ คอมพิวเตอร์
☐ เครื่องถ่ายเอกสาร
☐ เครื่องโทรสาร
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามเกี่ยวกับ“รูปแบบการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเชิงพุทธบูรณาการ”

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การวางแผน	๕	๔	๓	๒	๑
๑	มีการกำหนดปรัชญา นโยบายและเป้าหมายองค์การที่ชัดเจนร่วมกัน และพนักงานสามารถปฏิบัติตามได้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตรและเป็นรูปธรรม					
๒	มีการจัดทำแผนปฏิบัติการการบริหารงานทะเบียนและบัตรที่ชัดเจนร่วมกัน					
๓	มีการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานทะเบียนและบัตรร่วมกัน					
๔	มีการจัดทำวิสัยทัศน์ขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๕	มีการจัดทำพันธกิจขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๖	มีการจัดทำแผนกลยุทธ์ขององค์การที่ชัดเจนร่วมกันเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๗	มีการเชิญบุคลากรภายนอก หรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการจัดทำแผน และนโยบายขององค์การเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๘	มีการติดตามประเมินผล เพื่อปรับปรุงและทบทวนแผนงานขององค์การทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การจัดองค์กร	๕	๔	๓	๒	๑
๑	มีการกำหนดตำแหน่งและลักษณะงานที่องค์การต้องการชัดเจนเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๒	มีการจัดทำแผนพัฒนาความสามารถของบุคลากรในอนาคตได้แก่ การฝึกอบรมในงานที่ทำเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					

๓	มีการวิเคราะห์การของงบประมาณ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๔	มีการวางกลยุทธ์ในการจัดทำงบประมาณอย่างรอบคอบ เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การจัดองค์กร	๕	๔	๓	๒	๑
๕	มีการนำพาพนักงานขององค์กรไปศึกษาเรียนรู้นอกสถานที่เป็นประจำทุกปีเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๖	มีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันเป็นระยะ ๆ เช่น ประชุม สังสรรค์ ฯลฯ					
๗	มีการจัดระบบ กติกา ข้อตกลง ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงานด้วยกัน					
๘	มีกลไกส่งเสริมให้พนักงานมีความผูกพันในการทำงานขององค์กรร่วมกัน					
ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การบังคับบัญชา	๕	๔	๓	๒	๑
๑	ผู้บังคับบัญชาให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในหน่วยงานในเรื่องเกี่ยวกับงานได้เป็นอย่างดี					
๒	ผู้บังคับบัญชาขององค์กรให้ความเป็นกันเองกับผู้ใต้บังคับบัญชาทุกคน					
๓	สามารถเสนอความคิดเห็นต่าง ๆ ได้อย่างอิสระเมื่ออยู่ในที่ประชุม ถึงแม้ว่าผู้บังคับบัญชาเป็นประธานในที่ประชุมก็ตาม					
๔	ผู้บังคับบัญชาจะไม่ลงโทษ หากทำงานผิดเป็นครั้งแรก					
๕	ผู้บังคับบัญชาให้ความยุติธรรมแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา					
๖	ระบบการประเมินผลการปฏิบัติงานในปัจจุบันมีประสิทธิภาพ และให้ความเป็นธรรมแก่ข้าราชการ และพนักงาน					
๗	มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อก้าวขึ้นเป็นผู้บริหารในอนาคตเกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					
๘	มีการกำหนดคุณสมบัติเฉพาะที่ชัดเจนและเป็นธรรมสำหรับการเพิ่มระดับตำแหน่งโดยคำนึงถึงผลงาน ความรู้ ความสามารถ ความประพฤติ คุณธรรม จริยธรรม และประวัติการปฏิบัติงาน เกี่ยวกับการบริหารงานทะเบียนและบัตร					

ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การประสานงาน	๕	๔	๓	๒	๑
๑	วิธีการสื่อสารของหน่วยงานมักเป็นรูปแบบที่ผู้บริหารระดับสูงสื่อสารไปสู่ข้าราชการ พนักงานระดับล่างเป็นหลัก					
๒	การจัดให้ผู้บริหารระดับสูงพบข้าราชการ พนักงานราชการอย่างน้อย ปีละ ๓ ครั้ง					
๓	ช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและหลากหลาย เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ อีเมลล์ เสียงตามสาย เป็นต้น					
๔	บุคลากรได้รับข่าวสารของหน่วยงานอย่างครบถ้วนและรวดเร็ว					
๕	บุคลากรมักจะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นกับเพื่อนร่วมงาน					
๖	บุคลากรพอใจในการให้บริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) จากหน่วยงาน IT ในปัจจุบัน					
๗	อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะทำงาน เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร น้ำดื่ม มีความสะดวกสบายและเพียงพอต่อการใช้งาน					
๘	เมื่อบุคลากรขอข้อมูลอื่นจากหน่วยงานอื่น จะได้รับข้อมูลเหล่านั้นอย่างรวดเร็วและเต็มที่					
ข้อที่	ประเด็นคำถาม	ระดับการปฏิบัติ				
	การควบคุม	๕	๔	๓	๒	๑
๑	มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจน ไม่คลุมเครือ					
๒	มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้แก่ผู้ร่วมงาน					
๓	มีเอกภาพในการบังคับบัญชา					
๔	มีการมอบหมายการควบคุมดูแลที่เหมาะสม					
๕	มีการระบุกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และมาตรฐานที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงาน					
๖	มีการกำหนดวิธีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับไว้อย่างชัดเจน					

๗	มีกลไกการติดตามการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน					
๘	มีการแจ้งผลการประเมินให้บุคลากรที่รับผิดชอบทราบ และ แก้ไขปรับปรุงการดำเนินงาน					

ตอนที่ ๓ ให้ท่านทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงความเป็นจริงมากที่สุดเกี่ยวกับเรื่องงาน ทะเบียนและบัตร ว่าควรใช้หลักธรรมข้อใดมากที่สุด เนื่องจากการศึกษาวิเคราะห์ที่มุ่งเน้นนำหลัก อธิปไตย มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานทะเบียนและบัตร ดังนั้นจึงขอให้ท่านได้ระบุว่าการทำงาน แต่ละขั้นตอนสอดคล้องกับหลักธรรมข้อใด ฉันทะ คือ ความพอใจรักในงาน วิริยะ คือ ความ พากเพียรในงานที่ทำ จิตตะ คือ ความตั้งมั่นการทำงาน และ วิมังสา คือ การใคร่ครวญในงานที่ทำ

ประเด็นคำถาม	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑. การกำหนดนโยบาย เป้าหมายเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร (ควรใช้หลักธรรมข้อใด)				
๒. การจัดทำแผนงานเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร				
๓. การให้บริการที่มีคุณภาพ และเป็นเลิศ แก่ประชาชน				
๔. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานของหน่วยงาน				
๕. การวางแผนให้เข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาสมำเสมอ เพื่อให้มีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่				
๖. การบริหารงานที่โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้				
๗. การฝึกอบรมเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตรเพื่อเป็นมืออาชีพ				
๘. การจัดกิจกรรมเพื่อยกย่องผู้ที่มีผลงานโดดเด่นโดยการให้รางวัลอย่างสมำเสมอ				
๙. การสนองตอบความต้องการของลูกค้า (ประชาชน) ในการให้บริการด้วยความรวดเร็ว และประทับใจ				
๑๐. การให้บริการนอกสถานที่ของเทศบาลเกี่ยวกับงานทะเบียนและบัตร				
๑๑. แจ้งเตือนให้ประชาชนให้มารับบริการตามกำหนดเวลา เช่น กรณีบัตรประชาชนใกล้หมดอายุ เป็นต้น				
๑๒. การนำพาพนักงานของเทศบาลไปศึกษาดูงานของเทศบาลที่ได้รับรางวัลดีเด่นเป็นประจำ				
๑๓. มีงบประมาณเพียงพอแก่การบริหารงานด้านทะเบียนและบัตร				
๑๔. ผู้บังคับบัญชาของข้าพเจ้ามักจะแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างสมำเสมอ				
๑๕. ช่องทางการสื่อสารในหน่วยงานมีเพียงพอและ				

หลากหลาย เช่น บอร์ดประชาสัมพันธ์ เสียงตามสาย				
๑๖. การให้บริการด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ จากหน่วยงานในปัจจุบันมีเพียงพอต่อความต้องการ				
๑๗. อุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ในหน่วยงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องถ่ายเอกสาร หรือทางเดินคนพิการ มีความสะดวกสบายและเพียงพอ				
ประเด็นคำถาม	ฉันทะ	วิริยะ	จิตตะ	วิมังสา
๑๘. มีการเลื่อนตำแหน่งที่เที่ยงตรง โปร่งใส และตรวจสอบได้				
๑๙. มีการเลื่อนเงินเดือนที่เป็นระบบ โปร่งใส เป็นธรรม และตรวจสอบได้				
๒๐. มีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลการทำงานของงานทะเบียนและบัตรเป็นประจำทุกปี				
๒๑. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ และบางส่วนไม่กล้าตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ				

ตอนที่ ๔ ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะ ในเรื่องของการบริหารงานทะเบียนและบัตรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑. ปัญหา/อุปสรรค

๑.๑ ด้านบุคลากร

.....

๑.๒ ด้านงบประมาณ.....

.....

๑.๓ ด้านอาคารสถานที่.....

.....

๑.๔ ด้านอุปกรณ์ เครื่องใช้สำนักงาน.....

.....

๒. ข้อเสนอแนะ อื่นๆ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

นายสรชัย อยู่นาค

นิสิตปริญญาเอก หลักสูตรพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก : ณ
ภาพประกอบการวิจัย

สัมภาษณ์ พระมหาจรัญ ญาณจาริ ตำแหน่ง เลขานุการเจ้าคณะภาค ๑ วัดชนะสงคราม
เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ พระศรีกิตติโสภณ ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดจักรวรรดิ
เมื่อวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๕๕

สัมภาษณ์ พระมหาทองใส วรปัญญา ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดราชวรินทร์
เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ พระราชรัตนมงคล ยางธิสาร ตำแหน่ง ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดบวรนิเวศวิหาร
เมื่อวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายสุรศักดิ์ วิชิโนโรจน์จรัส ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายไพศาล บังแตง ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลเมืองบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นางปิยาภรณ์ เจนจรัสอารี ตำแหน่ง หัวหน้างานทะเบียนราษฎร จังหวัดนนทบุรี
เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายสุพล พรหมไขกุล และผู้ช่วย ตำแหน่ง ประธานชุมชนเทศบาลเมืองบางกรวย
จังหวัดนนทบุรี
เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายสมชาย วรกิจเจริญผล ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายนคร แทนโสภา ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลเมืองแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายไพโรจน์ พลธิ ตำแหน่ง หัวหน้างานทะเบียน จังหวัดสระบุรี
เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายเหล็กม้าย แซ่โล่ ตำแหน่ง ประธานชุมชนเทศบาลเมืองแก่งคอย จังหวัดสระบุรี
เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นางภิญญา ธิษณ์ธนากร ตำแหน่ง รองนายกเทศมนตรีตำบลคลองจิก
พระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗

จังหวัด

สัมภาษณ์ นายเฉลิมชัย มีสมทรัพย์ ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗

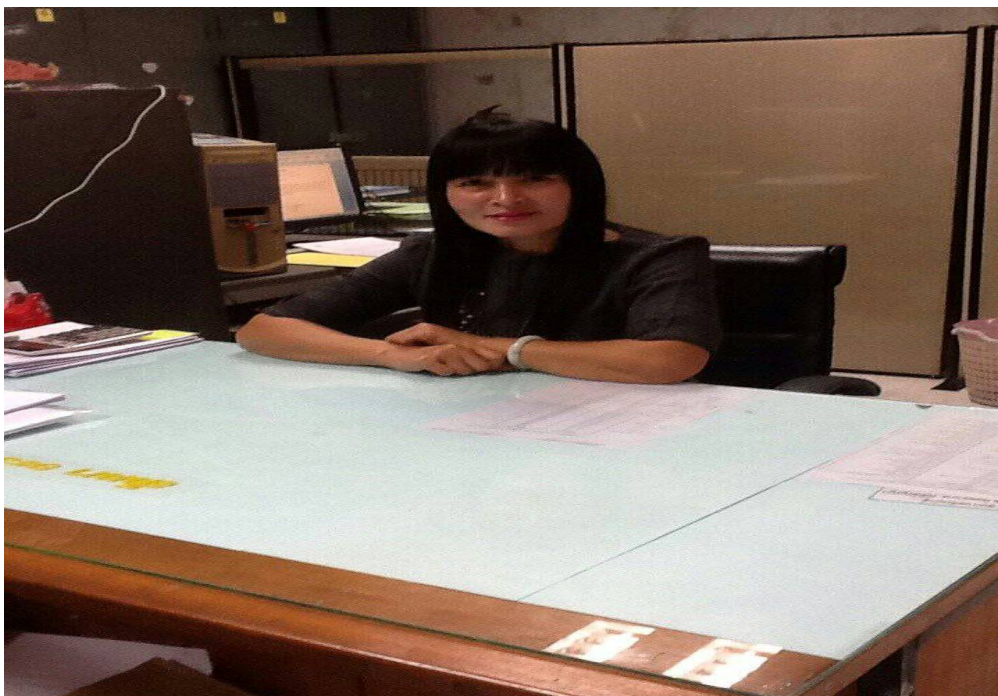
สัมภาษณ์ น.ส.โชติกา ทับทิมชัย ตำแหน่ง เจ้าพนักงานทะเบียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นางจุฑามาส พรธณสมบุญ ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลคลองจิก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายอำนาจ นาคบุรินทร์ ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลบางพูด
และ พ.อ.อ.วัชรพล กระตุตเงิน ตำแหน่ง ปลัดเทศบาลตำบลบางพูด จังหวัดปทุมธานี
เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นางภัทรกร คงสุวรรณ ตำแหน่ง ผู้นำชุมชนตำบลบางพูด จังหวัดปทุมธานี
เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

สัมภาษณ์ นายเล็ก หวังสุข ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านตำบลบางพูด จังหวัดปทุมธานี
เมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๗

บรรยายกาศการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

บรรยายกาศการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

บรรยายกาศการสนทนากลุ่ม เมื่อวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : นายสรชัย อยู่นาค
- เกิด : เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๖
- สถานที่เกิด : จ.ชัยนาท
- การศึกษา : พ.ศ. ๒๕๔๖ ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี สถาบันราชภัฏนครสวรรค์
- : พ.ศ. ๒๕๕๑ ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
- : พ.ศ. ๒๕๕๓ ปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
- : พ.ศ. ๒๕๕๘ ปริญญาเอก รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- ตำแหน่งหน้าที่ : ปลัดอำเภอ (เจ้าพนักงานปกครอง) ที่ว่าการอำเภอทัพทัน จ.อุทัยธานี
- : หัวหน้างานงบประมาณ การเงิน พัสดุ สำนักงานเลขานุการกรมการปกครอง
- ที่อยู่ปัจจุบัน : ๑๔๖ หมู่ ๕ ต.ท่าชัย อ.เมือง จ.ชัยนาท ๑๗๐๐๐
- : มีือถือ ๐๘๖-๙๒๙-๓๐๖๙
- เข้าศึกษา : เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๕
- สำเร็จการศึกษา : เมื่อวันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๙